

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız

Mahalli İdareler Dergimiz, yerel yönetimleri mevzuat yönünden desteklemek, uygulamada karşılaşılan sıkıntılara çözüm sunmak amacıyla sizlere 1991 yılından bugüne kadar kesintisiz hizmet vermeye devam etmektedir.

Koronavirüs nedeniyle ülke genelinde hayat durma noktasına gelmişti. Bu durumdan bütün firmalar gibi yayıncılık hizmetleri de etkilendi. Bu etkilenme neticesinden kaynaklı olarak Dergimizin Mayıs ve Haziran sayılarını birlikte çıkarma kararı zorunlu olarak alınmıştır.

Mayıs ve Haziran sayımızda uygulama alanına ışık tutacak yaklaşık onsekiz adet makale çabışması ile yargı kararları, genelge ve görüşler, sizlerden gelen sorulara cevaplar ve pratik bilgiler köşesi sizlerin istifadesine sunulmuştur.

Bu ay sizlerin istifadesine sunulan yazılarımızdan bazıları; “İmar Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler, Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik Sonrasında Arazi ve Arsa Düzenlemelerinde Neler Değişti?”, “7221 Sayılı Kanunla 3194 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme”, “7244 Sayılı Kanunun Belediyeleri İlgilendiren Konular” bu yazımız ile yerel yönetimlerin ertelenen veya ötelenen borç ve alacaklar detaylı olarak işlenmiştir. “Mahalli İdareler ve Şirketlerinde Çalıştırılan İşçilerin Ücretsiz İzin Uygulamaları”, Ülkemizin ve Dünyanın gündeminde olan pandemi kapsamında “Covid-19 Pandemisinin Kamu Çalışanlarının İş Kazası ve Meslek Hastalığı ile Vazife Malullüğünün Tespitinde Değerlendirilmesi”, “Koronavirüs (Covid-19) Bulaşması Belediye Şirket İşçileri Yönünden İş Kazası Sayılır Mı?” ve “Belediye Taşınmazlarının Kira Sözleşme Süresi Sonunda Tahliye Edilmesi” başlıklı makaleleri dergimizin www.mahalliidarelerdergisi.com.tr adresinden de hızlı erişim yapabilirsiniz.

- İstanbul ilimize kazandırılan Yeşilköy salgın hastanesi 184 bin metrekare alan üzerine, 432 yoğun bakım odası 16 ameliyathane, laboratuvar, anjiyo, eko, ultrason ve triyaj odaları bulunuyor, istenildiğinde 1008 odanın tamamı yoğun bakım odası şekline dönüştürülebilir. Sancaktepe’deki hastane ise, 70 bin metrekare kapalı alana sahip hastane, toplamda 184 bin metrekare alana kurulu. İki bölüm halinde 8 bloktan oluşan bin 8 yatak kapasiteli hastanenin her odası ise tek kişilik olarak hazırlanırken, yine her oda ihtiyaç halinde yoğun bakım odasına dönüştürülebilir
- Yeşilköy ve Sancaktepe salgın hastaneleri 9 Nisanda Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatıyla başlamıştı, Bayramdan önce açılması planlanan hastaneler Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Bu hastanelerin sağlık turizmine yatırım olduğunu, Yurtdışından uçaklarla gelecekler, tedavilerini yapıp uğurlayacağız. Bu açılımla Türkiye sağlık üssü olacaktır.” şeklinde açıklamada bulundu.
- Ramazan bayramının yaklaşmasıyla Koronavirüse karşı kişisel önlemlerin daha da zorunluluk haline geldiğini “**Hasta kişilerin öksürme veya hapsirmayla ortaya saçtığı damlacıkların ortamdaki diğer bireylerin ağız, burun ve gözlerine temasıyla, damlacıkların yapıştığı yüzeylere dokunduktan sonra ellerin ağız, burun veya göze götürülmesiyle bulaşabildiğini**” unutmayalım.

Dergimizin www.mahalliidarelerdergisi.com.tr sitesinden dergimize abone olan kişi ve kurumlar güncel sayılarımızla birlikte arşivini ücretsiz okuyabilir.

Ramazan bayramını sağlık, mutlu ve huzurlu geçirmeniz dileğiyle hoşça kalın.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
İmar Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler, Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik Sonrasında Arazi ve Arsa Düzenlemelerinde Neler Değişti?-3	Suat ŞİMŞEK	3
7221 Sayılı Kanunla 3194 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme	Dr. Hüseyin BİLGİN	10
7244 Sayılı Kanunun Belediyeleri İlgilendiren Konuları	Emrullah TÖREMEN	35
Mahalli İdareler ve Şirketlerinde Çalıştırılan İşçilerin Ücretsiz İzin Uygulamaları	Mahmut ÇOLAK	43
Covid-19 Pandemisinin Kamu Çalışanlarının İş Kazası ve Meslek Hastalığı ile Vazife Malullüğünün Tespitinde Değerlendirilmesi	Akın ŞİMŞEK	58
Koronavirüs (Covid-19) Bulaşması Belediye Şirket İşçileri Yönünden İş Kazası Sayılır mı?	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	66
Belediye Taşınmazlarının Kira Sözleşme Süresi Sonunda Tahliye Edilmesi	Mustafa DÖNMEZ	75
Vekalet Görevi ve Şartları ile Vekilin Asilde Aranılan Şartları Taşınması Zorunluluğu	Erdoğan DEDEOĞLU	90
Yapım İşinde Proje Hazırlayan Müellifin Hatası Nedeniyle Sözleşmenin Feshi Durumunda Proje Hazırlayanın Sorumluluğu	Gürkan GÜVEN	99
Yaklaşık Maliyetin Altında Teklif Sunan Tek İsteklinin Bulunduğu Gereğiyle İhale İptali Hukuka Uygun Mudur?	Av. Necati TORUN	106
Belediye Şirketlerinin Ticaret ve Sanayi Odalarına Kayıt Olma Zorunluluğu	Mustafa YAVUZ	112
Anonim Şirket Statüsündeki Belediye Şirketlerinde Sorumluluk Doğuran Davranışlar	Ufuk ÜNLÜ	119
İl Genel Meclislerinin İhmal Edilen "Genel" Özelliği	Fehmi YAĞLI	128
Belediye Tarafından İmar İşlemine Tabi Tutulan Arsanın Anonim Şirkete Aynı Sermaye Olarak Konulması	Salih ÇALAL	132
Süresi İçinde Ödenmeyen Sosyal Güvenlik Primi ve Diğer Alacakların Korunması ve Takibi	Mustafa ŞEN	138
Belediye Şirketleri Tarafından Yapılan Bağış ve Yardımların Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi	Salih KAN	149
Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı İle İlgili Bir İnceleme	Fatih YALAZA	154
7221 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerle İmar ve Yapı Denetimine İlişkin İdari Para Cezaları ve Yaptırımlar	Uğur DİLKEN	168
Mevzuat Fihristi		186
Yargı Kararları		192
Genelge, Görüşler ve Tebliğler		209
Sorular		212

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR	216	GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KIRA İSTİSNA TUTARI 2020 YILI	240
DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR	217	HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	240
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	218	BASİT USULLE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KIRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	240
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	218	ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	240
BELEDİYESİNİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ	219	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	240
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	219	GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	241
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	219	ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	241
ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İZVEREN MALİYETİ	220	İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	241
2020 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ	220	MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	242
DELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFİ	221	DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	243
1408 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	221	MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	244
4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR (2020 YILI)	222	DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	245
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	225	301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU	246
4331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2020 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER	226	1593 SAYILI UMUMİ HİFZISSİHHA KANUNU	246
4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020	230	DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	247
KAMU KURULUŞLARININ 2020 YILI AYLIK KIRA BEDELLERİ	232	5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU	247
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	233	7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU	249
ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2020 YILI)	234	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	250
DEĞERLİ KAĞITLAR (2020 YILI)	235	SULAR HAKKINDA KANUN	252
AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR	235	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	252
BELEDİYELERCE VERİLEN FAALİYETTEN MEN EDİLMEME CEZALARI	236	ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	253
H - CETVELİ		KIK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	255
10/02/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları	238	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	256
FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ	239	PARASAL SINIRLAR	257
		MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2020 YILI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ	261

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü*

İMAR KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER, ARAZİ VE ARSA DÜZENLEMELERİ HAKKINDA YÖNETMELİK SONRASINDA ARAZİ VE ARSA DÜZENLEMELERİNDE NELER DEĞİŞTİ?-3

GİRİŞ

Makalemizin ilk 2 sayısında 7181 ve 7221 sayılı Kanunlarla, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinde ve dolayısıyla arazi ve arsa düzenlemesi konusunda yapılan değişiklikleri, 22 Şubat 2020 tarihli ve 31047 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik hükümlerini de dikkate alarak açıklamıştık.

Çalışmanın bu bölümünde parselasyon konusunda yapılan değişiklikleri irdelemeye devam edeceğiz.

18. DOP'UN BEDELE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ KANUNİ DAYANAĞA KAVUŞTURULDU.

İmar Kanunu'nun 18 inci maddesine 7181 sayılı Kanunla eklenen fıkrayla, düzenleme ortaklık payının, bedele dönüştürülmesi konusu kanuni dayanağa kavuşturulmuştur. Daha önceden Yönetmelik düzeyinde var olan bu uygulama, bu şekilde yasal dayanağa kavuşturulmuştur.

Yapılan düzenlemeye göre, mevcut yapılar nedeniyle parsellerden düzenleme ortaklık payı alınmadığı hâllerde bu

payın miktarı, düzenlemenin gerçekleştirilebilmesi için yapılacak kamulaştırma da kullanılmak üzere bedele dönüştürülebilir.

Bu hüküm, hem ilk defa düzenleme ortaklık payı kesilecek parseller, hem de daha önceden düzenleme ortaklık payı kesilip de ikinci kez pay alınacak parseller açısından uygulanabilecektir.

Yapılan önemli değişikliklerden bir tanesi, düzenleme ortaklık payının bedele dönüştürülmesinde yapılması gereken değerlendirme işlemlerinin gayrimenkul değerlendirme uzmanları veya ilgili idare takdir komisyonlarınca raporlandırılarak tespit edileceğinin öngörülmesidir. Daha önceki Yönetmelikte bu yönde açık bir hüküm bulunmamaktaydı.

Yapılan düzenlemeye göre, düzenleme ortaklık payının bedele dönüştürülmesinde bedel takdiri 2942 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespiti esasları da gözetilerek 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre lisans almış gayrimenkul değerlendirme uzmanları veya ilgili idare takdir komisyonlarınca raporlandırılarak tespit edilir. Tespit edilen bedel tapu kütüğünün beyanlar hanesinde belirtilir ve bu bedelin tamamı ödeme tarihinde, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında güncellenmek suretiyle ödenmedikçe devir yapılamaz, yapı ruhsatı verilemez. Bedelin tamamen ödenmesi hâlinde taşınmaz maliki ya da idarenin talebi üzerine terkin edilir.

19. SİT ALANLARINDAKİ UYGULAMALARDA İLGİLİ KURUMUN UYGUN GÖRÜŞÜ ALINMADAN UYGULAMA YAPILAMAYACAĞI ESASI BENİMSENDİ.

Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında; korunacak alanlarda yapılacak her türlü arazi ve arsa düzenlemesinde, uygulama yapan ya da onaylayan idare tarafından korunan alanlardan sorumlu kurum, kurul ve komisyonların uygun görüşü alınmadan, uygulama dosyası tescil işlemi için tapu müdürlüğüne gönderilmez.

20. AYNI YERDEN PARSEL VERİLMESİ, KANUNİ DAYANAĞA KAVUŞTURULDU.

İmar Kanunu'nun 18 inci maddesine 7181 sayılı Kanunla eklenen fıkrayla, aynı yerden parsel verilmesi ilkesi, kanuni dayanağa kavuşturulmuştur. Fıkraya göre, düzenleme sonucu taşınmaz maliklerine verilecek parseller; öncelikle düzenlemeye alınan taşınmazın bulunduğu yerden, mümkün olmuyor ise en yakınındaki eşdeğer alandan verilir.

Benzer bir hüküm Yönetmeliğin 18 inci maddesinde yer almıştır. Buna göre "düzenlemeye giren parsellerin tahsisi, uygulama sonucunda mümkün olduğunca düzenleme öncesi parselin bulunduğu yerden yapılır. Düzenlemeye alınan parsellerin imar planında umumi ve kamu hizmet alanlarına denk gelmesi halinde ise, diğer parsellerin bulunduğu yerden tahsisinin yapılmasından sonra, teknik zorunluluklar da dikkate alınarak en ya-

kın ve tahsise uygun olabilecek imar parsellerine tahsisi sağlanır.”

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, İmar Kanunu'nun 18. maddesine 7181 sayılı Kanunla eklenen fıkrada “taşınmazın bulunduğu yerden, mümkün olmuyor ise en yakınındaki eşdeğer alandan” parsel tahsisi öngörülmüş iken Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelikte sadece aynı yerden mümkün olmuyor ise “en yakın ve tahsise uygun olabilecek” yerden parsel verilmesinin öngörülmüş olmasıdır. Yani, Kanun'da yer alan eşdeğer yer ilkesine, Yönetmelikte yer verilmemiştir.

21. MÜSTAKİL PARSEL VERİLMESİ İLKESİ AÇIKLIĞA KAVUŞTURULDU.

Yönetmeliğin 17 nci maddesine göre imar plânı ve mevzuata göre korunması mümkün olan yapıların, asgari parsel büyüklüğünü sağlaması kaydıyla, tam ve hissesiz bir imar parseline denk gelmesi sağlanır. Asgari parsel büyüklüğünün sağlanamaması halinde, 16 ncı maddede belirtilen hükümlere göre tahsis ve bedele dönüştürme işlemleri yapılabilir.

22. FERDİLEŞTİRME KANUNİ DAYANAĞA KAVUŞTURULDU.

3194 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine, 7181 sayılı Kanunla eklenen fıkrayla, ferdileştirme (hisse çözümü) yasal dayanağa kavuşturulmuştur. Bu hükme göre, düzenleme alanında bulunan imar adalarında, asgari parsel büyüklüğünü karşılamak kaydıyla, imar uygulama alanında kalan hisseli arsa ve araziler; hisse

sahiplerinin muvafakati hâlinde veya fiili kullanım esasına göre müstakil hâle getirilebilir.

Bu hükmün uygulanması Yönetmeliğin 17 nci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre düzenleme sahasında kalan hisseli arazi ve arsalar, hisse sahiplerinin muvafakati halinde veya ilgili idarece arazideki fiili kullanım durumunun tespit edilmesi halinde muvafakat aranmaksızın; imar planında aksine bir hüküm yoksa imar mevzuatında belirtilen asgari parsel büyüklüğünü sağlamak kaydıyla müstakil hale getirilebilir.

Bu değişiklikte, hisseli parsellerde hisse çözümü getirilmesinin yanı sıra, kayden hisseli fiilen müstakil parsellerde fiili kullanım durumuna göre hisse çözümü yapılabileceği belirtilerek çok önemli bir soruna çözüm bulunmuştur. 3194 sayılı Kanun'un 18 inci maddesine, 7181 sayılı Kanunla eklenen fıkrayla, düzenleme alanında bulunan imar adalarında kalan hisseli arsa ve araziler fiili kullanım esasına göre müstakil hâle getirilebilir.

Bu hüküm, kayden hisseli, fiiliyatta müsataki kullanımlı parsellerdeki hisseli durumu gidermek amacıyla getirilmiştir. Bu durumda olan parsellerde maliklerin muvafakati aranmayacaktır. Yönetmeliğe göre kayden hisseli olan parsellerde fiili durumun müstakil olması hususu, idare tarafından tespit edilecektir. Yönetmeliğe göre ilgili idarece fiili durumun oluştuğuna dair mahallinde yapılan tespit, özel parselasyon krokileri, emlak vergisi kayıtları, belediyesince hazırlanmış çap ve benzeri diğer belgelerin değerlendirilmesiyle hazırlanan ve imza

altına alınan tutanak belediyesinde belediye başkanınca, diğer yerlerde ilgili birim amirince onaylanır. Bu durumun belediye encümen kararı, il idare kurulu kararı veya ilgili idare onayında belirtilmesi durumunda, müstakil parseller oluşturulabilir.

23. ASGARİ PARSEL BÜYÜKLÜĞÜ KURALI GETİRİLDİ.

04.07.2019 tarihli ve 7181 sayılı Kanunla, 18 inci maddeye eklenen fıkrayla, asgari parsel büyüklüğü kuralı getirilmiştir. Buna göre, uygulama imar planında hüküm bulunmaması hâlinde yönetmelikte belirlenen asgari parsel büyüklüklerinin altında parsel oluşturulamaz.

24. DEĞER ARTIŞI

7181 sayılı Kanunla, İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinde yer alan "Bu düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenleme ortaklık payı alınlarından, bu düzenleme sebebiyle ayrıca değerlendirme resmi alınmaz." hükmü kaldırılmıştır.

Bu değişikliğe paralel olarak, 7221 sayılı Kanunla, İmar Kanununa eklenen ek 8 inci maddeye değer artış vergisi düzenlenmiştir. **Bu maddeye göre; taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine ada bazında yapılacak imar planı değişikliği sonucunda değerinde artış olan arsanın artan değerinin tamamı değer artış payı olarak alınır.** Değer artış payı bedelinin tespitinde 2942 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespit esasları gözetilir.

İmar planı değişikliği ile taşınmazda meydana gelecek değer artışının tespiti

6362 sayılı Kanuna göre yetkilendirilmiş lisanslı en az iki gayrimenkul değerleme kuruluşu tarafından plan değişikliği açıklama raporunda belirtilen mer'i plan koşullarındaki değer tespiti ile birlikte değişiklik sonrası değer tespiti yapılmak suretiyle belirlenen ortalama yeni değerden az olmamak üzere, idarece oluşturulan kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenir.

Değer artış payı, en geç taşınmazın ilk satışında veya ruhsat aşamasında taşınmaz maliklerince ödenir. Kıymet takdir komisyonunca belirlenen değer artış payı, ödeme tarihinde her takvim yılı için, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere arttırılarak uygulanır.

Taşınmazın değer artışına tabi olduğu tapu kütüğüne şerh edilir. Emsal, inşaat alanı, yapı yüksekliği ve kullanım amacı değiştirilmemek kaydıyla yapılacak ruhsat tadilatları hariç, değer artış payı ödenmeden yapı ruhsatı düzenlenemez.

Değer artış payı tutarları taşınmaz maliklerince; Bakanlık muhasebe birimi hesabına yatırılır. Yatırılan tutarların;

a) Büyükşehir belediyesinin olduğu illerde; %25'i büyükşehir belediyesinin ilgili hesabına, %25'i ilgili ilçe belediyesinin ilgili hesabına, %25'i Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına,

b) Büyükşehir belediyesi olmayan illerde ise; %40'ı imar planı değişikliğini

onaylayan idarede açılacak ilgili hesaba, %30'u Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına,

c) Bakanlıkça onaylanan imar planı değişikliğinden kaynaklanan değer artışının %75'i Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına, kalan değer artış payının; büyükşehir belediyesinin olduğu illerde %15'i büyükşehir belediyesinin ilgili hesabına, %10'u ilgili ilçe belediyesinin ilgili hesabına; büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde ise Bakanlık payının dışındaki kalan değer artış payının tamamı plan değişikliğinin yapıldığı yerdeki ilgili idarenin açılacak ilgili hesabına,

beş iş günü içerisinde aktarılır ve (a) bendine göre kalan değer artış payının %25'i, (b) bendine göre kalan değer artış payının %30'u ile imar planı değişikliğinin diğer genel bütçeli idareler tarafından onaylanması durumunda değer artış payının tamamı genel bütçeye gelir kaydedilir.

25. PARSELASYONUN İPTALİ DURUMUNDA GERİ DÖNÜŞÜMÜN NASIL YAPILACAĞI, KURALLARA BAĞLANDI.

Yönetmeliğin 37 nci maddesi parselasyon işlemlerinin yargı kararıyla iptal edilmesi durumunda yapılması gereken işlemleri açıklamıştır.

Maddenin 1 nci fıkrası, parsel bazında iptal durumunda yapılması gereken işlemleri düzenlemektedir. Buna göre, mahkeme kararında parsel bazlı iptal kararı varsa; mevcut imar parselleri üzerinden yapılabiliyorsa sadece o parsel ya da

parsellere yönelik düzeltme yapılır. İptal kararına konu parselde, uygulama alanındaki diğer parsellerde etkilendiğinden düzeltme yapılamıyorsa; etkilenen diğer parseller de dikkate alınarak veya uygulama alanının tamamında yeni bir parselasyon planı yapılır.

Parselasyonun tamamının iptal edilmesi haline geri dönüşüm yapılması gerekmektedir. Yönetmeliğin 37 nci maddesine göre mahkeme kararıyla parselasyon planının, parselasyon planını onaylayan encümen kararının ya da ilgili kurum onayının iptal edilmesi halinde; geri dönüşüm işlemlerinin yapılarak parselasyon planından önceki kök parsellere dönülmesi gerekmektedir. Ancak uygulama sahasında iptal edilen parselasyon planı sonucunda oluşan imar parselleri üzerinde; ihdasen oluşan taşınmazların satışı, yapı ruhsatı, kat irtifakı, kat mülkiyeti gibi tasarruflarda bulunulması halinde, bu tasarruflar ve mahkemenin iptal gerekçeleri de dikkate alınarak geri dönüşüm işlemleri ile birlikte aynı anda yeni bir parselasyon planının yapılması zorunludur.

Mahkeme kararında sadece eksik ya da hatalı görülen parselasyon planının düzeltilmesi isteniyorsa ve mevcut tescilli imar parselleri üzerinden yapılacak yeni bir uygulama ile mahkeme kararı gerekçeleri yerine getirilebiliyorsa, tescilli imar parselleri üzerinden yeni bir parselasyon planı yapılabilir.

Mahkeme kararı ile iptal edilen imar uygulamalarında, bedele dönüştürme işlemi var ise, geri dönüşüm işlemi ile

birlikte alınan bedel, yapı sahibine değerlendirilme oranına göre yeniden hesaplanarak iade edilir ya da yapılacak yeni parselasyon planında çıkacak değer üzerinden mahsuplaşılır.

26. GERİ DÖNÜŞÜMÜN FİİLEN İMKANSIZ OLDUĞU DURUMLARA YAPILACAK İŞLEMLER YASAL DÜZENLEMELERE KAVUŞTURULMUŞTUR

İmar Kanununun 18 inci maddesine 7221 sayılı Kanunla eklenen bir fıkrayla da geri dönüşün yapılamaması durumunda nasıl işlem tesis edileceği açıklanmıştır.

Bu fıkraya göre, imar uygulamalarının kesinleşmiş mahkeme kararlarıyla iptal edilmesi nedeniyle; davaya konu parselin imar planı kararları ile umumi ve kamu hizmetlerine ayrılan alanlara denk gelmesi veya iptal edilen uygulama ile tahsis ve tescil edilmiş parsellerde hak sahiplerince yapı yapılmış olması ve benzeri hukuki veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri dönüşüm işlemleri yapılarak uygulama öncesi kök parsellere dönülemediğinin parselasyon planlarını onaylamaya yetkili idarelerin onay merciiince tespiti halinde, öncelikle davaya konu parselin hak sahiplerinin muvafakati alınmak kaydıyla uygulama sahası içerisinde idarece uygun bir yer tahsis edilir veya anlaşma olmaması halinde davacı hak sahibinin kök parseldeki yeri dikkate alınarak uygulamadaki düzenleme ortaklık payı kesintisi düşüldükten sonraki taşınmazın rayiç bedeli üzerinden değeri ödenir.

Yapılan düzenlemeye göre hukuki veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri

dönüşüm işlemleri yapılamayacağına tespit edilmesi halinde, parsel malikinin muvafakati ile uygun bir parsel tahsis edilebilir veya parsel malikinin zararı nakden ödenebilir.

Bu uygulamanın esaslarını şu şekilde açıklayabiliriz:

1) Ortada mahkeme kararıyla iptal edilmiş ve iptal kararı kesinleşmiş bir imar uygulaması olmalıdır.

2) Davaya konu parselin imar planı kararları ile umumi ve kamu hizmetlerine ayrılan alanlara denk gelmesi veya iptal edilen uygulama ile tahsis ve tescil edilmiş parsellerde hak sahiplerince yapı yapılmış olması ve benzeri hukuki veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri dönüşüm işlemleri yapılarak uygulama öncesi kök parsellere dönülmesinin mümkün olmaması gerekir.

3) Kök parselde dönüşüm mümkün olmayacağına parselasyon planlarını onaylamaya yetkili idarelerin onay merciiince (belediyelerde encümen tarafından) tespit edilmiş olması (yani encümenin bu konuda karar alması) gerekir.

4) İlk üç şart gerçekleşmiş ise;

a) Parselin hak sahiplerinin muvafakati alınmak kaydıyla uygulama sahası içerisinde idarece uygun bir yer tahsis edilir.

b) (a) fıkrasına göre anlaşma olmaması halinde davacı hak sahibinin kök parseldeki yeri dikkate alınarak uygulamadaki düzenleme ortaklık payı kesintisi düşüldükten sonraki taşınmazın rayiç bedeli üzerinden değeri ödenir.

27. KAMU İDARELERİ TARAFINDAN KAMULAŞTIRILAN VE İMAR PLANINDA DA AYNI KULLANIM AMACINA AYRILAN KAMUYA AİT TAŞINMAZLARIN PARSELASYONDAKİ DURUMU AÇIKLIĞA KAVUŞTURULDU.

Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin 4 üncü fıkrası, kamu idareleri tarafından kamulaştırılan ve imar planında da aynı kullanım amacına ayrılan kamuya ait taşınmazların parselasyondaki durumunu açıklamaktadır.

Buna göre; kamulaştırma yoluyla elde edilen taşınmazlar ile kamu hizmetlerine tahsis edilip imar planında da aynı kullanım amacına ayrılan kamuya ait taşınmazlardan düzenleme ortaklık payı alınmaz.

Bu alanlar, parselasyon planıyla imar planında bulunduğu yere tahsis edilir.

Ancak, kamulaştırılan parselin, imar

planı kararları ile kamulaştırma amacı dışında kullanılması durumunda; düzenlemeye giren diğer parseller gibi düzenleme ortaklık payı alınarak dağıtım tabi tutulur. Bu durum ve parselasyon planlarının askıya çıktığı bilgisi kamulaştırma yapan idareye bildirilir. Kamulaştırılan ya da kamu hizmetlerine tahsis edilen bu parsellerin alanlarının, imar planındaki kullanım amacına ayrılan alandan az olması durumunda eksik kalan alan düzenleme ortaklık payından karşılanır. Fazla olması durumunda artan miktardan, diğer parsellerde olduğu gibi düzenleme ortaklık payı alınarak en yakın yere tahsis edilir.

Gelecek Bölüm

Çalışmamızın gelecek ve son bölümünde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinde, 7181 ve 7221 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler irdelemeye devam edeceğiz.

Dr. Hüseyin BİLGİN

*Konya Bölge İdare Mahkemesi
2. İdari Dava (İmar) Dairesi Üyesi*

7221 SAYILI KANUNLA 3194 SAYILI KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER HAKKINDA BİR İNCELEME

1. GİRİŞ

7221 sayılı Kanun Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun başlığını taşımaktadır. Anılan Kanun 14.02.2020 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve Cumhurbaşkanı tarafından onayından sonra **20.02.2020 gün ve 31045 sayılı Resmi Gazete'de** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

7221 sayılı Kanun son zamanlarda TBMM tarafından çok sık olarak uygulanan ve birden çok Kanunda değişiklik yapan (torba kanun diye de ifade edilen) bir kanundur. Kanunu yürürlük ve yürütme maddeleri ile birlikte 39 maddeden oluşmaktadır. 7221 sayılı Kanun ile

sırasıyla Coğrafi Bilgi Sistemleri kanunlaştırılırken, 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 3414 sayılı 775 Sayılı Gecekondu Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında 3.5.1985 Tarih ve 247 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 16.8.1985 Tarih ve 250 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 5368 sayılı Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Bürola-

rı Hakkında Kanun ve 5543 sayılı İskan Kanunu'nda çeşitli değişiklikler yapılmıştır.

Çalışmamızın konusunu ise, 7221 sayılı Kanun ile 3194 sayılı İmar Kanununda yapılan değişiklikler oluşturmaktadır. İmar Kanununda daha önce 7153 sayılı Kanun ve 7181 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden¹ sonra çok önemli ve kapsamlı değişiklikler içeren üçüncü düzenleme 7221 sayılı Kanunla getirilen hükümlerdir. 3194 sayılı Kanunun 7,8,18,27,28,32,42 maddelerinde değişiklik yapılırken, bir ek madde ile üç yeni geçici madde getirilmiştir. Bu yapılan değişiklikler çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Buna göre anılan maddelerde yapılan değişikliklerin neler olduğu ve bu değişikliklerin gerekçeleri ile getirdiği yenilikler inceleme konusu yapılmıştır.

Her ne kadar çalışmamızda 7221 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler esas alınıp incelenmişse de çalışmanın son bölümünde 7226 sayılı Kanunla İmar Kanununda yapılan iki değişiklikte çalışmaya ilave edilmiş olup, bu değişikliğin sadece iki madde de olması nedeniyle çalışma başlığında her hangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

2. HALİHAZIR HARİTA VE İMAR PLANLARI

7221 sayılı Kanunla 3194 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının

1 3194 sayılı Kanunda 7153 ve 7181 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler konusunda geniş bilgi için bkz. Hüseyin Bilgin, 7153 sayılı Kanunla 3194 ve 6306 sayılı Kanunlarda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Mahalli İdareler Dergisi, Şubat 2019, Yıl:7, Sayı 77 ve Hüseyin Bilgin, 7181 sayılı Kanunla İmar Kanununda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Mahalli İdareler Dergisi, Eylül 2019, Yıl:7, Sayı 81

(c) bendinde yer alan “mevzi” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır (7221 SK m.5). Anılan değişikliğin gerekçesinde ise, Madde ile; fiilen uygulama imkanı kalmadığından, 3194 sayılı İmar Kanununun 7 nci maddesinde yer alan “**mevzi**” ibaresinin **madde metninden çıkarılması amaçlandığı** ifade edilmiştir².

Buna göre, mevcut planların nüfus gibi nedenlerle yetersiz kalması ya da yeni yerleşim alanlarının imara açılması gerekliliğinin oluşması halinde, yürürlükte bulunan planların sınırın dışında kalan, hali hazırdaki planlar ile bütünleşmeyen, sosyal ve teknik altyapıları plan sınırları dahilinde karşılayan planlara mevzii imar planı adı verilmekte iken artık bu ibare madde metninden çıkartılmıştır. Bendin en son hali ise,

“c) Mevcut planların yerleşmiş nüfusa yetersiz olması durumunda veya yeni yerleşme alanlarının acilen kullanmaya açılmasını temin için; belediyeler veya valiliklerce yapılacak imar planlarına veya imar planı olmayan yerlerde Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelik esaslarına göre uygulama yapılır.” şeklini almıştır.

3. PLANLARIN HAZIRLANMASI VE YÜRÜRLÜĞE KONULMASI

İmar Kanununun 8 inci maddesi imar planlarının hazırlanması ve yürürlüğe konulması konusunda düzenlemektedir³.

2 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

3 bkz. Bilgin, Hüseyin / Sezer Yasin; Açıklamalı- İçtihatlı İmar Kanunu Uygulama Rehberi, İmar Davalarında Kanun Yolları (İstinaf ve Temyiz Eklenmiş) Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2017, s.50 vd; Kalabalık, Halil; İmar Hukuku Dersleri, Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara 2017. Bilgin Hüseyin, “Danıştay Kararları Işığında İmar Planları”, Mahalli İdareler Dergisi, S.182, Ekim 2009, s.49-60; Kara Seyfettin; Danıştay Kararları Işığında İmar Planı Değişikliği, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2016; Orta, Elif; İmar Hukukunda Plan Hiyerarşisi ve Plan Çatışması,

Anılan maddede 7221 sayılı Kanunla çeşitli değişiklikler olmuş ve bir takım yenilikler getirilmiştir (7221 SK m.6). Bu değişikliklere bakıldığında

A. 3194 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine ikinci cümlesinden⁴ sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Planlar, plan değişiklikleri ve plan revizyonları; kayıt altına alınmak ve arşivlenmek üzere Bakanlıkça oluşturulan elektronik ortama yüklenmek ve aynı sistem üzerinden Plan İşlem Numarası almak zorundadır.”

Anılan düzenleme ile tüm ülke çapında yapılan imar planları, plan değişiklikleri ve plan revizyonlarının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak elektronik ortama yüklenme imkanı getirilmiştir. Bu şekilde yapılacak olan planlarda her işlem için ayrıca Plan İşlem Numarası alınacaktır⁵.

B. 3194 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin üçüncü cümlesi bendin mevcut üçüncü cümlesi “. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer.” şeklinde iken cüm-

lede yer alan “Belediye” ibaresi “Planlar, belediye” şeklinde değiştirilmiş, ve . “Planlar, belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer.” şeklini almıştır. Burada aslında zaten belediye meclisine ait olan bu yetkinin yine belediye meclisince kullanılacağı hususu özellikle vurgulanmış ve cümlenin önceki cümle ile devamı sağlayacak halde güncellenmiştir.

C. 3194 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine ikinci paragrafından⁶ sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar madde metnine eklenmiştir.

1. “İmar planları ve bu planlardaki değişikliklerin nerede askıya çıktığına dair bilgilendirme ilanı, askı süresi ile eş zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulur. Ayrıca plan değişikliği hakkında, değişikliğe konu alanda görülebilir bir şekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılır.”

Buna göre, imar planları ve bu planlarda yapılan değişikliklerin muhtarlıklar vasıtasıyla da ilan edilme yolu açılmıştır. Bu sayede gerek belediye ilan panolarında gerekse internet sitesinde ilanı görmeyen kişilerin muhtarlıklar yoluyla bu değişikliklerden haberdar olması amaçlanmıştır. **Yine imar plan değişikliğine konu edilen alanlarda değişikliklere ilgili bilgilendirme tabelaları hazırlanarak bu tabelalar 30 gün süreyle kala-**

Legal Kitapevi, İstanbul 2006.

4 b) **İmar Planları;** Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır.

5 Kesinleşen planların kopyalarının Çevre ve Şehircilik Bakanlığına elektronik ortamda gönderilmesi ve ilgili idaresi tarafından elektronik arşiv ortamına yüklenmesi ve böylelikle Bakanlığın taşra birimlerinin Mekansal Veri Arşiv Sistemi (MVAS) benzeri bir yapıya doküman yüklemeye yükünün azaltılması, E-plan otomasyon sistemi üzerinden Plan İşlem Numarası alınması ve planların sayısal verilerinin bu ortamda toplanması sayesinde, plan verilerinin erişilebilirliğinin artırılması, kontrollü ve doğru şekilde izleme ve arşivleme işlemlerinin yapılması amaçlandığı madde değişiklik gerekçesinde ifade edilmiştir. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

6 Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgisince yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe girer. **(Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.)** Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtirazlar valiliğe yapılır, valilik itirazları ve planları onbeş gün içerisinde inceleyerek kesin karara bağlar.

çaktır⁷. Burada çok büyük alanlarda plan değişikliği yapılması halinde tabela sayısı da artırılabilir. Değişikle amaçlanan aslında biraz sonrada ifade edileceği üzere, imar plan değişikliklerine karşı azami dava açma süresi getirildiği için ilgililerin bu değişikliklerden haberdar olarak bir an evvel gerekli itirazlarını yapması ve itirazlarının kabul edilmemesi halinde davayı açmalarıdır⁸.

2. “Kentsel tasarım projeleri uygulama imar planlarıyla birlikte hazırlanabilir.” Bu kentsel tasarım projelerinin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

Bu getirilen paragraf hükmü ile kentsel tasarım projelerinin uygulama imar planları ile birlikte hazırlanabileceği ifade edilmiştir. Uygulama imar planlarını büyükşehirlerde ilçe belediyeleri hazırlayacaktır. Kentsel Tasarım Projelerinin⁹ uy-

7 Madde gerekçesinde bu husus “Onaylanan imar planlarının hak sahipleri ve kamuoyunca haberdar olunması için ilgili muhtarlıklarda planın askıya çıkarıldığına dair bilgilendirme ilam ve değişikliğin yapıldığı alanda da tabela ile bilgilendirme yapılması” şeklinde ifade edilmiştir. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

8 Esasında 7221 sayılı Kanunun taslak metninde 5. madde olarak imar plan ve parselasyon işlemlerine karşı açılacak davaların ivedi yargılama kapsamına alınması istenmişti. Ancak Danıştay ilgili imar dairesinin bu durumda mevcut iş yükü de dikkate alındığında ivedi yargılamayı kaldıramayacağı da düşünülerek bu fikirden vazgeçilmiş ve anılan madde taslak metninden Genel Kurulda verilen öneri ile çıkartılmıştır. Danıştay’ın iş yükünün azalmasına paralel olarak imar plan ve parselasyon işlemlerine bakan Dairenin iş yükünün azalması ve o Dairenin sadece bu davalara bakmasının sağlanması halinde yeniden bu davalarda ivedi yargılama usulü getirilebilir. Zira bu davalarda istinaf aşamasından geçen davaların temiz yüzüne kesinleşme süresi uzamaktadır. Oysa ivedi yargılama usulünde gerek dava açma süreleri gerekse karar verme süreci oldukça kısalmakta ve bu davalarda istinaf yoluna ve yürütmeyi durdurma kararlarına karşı itiraza başvurulamamaktadır. İvedi yargılama Usulü hakkında geniş bilgi için bkz. Bilgin, Hüseyin; İdari Davalar ve Çözüm Yolları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s. ...;

9 Kentsel Tasarım Projesi, doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikler ile arazi yapısı dikkate alınarak, tasarım amacına göre kütle ve yapılanma düzeni veya açık alan düzenlemelerini içeren; taşıt ulaşımı, otopark ve servis ilişkileri ve yaya

gulanmasına ilişkin usul ve esaslar da Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenecektir.

D. 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi dördüncü paragrafı “Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlığa gönderilir.” şeklinde iken “kopyası,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Bakanlıkça oluşturulan elektronik ortamdaki Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı üzerinden, ilgili idaresi tarafından, arşivlenmek üzere” ibaresi eklenmiş ve paragraf son halinde, “Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlıkça oluşturulan elektronik ortamdaki Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı üzerinden, ilgili idaresi tarafından, arşivlenmek üzere Bakanlığa gönderilir.” şekline almıştır.

Anılan değişiklikle de, kesinleşen imar planlarının Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ne şekilde gönderileceği ifade edilmiştir. Buna göre, Bakanlıkça oluşturulacak Ulusal Coğrafi Bilgi Sis-

dolaşım ilişkilerini kuran; yapı, sokak, doku, açık ve yeşil alanların ilişkisini ve kentsel mobilya detaylarını gösteren; altyapı unsurlarını bütüncül bir yaklaşımla disiplinler arası olarak ele alan; imge, anlam ve kimlik özelliklerini ifade eden; tasarım ilke ve araçlarını içeren uygun ölçekteki projeyi ifade eder. Kentsel tasarım projesi; çalışma alanının niteliği ve özgünlüğü göz önüne alınarak Bakanlık talebi çerçevesinde geliştirilmesi / değiştirilmesi saklı kalmak koşuluyla “Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Onaylanacak Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” de belirtilen esaslara dayalı olarak hazırlanır. Bakanlığımıza iletilen Kentsel Tasarım Projesi; 1. Planda belirlenen yapılaşma koşulları (Toplam İnşaat alanı, TAKS ve KAKS, Bina yükseklikleri) 2. Kütle düzenlemeleri (yönlenme, bahçe mesafeleri, kitleler arası mesafe vb.), 3. Açık Kapalı Alanların Oranı, 4. Ulaşım-dolaşım (ada içi/dışı, taşıt, yaya, bisiklet, kısa ve uzun süreli otoparklar, servis) ve açık/kapalı alanlara ilişkin tasarımlar, 5. Kent mobilyaları, 6. Cephe tipolojileri, 7. Engelliler için kaldırım / yaya yoluna yönelik standartlar, 8. Malzeme ve detaylar, açısından 3194 sayılı Kanun, 6306 sayılı Kanun, 644 sayılı KHK ile Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği ve varsa onaylı İmar Planı ve plan notları kapsamında değerlendirilir. <https://csb.gov.tr/sss/kentsel-tasarim> (e.t. 12.03.2020).

temleri¹⁰ Altyapısı üzerinden elektronik ortamda bu bilgiler gönderilecektir.

E. 3194 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine yedince paragraftan sonra sekiz ve devamı olarak aşağıdaki üç paragraf eklenmiştir.

1. “Kesinleşen imar planları veya parselasyon planlarına karşı **kesinleşme tarihinden itibaren her halde beş yıl içinde dava açılabilir.**”

Buna göre kesinleşen imar ve parselasyon planlarına karşı kesinleşme tarihinden itibaren her halde beş yıl içinde iptal davası açılacaktır. Burada dava açma hakkına azami bir süre sınırı getirilmiştir. Ancak bu düzenleyici işlemlerin uygulama işlemi olan imar durum belge-

si talebi ya da yapı ruhsatı belgesi alımı halinde bu halde düzenleyici işlemi öğrendiğinden bahisle uygulama işlemi ile birlikte düzenleyici işleme karşı dava açılıp açılmayacağı konusunda bir düzenleme getirilmemiştir. Kanunda geçen her halde ibaresinden artık hiç bir şekilde bu düzenleyici işlemlere karşı beş yıllık süre geçtikten sonra dava açılmaması gerekir şeklinde yorumlanabilir¹¹. Ancak bu yorumun mülkiyet hakkının korunması ile çelişebileceği de gözden kaçırılmamalıdır. Bu noktada yukarıda ifade ettiğimiz üzere anılan düzenleyici işlemlerin duyurularının önemi de ortaya çıkmaktadır. **Kanaatimce de artık bu planlara karşı beş yıllık süre dolduktan sonra hiç bir şekilde dava açılmaması gerekir.** Burada hemen belirtelim ki, gerek imar planları gerek parselasyon planları siyasal veya kişisel menfaatleri ve çıkarları gözetme yerine şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı ve imar mevzuatına uygun olarak yapılması halinde üçüncü kişilerin mülkiyet hakkının haksız olarak ihlali de söz konusu olmayacaktır.

2. “İmar planlarında bina yükseklikleri yençok: serbest olarak belirlenemez.”

Ülke düzeyinde yatay mimarinin özendirilmesi ve dikey yapılaşma yerine bölgesel özellikler taşıyan yatay mimariler istenmesi amacıyla bu hüküm getirilmiştir. **Madde gerekçesinde ise bu husus yürürlükteki imar planlarında serbest**

11 Madde gerekçesinde, “İmar planlarının ve imar uygulamalarının sürüncemede kalmaması, mülkiyet haklarının kısıtlanmaması ve idari işlemlerin istikrarının sağlanması amacıyla kesinleşmiş planlara ve parselasyon planlarına karşı kesinleşme tarihinden itibaren herhalde beş yıl içinde dava açılabilmesi” şeklinde bu husus ifade edilmiştir. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020).

10 Coğrafi Bilgi Sistemleri Coğrafi verilerin toplanması, üretimi, paylaşımı ile mali ve cezaî hükümler MADDE 1- (1) Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisinde yer alan coğrafi verilerin; a) Ulusal Coğrafi Veri Paylaşım Matrisine göre kamu kurum ve kuruluşları arasında paylaşımı, erişimi ve kullanımı bedelsizdir. b) Ulusal güvenliğe ilişkin hükümler ile fikri, sinai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri saklı kalmak ve veri üretmekle sorumlu kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla, veri madenciliği ve yeni veri üretimi konularındaki hasılat paylaşımına yönelik iş birlikleri kapsamında, kurum, kuruluşlar ve üniversiteler ile paylaşımı bedelsiz olarak yapılabilir. (2) Gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin Türkiye’ye ait Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması; özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla ve ticari faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli belgelere sahip olması şartı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının iznine tabidir. İzne tabi olacaklar ile izin süresi ve verilerle ilişkin usul, esas ve içerikler Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir. İzin bedeli 1/1000’lik pafta başına, yabancı gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 50 TL, yerli gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri için 25 TL’dir. Bu tutarlar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Alınan izin bedeli Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri hizmetlerinde kullanılmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğünün ilgili hesabına yatırılır. İzin alınmaması durumunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca izin bedelinin 10 katı tutarında idari para cezası uygulanır. İdari para cezası kararı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre kararı veren merci tarafından ilgililere tebliğ edilir (7221 SK m.1).

olarak belirlenmiş yüksekliklere ilişkin düzenleme yapılarak bina yüksekliklerinin belirli olması ve vatandaşlar arasındaki mağduriyetin önlenmesi şeklinde ifade edilmiştir¹². Bize göre de gökdelenler yaparak şehirlerin silüetlerini bozma yerine yatay mimarilerle insanların sağlık içinde yaşayacakları yeterli hatta fazlaca yeşil alanları sosyal donatı alanları içeren planlar yapılması gerekir.

3. “Sanayi alanları, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç olmak üzere **mer’i imar planlarında yençok: serbest olarak belirlenmiş yükseklikler; emsal değerinde değişiklik yapılmaksızın çevredeki mevcut teşekküller ve silüet dikkate alınarak, imar planı değişiklikleri ve revizyonları yapılmak suretiyle ilgili idare meclis kararı ile belirlenir.** Bu şekilde ilgili idare tarafından belirlenmeyen yükseklikler, maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça belirlenir. Oluşacak maliyetlerin %100 fazlası ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.”

Bu fıkra ile de yençok serbest belirlenen yüksekliklerde imar plan değişiklikleri yapılmasına ilişkindir. Buna göre yençok serbestliklerin emsalinde değişik-

lik yapılmayacak ancak çevredeki mevcut yapılar ile silüetler dikkate alınacaktır. Burada sanayi alanları, ibadet alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları istisna tutulmuştur. **Burada yençok ile kastedilen ise, daha önce Hmax da denilen arsa üzerine yapılabilecek maksimum inşaat yüksekliktir.** Yukarıdaki paragrafın devamı niteliğinde bu paragraf getirilmiş ve bu husustaki istisna konularına yer vermiştir. **Eğer ilgili idareler (belediye meclisleri ya da il özel idareleri) bu şekilde imar plan değişikliklerini yerine getirmezlerse bunu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kendisi yapacak ve masraflarını maliyetinin bir katı fazlasıyla birlikte ilgili idareden tahsil edecektir. Tahsilat rıza ile ödeme ile olmaması halinde bütçe gelirinden doğrudan yapılacaktır.**

Ancak bu fıkra hükmü hemen yürürlüğe girmemiştir. Kanun koyucu 01.07.2020 olarak belirlemiştir. Bir başka ifadeyle ilgili idareler 01.07.2020 tarihinden itibaren makul bir süre içerisinde bu değişikliği gerçekleştirmelidir. Hemen belirtelim ki anılan tarihe kadar belediye meclislerinin bu değişiklikleri yapmasında da her hangi bir engel bulunmamaktadır.

Yine 7221 sayılı Kanunla 3194 sayılı Kanuna bir geçici hüküm getirilmiştir (7221 SK m.13). Anılan geçici madde 20 hükmüne göre, “*Bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin onuncu paragrafında yer alan hükümler doğrultusunda ilgili idare 1/7/2021 tarihine kadar meclis kararı ile plan değişikliklerini ve revizyonlarını yapmakla yüküm-*

¹² <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

lüdür. Bina yükseklikleri yavaş: serbest olarak belirlenmiş alanlarda plan değişikliği ve revizyonu yapılmaya kadar yapı ruhsatı düzenlenemez. Belirlenen süre içerisinde söz konusu alanlarda yer alan parsellere ilişkin yapı ruhsatı başvurusu yapıldığında süre sonu beklenilmeden alana yönelik öncelikli olarak plan değişikliklerinin ve revizyonlarının yapılması zorunludur.”

Bu alanlarda gerekli olan imar plan değişiklikleri veya imar plan revizyonlarının 01.07.2021 tarihine kadar ilgili meclis kararlarıyla yapılması gerekmektedir. Bina yükseklikleri **YENÇOK**: Serbest olarak belirlenen alanlarda anılan plan değişiklikleri veya revizyonları yapılmaya kadar ilgili yerlerde yapı ruhsatı düzenlenmeyecektir. Burada ilgili taşınmaz maliklerinin bu nedenle mağdur edilmemesi için, anılan yerlerdeki taşınmazlar için yapı ruhsatı talep edilmesi halinde ilgili belediyelerin derhal bu alanla ilgili gerekli imar plan değişiklikleri veya revizyonlarını yapma mecburiyeti getirilmiştir.

F. 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi “ Bakanlıkça belirlenen tanımlar ve esaslara göre hazırlanıp onaylanan halihazır haritalar, plan, plan değişikliği ve revizyonları, parselasyon planları, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgeleri ile imar mevzuatına konu edilen orto-görüntüler ile diğer coğrafi veri ve bilgilerin, ilgili idareler ile kurum ve kuruluşlarca; Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslara ve ilgili standartlara uygun şekilde ve sayısal olarak; üretilmesi, elektronik ortamda ilan

edilmesi, Bakanlıkça tesis edilecek elektronik ortam üzerinden paylaşılması, arşivlenmesi ve güncellenmesi zorunludur. Yapı ruhsatına ilişkin işlemlerde bu veriler esas alınır.” şeklinde iken 7221 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir.

Yeni düzenleme, “ç) Bakanlıkça belirlenen tanım ve esaslara göre hazırlanıp onaylanan plan, plan değişikliği ve revizyonlarının, parselasyon planlarının, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgelerinin, imar mevzuatına konu edilen orto-görüntüler ile diğer coğrafi veri ve bilgilerin, ilgili idareler ile kurum ve kuruluşlarca; Cumhurbaşkanınca belirlenen usul, esas ve ilgili standartlara uygun şekilde ve sayısal olarak; üretilmesi, elektronik ortamda ilan edilmesi, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı ile entegrasyonunun sağlanması ve bedelsiz olarak Bakanlığa gönderilmesi, Bakanlıkça tesis edilecek elektronik ortam üzerinden paylaşılması, arşivlenmesi ve güncellenmesi zorunludur. Yapı ruhsatına ilişkin işlemlerde bu veriler esas alınır.” şeklindedir. Paragrafa “ Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı ile entegrasyonunun sağlanması ve bedelsiz olarak Bakanlığa gönderilmesi” ibaresi eklenmiştir.

G. 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde iki değişiklik olmuştur¹³.

13 Bendin önceki hali: ğ) (Ek: 12/7/2013-6495/73 md.) Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000’in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılmaya kadar 27 nci madde hükümlerine göre yürütülür. Kırsal alanlarda iş yeri açma ve çalışma izni; kadimden kalan veya yapıldığı tarihteki mevzuat kapsamında yola cephesi olmayan inşaat edilen yapılar ile köy yerleşik alanlarda kalan yapılara kırsal yapı belgesine, yerleşik alan sınırı dışındaki diğer yapılara ise yapı kullanma izin belgesine göre verilir. Köylerde bulunan

1. Benden birinci cümlesi “Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000’in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılıncaya kadar 27 nci madde hükümlerine göre yürütülür.” şeklinde iken,

“Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen ve nüfusu 5.000’in altında kalan yerlerin, kırsal yerleşim özelliğinin devam edip etmediğine büyükşehir belediye meclisince karar verilir.” şeklinde değişmiştir. Buna göre, **burada 27. maddeye göre imar planlarının yapımı konusunda büyükşehir belediye meclisi karar mercii olarak belirlenmiştir.** Kırsal yerleşim yeri özelliği devam eden yerlerde ise 27 madde uygulanmaya devam edecektir.

2. Benden birinci cümlesi yukarıdaki gibi değiştirildikten sonra bende yeni iki cümle daha eklenmiştir. Yeni eklenen cümleler ise, “Büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılıncaya kadar bu alanlardaki uygulamalar 27 nci madde hükümlerine göre yürütülür. 27 nci madde belirtilen projeler, ilçe belediyesince onaylanır ve muhtarlığa bildirilir.”

Burada yeni önceki düzenlemede yer

konutlarda, iş yeri açma ve çalışma izni alınarak ev pansiyonculuğu yapılabilir. Kamuya ait bir yaya veya taşıt yoluna cephe sağlanmadan yapı inşa edilemez, parsel oluşturulamaz. Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarımı rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarımı rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır.

alan ifade ikinci cümlede tekrar edilmiş ve ayrıca üçüncü cümle olarak da anılan maddede belirtilen projelerin ilçe belediyelerince onaylanarak muhtarlıklara bildirileceği hüküm altına alınmıştır. Nitekim madde gerekçesinde bu husus “**Büyükşehirlerde İl Özel İdareleri kaldırıldığından ve Büyükşehirlerde yer alan köyler mahalleye, muhtarlar da artık mahalle muhtarlığına dönüştüğünden ve bu alanların ilçe belediyelerinin hizmet alanına girmesinden ötürü İl Özel İdareleri ve muhtarların görevlerinin ilçe belediyelerince yürütülmesi, amaçlanmaktadır.**” şeklinde ifade edilmiştir¹⁴.

4. PARSELASYON PLANLARININ HAZIRLANMASI

3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesi parselasyon planlarının hazırlanması başlığını taşımakta¹⁵ olup 7181 sayılı Kanunla anılan düzenleme de başlık maddesi başta olmak üzere bir çok fıkrasında önemli değişiklikler yapılmıştır. 7221 sayılı Kanunla da anılan maddeye yirmibirinci fıkrasından sonra gelmek üzere yeni bir fıkra eklenmiştir(7221 SK m.7). Buna göre,

“Bu madde kapsamında yapılmış olan imar uygulamalarının kesinleşmiş mahkeme kararlarıyla iptal edilmesi nedeniyle; davaya konu parselin imar planı kararları ile umumi ve kamu hizmetle-

14 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

15 İmar uygulamaları ile ilgili geniş bilgi için bkz. Bilgin/ Sezer, 307 vd.; Şimşek, Suat; İmar Kanunu 18. Madde Uygulamaları (Arazi ve Arsa Düzenlemeleri) İtiraz ve Davaya Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, 2. Baskı, s.55 vd . Koroğlu, Ömer; İmar Hukukunda Planlama Süreci ve Arazi ve Arsa Düzenlemeleri (Parselasyon), On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul 2016; Koçak, Hüseyin / Beyaz Metin; 3194 sayılı Kanununun 18. Maddesi Gereğince İmar Uygulamaları, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Ankara 2018; Kalabalık, s.389 vd.

rine ayrılan alanlara denk gelmesi veya iptal edilen uygulama ile tahsis ve tescil edilmiş parsellerde hak sahiplerince yapı yapılmış olması ve benzeri hukuki veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri dönüşüm işlemleri yapılarak uygulama öncesi kök parsellere dönülemeyeceğinin parselasyon planlarını onaylamaya yetkili idarelerin onay merciince tespiti halinde, öncelikle davaya konu parselin hak sahiplerinin muvafakati alınmak kaydıyla uygulama sahası içerisinde idarece uygun bir yer tahsis edilir veya anlaşma olmaması halinde davacı hak sahibinin kök parseldeki yeri dikkate alınarak uygulamadaki düzenleme ortaklık payı kesintisi düşüldükten sonraki taşınmazın rayiç bedeli üzerinden değeri ödenir.”

Yeni düzenleme ile “İmar planlarına uygun olarak yapılan parselasyon planlarının tescil olması ile taşınmazlarda yapı ruhsatı, yapı kullanma izni ve kat mülkiyeti gibi işlemler yapılarak yeni yerleşim alanları oluşmaktadır. Ancak açılan davalar nedeniyle parselasyon planlarının iptal edilmesi durumunda, uygulamadan önceki parsellere (kök parsellere) dönülmesi, mahkeme gerekçeleri dikkate alınarak yeni bir parselasyon planı yapılması gerekmektedir. Bu durumda, uygulama gören alanda iptal edilen parselasyon planına uygun olarak yapılan yapılar, yapı sahibi dışında başka mülkiyetlerde kalabilmekte, davaya konu parsel, imar planı kararları ile umumi ve kamu hizmetlerine ayrılan alanlara denk gelebilmekte veya benzeri hukuki ve fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri dönüşüm işlemleri yapılarak uygulama öncesi kök parsellere dönülememesi söz konusu olabilmektedir. Bu

durumda, mahkeme kararları dikkate alınarak yeni yapılacak imar uygulamasında mahkeme kararı gereği yapı başka parsel, yapı sahibinin yeri başka parsel tahsis edilmek zorunda kalınmakta veya yerinden hisse verilememektedir. Ayrıca, imar planına ve meri mevzuata göre oluşan ve tapuya tescil edilen imar parsellerine ve üzerindeki ruhsatlı yapıya istinaden kurulan kat mülkiyetine göre satışlar yapılmakta, dolayısıyla kanunlara uygun olarak hareket eden kat malikleri, yapı sahibi ve yapının bulunduğu parsel sahibi mağdur olabilmektedir. Madde ile; 3194 sayılı Kanununun 18 inci maddesine fıkra eklenerek, yapı ve müştemilatların bulunduğu parselin kat malikleri adına tescil edilememesi durumunun ortadan kaldırılarak, hukuki veya fiili imkânsızlardan dolayı ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesi” amaçlandığı madde gerekçesinde ifade edilmiştir¹⁶.

Kanaatimizce bu düzenleme oldukça yerinde bir düzenleme olmuştur. **Zira yargı kararlarında da açıkça görüleceği üzere, özellikle idarelerin hatalı uygulamaları ve uzun süren yargılamalar nedeniyle uyuşmazlıklar hakkında verilen kararların kesinleşmesi çok uzun sürebilmektedir. Bu nedenle mevcut yapılaşmalar olmakta ve iptal kararlarının uygulanmasında kök parsellere dönülmesi imkansız hale gelebilmektedir.** Bu nedenle de artık kendi parsellerinden tahsis yapılma imkanı kalmayan mülkiyet hakkı da korunması gerektiği açık olan bu kişilerin mağdur olmaması adına öncelikle bu kişilerle anlaşma yoluna gidilecek anlaşma sağlanamaması

¹⁶ <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

durumunda ise rayiç bedeller tespit edilerek bu rayiç bedeller üzerinden ilgililer mülkiyet haklarının karşılığı verilerek mağduriyetleri önlenmiş olacaktır.

5. KÖYLERDE YAPILACAK YAPILAR VE UYULACAK ESASLAR

3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi köylerde yapılacak yapılar konusunu düzenlemektedir. Anılan madde de 7181 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle maddeye bir fıkra eklenmişti. 7221 sayılı Kanunla da 27 nci maddede önemli değişikliklere gidilmiştir¹⁷ (7221 SK m.8). Bu değişiklikler

A. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “projelerinin valilikçe incelenmesi, muhtarlıktan yazılı izin alınması” ibaresi “projelerin valilik onayını müteakip muhtarlığa bildirim” şeklinde değiştirilmiştir. **Bu değişiklikle birlikte artık valilik onayı yeterli görülmüş ve muhtarlıktan da ayrıca izin şartı kaldırılmıştır.**

B. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesinden sonra gelmek üzere yeni bir cümle eklenmiştir. Eklenen cümle, *“Bu fıkroda belirtilen projelerin, valilik onayı ve muhtarlığa bildirim şartı sağlanmadan veya projesine aykırı yapı yapıldığının muhtarca tespiti ya da öğrenilmesi halinde durum, muhtar tarafından ivedilikle valiliğe*

17 Madde ile; 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesinde düzenleme yapılarak, projelerin valiliklerce incelenmesi yerine uygun görülmesi ve köy muhtarlarına izinsiz veya projeye aykırı yapıların tabikine ilişkin sorumluluk verilerek kırsal alanlardaki yapıların daha etkin bir şekilde denetlenmesi amaçlanmaktadır. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

bildirilir.” şeklindedir. Proje onayı alınıp bu onay muhtarlığa bildirim olmadan yapıya başlanması veya projeye aykırı yapı yapılması halinde bu durumlar muhtar tarafından ivedilikle valiliğe bildirilecektir. **Burada muhtarlığa bildirim yükümlülüğü getirilmiştir**¹⁸. Bu arada muhtar tarafından bu bildirim yapılmazsa durumdan etkilenen üçüncü kişiler de her zaman yetkili makamlara şikayet başvuru yapabileceği düşüncesindeyiz.

C. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu fıkra hükmü, *“Kırsal yerleşik alanı ve civarı sınırları; belediye sınırı il sınırı olan yerlerde ilçe belediye meclisinin teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisi kararıyla, diğer yerlerde ise il genel meclisi kararıyla belirlenir.”* şeklindedir.

Anılan fıkra hükmü ile kırsal yerleşik alanların kimler tarafından belirleneceği ifade edilmiştir. Buna göre, büyükşehir-

18 Fıkranın değişiklik sonrası son hali: Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerin valilik onayını müteakip muhtarlığa bildirim ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur. **Etüt ve projelerin sorumluluğu müellifi olan mimar ve mühendislere aittir.** Bu yapılar valilikçe ulusal adres bilgi sistemine ve kadaströ planlarına işlenir. **(Ek cümle:14/2/2020-7221/8 md.)** Bu fıkroda belirtilen projelerin, valilik onayı ve muhtarlığa bildirim şartı sağlanmadan veya projesine aykırı yapı yapıldığının muhtarca tespiti ya da öğrenilmesi halinde durum, muhtar tarafından ivedilikle valiliğe bildirilir. Köy yerleşik alan sınırları dışında kalan ve entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların yapı ruhsatı alınarak inşa edilmesi zorunludur. Tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların denetimine yönelik fennî mesuliyet 28 inci madde hükümlerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir

lerde köy yerleşik alanı ve civarı sınırları büyükşehir belediye meclisince, büyükşehir olmayan illerde ise il genel meclisi kararıyla belirlenecektir.

D. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesi üçüncü fıkrası “Onaylı üst kademe planlarda aksine hüküm bulunmadığı hâllerde köy yerleşik alan sınırları içinde, jeolojik açıdan üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar ile köyün ana yolları ve genişlikleri, hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde il özel idarelerince belirlenir. Belirlenen yollar, ifraz ve tevhit suretiyle uygulama imar planı kararı aranmaksızın kamu yararı kararı alınarak oluşturulur.” şeklinde iken mevcut üçüncü fıkrasının birinci cümlesi “*Onaylı üst kademe planlarda aksine hüküm bulunmadığı hâllerde köy yerleşik alan sınırları içinde, taşkın, heyelan ve kaya düşmesi gibi afet riski olan, sıhhi ve jeolojik açıdan üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar ile köyün ana yolları ve genişlikleri; hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde belediye sınırı il sınırı olan yerlerde ilgili ilçe belediye meclisi kararı ile, diğer yerlerde ise il genel meclisi kararıyla belirlenir.*”

şeklinde değiştirilmiştir.

Anılan değişiklikle, **köy yerleşik alan sınırları içinde üzerinde yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar genişletilmiştir.** Buna göre *taşkın, heyelan ve kaya düşmesi gibi afet riski olan yerler ile sıhhi açıdan yapı yapılmasında mahzur bulunan alanlar* eklenmiştir. Ayrıca bu yerlerle ilgili olarak önceki düzenlemede sadece il özel idarelerinde bu yetki

varken, **yeni düzenleme sonrasında büyükşehir belediyesi olan yerlerde ilgili ilçe belediye meclisi kararı ile büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde ise il genel meclisi kararıyla anılan yerlerde yapı yasağı getirilebilecektir.**

E. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin altıncı fıkrasında iki değişiklik olmuştur.

1. Mevcut mevcut altıncı fıkrasının birinci cümlesi “İl çevre düzeni planında açıkça belirtilmediği takdirde, ihtiyaç duyulması hâlinde, köyün gelişme potansiyeli ve gelişme düzeyi de dikkate alınarak köy yerleşik alan sınırları ve özel kanunlara ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu alanlarda yapılaşma kararı ve ifraz şartları belediye sınırı il sınırı olan yerlerde büyükşehir belediye meclisi, diğer yerlerde il genel meclisi kararı ile belirlenir.» şeklinde iken metinde yer alan “İl çevre düzeni” ibaresi “**Çevre düzeni**” şeklinde değiştirilmiştir.

2. Fıkranın birinci cümle metninde yer alan “köy yerleşik alan sınırları ve” ibaresi de madde metninden çıkarılmıştır. Maddenin ilgili cümle metni “Çevre düzeni planında açıkça belirtilmediği takdirde, ihtiyaç duyulması hâlinde, köyün gelişme potansiyeli ve gelişme düzeyi de dikkate alınarak (...) özel kanunlara ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu alanlarda yapılaşma kararı ve ifraz şartları belediye sınırı il sınırı olan yerlerde büyükşehir belediye meclisi, diğer yerlerde il genel meclisi kararı ile belirlenir.» şeklini almıştır.

F. 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddede mevcut yedinci fıkrasından sonra

gelmek üzere yeni bir fıkra hükmü eklenmiştir. Bu fıkra hükmü; “Kırsal yerleşik alanı ve civarı sınırlarının tespitinde ve bu alanlarda ruhsata tabi olmadan yapılabilecek yapılara ilişkin ilgili kurum veya kuruluşlarca yapılan etüt, proje, proje uygunluk görüşü için resim, harç, ücret, döner sermaye ücreti ve herhangi bir ad altında bedel alınmaz.” şeklindedir.

Anılan fıkra hükmüne bakıldığında ise kırsal yerleşik alan ve civarı sınırlarının tespiti ve buralarda yapılacak yapılarla ilgili olarak yapılacak olan işlemlerden herhangi bir ücret alınmaması hüküm altına alınmıştır.

6. MÜELLİFLİK, FENNİ MESULİYET, ŞANTIYE ŞEFLİĞİ, YAPI MÜTE-AHHİTLİĞİ VE KAYITLAR

3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesi imar kanununun uygulanması bakımından çeşitli sorumlulukları bulunan kişileri ve bu kişilerin sorumluluklarının ne olduğunu düzenlemektedir. Bu maddede de önceki maddelerde olduğu gibi 7153 sayılı Kanunla da bir takım değişiklikler yapılmıştır.

3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrası “Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uy-

gun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir. Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır.” şeklinde iken Fıkranın birinci cümlesinden sonra gelmek üzere yeni bir cümle eklenmiştir (7221 SK m.9). Bu cümle “İleri tasarım yöntemleri ve teknolojileri gerektiren özellik arz eden binaların projeleri, bu alanda Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik çerçevesinde yeterli uzmanlığı haiz mühendislerin gözetiminde yapılır.” Fıkroda bu ekleme dışında bir değişiklik yapılmamıştır. Getirilen yeni fıkra hükmü gerekçesinde, “Madde ile; 3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesinde düzenleme yapılarak, deprem afeti riskine karşı ileri tasarım yöntemleri ve teknolojileri gerektiren binaların projelerinin, yeterli uzmanlığı haiz mühendislerin gözetiminde yapılması” amaçlandığı ifade edilmiştir¹⁹. Aslında yeni fıkra hükmünü gerekçesi ile birlikte ele aldığımızda bu husus açıklığa kavuşmuş olmaktadır. **Özellikle deprem gibi doğal felaketler nedeniyle binaların taşınması gereken özellikler konusunda alanında uzman kişilerinde sorumlu kişiler arasına katılacağı ifade edilmiştir.**

¹⁹ <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

7. RUHSATSIZ VEYA RUHSAT VE EKLERİNE AYKIRI OLARAK BAŞLANAN YAPILAR

3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan kaçak yapıların durumunu düzenlemektedir²⁰. 7153 sayılı Kanunla madde metnine eklenen cümlelerden sonra 7221 sayılı Kanunla da madde metnindeki fıkralara çeşitli cümleler eklenerek değişikliklere gidilmiştir (7221 SK m.10).

A. 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrası “*Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur.*” şeklindeydi. Fıkra metnine yeni iki cümle eklenmiştir. Bu cümlelere bakıldığında,

“Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere

20 Kaçak yapı konusunda geniş bilgi için, Bilgin / Sezer, s. 530; Ömer Köroğlu; İmar Hukukunda Yapı Kavramı ve Temel Yapı Belgeleri, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017. Ali Rıza İlgeçdi; İmar Hukukunda Yıkım ve İmar Para Cezaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, 1. Baskı, (s. 169 vd.); Ramazan, Yıldırım; İmar Hukukuna Aykırı Yapılar Üzerinde İdarenin Yetki ve Yaptırımları, İstanbul 1990, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Melikşah, Yasin; İmar Hukukunda İdarenin Yıkma Yetkisinin Kullanımının Usul ve Esasları, İstanbul 2009, s. 6-9; Halil, Kalabalık; “İmar Mevzuatına Aykırı Yapıların Yıkılması”, Kamu Mevzuatı Dergisi, sy. 4, Mart 2009; Taner, Ayanoğlu, Yapı Hukukunun Genel Esasları, Vedat Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2014; A.Kürşat Ersöz; “ Bir İdari İşlem Olarak Yıkım Kararı”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, Y.2015, S.3, s.103-149.

ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz.”

Buna göre, yapının imar mevzuatına aykırı olduğunun yapı tatil tutanağı ile tespiti ve inşaatın durdurulması üzerine bu durum tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzerine ilgili belediye veya il özel idaresince yazılı olarak bildirilecektir. Bu bildirim ise yedi günlük süre içerisinde yapılacaktır. Aynı şekilde aykırılığın giderildiğine dair veya aykırılık olmadığının dava açılması üzerine mahkemece tespiti üzerine bu durumun tapu dairesine bildirimine kadar anılan kayıt kaldırılmayacaktır. Anılan ek cümlelerle **bu şekilde ruhsat ve eklerine aykırı yapıların üçüncü kişilere satımı ile üçüncü kişilerin bu durum nedeniyle zarar görmemelerinin amaçlandığını** düşünmekteyiz.

B. 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrası, “Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebliğatin bir nüshası da muhtara bırakılır.” şeklinde iken, fıkranın ikinci cümlesinde değişikliğe gidilmiştir. Değişiklik sonrası ikinci cümle “Bu tebliğatin bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.” şeklini almıştır.

Bu değişiklikte birlikte artık **ilgili idareler yapı sahibine tebliğ edilemeyen yapı tatil zabıtlarını muhtara bırakma yanında bir nüshasını da Çevre ve Şe-**

hircilik İl Müdürlüğüne gönderecektir. Burada her hangi bir süre belirtilmemiş olmakla birlikte derhal bu tutanak il çevre ve şehircilik müdürlüğüne gönderilmelidir.

C. 3194 sayılı Kanununun 32 nci maddesinin beşinci fıkrası “ Aksı takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.” şeklinde iken fıkra hükmüne dört yeni cümle eklenmiştir.

1. “Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir.”

Anılan cümle ile gerek yapı sahibince yıkılmayan gerekse ilgili belediyesince yıkılmayan yapıların Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yıkılabileceği veya yıktırılabilceği düzenlenmiştir. **Bu şekilde bir düzenleme ile merkezi idare yerel yönetimler üzerinde kaçak yapıların yıkımı noktasında bir denetim birimi haline getirilmiştir.** Anılan yapılar, ruhsat alınmayan veya ruhsata uygun hale getirilmeyen yapılar için iki ay içinde haklarında yıkım kararı alınmazsa ya da yıkım kararı alınmış olsa bile bu karar altı

ay içinde uygulanmaması halinde Bakanlığın yetkisi devreye girecektir. **Bakanlık bu yetkiyi kullanırken masraflarını döner sermaye işletmesi bütçesinden karşılayacaktır.**

2. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapmış olduğu masrafları ilgili idaresinden tahsil edecektir. Bu tahsilatın ne miktarda olacağı ikinci cümlede ifade edilmiştir. Buna göre, “Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir.” Bakanlık yaptığı masrafların bir kat fazlasıyla idareden tahsil edilecektir.

3. Bakanlığın yaptığı masrafların ilgili belediye veya özel idaresi bütçesinden ödenmemesi durumunda bu tahsilat idarenin gelirinden doğrudan yapılacaktır. Buna göre, “Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur.” Anılan geliri idare tarafından belediyeye ödenmeden doğrudan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yatırılacaktır.

4. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tahsil olunan tutarlarının hangi hesaba yatacağı da son cümlede ifade edilmiştir. “Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.” Bakanlığın yıkımı gerçekleştirirken yapacağı masrafları karşılayacağı birim olan döner sermaye işletmesi hesabına gelir kaydedilecektir.

7221 sayılı Kanunla 3194 sayılı Kanuna geçici 22 nci madde eklenmiştir (7221 SK m.15). Bu geçici madde hükmü ile yukarıda anılan 4 cümle hükmünün uygulanma zamanına ilişkin açıklama getirilmiştir. Buna göre, bu maddenin yürür-

lûge girdiği 20.02.2020 tarihinden önce ilgili idaresi (belediye veya valilik makamı) tarafından hakkında yıkım kararı alınmış olan yapılar hakkında bu fıkradaki ilave hükümler uygulanmayacaktır. Bir başka ifadeyle, 20.02.2020 tarihinden sonra hakkında ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığına dair tespit edilen yapılar hakkında uygulanacaktır.

Görüldüğü üzere 32 nci maddede 7221 sayılı Kanunla birlikte yukarıda izah edilen önemli değişiklikler yapılmış olup madde gerekçesinde bu değişiklikler “Madde ile; 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde düzenleme yapılarak, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan binaların tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kayıt usulü getirilmiş olup böylece ruhsat ve eklerine aykırı yapıların yapılmasının önüne geçilmesi ve iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması hedeflenmiştir. Ayrıca, ruhsat ve eklerine aykırı yapıların yıkımı esas alınarak yıkım kararının uygulanması için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yetki verilip, buna ilişkin masrafların tahsil usulü belirlenmektedir. Bu kapsamda kaçak yapıların baştan önüne geçilmesi ve aykırılığın giderilmesi için ilgililerin harekete geçirilmesi hedeflenmektedir.» ifade edilmiştir²¹.

8. İDARİ MÜEYYİDELER

3194 sayılı Kanunun 42 nci maddesi İmar Kanunu uyarınca uygulanacak olan idari müeyyideler konusunu düzenlemektedir. Bu madde hükmünde 7221 sayılı Kanunla birlikte önemli değişiklikler yapılmıştır²² (7221 SK m.11).

21 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

22 Madde ile; 3194 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde düzen-

A. 3194 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi “Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır» şeklinde iken,

“Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:” şeklinde değiştirilmiştir.

Buna göre, idari para cezasıyla tec-

leme yapılarak, imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın önlenmesi amacıyla bu yapılara uygulanacak idari para cezası arttırılmakta, aynı değerde olmayan yerlere farklı miktarda cezalar verilerek daha adil ve caydırıcı bir uygulama öngörülmektedir. Ayrıca, Kanunun 27 nci maddesinde yapılan düzenlemeler doğrultusunda değişiklik yapılmaktadır. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

ziye edilecek haller içerisinde kırsal yerleşim alanlarındaki yapılarda dahil edilmiştir. En az verilecek olan idari para cezası da 500 TL den 1000 TL ye çıkartılmıştır.

B. 3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine²³, “Aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekaresi birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir.” cümlesi ilave edilmiştir.

Buna göre, temel cezayı artıran bir başka neden daha ilave edilmiştir. Aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden alan ile emlak vergisine esas alınan değerın çarpımı ile ortaya çıkan miktar kadar temel cezaya ilave edilecektir. Bu yolla cezanın artırımı ve caydırıcı özelliğini güçlendirme istenmiştir.

C. 3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin üçüncü fıkrası « 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı

23 a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için; 1) I. sınıf A grubu yapılara üç, B grubu yapılara beş Türk Lirası, 2) II. sınıf A grubu yapılara sekiz, B grubu yapılara onbir Türk Lirası, 3) III. sınıf A grubu yapılara onsekiz, B grubu yapılara yirmi Türk Lirası, 4) IV. sınıf A grubu yapılara yirmiüç, B grubu yapılara yirmibeş, C grubu yapılara otuzbir Türk Lirası, 5) V. sınıf A grubu yapılara otuzsekiz, B grubu yapılara kırkaltı, C grubu yapılara elliiki, D grubu yapılara altmışüç Türk Lirası, idari para cezası verilir. Bu miktarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.» şeklinde iken “müelliflerine” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve gözetmenlerine” ibaresi eklenmiştir.

Buna göre, yukarıda yer verilen düzenleme gereğince gözetmen olarak görev yapacak kişilerinde imar para cezasıyla cezalandırılması imkanı getirilmiştir.

D. 3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin beşinci fıkrasında önemli değişiklikler yapılmıştır. Değişiklik öncesinde beşinci fıkra hükmü; 27 nci maddeye göre il özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine üçyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, üçyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.

şeklinde iken

1. Beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan

a. “il özel idaresince” ibareleri ve “incelenerek” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

b. “yerleşme alanı” ibaresi “yerleşik alanı ve civarı” şeklinde değiştirilmiştir.

c. “muhtarlık izni olmaksızın” ibaresi “valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan” şeklinde, değiştirilmiştir. Son değişikliklerden sonra fıkranın birinci cümlesinin son hali;

“27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası idari para cezası verilir.” şeklini almıştır.

2. Beşinci fıkranın ikinci cümlesinde yer alan

a. “ceza miktarının beşte biri olarak” ibaresi “ceza miktarı” şeklinde değiştirilmiştir.

b. fıkrada yer alan “üçyüz” ibareleri “bin” şeklinde değiştirilmiştir. Son değişikliklerden sonra fıkranın ikinci cümlesinin son hali;

“Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.” şeklini almıştır.

9. EK MADDE: TAŞINMAZ DEĞER ARTIŞLARI KONUSU

7221 sayılı Kanunla 3194 sayılı İmar Kanununa ek madde olarak Ek Madde 8 eklenmiştir. Bu ek madde ile, maliklerin talebi üzerine ve ada bazında tüm taşınmaz maliklerinin muvafakatinin alınarak, ilgili mevzuat ve kentsel standartlara uygun olmak koşuluyla yapılacak imar planı değişiklikleri sonucunda, plan kapsamında kalan taşınmazların imar durumunda meydana gelen değer artışlarının kamuya döndürülerek ilgili kamu idarelerince pay alınması, bu payların oranının belirlenmesi, alman payların kamulaştırma, kentsel dönüşüm ve altyapı hizmetlerinde kullanılması suretiyle kent silueti ve imar düzeni korunarak daha sağlıklı bir çevrenin oluşturulması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır²⁴.

Anılan madde hükmüne fıkra fıkra bakıldığında;

A. Plan değişiklikleri, plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü sosyal ve teknik altyapı dengesini bozmayacak şekilde ve teknik gerekçeleri sağlamak şartıyla yerleşmenin özelliğine uygun olarak yapılır. Plan değişikliği tekliflerinde ihtiyaç analizini içeren sosyal ve teknik altyapı etki değerlendirme raporu hazırlanarak planı onaylayacak idareye sunulur.

Ek madde de plan değişikliklerinin neleri içermesi gerektiğine yer verilmiştir. Buna göre, plan değişikliklerinin mevcut plan ana kararlarını, sürekliliğini,

²⁴ <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

plan bütünlüğünü, sosyal ve teknik altyapı dengesini bozmaması gerekmektedir. Plan değişikliklerinin yerleşim yerinin özelliğine uygun olarak yapılması gerekir. Plan değişiklikleri teklifinde ihtiyaç analizini içeren sosyal ve teknik alt yapı üzerindeki etkisini değerlendiren bir rapor hazırlayarak ilgili idareye sunulur. Aslında burada plan değişiklikleri taleplerinde taşıması gereken özellikleri içeren Mekansal Alanlar Plan Yönetmeliği hükmünün Kanun maddesi içersine eklenmesi söz konusu olmuştur (Yönetmelik m.26).

B. Parsel bazında; nüfusu, yapı yoğunluğunu, kat adedini, bina yüksekliğini arttıran imar planı değişiklikleri yapılamaz.

Plan değişiklikleri parsel bazında nüfusu, yapı yoğunluğunu, kat adedini, bina yüksekliğini arttıran imar planı değişikliği yapılamaz. Burada parsel bazında rant sağlamanın önlenmesi amaçlandığı gibi plan bütünündeki sosyal ve teknik donatı alanlarındaki azalmaların da önüne geçilmek istenilmiştir.

C. Bin metrekaleden az olmamak kaydıyla oluşmuş adalarda; ada bazında nüfusu, yapı yoğunluğunu, kat adedini, bina yüksekliğini arttıran veya fonksiyon değişikliği getiren plan değişikliklerinde ihtiyaç duyulan kültürel tesis, sosyal ve teknik altyapı kullanımları; adanın merkezine en fazla 500 metre yarı çaplı alanda karşılanmak zorundadır.

Yukarıdaki fıkranın aksine ada bazında ise plan değişikliği yapılabilecektir. Ancak bunun için ada büyüklüğünün en az 1000 metrekaresi olması gerekmektedir.

Aynı şekilde ada bazında nüfusu, yapı yoğunluğunu, kat adedini, bina yüksekliğini arttıran ve fonksiyon değişikliği getiren plan değişiklikleri yapılabilir. Fakat bu tür değişiklikler şarta bağlanmıştır. **Buna göre, anılan değişiklikler nedeniyle ortaya çıkacak ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli olan kültürel tesis, sosyal ve teknik altyapı kullanımları dikkate alınmalı ve karşılanmalıdır. Burada anılan tesisler ada merkezine en fazla 500 metre mesafede olmalıdır.**

D. Taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine ada bazında yapılacak imar planı değişikliği sonucunda değerinde artış olan arsanın artan değerinin tamamı değer artış payı olarak alınır. Değer artış payı bedelinin tespitinde 2942 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespit esasları gözetilir.

Aynı ada içinde yer alan taşınmaz maliklerinin tamamının talebi üzerine yapılacak olan plan değişikliği sonucunda arsa değerinde bir artış olabilir. Bu şekilde bir artış sağlandığında anılan artış üzerinde idarelere değer artış bedeli ödenecektir. Değer artış bedelinin tespiti ise 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11. maddesine²⁵ göre yapılacaktır.

²⁵ **Kamulaştırma bedelinin tespiti esasları: Madde 11 (Değişik: 24/4/2001 - 4650/6 md.)** 15 inci madde uyarınca oluşturulacak bilirkişi kurulu, kamulaştırılacak taşınmaz mal veya kaynağın bulunduğu yere mahkeme heyeti ile birlikte giderek, hazır bulunan ilgilileri de dinledikten sonra taşınmaz mal veya kaynağın; a)Cins ve nevinin, b) Yüzölçümünü. c) Kıymetini etkileyebilecek bütün nitelik ve unsurlarını ve her unsurun ayrı ayrı değerini, d)Varsa vergi beyanını, e)Kamulaştırma tarihindeki resmi makamlarca yapılmış kıymet takdirlerini, f) Arazilerde, taşınmaz mal veya kaynağın mevki ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net gelirini. g) Arsalarda, kamulaştırılma gününden önceki özel amacı olmayan emsal satışlara göre satış değerini, h) Yapılarda, resmi birim fiyatları ve yapı maliyet hesaplarını ve yıpranma payını, ı) (Değişik: 19/4/2018-7139/27 md.) Bu fıkrada belirtilen unsurlara göre tespit edilen arazi bedelinin yarısını geçmemek ve her bir ölçünün etkisi açıklanmak

E. İmar planı değişikliği ile taşınmazda meydana gelecek değer artışının tespiti 6362 sayılı Kanuna göre yetkilendirilmiş lisanslı en az iki gayrimenkul değerlendirme kuruluşu tarafından plan değişikliği açıklama raporunda belirtilen mer'î plan koşullarındaki değer tespiti ile birlikte değişiklik sonrası değer tespiti yapılmak suretiyle belirlenen ortalama yeni değerden az olmamak üzere, idarece oluşturulan kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenir. Değer artış payı, en geç taşınmazın ilk satışında veya ruhsat aşamasında taşınmaz maliklerince ödenir. Kıymet takdir komisyonunca belirlenen değer artış payı, ödeme tarihinde her takvim yılı için, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere arttırılarak uygulanır.

Sonraki fıkrada anılan imar plan değişiklikleri üzerine taşınmazlarda meydana gelen değer artışlarının ne şekilde hesaplanacağı ifade edilmiştir. Buna göre, 6362 sayılı Sermaye Piyasaları Kanununun uyarınca yetkilendirilmiş en az iki gayrimenkul değerlendirme kuruluşunca bir değer tespiti yapılacak ve idare içinde oluşturulan kıymet takdir komisyonlarınınca değer artış paylarının ne kadar

olduğu konusunda karar verilecektir. Bu belirlenen oran üzerinde her sene yeniden değerlendirme oranında²⁶ artış yapılacaktır.

F. Taşınmazın değer artışına tabi olduğu tapu kütüğüne şerh edilir. Emsal, inşaat alanı, yapı yüksekliği ve kullanım amacı değiştirilmemek kaydıyla yapılacak ruhsat tadilatları hariç, değer artış payı ödenmeden yapı ruhsatı düzenlenemez.

Bu şekilde değer artışı olan taşınmazların değer artışı olduğu hususu tapu kütüğüne de şerh edilecektir. Mevcut yapı ruhsatlarında değer artış payı alınmayacaktır. Ancak bunun için mevcut yapı ruhsatında emsal oranı, inşaat alanı, yapı yüksekliği ve kullanım amacı değişmemelidir. **Ancak yeni verilecek yapı ruhsatlarında veya yukarıda belirtilen hususları içeren yapı ruhsat tadilatlarında değer artış payı ödenmeden yapı ruhsatı verilmeyecektir.**

G. Değer artış payı tutarları taşınmaz maliklerince; Bakanlık muhasebe birimi hesabına yatırılır. Yatırılan tutarların; a) Büyükşehir belediyesinin olduğu illerde; %25'i büyükşehir belediyesinin ilgili hesabına, %25'i ilgili ilçe belediyesinin ilgili hesabına, %25'i Bakanlığın Dönüşüm

kaydıyla bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçüleri, Esas tutarak düzenleyecekleri raporda bütün bu unsurların cevaplarını ayrı ayrı belirtmek suretiyle ve ilgililerin beyanını da dikkate alarak gerekçeli bir değerlendirme raporuna dayalı olarak taşınmaz malın değerini tespit ederler. Taşınmaz malın değerinin tespitinde, kamulaştırmayı gerektiren imar ve hizmet teşebbüsünün sebep olacağı değer artışları ile ilerisi için düşünülen kullanma şekillerine göre getireceği kâr dikkate alınmaz. Kamulaştırma yoluyla irtifak hakkı tesisinde, bu kamulaştırma sebebiyle taşınmaz mal veya kaynakta meydana gelecek kıymet düşüklüğü gerekçeleriyle belirtilir. Bu kıymet düşüklüğü kamulaştırma bedelidir.

26 213 sayılı Vergi Usul Kanunu: Enflasyon Düzeltmesi ve Yeniden Değerleme Oranı Mükerrer Madde- 298: "...B) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir. C) Vergi kanunlarında yer alan "toptan eşya fiyatları genel endeksi" ibaresi "üretici fiyatları genel endeksi" ve "TEFE" ibaresi "ÜFE" olarak uygulanır." Son 6 yılın yeniden değerlendirme oranları; 2012 yılında 7.8; 2013 yılında 3.93; 2014 yılında 10.11; 2015 yılında 5.58; 2016 yılında 3.83; 2017 yılında 14.47; 2018 yılında 23.73; 2019 yılında 22.58; 2020 yılında 22,58 olarak belirlenmiştir.

Projeleri Özel Hesabına, b) Büyükşehir belediyesi olmayan illerde ise; %40'ı imar planı değişikliğini onaylayan idarede açılacak ilgili hesaba, %30'u Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına, c) Bakanlıkça onaylanan imar planı değişikliğinden kaynaklanan değer artışının %75'i Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına, kalan değer artış payının; büyükşehir belediyesinin olduğu illerde %15'i büyükşehir belediyesinin ilgili hesabına, %10'u ilgili ilçe belediyesinin ilgili hesabına; büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde ise Bakanlık payının dışındaki kalan değer artış payının tamamı plan değişikliğinin yapıldığı yerdeki ilgili idarenin açılacak ilgili hesabına, beş iş günü içerisinde aktarılır ve (a) bendine göre kalan değer artış payının %25'i, (b) bendine göre kalan değer artış payının %30'u ile imar planı değişikliğinin diğer genel bütçeli idareler tarafından onaylanması durumunda değer artış payının tamamı genel bütçeye gelir kaydedilir.

Sonraki paragrafta değer artış bedellerin hangi birimlere ne kadar miktarda yatırılacağı hususunu düzenlemektedir. Buna göre,

a. Büyükşehir Belediyesinin olduğu illerde

%25 büyükşehir belediyesine

%25 ilçe belediyesine

%25 Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili hesabına

* %25 Hazineye²⁷

27 * (a) bendine göre kalan değer artış payının %25'i, (b) bendine göre kalan değer artış payının %30'u ile imar planı değişikliğinin diğer genel bütçeli idareler tarafından onaylanması durumunda değer artış payının tamamı genel bütçeye gelir kaydedilir.

b. Büyükşehir Belediyesinin olmadığı illerde

%40'ı imar planı değişikliğini onaylayan idarede açılacak ilgili hesaba,

%30'u Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına,

* %30 Hazineye

c) Bakanlıkça onaylanan imar planı değişikliğinde

%75'i Bakanlığın Dönüşüm Projeleri Özel Hesabına,

kalan değer artış payının %25 miktarının

- büyükşehir belediyesinin olduğu illerde

%15'i büyükşehir belediyesinin ilgili hesabına,

%10'u ilgili ilçe belediyesinin ilgili hesabına;

- büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde ise

Bakanlık payının dışındaki kalan değer artış payının tamamı plan değişikliğinin yapıldığı yerdeki ilgili idarenin açılacak ilgili hesabına aktarılacaktır.

Buradaki aktarma işleminin beş iş günü içinde olacağı yine yasa hükmü haline getirilmiştir.

H. 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında alanlarda, kamu yatırımları ile kamu mülkiyetindeki alanlarda, mazbut ve mülhak vakıflara ait alanlarda yapılacak plan veya plan değişiklikleri ile imar

planlarında yençok: serbest olarak belirlenmiş yüksekliklerin 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen usullere göre yapılacak plan değişikliklerinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu madde hükmünün uygulanmayacağı istisna haller ise bu fıkra hükmünde ifade edilmiştir. Buna göre,

a. 6306 sayılı Kanun kapsamındaki alanlarda,

b. Kamu yatırımları ile kamu mülkiyetindeki alanlarda,

c. Mazbut ve mülhak vakıflara ait alanlarda

d. İmar Kanununun yeni 8/1-b maddesi gereğince imar plan değişikliği yapılan alanlarda

Sayılan bu alanlarda yapılacak plan veya plan değişikliklerinde bu madde hükümleri uygulanmayacaktır.

I. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Son olarak bu ek maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından düzenlenecektir. Bakanlık tarafından yapılan düzenleme ayrıca ilan edilecektir.

10. YAPI KAYIT BELGELERİ KONUSUNDA İLAVE

3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddesi ile imar barışı diye bilinen ruhsat ve ekleri olmayan kaçak yapıların kayıt altına alınmasını sağlayan bir düzenlemeye gidilmiştir²⁸. Anılan düzenle-

28 Kaplan, Mahmut; İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2018; Kalabalık, Halil; İmar Barışı

me sonrasında 31.12.2017 tarihine kadar yapılan kaçak yapıların ruhsata bağlanma imkanı getirilmiştir.

7221 sayılı Kanunla 3194 sayılı Kanuna eklenen bir başka geçici maddede yukarıda bahsi geçen geçici 16. maddesiyle doğrudan ilgilidir(7221 SK m.14)²⁹. Buna göre, geçici 16. madde uyarınca yapı kayıt belgesi alınan bu yapılar ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 7269 sayılı Kanunun 13/b maddesi uyarınca³⁰ taşınmazın ıslahı mümkün olduğunun tespit edilmesi halinde bu yapılarda ilave inşaat alanı oluşturulmamak koşuluyla, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre güçlendirme kararı alınarak bu taşınmazlarda güçlendirme yapılabilir. Anılan yapılarda güçlendirme yapılması için güçlendirme projesinin ilgili idareye sunulması yeterli görülmüştür.

Güçlendirilecek yapının üzerinde bulunduğu taşınmazın mülkiyetinin

Başvuru Süreci ve Sonuçları, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2018; Çelik, M. Lamih / Altıparmak, Cüneyd; 101 Soruda İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu ve İmar Barışı, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2019; Özmen, E.Saba; İmar Barışı ve Sonrasında Doğacak Uyuşmazlıklarda Çözüm Yolları, Aristo Yayıncılık, İstanbul 2019.

29 Madde ile; 3194 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, 3194 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi kapsamında Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların ilave inşaat alanı ihdas edilmemesi şartıyla 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre güçlendirme kararı alınarak güçlendirilmesinin yapılabilmesine imkan tanınması amaçlanmaktadır. Ayrıca madde ile; Yapı Kayıt Belgesi alınan yapının Hazineye veya belediyeye ait taşınmaz üzerine inşa edilmesi halinde güçlendirme için taşınmazın satın alınması gerektiği hususu düzenlenmektedir. Diğer taraftan maddenin 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında olan yapılar hakkında uygulanmaması öngörülmektedir. <https://www.tbmm.gov.tr/d27/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

30 Hasar görmüş, fakat ıslahı mümkün olan binaların fen kurullarının göstereceği şartlara göre tamiri yapıluncaya kadar içine girilmesine ve oturulmasına izin verilemez. Bu binalar 1 yıl içinde tamir ettirilmediği ve itiraz da olmadığı takdirde yukarıdaki esaslar dahilinde yıktırılır. İtiraz halinde, bu itiraz yukarıdaki mahalli idare kurullarınca 5 gün içinde incelenir ve karara bağlanılır. İtiraz sebepleri yerinde görüldüğü takdirde süre 6 ay daha uzatılır(7269 SK 13/b).

belediyeye veya Hazineye ait olması durumunda ise, taşınmaz mülkiyet sahiplerinden satın alınmadıkça güçlendirme yapılamaz. Aynı şekilde yapının bulunduğu taşınmazın belediye ve hazine dışında üçüncü kişilere ait olması halinde bu kişilerin muvafakati olmadan güçlendirme yapılamaz. Ancak mülk sahibinin izni ile bu yapıda güçlendirmeye gidilebilir.

Bu geçici madde uyarınca yapılacak olan güçlendirme iş ve işlemlerinin denetimi 4708 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılacaktır. Yapı Denetim Kuruluşları bu maddenin uygulanmasında gerekli olan denetim görevlerini yerine getirmedikleri takdirde eylemlerinin niteliğine göre idari ve cezai müeyyidelerle maruz kalacaklardır³¹.

Öte yandan bu geçici maddeye göre güçlendirme izni verilen yapıların herhangi bir şekilde ve nedenle yıkılması durumunda ise, bu yerlerde yeniden yapı yapılması için artık yürürlükteki plan ve imar mevzuatı hükümleri uygulanacaktır.

Son olarak 2863 sayılı Kanun uyarınca kültür ve taşınmaz varlığı kabul edilen yerlerde, sit alanlarındaki yapılarda bu geçici madde hükmü uygulanmayacaktır. Kanaatimizce de bu düzenleme de oldukça yerinde olmuştur. Kültürel, tarihi ve doğal alanların korunması sağlanmıştır.

³¹ 4708 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde idari müeyyideler ve teminat; 9 uncu maddesinde ise, ceza hükümlerine yer verilmiş olup, bu geçici madde hükmü uygulamasında denetim görevini yerine getirmediği tespit edilen yapı denetim kuruluşlarına bu maddelerde eylemlerine uygun olarak yaptırım uygulanacaktır.

11. 7226 SAYILI KANUNLA İMAR KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

7226 sayılı Kanun Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun başlığını taşıyan bir torba Kanundur. Anılan Kanun 25.03.2020 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve 26.03.2020 gün ve 31080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 7226 sayılı Kanunun 39 ve 40 ncı maddeleri ile İmar Kanununda değişiklik/ilave yapılmıştır.

A. İmar Para Cezalarında Yapılan Değişiklik

1. 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan bu cümle: *"Aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir."* şeklindeydi. Bu cümle yukarıda da izah ettiğimiz üzere 7221 sayılı Kanunla gelen bir düzenleme idi. Ancak 7226 sayılı Kanunla bu cümle madde metninden çıkartılmıştır. Bu bent daha ayrıntılı ve açık olarak aşağıda yeniden düzenlenmiştir.

2. Madde metnine (42 nci maddenin ikinci fıkrasına) ç bendi olarak yeni bir bent eklenmiştir (7226 SKm 39). Yeni bent hükmü ise,

"ç) Bu fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare

birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası yukarıdaki bentlere göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edilir. Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.” şeklindedir.

Burada aslında daha önce 7221 sayılı Kanunla getirilen hüküm yinelenmiş ancak bu artırım nedeninin uygulanmayacağı duruma da yer verilmiştir. **Buna göre bu fıkra uyarınca verilecek olan idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içerisinde aykırılığın giderilmesi durumunda bu bent uyarınca verilen idari para cezası da tahsil edilmeyecektir.**

B. 42 Maddeye İlişkin Geçiş Hükümü

Çalışmamızda ele aldığımız 7221 sayılı Kanunla 42 nci maddede yapılan değişikliklerle ilgili olarak 7226 sayılı Kanunla bir geçici madde hükmü getirilmiştir (m. 40). Anılan 23 numaralı geçici madde hükmü:

“GEÇİCİ MADDE 23 - 14/2/2020 tarihli ve 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla değiştirilen 42 nci maddenin ikinci fıkrası hükümlerine dayanılarak uygulanan idari para cezaları, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen 42 nci maddenin ikinci fıkrasındaki usul uyarınca hesaplanan tutarlarda tahsil edilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 7221 sayılı Kanunla değiştirilen

42 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca verilen idari para cezalarına ilişkin yapılan ödemelerden, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen 42 nci maddenin ikinci fıkrasındaki usul uyarınca hesaplanan tutarlardan fazla tahsil edilmiş olanları, 1/6/2020 tarihine kadar ilgisi tarafından talep edilmesi halinde, talep tarihinden itibaren bir ay içinde iade edilir.” şeklindedir.

Aslında her iki değişiklik hükmü 7226 sayılı Kanun teklifinde yer almamakla birlikte³² 3194 sayılı Kanunla 7221 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrasında 42 nci madde ile ilgili olarak ortaya çıkan ihtiyaç ve sorunlar nedeniyle kanuna eklenen maddelerdir.

12. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

7221 sayılı Kanun ile yukarıda açıklandığı üzere 3194 sayılı Kanunun yukarıda anılan maddelerinde oldukça önemli değişiklikler yapılmıştır. Anılan değişikliklerin öncesi düzenleme, bu değişiklik sonrasında getirilen yeni hükümler ve bu değişikliklere gidilme gerekçesine yukarıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Kamuoyunda imar barışı olarak bilinen geçici 16 ncı maddeden sonra İmar Kanununda 7153 ve 7181 sayılı Kanunlarla önemli değişiklikler yapılmış olup son olarak inceleme konusu edilen 7221 sayılı Kanunla da değişiklik yapılmıştır. Bununla da yetinilmemiş ve son olarak 7226 sayılı Kanunla da 42 nci madde ile ilgili olarak 7221 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler konusunda başka bir değişikliğe gidilmiştir.

³² Kanun teklif metni için bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2633.pdf>

Anılan değişikliklerin İmar Kanununun uygulanmasından kaynaklanan sorunları çözmeye yönelik olarak hazırlandığı ve acil çözüm gerektiren hususlara ilişkin olduğu görülmektedir. Mevcut düzenlemede yapılan bu değişikliklerin tamamı yargı kararlarından hareketle, şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı gözetilerek yapılan yerinde değişikliklerdir. Ancak İmar Kanununun bu şekilde kısa aralıklarla sık sık değiştirilerek madde madde değiştirilmesi yerine bir bütün olarak ele alınıp yeniden oluşturulmasında fayda bulunmaktadır.

Aslında imar kanunu 1985 den beri uygulamada bulunan ve bu süre zarfında da bir çok değişikliğe uğramış olan bir kanundur³³. Aslında bir çok kez gündeme geldiği gibi imar kanununun baştan sona yeniden ele alınarak gözden geçirilmesi yeniden bir bütün halinde yeniden düzenlenmesinde fayda bulunmaktadır.

33 3194 sayılı Kanunda yapılan değişikliklere ilişkin tarih ve Kanun numaraları: 3194 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri Yürürlüğe Giriş Tarihleri 3394 sayılı Kanun ve 30/6/1987 tarihinde; 3542 sayılı Kanun ve 4/5/1989 tarihinde; 4046 sayılı Kanun ve 27/11/1994 tarihinde; 4232 sayılı Kanun ve 8/4/1997 tarihinde KHK/572 sayılı KHK ile 6/6/1997 tarihinde; 4342 sayılı Kanun 28/2/1998 tarihinde; 4380 sayılı Kanun ve 2/8/1998 tarihinde; 4736 sayılı Kanun ve 19/1/2002 tarihinde; 4928 sayılı Kanun ve 19/7/2003 tarihinde; 5006 sayılı Kanun ve 17/12/2003 tarihinde; 5403 sayılı Kanun ve 19/7/2005 tarihinde; 5398 sayılı Kanun ve 26/7/2008 tarihinde; 5793 sayılı Kanun ve 3 6/8/2008 tarihinde; 5940 sayılı Kanun ve 1/1/2012 tarihinde; 6637 sayılı Kanun ve 7/4/2015 tarihinde; 6704 sayılı Kanun ve 26/4/2016 tarihinde KHK/678 sayılı KHK ile 22/11/2016 tarihinde; 7033 sayılı Kanun ve 1/7/2017 tarihinde 7071 sayılı Kanun ve 8/3/2018 tarihinde 7139 sayılı Kanun ve 28/4/2018 tarihinde 7143 sayılı Kanun ve 18/5/2018 tarihinde KHK/700 sayılı KHK ile 8 24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018); 7153 sayılı Kanun ve 10/12/2018 tarihinde 7159 sayılı Kanun ve 28/12/2018 tarihinde 7181 sayılı Kanunla ve 10/7/2019 tarihinde değişiklikler yapılmıştır. Yukarıda Kanun numaraları ve yürürlük tarihleri yer verilen değişikliklere bakıldığında 3194 sayılı Kanunda yaklaşık 30 yılda (çalışmamızın konusu olan 7221 ve 7226 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler hariç olmak üzere) 25 adet önemli değişiklik yapılmıştır

Özellikle imar plan değişikliklerine ve parselasyon planlarına karşı dava açma süresinin sınırlandırılması ve imar planları yapılırken kişisel ve/veya siyasi çıkarlar yerine daha yaşanılabilir şehirler kentler oluşturulması anlamında «kamu yararı» esas alınmalıdır. Bu yönde bir değişiklik ile bu sürenin 5 yıl olarak belirlenmesi yerinde olmuştur.

Bununla birlikte imar planlarına ve parselasyon işlemlerine karşı açılacak olan davalarda 2577 sayılı Kanunda yer alan ivedi yargılama usulü şeklinde bir yargılama usulü getirilebilir. Bu davaların sıklıkla görüldüğü ve birden çok ilk derece mahkemesinin bulunduğu yerlerde bu mahkemelerden birisi bu davalar için özel yetkili kılınabilir.

Yine yürürlükteki mevzuat ve/veya plan hükümlerine göre yapılan yapılar konusunda kazanılmış hak doğup doğmayacağı konusu ile kaçak ve ruhsatsız yapılaşmanın önüne geçme için alınacak olan tedbirlerin daha etkin uygulanması için gerekli düzenlemelere yer verilmelidir.

Son olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği üzere dikey mimariyi önleme ve yatay mimari için özendirici ve aksi yöndeki uygulamaları yasaklayıcı hükümlere de yer verilmesi amacıyla inceleme konusunda düzenlemeler yapılmış olmakla birlikte bu değişikliklerin hayata geçirilmesi konusunda etkin çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Hüseyin Bilgin, 7153 sayılı Kanunla 3194 ve 6306 sayılı Kanunlarda Yapılan

Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Mahalli İdareler Dergisi, Şubat 2019, Yıl:7, Sayı 77.

Hüseyin Bilgin, 7181 sayılı Kanunla İmar Kanununda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme, Mahalli İdareler Dergisi, Eylül 2019, Yıl:7, Sayı 81

<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2512.pdf> (e.t. 08.03.2020)

Hüseyin Bilgin / Yasin Sezer; Açıklamalı- İctihatlı İmar Kanunu Uygulama Rehberi, İmar Davalarında Kanun Yolları (İstinaf ve Temyiz Eklenmiş) Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara 2017

Halil Kalabalık; İmar Hukuku Dersleri, Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara 2017.

Hüseyin Bilgin, “Danıştay Kararları Işığında İmar Planları”, Mahalli İdareler Dergisi, S.182, Ekim 2009, s.49-60;

Seyfettin Kara; Danıştay Kararları Işığında İmar Planı Değişikliği, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2016;

Elif Orta, İmar Hukukunda Plan Hiyerarşisi ve Plan Çatışması, Legal Kitapevi, İstanbul 2006.

Ömer Köroğlu; İmar Hukukunda Yapı Kavramı ve Temel Yapı Belgeleri, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017.

Ali Rıza İlgezdi; İmar Hukukunda Yıkım ve İmar Para Cezaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, 1. Baskı.

Ramazan, Yıldırım; İmar Hukukuna Aykırı Yapılar Üzerinde İdarenin Yetki ve Yaptırımları, İstanbul 1990, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Melikşah, Yasin; İmar Hukukunda

İdarenin Yıkma Yetkisinin Kullanımının Usul ve Esasları, İstanbul 2009, s. 6-9.

Halil, Kalabalık; “İmar Mevzuatına Aykırı Yapıların Yıkılması”, Kamu Mevzuatı Dergisi, sy. 4, Mart 2009.

Taner, Ayanoğlu, Yapı Hukukunun Genel Esasları, Vedat Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2014.

A.Kürşat Ersöz; “ Bir İdari İşlem Olarak Yıkım Kararı”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX, Y.2015, S.3, s.103-149.

Suat, Şimşek; İmar Kanunu 18. Madde Uygulamaları (Arazi ve Arsa Düzenlemeleri) İtiraz ve Dava Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, 2. Baskı.

Ömer Köroğlu; İmar Hukukunda Planlama Süreci ve Arazi ve Arsa Düzenlemeleri (Parselasyon), On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul 2016;

Hüseyin Koçak / Metin Beyaz; 3194 sayılı Kanunun 18. Maddesi Gereğince İmar Uygulamaları, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Ankara 2018;

Mahmut Kaplan; İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2018

Halil Kalabalık; İmar Barışı Başvuru Süreci ve Sonuçları, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2018

M. Lamih Çelik / Cüneyd Altıparmak; 101 Soruda İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu ve İmar Barışı, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara 2019

E.Saba Özmen; İmar Barışı ve Sonrasında Doğacak Uyuşmazlıklarda Çözüm Yolları, Aristo Yayıncılık, İstanbul 2019.

Emrullah TÖREMEN

Daire Başkanı

7244 SAYILI KANUNUN BELEDİYELERİ İLGİLENDİREN KONULARI

ÖZET

Yapılan düzenlemeyle, Covid-19 salgını nedeniyle belediyelerin bazı alacakları ile borçlarının üç ay süreyle ertelenmesi ve bu süre sonunda aylık eşit taksitler halinde faizsiz olarak ödenmesi mümkün olabilmektedir. Ayrıca, belediyelerin, şehir içi toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere yardım yapabilmesine ve buna bağlı olan izin, ruhsat ve hat kirasına ilişkin borçları faizsiz şekilde 3 ay ertelenmesine imkân sağlanmaktadır. Buna ek olarak salgın süresince işyerleri kapalı olan işletmelerin yıllık ilan ve reklam vergisi ile yıllık çevre temizlik vergisinin bu döneme isabet eden kısmı alınmayacaktır.

1. GİRİŞ

Koronavirüs olarak adlandırılan (Covid-19) salgını 2019 yılında Çin'de ortaya çıkmış ve kısa süre içinde dünyanın her bölgesine yayılarak tüm insanlığı tehdit eder hale gelmiştir. Bu süreçte, Korona-

virüs 11 Mart 2020 tarihinde ülkemizde de görülmeye başlamıştır. Koronavirüsün ülkemizde yayılmasını önlemek ve hastalıkla mücadele etmek konusunda nasıl hareket edileceği noktasında Sağlık Bakanlığı bünyesinde Koronavirüs Bilim Kurulu oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, Bilim Kurulunun tavsiye kararları doğrultusunda ilgili bakanlıklar ve birimler birçok tedbirler almıştır. Ülke ekonomisinin daha az etkilenmesi ve vatandaşlarımızın söz konusu salgından mümkün olduğunca az hasarla atılması bakımından 65 üstü yaş grubu ile 20 altı yaş grubunun sokağa çıkma yasağı yönünde kararlar alınmıştır. Bu süreçte sosyal aktivite ve ekonomik faaliyetlerde kısıtlamalar meydana gelmiştir.

Bu bağlamda, Ülkemiz bu salgınla mücadelede önleyici tedbirler alma konusunda erken davranan ülkelerin başında gelmiştir. Bugüne kadar salgının vatandaşlarımızın ve toplum sağlığı ile ekonomi üzerinde olumsuz etkilerini en aza indirmek ve bertaraf etmek amacıyla çeşitli tedbir programları uygulamaya konulmuştur. Bu dönemde söz konusu salgın ile mücadele hem toplum sağlığı hem de sosyal ve ekonomik hayata ilişkin bir takım önlemler alınması önem arz etmiştir.¹

Bu amaçla, 16 Nisan 2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kabul edilmiş ve 17 Nisan 2020 tarihli ve 31102 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının beş bendinde mahalli idareleri ilgilendiren konulara ilişkin hükümler getirilmiştir.

Bu yazımızda, mahalli idarelerin ta-

şınmazlarına bağlı satış, ecrimisil, kira alacakları; gelir vergisi tevkifatı ve sosyal sigorta prim borçları; su alacakları; toplu taşıma faaliyetinde bulunanlara belediyelerce destek olunabilmesi; Covid-19 sürecinde işyerleri kapatılan veya kapanan işletmelerin yıllık ilan ve reklam vergisi ile yıllık çevre temizlik vergisi konularında açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmayla, bu konuda ilgili taraflara yararlı bilgilerin verilmesi amaçlanmıştır.

2. TAŞINMAZLARININ SATIŞI, ECRİMİSİL VE KİRALANMASI

7244 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde, “Büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin mülkiyetinde veya tasarrufunda olan taşınmazlara ilişkin olarak ilgili mevzuatınca yapılan satış, ecrimisil ve kiralamadan kaynaklanan bedellerin veya tutarların, 19/3/2020 tarihinden itibaren 3 aylık döneme ilişkin tahsil edilmesi gereken kısımlarının 3 ay ertelenmesine büyükşehir belediyeleri, belediyeler, il özel idareleri ve birliklerde meclis; bağlı kuruluşlarda ise yetkili karar organı yetkilidir. Bu süreler, bitiminden itibaren ilgisine göre Çevre ve Şehircilik Bakanı veya İçişleri Bakanı tarafından 3 aya kadar uzatılabilir. Söz konusu alacaklar ertelenen süre sonunda, ertelenen süre kadar aylık eşit taksitler halinde, herhangi bir gecikme zammı ve faiz uygulanmadan tahsil edilir. Faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunamayan işletmelerin faaliyette bulunmadığı döneme ilişkin olarak kira bedelleri tahsil edilmez.” hükmüne yer verilmiştir.

1 <https://www.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2812.pdf> (Erişim tarihi: 25.4.2020).

Bu bentte iki temel husus ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki belirtilen **taşınmazlara ait satış, ecrimisil ve kiralamaya ilişkin bedel ve tutarların ertelenmesidir**. İkinci husus ise belirtilen idarelere ait **taşınmazları kiralayan işletmelerin faaliyette bulunamadıkları döneme ilişkin kira bedellerinin tahsil edilmemesidir**. Bu iki hususun ortak noktası, bu taşınmazların büyükşehir belediyelerine, diğer belediyelere, il özel idarelere, bunların bağlı kuruluşlarına, bunların üyesi olduğu mahalli idari birliklerine ait olması gerekir. Ayrıca, bahse konu taşınmazların belirtilen idarelerin mülkiyetinde olması gerekir. Bununla birlikte bu idarelerin kullanımına veya tasarrufuna bırakılan taşınmazları da bu kapsamdadır.

Erteleme konusu; sözü edilen idarelere ait taşınmazların satışı, ecrimisil ve kiralamasına ilişkin bedel ve tutarlardır. Kanunda erteleme süresi 19 Mart 2020 tarihinden itibaren 3 aylık olarak öngörülmüştür. Erteleme yetkisi bağlı kuruluşlarda² yetkili karar organlarıdır. Su ve kanalizasyon idarelerinde yetkili karar organı bağlı bulunduğu belediye meclisidir.³ Diğer otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten idarelerde ise karar organı ilgili idarelerin kuruluş kanunlarında veya tali düzenlemelerinde belirtilen genel kurul/idari encümeni olacaktır. Belediyeler, il özel idaresi ve mahalli idare birliklerinde⁴ ise meclisler yetkilidir.

2 Bağlı idare: Belediyelere bağlı, kanunla kurulan, ayrı bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten idareleri ifade etmektedir (Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği m. 4).

3 2560 sayılı Kanun m. 4

4 Mahalli idare birliği: Birden fazla mahalli idarenin (il özel idaresi, belediye ve köy) yürütmekle görevli oldukları hizmetler-

Kanunda belirtilen 3 aylık süreyi 3 ay daha uzatmaya Çevre ve Şehircilik Bakanını yetkilidir. İl özel idareleri ve bunların üyesi olduğu birliklerde bu yetki İçişleri Bakanlığına aittir. Söz konusu taşınmazların satışı, ecrimisil ve kiralamalardan kaynaklanan alacakları, ertelenen sürenin sona erdiği tarihten sonra ertelenen süre kadar aylık eşit taksitler halinde tahsil edilir. Bu tahsilatta herhangi bir gecikme zammı ve faiz uygulanmayacaktır. **Örneğin toplamda dört ay ertelenmiş ise alacak dört taksite bölünecek ve dört ay içinde tahsil edilecektir.**

Mahalli idarelere ait taşınmazları kiralayıp da Covid-19 salgını nedeniyle faaliyetlerde bulunamayan işletmelerin kira bedelleri bu döneme ilişkin olarak tahsil edilmeyecektir. Bunun için ilgili idarelerce herhangi bir karar almalarına gerek bulunmamaktadır. Bu dönemin tespiti ilgili bakanlıkların veya birimlerin aldığı tedbir kararları ile belirlenecektir.

Öte yandan, söz konusu salgın nedeniyle umuma açık istirahat ve eğlence yerleri olarak faaliyet yürüten ve insanların çok yakın bir mesafede bir arada bulunarak hastalığın bulaşma riskini arttıracığı değerlendirilen; tiyatro, sinema, gösteri merkezi, konser salonu, nişan/düğün salonu, çalgılı/müzikli lokanta/kafe, gazino, birahane, taverna, kahvehane, kıraathane, kafeterya, kırbağçesi, nargile salonu, nargile kafe, internet salonu, internet kafe, her türlü oyun salonları (atari, playstation vb.), her türlü kapalı çocuk oyun alanları (avm ve lokanta içindekiler dâhil), çay bahçesi, dernek lokalleri, lu-

den bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisini haiz idarelerdir (5355 sayılı Kanun m. 3).

napark, yüzme havuzu, hamam, sauna, kaplıca, masaj salonu, spa ve spor merkezlerinin faaliyetleri geçici bir süreliğine 16.03.2020 tarihinden itibaren durdurulmuştur.⁵ Bununla birlikte, 81 il genelinde, 65 yaş ve üzeri ile bağışıklık sistemi düşük ve bazı kronik hastalıkları bulunan vatandaşların 21 Mart 2020 tarihinden itibaren açık alanlarda, parklarda dolaşmaları ve toplu ulaşım araçları ile seyahat etmeleri yasaklanmıştır.⁶ Daha sonra 81 il dâhilinde 01.01.2000 tarihinden sonra doğmuş olanların sokağa çıkmaları 3 Nisan 2020 saat 24.00'dan itibaren geçici olarak yasaklanmıştır.⁷

Bu durumda idari kararlarla, bazı işletmeler faaliyetlerini doğrudan, bazı işletmeler ise dolaylı olarak durdurulmuştur. Kanunda işletmelerin faaliyette bulunmaması nedeniyle kira ödemelerinin alınmamasına ilişkin tarih açıkça belirtilmediğinden bu tarihin işletmelerin faaliyetlerinin durdurulduğu 16 Mart 2020 tarihinden itibaren başlanabilecektir.

3. GELİR VERGİSİ TEVKİFATI, SGK PRİMLERİ VE DSİ ALACAKLARI

7244 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, *mahalli idarelere yönelik üç tür ödeme kolaylığı öngörülmüştür*. Bunlardan birisi ilgili idarelerin çalıştırdıkları personeline ait gelir vergisi kesintisinin beyan ve ödeme süreleri, diğeri yine çalıştırdıkları

personelin sosyal sigorta prim ödemeleri⁸ süresinin ertelenmesidir. Diğer kolaylık ise 1053 sayılı Kanundan⁹ kaynaklanan DSİ'ye olan taksit ödemelerinin ertelenmesi hususudur.

Bu kolaylıklardan büyükşehir belediyeleri, diğer belediyeler ile bunların bağlı kuruluşları olan müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten kuruluşları yararlanacaktır. Erteleme süresi Kanunun yayımı tarihi olan 17 Nisan 2020 tarihinden itibaren 3 aydır.

Bu erteleme ile ilgili olarak herhangi bir yetkili idareden karar veya izin alınmasına gerek yoktur. Ancak, bu üç aylık süreyi üç ay daha uzatmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir. Ertelenen ödemeler, ertelenen süre sonunda ertelenen süre kadar aylık eşit taksitlerle halinde ödenebilecektir. Erteleme nedeniyle gecikme zammı veya faiz uygulanmayacaktır.¹⁰

4. BELEDİYELERE AİT SU TÜKETİMİ ALACAKLARI

Düzenlemeye göre, büyükşehir belediyeleri, belediye ve bağlı kuruluşlarının konutlar ile faaliyeti durdurulan veya faaliyette bulunulamayan işyerine ilişkin su tüketimine ait alacakları 17 Nisan 2020 tarihi itibarıyla 3 ay süreyle ertelenebile-

8 Belediye ve bağlı kuruluşların prim borçlarının ertelenmesine yönelik ayrıntılı bilgi için Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nün 22/4/2020 tarihli ve 24010506-010.99-E.5603418 genel yazısına bakılabilir.

9 1053 sayılı Kanuna göre, Ankara ve İstanbul şehirlerinin içme, kullanma ve endüstri suyunu temin etmek için belli limitler dâhilinde gelecek yıllara yaygın taahhütlere girişmeye Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) yetkilidir. Bu itibarla, DSİ tarafından yapılacak işler için sarf edilecek meblağın tamamı ile yapılacak yardımlarla ilgili olarak belediyeler DSİ'ye borçlanırlar (m. 1, 4).

10 Dönmez, H. ve Atak, O. 2020: 121.

5 İçişleri Bakanlığının 16/3/2020 tarihli ve 89780865-153-E.5361 sayılı Genelgesi.

6 <https://www.icisleri.gov.tr/65-yas-ve-ustu-ile-kronik-rahatsızlıgi-olanlara-sokaga-cikma-yasagi-genelgesi> (Erişim 25/4/2020).

7 <https://www.icisleri.gov.tr/sehir-giriscikis-tebirleri-ve-yas-sinirlaması> (Erişim 25/4/2020).

cektir. Ertelemeye belediye meclisi yetkili olup belediye meclisi bir defalığına üç ay daha uzatmaya yetkilidir. Ertelenen süre sonunda ertelenen süre kadar aylık bazda eşit taksitlerle ertelenen alacaklar tahsil edilebilecektir. Bu tahsilatta ayrıca gecikme faizi veya zammı söz konusu olmayacaktır.¹¹

Bu arada, su tüketim bedeli ile birlikte su tüketimine bağlı atıksu bedeli, çevre temizlik vergisi, katma değer vergisi vs. alacakları da kapsama dâhil olacaktır. Konutlar için belirtilen tarihten itibaren üç aylık süre ile su tüketime ait alacaklar ertelenebilecektir. İşyerlerinde ise faaliyeti durdurulan veya faaliyette bulunulamayan işyerlerine ait su tüketimleri ertelemeye konu olacaktır. Erteleme süresi 17 Nisan 2020 tarihinden sonra başlayacaktır. Faaliyeti durdurulan veya faaliyette bulunulamaya işyerlerinin durumu ile ilgili olarak bu yazının birinci bölümünde İçişleri Bakanlığının almış olduğu tedbir kararlarına göre işlem yapılabilecektir.¹²

5. ŞEHİRİÇİ TOPLU TAŞIMA YAPANLARA GELİR DESTEĞİ

Bu başlık altında iki husus bulunmaktadır. Bunlardan birisi sözü edilecek şehir içi toplu taşıma yapanlara belediyece gelir desteği verilmesi, diğer ise bu kişilerin toplu taşımadan kaynaklanan borçlarının ertelenmesidir.¹³ Bu kapsamda, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle toplu taşıma hizmetinde bulunan gerçek ve tüzel kişilere 17 Mart

2020 tarihinden itibaren 3 aylık süreyle gelir desteği ödemesi yapabilecektir.

Bu dönemle sınırlı olmak üzere şehir içi toplu taşıma yapanların ruhsat, izin, hat kirasına ilişkin borçları faizsiz şekilde 3 ay ertelenebilecektir. Şehir içi toplu taşıma yapan gerçek veya tüzel kişilere gelir desteği yapma veya bu kişilere ait bu konudaki borçlarının ertelenmesine belediye meclis yetkilidir. Bu süreleri Çevre ve Şehircilik Bakanı 3 ay daha uzatılabilecektir. Ertelenen alacaklar, ertelenen süre kadar ertelenen süre sonunda aylık eşit taksitlerle gecikme zammı veya faiz işletilmeksizin daha sonra tahsil edilebilecektir.

6. İLAN VE REKLAM VERGİSİ İLE ÇEVRE VE TEMİZLİK VERGİSİ

Düzenlemeye¹⁴ göre, Covid-19 salgınından kaynaklanan zorlayıcı sebepler nedeniyle faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunamayan işletmelerin yıllık ilan ve reklam vergileri ile yıllık çevre temizlik vergilerinin, faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunulamayan dönemlere ilişkin olan kısımları alınmayacaktır.¹⁵ Belirtilen dönemde ilgili vergilerin alınmamasını vergiden istisna¹⁶ olarak tanımlanması mümkün bulunmaktadır.

Bu düzenlemede işletmelerin faaliyetlerinin durdurulması ile istisnaya konu vergiler bakımından iki husus ön plana çıkmaktadır. Sözü edilen vergi istisnasına konu işletmelerin salgın nedeniyle ya

11 7244 sayılı Kanun m. 1/1-e.

12 İçişleri Bakanlığının 16/3/2020 tarihli ve 89780865-153-E.5361 sayılı Genelgesi.

13 7244 sayılı Kanun m. 1/1-d.

14 7244 sayılı Kanun m. 1/1-g.

15 Dönmez, H. ve Atak, O. 2020: 120.

16 Vergi istisnası; vergiye tabi bir konunun kanunun açık hükmü üzerine kısmen veya tamamen, geçici veya sürekli olarak vergi dışı bırakılması olarak tanımlanmaktadır.

faaliyeti durdurulacak ya da faaliyetleri duracaktır. Vergilere gelince bu vergiler, yıllık olan ilan ve reklam vergileri ile yine yıllık olan çevre temizlik vergisi olacaktır.

Söz konusu vergi istisnasından bahsetmek için bu vergilerin yıllık olması ve işyerlerine ait olması gerekir. Dolayısıyla, bu vergilerin yıllık olmayanları ile konutlara ait olanları belirtilen istisna kapsamına girmeyecektir. Bu istisnanın uygulamaya başlama tarihinin, bu konuda ilgili Kanunda açık bir hüküm olmamakla birlikte söz konusu salgın nedeniyle alınan tedbirlere bağlı olarak faaliyetlerde bulunamayan işletmelerin bu durumun ortaya çıktığı tarih olan İçişleri Bakanlığının¹⁷ ilgili genelgesini izleyen 17 Mart 2020 tarihinin esas alınması gerekmektedir.

İlgili bakanlık veya idarelerin söz konusu salgın sürecinin sona erdiğini bildirdiği tarihe kadar bu istisnanın uygulanması gerekecektir. Öte yandan, genel veya kısmi olarak sokağa çıkma yasağı uygulanan tarihlerde işyerleri kapalı olan işletmeler için de söz konusu vergilere ilişkin istisnanın uygulanacağı tabiidir. Bu istisnanın uygulanması için herhangi bir karara gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte ilgili belediyelerin, her mükellefin durumunu bilmesi mümkün olmadığından ilgili mükelleflerin yazılı olarak vergi mükellefiyeti bakımından bağlı bulunduğu belediyelere (hangi tarihlerde ve hangi sebeple işyerinin kapalı kaldığı vs. konularını içeren) bir yazıyla bildirimde bulunması gerekli olacaktır. İlgili belediyeler, kendilerine gelen

başvuruları gerekli kontrolleri yaptıktan sonra yerine getirebilecektir.

6.1. İlan ve Reklam Vergisi

Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamlar, ilan ve reklam vergisine tabidir. Bu verginin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dâhil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerdir. Ancak, ilan ve reklam işlerini mutad meslek olarak yapanlar, mükellef adına vergiyi ilgili belediyeye yatırmaktan sorumludur.¹⁸ İlan ve reklâmın, mükelleflerce yapılması halinde ilan ve reklâm işi yapılmadan önce; ilan ve reklâm işini mutad meslek olarak yapanlar ise ilan ve reklâm yapıldıktan sonra vergi bir beyanname ile beyan edilerek ödenir.¹⁹ Ancak, süreklilik arz eden ilan ve reklamlar için, her yıl beyanname verilmez, ilgili yılın Ocak ayında otomatik olarak tahakkuk eder.²⁰

Yıllık ilan ve reklamlar; dükkân, ticarî ve sınaî müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilân ve reklamlar; motorlu taşıt araçlarının içine veya dışına konulan ilân ve reklamlar ile ışıklı veya projeksiyonlu ilân ve reklamlardır.²¹ Esasında “ışıklı veya projeksiyonlu ilân ve reklamlar” ifadesi yıllık olan ve reklamların ışıklı olup olmadığı belirtmektedir. Buna göre, yıllık ilan ve reklamların ışiksiz olabileceği gibi ışıklı veya projeksiyonlu olarak anlaşılması ge-

18 2464 sayılı Kanunu m. 12-13.

19 <https://www.gib.gov.tr/gibmevzuat> (Erişim 20/4/2020).

20 22/3/2007 tarihli ve B.07.1.GİB.0.66/6623-84/25762 sayılı Maliye Bakanlığı özelgesi.

21 2464 sayılı Kanunu m. 15.

17 İçişleri Bakanlığının 16/3/2020 tarihli ve 89780865-153-E.5361 sayılı Genelgesi.

rekmedir. Dolayısıyla, ilan ve reklamlar bir defalık, haftadan daha az, haftalık olan ilan ve reklamlar bu istisnanın konusuna girmeyecektir.

Bu kapsamda, bu yazının birinci bölümünde belirtilen İçişleri Bakanlığının ilgili yazıları ile faaliyetleri durdurulan işyerleri veya salgın nedeniyle faaliyetini durduran işletme sahipleri; yıllık olarak tahakkuk eden ilan ve reklam vergisini 365 güne bölerek işletmenin kapalı olduğu günlere isabet eden tutarı yıllık tutardan düşerek ödeyeceği vergiyi bulmuş olacaktır. Örneğin bir kıraathane için yıllık ilan ve reklam vergisi 620 TL²² ve kapalı kaldığı süre 65 gün ise vergiden istisna edilecek tutar $(620/365 \times 65 =)$ 110, 41 TL olacaktır.

6.2. Çevre Temizlik Vergisi

Çevre temizlik vergisine, belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar tabi olmaktadır. Bu binaların belediye ve mücavir alan sınırları içinde olması gerekir. Bu verginin mükellefi binaları kullananlardır. Konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı üzerinden metreküp başına hesaplanmaktadır. Su ihtiyacını belediyeden temin etmeyen konutlar ile işyerlerine ait çevre temizlik vergisi ise kanunda yer alan yıllık tarife üzerinden hesaplanmaktadır.²³

İşyerleri ve çeşitli şekilde kullanılan yıllık çevre temizlik vergisinin 2020 yılına ait tutarları 52 Seri No.lu Belediye

Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde açıklanmıştır.²⁴ Örneğin bir büyükşehir belediyesi olan ilde yıllık tarife tablosuna göre beşinci bina grubu içinde yer alan koltuk sayısı 400, yıllık tespit edilen vergi miktarı 490 TL ve 70 gün kapalı kalan bir sinema²⁵ işletmesinin vergiden istisna tutulacağı tutar $(490/365 \times 70 =)$ 93,97 TL olacaktır.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkemizi etkileyen Covid-19 nedeniyle toplum sağlığı ve ekonomik durum nedeniyle birçok tedbir alınmıştır. Bu tedbirlerin yerel düzeyde yansımaları daha çok belediyeleri ilgilendirmektedir. Bu etkilerin belediyelere yansımaları; belediyelerin vermiş olduğu hizmetler, belediyelere sunulan hizmetler ve belediye vergileri bakımından kendini göstermiştir. Bu kapsamda, 7244 sayılı Kanun yayımlanmış olup Kanunda daha çok belediyeler nezdinde vatandaşlarımız için bazı kolaylıklar getirilmiştir.

Bu Kanunla belediyelere getirilen kolaylıklar; belediyelerin çalışanlarına ilişkin olarak gelir vergisi kesintisi, tüm sosyal sigortalar primleri ile 1053 sayılı Kanun kapsamında DSİ alacaklarının ertelenmesidir. Bununla birlikte özellikle belediye taşınmazlarının satışı, ecrimisil ve kiralanmasından kaynaklı alacakların ertelenmesiyle olabilecek ihtilafların önüne geçilmiştir.

Yapılan düzenlemeyle, ekonomik olarak etkilenen ve belediyelere toplu taşıma

22 Beher m² si için 2464 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde 20 – 100 TL arasında vergi öngörülmekte olup bu miktarlar arasında somut mükellef için alınacak vergi tutarını ilgili belediye meclisi belirlemektedir (m. 96).

23 2464 sayılı Kanun m. mük. 44.

24 27/12/2019 tarihli ve 30991 (2. mük.) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

25 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile binaların hangi gruba gireceği belirlenmiş olup bu bina gruplarının hangi derese gireceği ise ilgili belediye meclisi belirlemektedir.

hizmeti veren gerçek ve tüzel kişilere belediyelerce gelir desteği imkânı getirilmiş ve bu kapsamdaki borçları ertelenmiştir. Bu süreçte kazanç durumuna bakılmaksızın alınan yıllık ilan ve reklam vergisi ile yıllık çevre temizlik vergisinin faaliyetleri bir şekilde duran işyerlerine ait olan bu vergilerin alınmayacağı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, bütün vatandaşları etkileyen ve salgın sürecinde en fazla gereksinimi duyulan su ihtiyacının kesintiye neden olunmaması için su tüketimine bağlı bütün alacakların ertelenmesi söz konusu olmuştur.

Bu kapsamda, mahalli idarelerin ertelenen alacağına veya borçlarına daha sonraki ödeme sürecinde herhangi bir faiz işletilmeyecektir. Ayrıca alacağın veya borcun ödemesinin kolaylaştırılması bakımından ertelenen süre kadar aylık taksitler halinde ödenmesine imkân tanınmış bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

1053 sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun (1968). Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 16 Temmuz 1968 - 12951.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu (1981). Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 29 Mayıs 1981 - 17354.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri

Hakkında Kanun, Tarih ve Sayı: 23 Kasım 1981 - 17523.

Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Resmi Gazete: Tarih ve Sayı: 11 Haziran 2005 - 25842.

2005/9817 Bakanlar Kurulu Kararı (2005). Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 26 Aralık 2005 - 26035.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 27 Mayıs 2016 - 29724 (mük).

Töremen, E. (2017). 2017 Yılı Emlak Vergisi ve Çevre Temizlik Vergisi Uygulaması, Mahalli İdareler Dergisi Yıl; 5 (22) Sayı: 49 (220), s. 109-116.

52 Seri No.lu Belediye Gelirleri Kanunu (2019). Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 27 Aralık 2019 - 30991 (2. mükerrer).

7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2020). Resmi Gazete, Tarih ve Sayı: 17 Nisan 2020 - 31102.

Dönmez, H. ve Atak, O. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Salgınına Karşı Alınan Tedbirlerin İşçi ve İşveren Üzerindeki Muhtemel Olumsuz Etkilerini Bertaraf Etmek Amacıyla Vergi ve Sosyal Güvenlik Mevzuatında Yapılan Düzenlemeler-2, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 380, Mayıs 2020. s. 112-125.

Mahmut ÇOLAK

Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

MAHALLİ İDARELER ve ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞTIRILAN İŞÇİLERİN ÜCRETSİZ İZİN UYGULAMALARI

1. GİRİŞ

Kelime lafzından anlaşılacağı üzere, ücret karşılığı olmayan izne ücretsiz izin denmektedir. **Ücretsiz izin**, işçilere ücretlerini almaya devam olanağını vermeyen izin olarak açıklanmaktadır. Ücretsiz izni işçinin rızası ile makul bir nedene dayanarak ve belli bir süre için verilen ve hizmet akdinin askıda olduğu izin olarak tanımlamak mümkündür. Bu kavramın çalışma hayatında kullanımı genel olarak yıllık ücretli izin benzeri olmakla beraber İş Kanunu açısından ifade ettiği anlam, yol izni ve doğum sonrası iznidir. Zaten, 4857 sayılı İş Kanunu'nda ücretsiz iznin tanımı da yapılmamıştır. Çalışma hayatında ücretsiz izin; işverenlerin işyerin-

deki iş yükü azaldığında, dönemsel maliyetler arttığında veya işçi ile ilgili çeşitli sorunlar yaşadıklarında tek taraflı olarak başvurdukları bir yöntem halini almıştır.¹ Mahalli idareler ve şirketlerinde çalışan işçilere açısından ücretsiz izin, bireysel iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmelerinde yapılan düzenlemeler ile şekillenmektedir.

Beklenmeyen durumlarda, işçi ve işverenin karşılıklı rızasıyla ortaya çıkan iradi askı durumu uygulamada ücretsiz izin olarak adlandırılmaktadır. Ücretsiz izin, son çare olarak başvurulması gereken fesihden önceki bir tedbir, sözleşme

¹ BAYSAL Mustafa, İş Kanunu Bakımından Ücretsiz İzin Uygulaması, E-Yaklaşım, Şubat 2012, Sayfa 230

ilişkisinin değişen koşullara uyarlanarak devamını sağlayan bir yöntemdir.

Dünyada ve Ülkemizde en son baş gösteren Koronavirüs ile birlikte ücretsiz izin uygulaması tekrar gündeme gelmiştir. İşverence yapılan ücretsiz izin teklifi, işçiler tarafından kabul edildiği takdirde iş akdi tarafların anlaşmasıyla askıya alınmış olur. Ancak, ücretsiz izne çıkarılma, çalışma koşullarında işçi aleyhine esaslı bir değişiklik anlamına geldiğinden, bu durumda değişiklik feshine ilişkin 4857 sayılı Kanunun 22'nci maddesinin uygulanması ve işverenin bu yöndeki önerisinin yazılı şekilde yapılması gerekir. İşverenin yazılı önerisini, işçinin 6 işgünü içinde yazılı olarak kabul etmesi halinde iş akdi askıya alınır ve başta işgörme borcu ve ücret ödeme borcunun yerine getirilmemesi olmak üzere askıya almanın hüküm ve sonuçları ortaya çıkar. Özellikle, ekonomik kriz dönemlerinde işverenlerin başvurduğu bir yol olan ücretsiz izin uygulamasının son yıllarda işçiler tarafından da sıklıkla başvurulduğu görülmektedir. İşçiler, hastalık, kaza, eğitim, ailevi nedenler vb. nedenlerle ücretsiz izin talebinde bulunmaktadır.²

Kısa süreli çalışma koşulları (4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun ek 2'nci madde) gerçekleşmediğinden kısa çalışma ödeneği ve işsiz sayılmadığı (4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun, 47/e, 51.md.) için işsizlik ödeneği alamamaktadır. Yeni bir iş bulmanın güçlüğüne düşünerek istihdamda kalmaya çalışan

2 BAYINDIR Burçin, 4857 sayılı İş Kanunu'na Göre Ücretsiz İzin Uygulaması, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Tef-tiş Kurulu Başkanlığı, İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü, İstanbul 2013)

ve bu nedenle ücretsiz izin önerisini kabul eden işçiler böylelikle işletme riskini yüklenmiş olurlar.³

Bu çalışmamızda, mahalli idareler ve şirketlerinde (işveren olarak adlandırılacak) çalıştırılan işçilerin başta 4857 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat ışığında ücretsiz izinleri konu edilecektir.

2. ÜCRETSİZ İZİNİN UNSURLARI VE UYGULAMA KOŞULLARI

Ücretsiz iznin unsurlarını şu şekilde açıklayabiliriz.⁴

- **Anlaşma:** Ücretsiz izne işçinin rıza göstermesi zorunludur. İşçi, rızasını açık olarak gösterebileceği gibi⁵; ücretsiz izni zımnen de kabul edebilir.⁶ İşçinin rızası olmadan ücretsiz izinden bahsedilemez. **İşçinin rızası olmadan tek taraflı olarak ücretsiz izin uygulaması hizmet akdinin feshi olarak değerlendirilmektedir.**⁷ **Ücretsiz izne rıza gösteren işçi ikinci bir ücretsiz izne de rıza göstermiş olarak değerlendirilemez.** Ücretsiz izin süresinin uzatılması da hizmet akdinin işçi tarafından haklı nedenle fesih şartlarını doğurur.⁸ Ücretsiz izne rıza göstermeyen işçinin iş şartının ağırlaştırılması da hizmet akdinin işçi tarafından haklı nedenle feshine cevaz verir.⁹ Görüleceği üzere, ücretsiz iznin başta gelen unsuru, işçinin açık rızası ile birlikte işverenin uygun görme-

3 SÜZEK Sarper, İş Akdinin Askıya Alınması ve Ücretsiz İzinler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: Ünal Narmanlıoğlu'na Armağan, C.9., 2007, s. 127

4 GÜNAY Sedar, Kriz Dönemlerinde Ücretsiz İzin Uygulaması, Yaklaşım, Ocak 2009, Sayı:193

5 Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.1998/5112, K.1998/7788; Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.1998/5112, K.1998/7788

6 Yrg. 9. HD., T.10.10.2006, E.2006/24775, K.2006/2683

7 Yrg. 9. HD., T.07.05.2002, E.2002/3282, K.2002/7216

8 Yrg. 9. HD., T.19.06.2003, E.2003/974, K.2003/11618

9 Yrg. 9. HD., T.18.01.2006, E. 2005/17563, K. 2006/404

sidir. *Ancak, yeni Koronavirüs nedeniyle işverenler 17.04.2020-17.07.2020 dönemi için işçinin rızasını almaksızın 4857 sayılı Kanunun Geçici 10'uncu maddesi ile ücretsiz izin uygulaması yapabilecektir. Bu arizi bir durum olup, sürekli bir uygulama olmayacaktır.*

Yüksek Mahkeme bir kararında¹⁰; işverenin ücretsiz izin uygulamasına işçilerin karşı çıktıkları hususunda dosyada bir delil olmadığından ve işçilerin ücretsiz izin uygulamasına karşı çıkmamalarından dolayı; işçiler ile işveren arasında ücretsiz izne ayrılma konusunda örtülü bir anlaşmanın varlığının kabulü gerektiği sonucuna varılmıştır.

- **Makul Neden Zorunluluğu:** Ücretsiz iznin bir diğer şartı da makul neden zorunluluğudur.¹¹ Uygulamada ekonomik kriz, işletmenin ekonomik sıkıntısı, (belediyeler için) personel giderinin (yasal hadde oranla) fazlalığı makul neden olarak kabul edilmektedir.¹²

- **Makul Süre:** Ücretsiz izin belirli bir zaman sınırlaması ile yapılabilir. Belirsiz süreli veya çok uzun süreli ücretsiz izin amacı dışına çıkar ve bu durum kamu düzeni ile bağdaşmaz.¹³ İşçinin uzun süre ücretsiz izne çıkarılması işten çıkarılma olarak değerlendirilmektedir.¹⁴ Uygulamada beş-altı ay ücretsiz izin azami süre olarak değerlendirilmektedir.¹⁵

10 Yrg. 9.HD. 10.10.2006 T., 2006/24775 E., 2006/268831 K.

11 Yrg. 9. HD., T.06.12.2000, E. 2000/13381, K.2000/18384

12 Yrg. 9. HD., T.29.12.2003, E.2003/22915, K. 2003/22947

13 Yrg. 9. HD., T.05.04.2007, E. 2007/1324, K. 2007/9484

14 Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.1998/5112, K.1998/7788

15 Yrg. 9. HD., T.29.11.2005, E.2005/30346, K.2005/37517; Yrg.

9. HD., T.30.09.1998, E. 1998/11114, K. 1998/13801; Yrg. 10.

HD., T.14.04.2005, E.2004/11825, K.2005/4071

Yüksek Mahkeme bir kararında¹⁶; davalı işveren, davacının da aralarında bulunduğu bir kısım işçileri iplik sektöründeki kriz nedeniyle 2003 yılı Ağustos ayından itibaren her ay 15'er gün çalıştırmış ve sadece çalışılan günlerin ücretlerini ödemiştir. İşveren tarafından, 01.08.2004 tarihinde işçilere süresiz ücretsiz izin verilmiştir. Davacı işçi, 5 ay kadar bekledikten sonra dava açmış ve işverence yapılan ücretsiz izin uygulamasının iş sözleşmesinin feshi niteliğinde olduğu belirtilerek ihbar ve kıdem tazminatı isteklerinde bulunmuştur. Davacı işçi, 5 ay kadar süre ile işe başlatılmayı beklemiştir. Bu suretle, davacı işçi işverenin bu uygulamasını da kabul etmiş durumdadır. Ne var ki, davacı işçi uzun süre çağırılmayı beklemiş ve iş koşullarında meydana gelen bu esaslı değişiklik sebebiyle bu davayı açmak suretiyle iş sözleşmesini haklı olarak feshetmiştir. Yargıtay ilgili kararında, davacı işçinin kıdem tazminatı talebinin geçerli olduğunu; fakat ihbar tazminatına hak kazanılmasına olanak bulunmadığını bu nedenle ilgili mahkeme kararının bozulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ücretsiz iznin uygulama koşullarına Yüksek Mahkemenin bir kararı¹⁷ ile cevap verelim: Davacı işçi, iş sözleşmesinin geçerli neden olmadan feshedildiğini belirterek; feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir. İşverenin, çalışma koşullarında esaslı bir değişikliği; *ancak durumu işçiye yazılı olarak bildirmek suretiyle yapabileceğini belirtmiştir.* Bu şekilde yapılmayan

16 Yrg. 9. HD. 29.11.2005 T., 2005/30346 E., 2005/37517 K.

17 Yrg. 9. HD. 09.11.2009 T., 2009/32059 E., 2009/31083 K.

ve işçi tarafından 6 işgünü içinde yazılı olarak kabul edilmeyen değişikliklerin, işçiyi bağlamayacağını bu nedenle iş şartlarında esaslı değişiklik niteliğinde olan ücretsiz izin uygulamasının yazılı olarak işçiye bildirilmemesinden dolayı feshin geçerli nedene dayanmadığı yönünde karar tesis etmiştir. İşverenin işçinin rızasını almaksızın ve 4857 sayılı Kanunun 22'nci maddesinde yer alan hükümleri işletmeksizin veya öneriyi kabul etmemesine karşın işçiyi tek taraflı olarak ücretsiz izne çıkarması, söz konusu işçinin iş güvencesi hükümlerine tabi olup olmasına göre kötü niyetli, geçersiz veya haksız fesih sayılır.¹⁸

İşverence yapılan ücretsiz izin teklifi, işçi tarafından kabul edildiğinde makul geçici askı süresinin ne olacağına ilişkin İş Hukuku öğretisinde benimsenen bir görüşe göre, kısa çalışmayı düzenleyen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinde yer alan 3 aylık askı süresi, makul süre olarak kabul edilmektedir.¹⁹ 3 aylık süre, dürüstlük kuralı ve olayın özelliğine göre askı süresinin daha kısa veya daha uzun tutulmasını gerektirebilir. Yargıtay ise çeşitli kararlarında geçici sürenin belirlenmesi konusunda olayın niteliğine göre, 6 ay, 8 ay ve 11 ay devam eden ücretsiz izin sürelerini geçici kabul etmiştir.²⁰

18 SÜZEK Sarper, İş Akdinin Askıya Alınması ve Ücretsiz İzinler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: Ünal Narmanlıoğlu'na Armağan, C.9., 2007, s. 133

19 ENGİN Murat, İş Sözleşmesinin İşletme Gerekleri ile Feshi, İstanbul, 2003, s.109.

20 GÜMBÜŞOĞLU Rıza, İşletme Gerekleri, Ücretsiz İzin, Çalışma Koşullarında Değişiklik ve Sözleşmenin Feshi, Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, C.3, S.12, İstanbul, 2006, s. 1414.

3. 4857 SAYILI KANUNDA ÜCRETSİZ İZİN

4857 sayılı Kanunda ücretsiz izni düzenleyen maddelere baktığımızda üç maddede düzenlendiğini görmekteyiz. Şöyle ki; birincisi 56'ncı maddede, ikincisi 74'üncü madde, üçüncüsü geçici 10'uncu madde.

- 4857 sayılı Kanunun "yıllık ücretli iznin uygulanması" başlığını taşıyan 56'ncı maddesinin dördüncü ve altıncı fıkralarına göre;

*"İşveren tarafından yıl içinde verilmiş bulunan diğer ücretli ve **ücretsiz izinler** veya dinlenme ve hastalık izinleri yıllık izne mahsup edilemez.*

*Yıllık ücretli izinleri işyerinin kurulu bulunduğu yerden başka bir yerde geçirecek olanlara istemde bulunmaları ve bu hususu belgelemeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işveren toplam 4 güne kadar **ücretsiz izin** vermek zorundadır."*

- 4857 sayılı Kanunun "analık halinde çalışma ve süt izni" başlığını taşıyan 74'üncü maddesinin ikinci ve altıncı fıkralarına göre;

*"Birinci fıkra uyarınca kullanılan doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde 1. doğumda 60, 2. doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda ise 180 gün süreyle haftalık çalışma süresinin 1/2'si kadar **ücretsiz izin** verilir. Çoğul doğum hâlinde bu süreler 30'ar*

gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre 360 gün olarak uygulanır.

*İsteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar **ücretsiz izin** verilir. Bu izin, 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz.*

- 4857 sayılı Kanunun geçici 10'uncu maddesine göre;

*“ Bu Kanunun kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın her türlü iş veya hizmet sözleşmesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **üç** ay süreyle 25 inci maddenin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde ve diğer kanunların ilgili hükümlerinde yer alan ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri sebepler dışında işveren tarafından feshedilemez.*

*Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **üç** aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiye tamamen veya kısmen **ücretsiz izne** ayırabilir. Bu madde kapsamında **ücretsiz izne** ayrılmak, işçiye haklı nedene dayanarak sözleşmeyi feshetme hakkı vermez.*

Bu madde hükümlerine aykırı olarak iş sözleşmesini fesheden işveren veya işveren vekiline, sözleşmesi feshedilen her işçi için fiilin işlendiği tarihteki aylık brüt asgari ücret tutarında idari para cezası verilir.

Cumhurbaşkanı birinci ve ikinci fıkra- da yer alan üç aylık süreleri altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.”

4857 sayılı Kanunun “işin düzenlenmesine ilişkin hükümlere aykırılık” başlığını taşıyan 104'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre;

*“ 74 üncü maddesindeki hükme aykırı olarak doğumdan önceki ve sonraki sürelerde gebe veya doğum yapmış kadınları çalıştıran veya **ücretsiz izin** vermeyen işveren veya işveren vekiline (2020 yılı için) 2.809,00 TL idari para cezası verilir.”*

4857 sayılı Kanunun bu düzenlemelerine baktığımızda ücretsiz izinle ilgili olarak ortaya çıkan hususları aşağıdaki şekillerde açıklayabiliriz.

İşverenler işçilerine yıl içinde işçinin onayı olarak ücretsiz izin verebilir. Bu izin süresi işçi ve işverenler tarafından karşılıklı olarak belirlenir. Bu verilen ücretsiz izin, yıllık ücretli izinden düşülemez. İşyerinde 1 yıllık çalışma koşulu sağlanmadan işçi yıllık ücretli izin kullanamaz, işveren tarafından kullanılamaz. Ancak, işverenin takdirine bağlı olarak ücretli veya ücretsiz mazeret izni verilebilir, verilen bu izin yıllık ücretli izinden düşülmek şeklinde kullanılmıyorsa, işçinin yıllık izne hak kazandığı yılda bu izin süresi yıllık izinden düşülemez. 1 yıllık çalışma süresi dolmadan verilen izinler, mazeret izni olarak kabul görmektedir.

Yıllık ücretli izinlerini işyerinin bulunduğu yer dışında başka bir yerde geçirecek olan işçilerin talepte bulunmaları ve bu hususu otobüs bileti, uçak bileti, tren bileti, özel araç kiralama bedeli vb. şekillerde belgelendirmeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işverenler 4 güne kadar ücretsiz izin vermek zorundadır.

Yol izni olarak verilen 4 günlük ücretsiz izinde işçinin talebine bağlı olarak işveren 4 güne kadar (*bu süreyi 1, 2, 3 veya 4 gün belirleme yetkisi işverene aittir*) ücretsiz izni verme zorunluluğu bulunmaktadır. **Bu izinde işçinin talebi şart olup, işverenin takdiri bulunmamaktadır.** İşverenin takdiri sadece 4 günlük iznin kaç gün olacağı konusundadır. Yoksa, işveren işçi talep etmediği halde resen yol izni veremez.

Doğum sonrası analık hâli izninin (*doğumdan önce 8, doğumdan sonra 8, çoğul gebelik halinde doğumdan sonra 10 hafta*) bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçinin ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilerin istekleri hâlinde 1. doğumda 60, 2. doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda 180 gün süreyle (*çoğul doğum hâlinde bu süreler sırasıyla 90, 150, 210 gün olarak uygulanır, çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre 360 gün olarak uygulanır.*) haftalık çalışma süresinin 1/2 'si kadar, işverenleri tarafından ücretsiz izin verilir. Bu izinde de, işçinin isteği şart olmakla birlikte işverenin kısmen takdir hakkı bulunmakta kısmen de takdir bulunmamaktadır. Bunun nedeni "ücretsiz izin verilir" ibaresi mutlak emredici hüküm olmayıp, nisbi emredici bir hüküm olarak değerlendirilir. Şöyle ki, bunun kanıtı 4847 sayılı Kanunda söz konusu ücretsiz izni vermeyen işverenlere 2.809 TL idari para cezası öngörülmüş olmasıdır. Aslında bu düzenlemede işverenin bu izni işçinin isteği halinde kullandırması yönündedir.

Yine bu başlığın devamı olarak yine isteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sü-

renin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar işverenleri tarafından ücretsiz izin verilir. Bu izin, 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz. Bu izinde de, işçinin isteği şart olmakla birlikte işverenin kısmen takdir hakkı bulunmakta kısmen de takdir bulunmamaktadır. Bunun nedeni "ücretsiz izin verilir" ibaresi mutlak emredici hüküm olmayıp, nisbi emredici bir hüküm olarak değerlendirilebiliriz. Şöyle ki, bunun kanıtı 4847 sayılı Kanunda söz konusu ücretsiz izni vermeyen işverenlere 2.809 TL idari para cezası öngörülmüş olmasıdır. Aslında bu düzenlemede işverenin bu izni işçinin isteği halinde kullandırması yönündedir.

Analığa bağlı 6 aylık ücretsiz iznin mümkün mertebe 16/18 haftalık sürenin hemen akabinde başlanması gerekir. Bu sürelerden sonra yıllık izin kullanılması, sağlık raporu alınması vb. haklı/geçerli sayılabilecek hususlar gerçekleşmiş olabilir. Dolayısıyla, bunlar da makul görülmesi, bu sürelerden sonra da söz konusu 6 aylık ücretsiz iznin kullandırılması sağlanmalıdır. Analık izninin bitiminde kullanılabilecek olan doğum sayısına bağlı 60 gün/120 gün/180 günlük kısmi süreli çalışma yapılmışsa, 6 aylık ücretsiz izin, kalan süre olarak hesaplanması gerektiği düşünülmektedir.

Ancak, doğum izninin, işçi tarafından kullanılması talep edildiğinde, işverenin bu izne onay vermesi aranmamaktadır.²¹

²¹ EKONOMİ Müdir, Kadın İşçilerin Gebelik ve Doğum Halinde Feshe Karşı Korunması, Çalışma ve Toplum, S.22., 2009/3, s.26

Yüksek Mahkeme bir kararında²²; İş Kanununun 74'üncü maddesinde, ücretli doğum izninin ardından, istekleri halinde kadın işçilere 6 aya kadar ücretsiz doğum izin verileceği belirtilmiş ve kanun koyucu, yorum kurallarına başvurulmasına gerek kalmaksızın, bu hakkı işverenin takdirine bırakmayacak şekilde açık ve net olarak düzenlediğini belirtmiştir.

Yeni koronavirüs nedeniyle işverenler 17.04.2020-17.07.2020 dönemi için sınırlı olarak kullanmak üzere işçilerin rızasını almaksızın tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilecektir. Bu durum işçi açısından iş akdinin haklı nedenle feshini gerektirmeyecek denilerek geçici de olsa yeni bir ücretsiz izin uygulamasına girilmiştir.

4. 5620 SAYILI KANUNDA ÜCRETSİZ İZİN

04.04.2007 tarihli 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da ücretsiz izni düzenleyen maddelere baktığımızda bir maddede (Ek Madde 1) düzenlendiğini görmekteyiz.

“(1) Kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda çalışan işçilere; bakmaya mecbur olduğu veya işçi refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendiril-

*mesi şartıyla, istekleri üzerine en çok 6 aya kadar **ücretsiz izin** verilebilir. Aynı şartlarla bu süre 1 katına kadar uzatılabilir.*

*(2) İşçilere, 10 hizmet yılını tamamlamış olmaları ve istekleri halinde işçilik süreleri boyunca ve 1 defada kullanılmak üzere 6 aya kadar **ücretsiz izin** verilebilir.*

*(3) Yetiştirilmek üzere (burslu veya kendi imkânlarıyla gidenler dâhil) yurt dışına Devlet tarafından gönderilen öğrenci ve memurlarla, yurt içine ve yurt dışına sürekli görevle atanan memurların işçi olan eşlerine işçilik süresince her defasında 1 yıldan az olmamak üzere en çok 8 yıla kadar **ücretsiz izin** verilebilir. Ücretsiz izin süresinin bitiminden önce mazeretini gerektiren sebebin kalkması halinde, işçi derhal görevine dönmek zorundadır. Mazeret sebebinin kalkması halinde veya ücretsiz izin süresinin bitiminden itibaren 10 gün içinde görevine dönmeyenler, işçilikten istifa etmiş sayılır.”*

5620 sayılı Kanununun Ek 1'inci maddesi kapsamına mahalli idarelerden “il özel idareleri, belediyeler, bunların kurdukları veya üye oldukları mahalli idare birlikleri ile müessese ve işletmelerinde (Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan şirketler hariç) ve belediyelerin bağlı kuruluşları girmektedir. Yani, bu düzenleme mahalli idareler şirketlerinde çalışan işçilere uygulanamayacak, mahalli idarelerde çalıştırılan sürekli işçi kadrosunda çalıştırılan işçiler için geçerli olacaktır.

5620 sayılı Kanununun bu düzenlemesine baktığımızda ücretsiz izinle ilgili olarak ortaya çıkan hususları aşağıdaki açıklayabiliriz.

²² Yrg. 9.HD., 13.07.2009 T., 2008/36349 E., 2009/20734 K.

Kapsamdaki idarelerin sürekli işçi kadrosunda çalışan işçilere; bakmaya mecbur olduğu veya işçi refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine en çok 6 aya kadar (*bu süre 6 ay daha uzatılabilir*) idareleri tarafından ücretsiz izin verilebilir. Bu izin türünde, işçinin söz konusu duruma maruz kalması ve belgelendirmesi halinde talebine bağlı olarak işverenin uygun görmesi halinde 6 + 6 = 1 yıl ücretsiz izin kullanılabilir. Burada istenen şartların sağlanması ile birlikte işçinin talebi işverenin de uygun görmesi şartları birlikte aranmaktadır.

10 hizmet yılını tamamlamış olmaları ve işçilerin istekleri halinde işçilik süreleri boyunca ve 1 defada kullanılmak üzere işverenleri tarafından uygun görülmesi halinde 6 aya kadar ücretsiz izin verilebilecektir. Bu izin de, işçinin kamu kurum ve kuruluşlarında 10 yıl hizmet süresini tamamlaması durumunda bir defaya mahsus olmak üzere işçinin talebine bağlı olarak işverenleri tarafından uygun görülmesi halinde söz konusu ücretsiz izin kullanılabilir. Burada istenen şartların sağlanması ile birlikte işçinin talebi işverenin de uygun görmesi şartları birlikte aranmaktadır.

Yetiştirilmek üzere (burslu veya kendi imkânlarıyla gidenler dâhil) yurt dışına Devlet tarafından gönderilen öğrenci ve memurlarla, yurt içine ve yurt dışına sürekli görevle atanan memurların işçi olan

eşlerine işçilik süresince, işçinin talebi ile her defasında 1 yıldan az olmamak üzere en çok 8 yıla kadar ücretsiz izin verilebilecektir. Burada istenen şartların sağlanması ile birlikte işçinin talebi işverenin de uygun görmesi şartları birlikte aranmaktadır.

5. İŞ SÖZLEŞMELERİ VEYA TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE ÜCRETSİZ İZİN

İşçi ve işveren arasında yapılan hizmet akdinde veya işyerinde yapılan toplu iş sözleşmesinde ücretsiz izinle ilgili bir düzenleme yapılmış ise bu düzenlemeye uygun olarak belirli bir süre sınırı konulmak suretiyle ücretsiz izin hakkı kullanılabilir.

Bu başlıkta örnek olarak, 696 sayılı KHK ile mahalli yönetim kapsamındaki idarelere ait şirketlerin işçiliğine geçiş yapan işçilerin mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 12.04.2018 tarihinde yayımlanan ve 30.6.2020 tarihine kadar geçerli olan “375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24. Maddesi Uyarınca İdarelerce İşçi Statüsüne Geçirilen İşçilerinin Ücret ile Diğer Mali ve Sosyal Haklarının Belirlenmesinde Esas Alınacak Toplu İş Sözleşmesi Hükümleri” B- Ücretsiz Mazeret İzni başlığı altında aşağıdaki düzenlemeye yer verilmiştir.

*“İşçinin talep etmesi ve mazeretinin makul görülmesi hâlinde işverence yılda 45 (kırkbeş) güne kadar **ücretsiz mazeret izni** verilebilir.”*

Bu düzenlemede görüleceği üzere,

yine işçinin talebi işverenin takdirine bağlı olarak yılda 45 güne kadar ücretsiz izin kullanılabilir.

6. İŞYERİ UYGULAMALARINDA ÜCRETSİZ İZİN

Yukarıda 3, 4 ve 5 numaralı başlıklar dışında, işyeri uygulamaları ile işçinin talebi, işverenin uygun görmesi ile ücretsiz izin kullanılması da mümkündür.

7. ÜCRETSİZ İZİN İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK UYGULAMALARI

Bu başlık altında 14 soru cevapla ücretsiz iznin iş ve sosyal güvenlik mevzuatı açısından yansımaları değerlendirilecektir.

7.1. İşçinin talebi dışında verilen ücretsiz izin ne anlama gelir?

4857 sayılı Kanunun Geçici 10'uncu maddesi kapsamında yeni koronavirüs nedeniyle geçici süreli olarak uygulamaya konulan ücretsiz izin uygulaması hariç olmak üzere; işverenlerin, **işçinin isteği dışında** ve tek taraflı olarak ücretsiz izin kullandırması mümkün değildir. İşverenlerin, işçiyi, isteği dışında, ücretsiz izne göndermesi, iş sözleşmesinin feshi anlamına geleceğinden ihbar ve kıdem tazminatı ödenmesi gerekecektir. İşverenin talebi ile işçiye tabiri caizse dayatılmaya çalışılan ücretsiz iznin geçerli olmadığı, işverenin bu talebi yazılı olarak işçisine bildirmesi gerektiği, işçinin kabul etmemesi halinde ücretsiz izin olayının gerçekleşmeyeceğine karar verilmiştir. **işçinin özgür iradesi ile ücretsiz izin kullanacağı** belirtildiğine göre, işçiden bu talebini kendi el yazısı ile hatta ve hatta gerekçesini de almak suretiyle (gerekçe

belirtme zorunluluğu yok), işverenin de işlerinin aksamamasını göz önünde bulundurarak belirli bir süre sınırı olmaksızın ücretsiz izin kullanılabilir. Yüksek Mahkeme bir kararında²³; işçiye birer hafta ile ücretsiz izin teklifi **iş şartlarında esaslı değişiklik mahiyetindedir**. Davalı işverence 4857 sayılı Kanuna uygun bir uygulama yapılmamışsa da, iş şartları uygulanmayan işçinin iş sözleşmesini haklı bir nedenle feshedebileceği 24/II-f maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Bu nedenle davacının işyerini terk etmek suretiyle eylemi olarak gerçekleştirdiği fesih haklı nedene dayanmaktadır. Davacı, kıdem tazminatına hak kazanabilirse de, sözleşmeyi fesheden taraf olması nedeniyle ihbar tazminatına hak kazanması mümkün değildir.

7.2. Ücretsiz izinli olunan süre yıllık ücretli izin hesabında dikkate alınır mı?

Yüksek Mahkeme bir kararında²⁴, ücretsiz izne çıkarılmış olan işçinin çalışmadığı sürenin yıllık ücretli izne hak kazanmak için gerekli bir yıllık çalışma süresinin hesabında nazara alınamayacağı yönünde hüküm tesisi ettirilmiştir.

7.3. Ücretsiz izinde işten ayrılış bildirgesi verilir mi?

Ücretsiz izin uygulamasında, işçinin iş sözleşmesi askıda kalır. Hizmet akdi son bulmaz. Sigortalı işten ayrılış bildirgesi, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 9'uncu maddesine göre sigortalılık hizmet akdinin sona erdiği tarihten itibaren sona erer

23 Yrg. 9. HD., 18.01.2010 T., 2009/25659 E., 2010/36 K.

24 Yrg. 9. HD., T: 16.01.1996, E: 1995/24545, K: 1996/62

ve bu tarihten itibaren de 10 gün içinde işten ayrılış bildirgesi gönderilir. Dolayısıyla, ücretsiz izne ayrılan işçi için işten ayrılış bildirgesi verilmez. Aylık prim ve hizmet belgesi gönderilirken belge türüne “41-Kamu İdarelerinde İş Akdi Askıda Olanlar” yazılır. Ücretsiz izinli olanların sağlık yardımlarından yararlanmaları, 5510 sayılı Kanunun 67’nci maddesinde düzenlenmiştir. 4/1-a kapsamındaki sigortalıların 4857 sayılı İş Kanunu’nun 56’ncı ve 74’üncü maddelerinde ücretsiz izin sayılan süreler haricinde ayrıca 1 takvim yılı içerisinde toplam 1 ayı aşmayan ve işverenlerince belgelendirilen ücretsiz izin sürelerinde genel sağlık sigortalılıkları devam eder.

7.4. İşçi hafta içerisinde 1 gün ücretsiz izin alırsa hafta tatiline hak kazanır mı?

4857 sayılı Kanunun 46’ncı maddesine göre; işçilere tatil gününden önce işveren tarafından belirlenen işgünlerinde çalışmış olmaları koşulu ile 7 günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az 24 saat dinlenme (hafta tatili) verilir. Çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücreti tam olarak ödenir. Çalışmadığı halde kanunen çalışma süresinden sayılan zamanlar ile günlük ücret ödenen veya ödenmeyen kanundan veya sözleşmeden doğan tatil günleri, Kanunun Ek 2’nci maddesinde sayılan izin süreleri, 1 haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen diğer izinlerle hekim raporuyla verilen hastalık ve dinlenme izinleri **çalışılmış günler gibi hesaba katılır.** Bu çerçevede, işçinin 1 günlük al-

dığı ücretsiz izin “1 haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen diğer izinler” kapsamında değerlendirildiğinden işçi hafta tatiline hak kazanır.

7.5. 696 sayılı KHK kapsamında belediye şirketine geçirilen işçi, yüksek lisans nedeniyle ücretsiz izin alabilir mi?

Ücretsiz izin, iş mevzuatında analığa bağlı ücretsiz izinler, yıllık izne bağlı ücretsiz yol izni, kamuda çalışan daimi işçilere 5620 sayılı Kanunla getirilen bir işçilik süresi boyunca verilen ücretsiz izin şeklinde düzenlemeler yapılmıştır. Bunun dışında, toplu iş sözleşmeleri veya iş sözleşmeleri gereği işçi ve işverenlerce ücretsiz izin düzenlenebilir. Başka bir deyişle, işçi ve işverenler anlaşmaları halinde sözleşme serbestisi içerisinde ücretsiz izin düzenlemeleri yapabilirler. 696 sayılı KHK kapsamında belediye şirketlerine geçirilen işçiler açısından Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü) tarafından 12.04.2018 tarihinde internet sayfasında “**375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24. Maddesi Uyarınca İdarelerce İşçi Statüsüne Geçirilen İşçilerinin Ücret ile Diğer Mali ve Sosyal Haklarının Belirlenmesinde Esas Alınacak Toplu İş Sözleşmesi Hükümleri**” duyurulmuştur. Söz konusu TİS (Toplu İş Sözleşmesi) aşağıdaki ücretsiz mazeret iznini düzenlemiştir. “**B- Ücretsiz Mazeret İzni: İşçinin talep etmesi ve mazeretinin makul görülmesi hâlinde işverence yılda 45 (kırkbeş) güne kadar ücretsiz mazeret izni verilebilir.**” Yüksek lisans (master) eğitiminde derslerin

hangi gün/günler olduğu, devam zorunluluğu gibi hususlar da göz önüne alındığında söz konusu 45 gün yeterli gelmeyebilir/gelmeyecektir. Bu süre tek seferde kullanılabilirdi gibi bölümler halinde de kullanılabilir. Bu husus tamamen işçinin talebi işverenin (belediye-belediye şirketi) uygun görmesine bağlıdır. Bu sürenin yetmeyeceği durumlarda bu toplu iş sözleşmesinden ayrı olarak bu ve buna benzer durumlar için ücretsiz izin ve sınırı yine işverenin takdirine bağlı olarak belirlenebilir.

7.6. Kadın işçinin doğumdan önce yasal olarak ücretsiz izin hakkı var mı?

4857 sayılı Kanununun 74'üncü maddesinde, 29.01.2016 tarihli 6663 sayılı Kanununun 22'nci maddesiyle yapılan düzenleme ile; kullanılan doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde 1. doğumda 60 gün, 2. doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda ise 180 gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilir. Çoğul doğum hâlinde bu süreler 30'ar gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre 360 gün olarak uygulanır. Bu öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir. Yine; isteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu düzenleme-

ler ışığında, doğumdan önce ücretsiz izin verilmesinin yasal zemini bulunmamasıyla birlikte, yapılan iş veya toplu iş sözleşmelerinde buna ilişkin düzenlemelere yer verilebilir. Başka bir deyişle, işveren isterse sözleşmelere doğumdan önce de ücretsiz izin kullanımına ilişkin düzenlemelere yer verebilir.

7.7. Doğum sonrası 6 ay ücretsiz izin kullanan işçiye ikinci bir kez bir daha ücretsiz izin verilebilir mi?

İsteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. 4857 sayılı Kanununun 74'üncü maddesindeki bu düzenleme bir defaya mahsus olup, birden fazla ücretsiz iznin verileceği düzenlenmemiştir. Ancak, iş veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine düzenleme yapılmak suretiyle söz konusu ücretsiz izin makul olmak üzere birden fazla kullanılabilirliği değerlendirilmektedir.

7.8. İşçinin ücretsiz izinde olduğu dönemde ticari faaliyette bulunabilir mi?

Bu durumda öncelikle iş sözleşmesine bakmak gerekir, iş sözleşmesinde gerek ücretsiz izinli iken gerekse de diğer zamanlarda ticari faaliyet yapamayacağına dair bir düzenleme varsa buna uymak gerekir, ayrıca işyerine ait iç düzenlemelerde buna ilişkin bir kural varsa buna da dikkat edilir. *İş mevzuatında sadece yıllık ücretli izinde iken başka bir işyerinde çalıştığı tespit edilmişse, işveren yıllık ücretli izinde ödediği ücreti talep edebilir diye bir hüküm var, bunun dışında memurlar gibi yasaklayıcı bir*

hüküm yoktur. Ancak, ücretsiz izindeki işçinin sadakat borcunun devam ettiği söylemek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla işçinin bu izin döneminde sürekli bir iş bulup çalışması sadakat borcuna aykırılık olacaktır. İşçinin bu şekilde çalışması halinde işverenin tazminat ödemediği iş akdini feshetme hakkı doğacaktır. Öte yandan ücretsiz izindeki işçinin sadece ücretsiz izinde olduğu süreyi kapsayacak şekilde geçici bir işte çalışması halinde ise işçinin sadakat borcuna aykırı davranışta bahsetmek mümkün değildir. İşçinin bu izin döneminde hayatını idame amacıyla geçici bir suretle başka bir işte çalışması olağan bir durum olduğundan işvereni için de haklı bir fesih nedeni olmayacaktır. İşçinin ücretsiz izne rızası olmadan ayrılması daha doğrusu bu duruma bir şekilde zorlanması halinde ise işçinin bu süre zarfında yeni bir iş bulması ve başka bir işyerinde çalışmaya başlaması sadakat yani doğruluk ve bağlılık ilkesine aykırılık olarak değerlendirilemeyecektir. Buna bağlı olarak da böyle bir durumdaki işçinin işvereni için iş akdini haklı sebeple fesih imkânı da söz konusu olmayacaktır.

7.9. Ücretsiz izin sonrası işçinin işe başlatılmaması hangi sonucu doğurur?

Ücretsiz iznin sona ermesine rağmen işveren tarafından işçi işe başlatılmıyorsa iş akdinin işverence feshedilmiş sayılarak, işçiye kıdem ve ihbar tazminatlarının ödenmesi yanında işçinin iş güvencesi hükümlerinden yararlanması anlamına da gelecektir.

7.10. Ücretsiz izinden geçen süre kıdem tazminatı hesabında dikkate alınır mı?

Yüksek Mahkeme bir kararında,²⁵ “... İşçinin iş sözleşmesinin askıda olduğu süreler de kıdem süresinden sayılmamalıdır. Örneğin, ücretsiz izinde geçen süreler kıdem tazminatına esas süre bakımından dikkate alınmaz.” Diğer bir kararında²⁶; “Davacı işçinin istemiyle gerçekleşen ücretsiz izin ve çalışılmayan bu sürenin kıdem tazminatı hesabında dikkate alınması ve bu süre için ikramiye alacağını hesaplanması hatalıdır.” Bu çerçevede, ücretsiz izinde geçen süre, işçi açısından iş sözleşmesinin askıda olması anlamına geleceğinden dolayı kıdem tazminatı hesabında dikkate alınmayacaktır.

7.11. Ücretsiz izin nasıl belgelendirilecek?

İşçi tarafından ücretsiz izin talebinin bir dilekçe ile yazılı olarak işverene bildirilmesi, işverenin de bu talebi yazılı olarak uygun görmesi durumunda bir yanda işçinin imzası diğer yanda işverenin imzasını içeren bir belge yeterli sayılacaktır.

7.12. Ücretsiz izin durumunda eksik gün nedenleri ne olacak?

- 4857 sayılı Kanununun 74'üncü maddesi kapsamındaki ücretsiz izin süreleri için eksik gün nedeni “19-Ücretsiz Doğum İzni”

- 4857 sayılı Kanununun 56'ncı maddesi kapsamındaki ücretsiz izin süreleri için eksik gün nedeni “20-Ücretsiz Yol İzni”

- Yukarıda yer alanlar dışındaki ücretsiz izin süreleri için (örneğin bedelli askere gidenler gibi) eksik gün nedeni “21-Diğer Ücretsiz İzin”

25 Yrg. 9. HD., 21.03.2008 T., E. 2007/13411, K. 2008/5579

26 Yrg. 9. HD., 09.05.2005 T., E. 2004/27343, K. 2005/15958

- 4857 sayılı Kanununun Geçici 10'uncu maddesi kapsamındaki ücretsiz izin süreleri için eksik gün nedenleri “**28-Pandemi Ücretsiz İzin (4857 Geç.10.Md)**” ile “**29-Pandemi Ücretsiz İzin (4857 Geç.10.Md) ve diğer**”

Kodu kullanılmak üzere, bu dönem için işverenler tarafından gün ve kazanç bildirimini yapılmayacaktır.

7.13. Ücretsiz izin dönemi için borçlanma mümkün mü?

5510 sayılı Kanununun 41'inci maddesine göre “*kanunları gereği verilen ücretsiz doğum ve analık izin süreleri ile 3 defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra 2 yıllık süre*” borçlandırılmaktadır.

7.14. Bedelli askerlik döneminde ücretsiz izinli sayılmak mümkün mü?

1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun Geçici 55'inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre, “*Bu madde hükümlerinden yararlananlar temel askerlik eğitimi süresince çalıştıkları iş yeri, kurum ve kuruluşlar tarafından aylıksız veya ücretsiz izinli sayılırlar.*”

Bu madde ile işçilerin bedelli askerlik eğitimine tabi tutuldukları bu sürede çalıştıkları işyeri, kurum ve kuruluşlar tarafından ücretsiz izinli sayılmaları mümkün hale getirilmiştir.

8. SONUÇ

4857 sayılı Kanundan doğan ücretsiz izin halleri; yıllık ücretli iznini işyerinin kurulu olduğu yer dışında başka yerde geçirecek işçiye verilecek olan yol izni, doğum yapan kadın işçinin ücretsiz izni

ve diğer izinler gibi mazeret izinlerinden oluşmaktadır.

Çalışma koşulu haline gelmiş işyeri uygulamalarında ücretsiz izin halleri; bir işyeri uygulamasının çalışma koşulu haline gelebilmesi için, uygulamanın belirli şartları taşıyor olması gerekir. Buna göre, bir işyeri uygulaması “belirli bir süredir”, “işyerinde genel olarak” ve “aynı şekilde” uygulanıyorsa, çalışma koşulu haline geldiği kabul edilebilir.²⁷

İşçi bakımından ücretsiz izin talebi, çalışma koşulu değişikliği teşkil etmez. İş sözleşmesi hukuka uygun bir sebeple askıdadır. İş Kanunu'na göre, çalışma koşulu değişikliği usulü sadece işverenin değişiklik teklifleri için geçerlidir. İşveren işçinin ücretsiz izin teklifini kabul ederse, bu durumda ücretsiz izin uygulaması doğrudan başlar. Bunun yanında, ispat kolaylığı nedeniyle işverenin işçinin ücretsiz izin teklifini yazılı olarak istemesi yerinde olacaktır. Ücretsiz izin teklifi işçiden gelmişse, ücretsiz izinde geçen süreler kıdemden sayılmamalı ve

çalışılmış sürelerden değerlendirilmemelidir.²⁸

Koronavirüs nedeniyle de olsa işverenlerin, tek taraflı iradelerine dayalı olarak işçilerine ücretsiz izin kullandırmaları mümkün değildir. Ücretsiz izin kullandırmak zorunda kalan işverenlerin, işçilerinin rızasını almaları ve bu durumu yazılı bir belgeye bağlamaları gerekmektedir.

27 ÇELİK Nuri, İş Hukuku Dersleri, 19. Basım, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.102.

28 OTRU İzzet, İş Hukukunda Ücretsiz İzin, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s.86, s.91

KAYNAKÇA

- BAYSAL Mustafa, İş Kanunu Bakımından Ücretsiz İzin Uygulaması, E-Yaklaşım, Şubat 2012, Sayfa 230

- BAYINDIR Burçin, 4857 sayılı İş Kanunu'na Göre Ücretsiz İzin Uygulaması, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü, İstanbul 2013)

- ÇELİK Nuri, İş Hukuku Dersleri, 19. Basım, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.102.

- ENGİN Murat, İş Sözleşmesinin İşletme Gereklere ile Feshi, İstanbul, 2003, s.109.

- EKONOMİ Münir, Kadın İşçilerin Gebelik ve Doğum Halinde Feshe Karşı Korunması,

- GÜMBÜŞOĞLU Rıza, İşletme Gereklere, Ücretsiz İzin, Çalışma Koşullarında Değişiklik ve Sözleşmenin Feshi, Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, C.3, S.12, İstanbul, 2006, s. 1414.

- GÜNAY Serdar, Kriz Dönemlerinde Ücretsiz İzin Uygulaması, Yaklaşım, Ocak 2009, Sayı:193

- OTRU İzzet, İş Hukukunda Ücretsiz İzin, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s.86, s.91

- SÜZEK Sarper, İş Akdinin Askıya Alınması ve Ücretsiz İzinler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: Ünal Narmanlıoğlu'na Armağan, C.9., 2007, s. 127-133

- 10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Res-

mi Gazete'de yayımlanan 4857 sayılı İş Kanunu

- 21.04.2007 tarih ve 26500 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

- 17.07.1927 tarih ve 631 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1111 sayılı Askerlik Kanunu

- 16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

- 08.09.1999 tarih ve 23810 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu

- 24.12.2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

-Yargıtay Kararları

Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.1998/5112, K.1998/7788

Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.1998/5112, K.1998/7788

Yrg. 9. HD., T.10.10.2006, E.2006/24775, K.2006/2683

Yrg. 9. HD., T.07.05.2002, E.2002/3282, K.2002/7216

Yrg. 9. HD., T.19.06.2003, E.2003/974, K.2003/11618

- Yrg. 9. HD., T.18.01.2006, E. E.2005/30346, K.2005/37517
2005/17563, K. 2006/404
- Yrg. 9.HD. 10.10.2006 T., E.2009/32059, K.2009/31083
E.2006/24775 , K.2006/268831
- Yrg. 9. HD., T.06.12.2000, E. E.2008/36349, K.2009/20734
2000/13381, K.2000/18384
- Yrg. 9. HD., T.29.12.2003, E.2009/25659, K.2010/36
E.2003/22915, K. 2003/22947
- Yrg. 9. HD., T.05.04.2007, E. E.1995/24545, K.1996/62
2007/1324, K. 2007/9484
- Yrg. 9. HD., T.27.04.1998, E.2007/13411, K. 2008/5579
E.1998/5112, K.1998/7788
- Yrg. 9. HD., T.29.11.2005, E.2004/27343, K. 2005/15958
E.2005/30346, K.2005/37517
- Yrg. 9. HD., T.30.09.1998, E. Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin
1998/11114, K. 1998/13801 Geçici 24. Maddesi Uyarınca İdarelerce
- Yrg. 10. HD., T.14.04.2005, İşçi Statüsüne Geçirilen İşçilerinin Ücret
E.2004/11825, K.2005/4071 ile Diğer Mali ve Sosyal Haklarının Belir-
lenmesinde Esas Alınacak Toplu İş Söz-
leşmesi Hükümleri)

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör*

COVID-19 PANDEMİSİNİN KAMU ÇALIŞANLARININ İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI İLE VAZİFE MALULLÜĞÜNÜN TESPİTİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

İş kazası ve meslek hastalığı ile vazife malullüğü çalışanların sigortalılık statülerine göre ortaya çıkan riskler ve maruz kaldıkları olaylar dikkate alınarak değerlendirilmektedir. İş kazası ve meslek hastalığı kısa vadeli sigorta kollarına sigorta primi ödenen ve kamuda 4857 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre 4/1-a sigortalısı sayılanları kapsamaktadır. Vazife malullüğü ise 5510 sayılı Kanuna göre 4/1-c sigortalısı sayılan kamu çalışanlarını kapsamaktadır. Kamu çalışanlarından 4/1-c

sigortalısı sayılanlar kısa vadeli sigorta kollarına tabi olmayıp ve bu kapsamda sigorta primi alınmamaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde çıkan ve birçok ülkeye yayılan Covid-19 salgınının ülkemize de sirayet etmesi nedeniyle ülke genelinde salgınla mücadele kapsamında öncelikle her kademedeki sağlık çalışanları olmak üzere belediyeler, bakanlıklar, valilikler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memur, işçi, sözleşmeli personel her kademedeki kamu çalışanlarından asayiş, denetleme, bilgilendirme, takip gibi konularda görev yapanlar salgının

risklerine maruz kalmaktadır. Virüs salgınında görevli kamu çalışanlarından salgına maruz kalanlardan mücadeleyi kazananlar yanında maalesef hayatını kaybedenler de bulunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları, Bilim Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda gerek salgınla mücadelesinde samimi ve kararlı tutumu ile gönüllere taht kuran Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca gerekse İçişleri Bakanı Sayın Süleyman Soylu'nun açıklamaları ile virüsle mücadelede görevli kamu çalışanları arasından can kaybı yaşandığına dair bilgilendirme de yapılmaktadır. Bu mücadelede gecisini gündüzüne katan ve tüm gücüyle çalışarak fiilen görev alan kamu çalışanlarımız olmak üzere hayatını kaybedenlere Allah (c.c.)'tan rahmet yakınlarına ve çalışma arkadaşlarına sabırlar diliyoruz.

Kamuda çalışma ile ilgili olarak Covid-19 salgını sonrasında idari izin ve uzaktan çalışma ile ilgili olarak öncelikle Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü'nün 13.03.2020 tarih ve 12362 sayılı idari izin konulu yazısı yayımlanmış ve sonrasında "Covid-19 Kapsamında Kamu Çalışanlarına Yönelik İlave Tedbirler" ile ilgili 2020/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi¹ ile ilave tedbirler açıklanmıştır. Ayrıca bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca görevleri kapsamında alınacak ilave tedbirler belirlenmektedir.

Bu makalede Covid-19 virüsü ile mücadelede alınacak tedbirler ile teşhis

1 22 Mart 2020 tarih ve 31076 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ve tedavide görevli olan memur, işçi ve sözleşmeli personel statüsünde bulunan sağlık çalışanları, emniyet, askeri, zabıta personeli ile kamu görevi nedeniyle bir şekilde virüse maruz kalanlardan görevini yapamayacak hale gelenler ile vefat edenlerin iş kazası, meslek hastalığı ve vazife malullüğü kapsamında durumlarının değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. İŞ KAZASI VE KAPSAMI

Kamu çalışanlarından 4/1-a sigortalılarının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olay iş kazası olarak nitelendirilmektedir.

İş kazasının işverenler tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Sosyal Güvenlik Kurumuna da en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi zorunludur. İş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde bildirim süresi iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlamaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde, Sosyal Güvenlik Kurumunun

denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya iş müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir. Bu soruşturma sonunda yazılı olarak bildirilen hususların gerçeğe uymadığı ve olayın iş kazası olmadığı anlaşılırsa, Sosyal Güvenlik Kurumunca bu olay için yersiz olarak yapılmış bulunan ödemeler, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlardan tahsil edilmektedir.

Meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanmaktadır.

3. MESLEK HASTALIĞI VE KAP-SAMI

Kamu çalışanlarından 4/1-a sigortalılarının meslek hastalığı sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri olarak belirlenmiştir. Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;

- Sosyal Güvenlik Kurumunca yetkilendirilen sağlık hizmet sunu-

cuları tarafından usulüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,

- Sosyal Güvenlik Kurumunca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,

sonucu Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur. Meslek hastalığının sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi zorunludur.

Hangi hallerin meslek hastalığı sayılacağı, bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmaması hususunda çıkabilecek uyuşmazlıklar, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanmaktadır.

4. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamu çalışanlarından Covid-19 ile mücadele kapsamında görev yapanların bu görevleri nedeniyle virüse maruz kalınması ve virüs nedeniyle çalışılmayacak duruma gelmesi veya vefat edilmesi halinde haklarında iş kazası ve meslek hastalığı hükümlerinin uygulanması gerebilecektir. Bu durumda sigortalılara veya hak sahibi dul ve yetimlerine şartları sağlamaları halinde kişilere bağlanacak aylık yanında gelir de bağlanacaktır.

Virüsle mücadele kapsamında görev yapan kamu çalışanlarının görevlerini yapamayacak duruma gelmeleri veya vefat etmeleri halinde haklarında iş kazası veya meslek hastalığı hükümleri uygulanıp uygulanmayacağı konusunda Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık kurulu karar verecektir. Bu durumun mutlaka görevlendirme onayı, kadro unvanı, çalışma saatlerinin belirlenmesi ve tebliğ edilmesi gibi hususlar da dikkate alınarak ispatlanması da gerekmektedir. Örneğin Covid-19 ile mücadele kapsamında usulüne göre görevlendirme yapılmak suretiyle çalıştırılan işçilerin virüse maruz kalmaları ve bu nedenle çalışamayacak durumda olmalarında haklarında iş kazası veya meslek hastalığı hükümleri uygulanabilecektir.

5. VAZİFE MALULLÜĞÜ VE KAPSAMI

Memurlar 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 15 Ekim 2008 tarihinden önce memur olanlar ve haklarında Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulananlar ile ilk defa 15 Ekim 2008 tarihinden sonra memur olan ve 5510 sayılı Kanuna göre 4/1-c sigortalısı olanlar olmak üzere ikiye ayrılmışlardır. Bu nedenle kamu çalışanlarından memur statüsünde görev yapanların yani 4/1-c sigortalısı sayılanların vazife malullüğü durumlarının değerlendirilmesinde esasen benzer düzenlemeleri içermekle birlikte 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre değerlendirme yapılması gerekmektedir.

5.1. Emekli Sandığında Vazife Malullüğü

Emekli Sandığına tabi memurlardan her ne sebep ve suretle olursa olsun vücutlarında hasıl olan arızalar veya maruz kaldıkları tedavisi imkansız hastalıklar yüzünden görevlerini yapamayacak duruma girenlere malul denilmektedir. Vazife malullüğüne ilişkin değerlendirmelere ise 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 45 ve devam eden maddelerinde yer verilmiştir. Emekli Sandığına tabi memurların malullüğü;

- Memurların görevlerini yaptıkları sırada görevlerinden doğmuş olursa,
- Görevleri dışında kurumların verdiği her hangi bir kuruma ait başka işleri yaparken, bu işlerden doğmuş olursa,
- Kurumların menfaatini korumak amacıyla bir iş yaparken o işten doğmuş olursa (maksadın ilgili kurumlarca kabul edilmesi şartıyla),
- Fabrika, atölye ve benzeri işyerlerinde, işe başlamadan evvel iş sırasında veya işi bitirdikten sonra, o işyerinde meydana gelen ve yine o işyerinin mahiyetinden veya çalışma konusundan ileri gelen kazadan doğmuş olursa

buna (vazife malullüğü) ve bunlara uğrayanlara da (vazife malulü) denilmektedir. Vazife malullüğü:

- Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan,

- Kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan,
- Yasak fiilleri yapmaktan,
- İntihara teşebbüsten,
- Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar yapmak maksadından

doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında (adi malullük) hükümleri uygulanmaktadır. Vazife malullüğü doğdukları tarihlerden itibaren en çok bir yıl içinde, memurlar veya bunların anne, baba, eş, çocuk, kardeş veya kurumları tarafından yazı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmelidir. Bildirilmediği takdirde bu malullüklere uğrayanlar hakkında (adi malullük) hükümleri uygulanmaktadır. Haklarında adi malullük hükümleri uygulananlar bu tarihten itibaren bir yıl içinde malullüklerinin vazife malullüğü olduğunu yazı ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirerek durumlarının düzeltilmesini isteyebilmektedirler. Bu süreyi geçirenlerden, Sosyal Güvenlik Kurumuna yazı ile başvurulara, vazife malullüğünü belgelemeleri ve müstahak olmaları şartıyla müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren vazife malullüğü aylığı bağlanmaktadır. Bunlara geçmiş süreler için aylık, aylık farkı ve emekli ikramiyesi veya farkı ödenmemektedir. Emekli Sandığında vazife malullüğü aylığı, vazife malullerinden fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı:

- (30) yıla kadar olanlara (30) yıl üzerinden,
- (30) yıl ve daha yukarı olanlara

fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı üzerinden

hesaplanacak adi malullük aylıklarına malullük derecelerine göre aşağıda yazılı nispetlerde ayrıca zam yapılmak suretiyle bağlanır:

<u>Malullük derecesi</u>	<u>Zam nispeti</u>
1	% 60
2	% 50
3	% 40
4	% 30
5	% 20
6	% 15

5.2. 5510 Sayılı Kanunda Vazife Malullüğü

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/1-c sigortalıları hakkında uygulanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 25 inci maddesi gereğince sigortalının veya işverenin talebi üzerine Sosyal Güvenlik Kurumunca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbi belgelerin incelenmesi sonucu;

- 4/1-a ve 4/1-b sigortalıları için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını,
- 4/1-c sigortalıları için çalışma gücünün en az % 60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği,

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalılar malul

sayılmaktadır. Memurlardan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 15 Ekim 2008 tarihinden sonra ilk defa 4/1-c sigortalısı olanlar için aşağıdaki hallerde vazife malullüğü hükümleri uygulanmaktadır. İlk defa 4/1-c sigortalısı olan memurların malullüğü;

Sigortalıların görevlerini yaptıkları sırada veya görevleri dışında kurumlarınca görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malullüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malulüğü denilmektedir. İlk defa 4/1-c sigortalılarının vazife malullükleri;

- Keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan,
- Mevzuat ve emir dışında hareket etmiş olmaktan,⁽²⁾
- Yasak fiilleri yapmaktan,
- İntihara teşebbüsten,
- Her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlama veya zarar verme amacından,

doğmuş olursa bunlara uğrayanlar hakkında vazife malullüğü hükümleri uygulanmamaktadır. Kamu idareleri vazife malullüğüne sebep olan olayı, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine veya kendi mevzuatına göre yetkili mercilere derhal, Sosyal Güvenlik Kurumuna da en geç

onbeş iş günü içinde bildirmekle yükümlüdür. Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirim, aynı süre içerisinde sigortalılar veya hak sahiplerince de yapılabilmektedir. Vazife malullüğüne sebep olan olaydan kamu idarelerinin yetkili mercilerinin haberdar edilmemiş olması hali dışında ilgililerin bildirim, kamu idarelerinin bildirim sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirim süresi;

- Vazife malullüğüne sebep olan olayın meydana geldiği tarihten,
- Hastalıklarının sebep ve mahiyetleri dolayısıyla haklarında vazife malullüğü hükümleri uygulanacaklar için, hastalıklarının tedavisinin imkânsız olduğuna dair düzenlenen kati raporun onay tarihinden,
- Esirlik ve gaiplik hallerinde ise, bu hallerin sona erdiği tarihten,

başlamaktadır. Süresi içerisinde bildirimde bulunulan vazife malullüğü aylıkları, sigortalının ölüm ya da maluliyeti sebebiyle göreviyle ilişişinin kesildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren bağlanmaktadır. Vazife malullüğü süresi içerisinde bildirilmeyen sigortalılara kamu idareleri ya da sigortalılar veya hak sahiplerince sonradan yapılacak bildirim üzerine, vazife malullüklerinin belgelenmesi ve müstahak olmaları şartıyla, 5510 sayılı Kanunun zamanaşımı hükümleri dikkate alınmak suretiyle vazife malullüğü aylığı bağlanmaktadır veya bağlanmış olan aylıklar düzeltilmektedir. Bu durumda sigortalı veya hak sahiplerine bağlanacak aylık ya da aylık farklarının,

vazife malullüğünün bildirildiği tarihe kadar olan toplam tutarı Sosyal Güvenlik Kurumunca ilgili kamu idaresine ödettirilmektedir.

Vazife malullüğü aylığı, vazife malullerinden itibari hizmet süreleri eklenmek suretiyle bulunacak prim ödeme gün sayısı toplamı;

- 10800 güne kadar olanlara 10800 gün üzerinden,
- 10800 günden fazla olanlara, toplam prim ödeme gün sayıları üzerinden,

en son prime esas kazancı esas almak suretiyle hesaplanacak aylıklara, malullük derecelerine göre aşağıda yazılı oranlarda ayrıca zam yapılmak suretiyle bağlanmaktadır:

Malullük derecesi	Zam nispeti
1	% 30
2	% 23
3	% 15
4	% 7
5	% 3
6	% 2

Bu madde gereğince vazife malullüğü aylığı almakta iken veya vazife malullüğü aylığı bağlanması gerekirken ölenlerin, hak sahiplerine, müstahak olmaları halinde harp malullüğü zammı da dahil olmak üzere prim ödeme gün sayısına bakılmaksızın ölüm aylığı bağlanmaktadır.

5510 sayılı Kanuna göre bağlanacak vazife veya harp malullüğü aylıkları, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre emsali

iştirakçiye bağlanacak harp veya vazife malullüğü aylığından az olamamaktadır.

5.3. Covid-19 Virüsüne Maruz Kalmanın Vazife Malullüğüne Etkisi

Gerek 5434 sayılı Kanuna tabi memurlar gerekse ilk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/1-c sigortalısı sayılan memurların görevlerini yapamayacak durumda olmaları veya vefatlarını gerektirir sebebin görevleri sırasında doğmuş olursa veya görevleri dışında kurumların verdiği her hangi bir kuruma ait başka işleri yaparken bu işlerden doğmuş olursa vazife malulü sayılmaları gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kamu görevleri nedeniyle görevini yapamayacak derecede sağlık sorunları ortaya çıkanlar ile bu nedenlerle vefat edenlerin hak sahiplerine vazife malulü aylığı bağlanmasında ise hizmetleri ister bir ay olsun isterse 20 yıl olsun aylıkları 30 yıl görev yapmış gibi hizmet esas alınarak bağlanacaktır. Vazife malullüğünü gerektirir bir nedenle vefat edilmesi halinde birinci malullük derecesi ile artış oranı dikkate alınarak hak sahiplerine aylık bağlanması gerekmektedir. Çalışmayacak durumda olanların kendilerine ise Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulu tarafından belirlenecek malullük derecesi ve oranına göre aylık bağlanması yoluna gidilecektir.

Vazife malullüğünün tespitinde ise görevleri nedeniyle gerek doğrudan virüse maruz kalan her kademedeki sağlık çalışanlarının gerekse pandemi nedeniyle görevli emniyet, zabıta, özel güvenlik, din görevlisi, gassal, şoför, hizmetli, memur gibi kamu çalışanlarının da virüse maruz kalmaları görevleri nedeniyle ol-

duğu gerek kurumlarınca kabul edilirse gerekse Sosyal Güvenlik Kurumunca da onaylanırsa haklarında vazife malullüğü hükümleri uygulanmalıdır.

Ancak burada vazife malullüğünün tespitinde önemli ayrıntılar karşımıza çıkabilmektedir. Umreye kendi imkanları ile giden bir sağlık veya diyanet memurunun umrede iken Covid-19 virüsüne maruz kalmasında bu durum tespit de edilirse vazife malulü sayılması mümkün olmayacaktır. Ancak umre ziyaretlerinde kurumlarınca görevli olarak gönderilen diyanet memurunun veya sağlık çalışanının virüse maruz kalması ve bu nedenle çalışamayacak duruma gelmesi veya vefat etmesi halinde ve bu durumun da tespit edilmesi halinde haklarında vazife malullüğü hükümleri uygulanması gerekecektir.

6. SONUÇ

Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memur, işçi ve sözleşmeli personelden Covid-19 Koronavirüs pandemi-

si nedeniyle virüsle mücadelede görevli olanların bu görevleri kapsamında virüse maruz kalmaları ve bu nedenle çalışamayacak duruma gelmeleri veya vefat etmeleri halinde durumlarının incelenerek tespit yapılması halinde sigortalılık statülerine göre haklarında iş kazası, meslek hastalığı veya vazife malullüğü hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Bu tespitin yapılmasında kişilerin görev onayları, görev yerlerinin ve saatlerinin kapsamı, virüsten korunma için önlem alınıp alınmadığı ve özellikle virüse görev yapmakta iken maruz kalındığının belirlenmesi de gerekebilecektir. Örneğin işyeri denetimi ve kontrolü ile ilgili olarak görevlendirilmiş bir zabıta memurunun virüse maruz kalması ve virüs nedeniyle durumunun vazife malullüğü kapsamında değerlendirilmesinde işyeri sahibinin veya çalışanlarından birilerinin de virüs tespit edilip edilmediği, virüse maruz kalmanın görev esnasında olup olmadığı hususları gibi bütün durumlar birlikte değerlendirilmelidir.

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi*

KORONAVİRÜS (COVID-19) BULAŞMASI BELEDİYE ŞİRKET İŞÇİLERİ YÖNÜNDEN İŞ KAZASI SAYILIR MI?

1. GİRİŞ

İnsanlarda ve hayvanlarda hastalığa yol açabilen ve birçok türü bulunan virüslere Koronavirüs denilmektedir. Dünyayı etkileyen bir sağlık sorunu haline gelmiş bulunan Koronavirüs (Covid-19) salgını Ülkemizi de ekonomik ve sosyal açıdan derin şekilde etkilemektedir. Önceden planlanmayan, bilinmeyen veya kontrol dışına çıkan, çevresine zarar verebilecek nitelikteki olaylara kaza denir. Kaza sonucu meydana gelen zarar insan unsuruna yönelik ise ceza hukukunun ve Sosyal Güvenlik Kurumu mevzuatı-

nın, mala gelen zarar da ise genel hukuk kuralları işler. Genel hukuk kuralları bakımından kaza olayının cinsini belirlemek için meydana gelen olayla, oluş yeri ve nedeni arasında bir neden-sonuç ilişkisi bulunması gerekir. İş kazalarının etkileri sadece işçilerle sınırlı kalmamakta özellikle işverene büyük maliyetlere de neden olmaktadır. İşverenlerin gerekli önlemleri almamış olmaları, insan sağlığına gerekli önemin verilmeyişi, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşmaması gibi sebepler iş kazalarının en önemli nedeni olarak gösterilebilir. Belediye Şirketi, Belediye tarafından kurulan, sermayesinin

%50 sinden fazlası belediyeye ait olan yönetim ve denetim kurulları belediye tarafından atanan ve bağımsız bütçeye sahip özel hukuk tüzel kişisidir. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir. Belediye şirketlerinde çalışanlar ise 4857 sayılı İş Kanunu, kapsamında işçi sayılırlar.

2. İŞ KAZASI

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu iş kazası yönünden işverenler yönünden farklı yükümlülükler içermektedir. Örneğin; 6331 sayılı Kanun iş kazasını işyerinde veya işin yürütümü neticesinde meydana gelen olay olarak tanımlanırken, 5510 sayılı Kanunda daha geniş ve açık bir tanım kullanılmış, işyerinin dışında sigortalının görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda ve işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen olaylar da iş kazasından sayılmıştır.

2.1. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Yönünden İş Kazası

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun, 13'üncü maddesine göre iş kazası;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışırsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

şırırsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır, şeklinde tanımlanmıştır.

Bir olayın iş kazası olup olmadığının değerlendirilebilmesi için öncelikle iş kazası geçiren kişinin,

- Sigortalı olması,
- Mutlaka bir olay ile karşılaşmış olması,
- Meydana gelen olay nedeniyle bedenen veya ruhen engelli hale gelmesi, hallerinin bir arada bulunması gerekmektedir.

Yargıtaya¹ göre de bir olayın iş kazası olarak nitelendirilebilmesi için zararlandırıcı olayla meydana gelen araz arasında uygun neden sonuç bağlantısının kurulması zorunludur. İş kazası kapsamında olan sigortalılar aşağıda belirtilmiştir.

¹ Yargıtay 21.HD-E:2002/13005-K:2002/15017-T:28.05.2002

- Hizmet akdi ile bir veya birkaç işveren yanında çalışanlar.
- Kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ile köy ve mahalle muhtarları.
- Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevlerinde çalışanlar.
- Aday çırak, çırak ve stajyerler.
- Harp malûlleri ile vazife malûlleri.
- Türkiye İş Kurumu kursiyerleri.,
- Sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri.
- İntörn öğrenciler.
- Tarım ve orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışanlar.

2.2. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Yönünden İş Kazası

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre iş kazası; işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olay olarak tanımlanmıştır. İşyeri ise mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku,

yıkınma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyonu" ifade etmektedir. İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksatsız bulundurmakla yükümlüdür. 6331 sayılı Kanunun "İşverenin Genel Yükümlülüğü" başlıklı 4'üncü maddesinde de işverenin çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiş ve yükümlülükleri aşağıdaki şekilde sayılmıştır.

- Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.
- İş yerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.
- Risk değerlendirmesi yapar ve yaptırır.
- Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu gözönüne alır.
- Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışında ki çalışanların hayatı ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.

İşverenlerin çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünü yerine getirirken gözönünde bulundurması gereken ilkeler 6331 sayılı Kanunu'nun, 5'inci maddesinde düzenlenmiştir. Risklerden korunma ilkeleri aşağıda sayılmıştır.

- Risklerden kaçınmak.
- Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek.
- Risklerle kaynağında mücadele etmek.
- İşin kişilere uygun hale getirilmesi için iş yerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek.
- Teknik gelişmelere uyum sağlamak.
- Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek.
- Teknoloji, iş organizasyonu çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmek.
- Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine öncelik vermek.
- Çalışanlara uygun talimatlar vermek.

3. KORONAVİRÜS (COVID-19) BULAŞMASI BELEDİYE ŞİRKET İŞÇİLERİ YÖNÜNDEN İŞ KAZASI SAYILIR MI?

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, 70'inci maddesi gereği; Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir. Buna göre belediyeler özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurabilirler. Ancak sözkonusu şirketin faaliyet konusu, belediyenin görev alanlarıyla ilgili olacaktır. Belediyeler tacir sıfatını alamayacaklarından şahıs şirketi kuramazlar. Anonim ve limited şirket gibi sermaye şirketi kurabilirler. Şirketin diğer ortakları başka bir belediye, kamu veya özel hukuk tüzel kişisi ya da gerçek kişisi olabilir. Bu durumda kurulacak şirketin 5393 sayılı Kanununun 14 ve 15'inci maddelerinde belirtilen aşağıdaki görev ve hizmet alanlarıyla ilgili olması ve şirket ana sözleşmesinde bu hususun belirtilmesi gerekmektedir.

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemleri,
- Çevre ve çevre sağlığı
- Şehir içi trafik,
- Defin ve mezarlıklar,
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar,
- Konut,
- Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor,
- Sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma,

- Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi,
- Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapma,
- Sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme,
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak,
- Gıda bankacılığı yapma.

3.1.Belediye Şirketlerinin Kuruluş Amacı

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, belediye gelirlerini düzenleyen 59' uncu maddesinin (h) bendinde; her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler , belediye gelirleri arasında sayılmıştır. Belediyeler kendilerine yeni bir gelir kaynağı sağlamayı amaçlayarak şirket kurmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi şirketler olarak özel hukuk hükümlerine tabi olan belediye şirketleri, kamu personel mevzuatının birçok kısıtlamasından uzaktır. Bu çerçevede belediyeler, kalifiye eleman istihdam etme amacıyla da şirketler kurmaktadır.

3.2.Belediye Şirket Kuruluş İşlemleri

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, 18' inci maddesinin (i) bendinde “Bütçe içi işletme ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı

kurulmasına karar vermek.” Belediye Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Madde hükmüne göre belediye şirketi kurulmasında birinci adım olarak Belediye Meclisinde bu hususta karar alınması gerekmektedir. Belediyelerde şirket kurulmasına ilişkin Mahalli İdareler Dergisi Nisan 2017 sayısında Mustafa Dönmez'in makalesi incelenebilir.

3.3.Belediye Şirket Personelinin İstihdamı

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Ek: 20'nci maddesine istinaden 09.04.2018 tarih ve 11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar 28.04.2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda; mahalli idarelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerinin gördürüleceği şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

3.4.Şirket Personelinde Aranacak Şartlar

Şirketlerde işe alınacaklarda; 2527 sayılı Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin

Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türk vatandaşı olmak; 18 yaşını tamamlamış olmak; Affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan mahkûm olmamak; Askerlikle ilgisi bulunmamak; Askerlik çağına gelmemiş bulunmak; Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak; 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 30'uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak; Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak; İlgili idarelerce ihtiyaç duyulması halinde belirlenecek işin niteliğine uygun özel şartları taşımak şartları aranır. Özel güvenlik görevlisi olarak işe alınacaklar 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümlerine tabidir. Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırmasına ilişkin soruşturma ve/veya araştırma talepleri ilgili valilik aracılığıyla yetkili mercilerden istenir. İntikal eden güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması sonuçları Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliğine göre illerde valilikler bünyesinde teşkil edilen değerlendirme komisyonunca değerlendirilir. Ancak vali tarafından uygun görülmesi halinde sonuçların değerlendirilmesi ilgili idare bünyesinde anılan Yönetmeliğe göre teşkil edilen değerlendirme komisyonuna bırakılabilir. Şirketin ortakları arasında birden fazla idare bulunması durumunda değerlendirme yetkisinin bırakılacağı idare vali tarafından belirlenir.

3.5.Koronavirüs (Covid-19) Bulaşmasının Belediye Şirket İşçileri Yönünden İş Kazası Sayılıp Sayılmayacağı Yönünde Değerlendirilmesi

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun, 13'üncü maddesine göre iş kazası ;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır, şeklinde tanımlanmıştır.

5510 sayılı Kanun çerçevesinde Koronavirüs (Covid-19) gibi ölümcül sonuçları olabilen virüs ve bakterilerin bulaşması sonucu sigortalıların yaşayacağı hastalık ve ölüm halleri yukarıda belirtilen za-

manlarda ve yerlerde gerçekleşmesi halinde iş kazası sayılacaktır. 5510 sayılı Kanununun 16'ncı maddesi gereği, iş kazası sonucu yüzde on ve daha yüksek oranda meslekte iş gücü kaybı yaşayan sigortalıların veyahut da vefat eden sigortalıların hak sahipleri; geçici iş göremezlik ödeneği, sürekli iş göremezlik geliri, ölüm geliri, evlenme ödeneği, cenaze ödeneği gibi sosyal sigortalar yardımlarından faydalanabilecektir. Ancak, **Yargıtay kararlarında da açıkça belirtildiği üzere olay ile ölüm arasında bir illiyet (nedensellik) bağının kurulabilmesi gerekir.** Diğer bir ifadeyle iş kazası sebebi sayılan Koronavirüs (Covid-19) ile ölüm arasında illiyet (nedensellik) bağının kurulması halinde ölüm iş kazası sonucu olmuş sayılacaktır. Uygulamada “Domuz Gribi” olarak bilinen “H1N1” virüsüne yönelik işçinin ölümünü iş kazası olarak kabul eden Yargıtay² emsal kararında da “...Somut olayda, tır şoförü olan davacı murisinin 26.11.2009 tarihinde davalı işveren tarafından Ukrayna'ya sefere gönderildiği, 11.12.2009 tarihinde Türkiye'ye giriş yaptığı, Adli Tıp Kurumu raporunda, H1N1 virüsünün kuluçka süresinin 1-4 gün arasında değiştiği, murisin 13.12.2009 tarihli hastaneye başvurusunda belirttiği şikayetlerin hastalığın başlangıç belirtileri olduğu taktirde hastalığın bulaşmasının bu tarihten 1-4 gün öncesinde gerçekleşmiş olacağına bildirildiği, buna göre davacı murisinin, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle Ukrayna'ya yapılan sefer sırasında bulaştığı yukarıda belirtilen rapor kapsamından anlaşılabilir H1N1 virüsüne

2 Yargıtay 21.HD-E:2018/5018-K:2019/2931-T:15.04.2019

bağlı olarak, daha sonra meydana gelen ölümünün iş kazası olarak kabul edilmesi gerektiği açıktır...” belirtildiği üzere 5510 sayılı Kanundaki iş kazası, sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olay olarak tanımlandığından, olayın etkilerinin bir süre devam ederek zaman içinde artması ve buna bağlı olarak sonucun daha sonra gerçekleşmesi mümkündür. Yani, iş kazası ani bir olay şeklinde ortaya çıkıp ,buna bağlı olarak zarar, derhal gerçekleşebileceği gibi, gazdan zehirlenme olayında olduğu şekilde etkileri daha sonra da ortaya çıkabilir. Sonradan oluşan zarar ile olay arasında uygun illiyet bağı bulunması koşuluyla olay iş kazası kabul edilmelidir. Yasanın iş kazasını sigortalıya zarara uğratan olay biçiminde nitelendirmiş olması illiyet (nedensellik) bağını iş kazasının bir unsuru olarak ele almayı gerektirmiştir. Ne var ki, burada aranan “uygun illiyet (nedensellik) bağı” olup, bu da yasanın aradığı hal ve durumlarından herhangi birinde gerçekleşme olgusu ile sonucun birbiriyle örtüşmesi olarak anlaşılmalı, yasa dışında olmadığı halde, herhangi başkaca kısıtlayıcı bir koşulun varlığı aranmamalıdır. Kısacası; anılan yasal düzenleme, sosyal güvenlik hukuku ilkeleri içinde değerlendirilmeli; zararlandırıcı sigorta olayının kaynağının işçi olup olmaması ya da ortaya çıkmasındaki diğer etkenlerin değerlendirilmesinde dar bir yoruma gidilmemelidir.

5510 sayılı Kanununun 13'üncü maddesi gereği; iş kazasının işverenler tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Sosyal Güvenlik Kurumuna ise en geç kazadan sonraki üç işgünü içinde bildi-

rilmesi zorunludur. İş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, belirtilen bildirim süresi iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar. Koronavirüs (Covid-19) sonucu iş kazası sonucu bildirim ise kanaatimce; işçinin test sonucunun pozitif çıkması sonrasındaki günden başlayarak üç işgünü içerisinde, test yapılmadan hastalığın tespiti halinde ise hastalığın işçide ortaya çıkmasının işverence öğrenilmesini takip eden üç işgünü içerisinde yapılmalıdır. Koronavirüs (Covid-19) sonucu oluşacak hastalığın işverence Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) bildirilmemesi durumunda Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin, 35'inci maddesi gereğince; bildirim SGK'na yapıldığı tarihe kadar sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği işverenden tahsil edilecektir.

4. SONUÇ

İşçiye Koronavirüs (Covid-19) bulaşmasında; işverenin ihmali, kastı veya kusurunun tespit edilmesi halinde, İşverenler; Sosyal Güvenlik Kurumunca uygulanacak rucüen tazminat tutarları yanın da ayrıca maddi ve manevi tazminat talepleri ile karşı karşıya kalabileceklerdir. Bu nedenle işverenler iş sağlığı ve güvenliği yönünden tüm tedbirleri almak zorundadırlar.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince iş kazası; sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının görevli olarak

işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, emziren kadın sigortalının iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda yahut da sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, 4'üncü maddesine göre işveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu kapsamda işveren; mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar. İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar. Bu kapsamda işveren, Koronavirüse yakalanan veya böyle şüphesi bulunan işçileri Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen hastanelere derhal sevkini yapılmasını sağlar. Çalışanların sağlıklarının korunması yönünde her türlü tedbiri alır. İşveren, işçilerin Koronavirüse yakalanmalarını konusunda Aynı Kanunun 16'ncı maddesi gereğince gerekli bilgilendirmeyi yapar veya işyeri hekimine yaptırır. İşyerinde alınması gerekli tedbirleri işçilere bildirir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 417'nci maddesi gereğince işveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksanz

bulundurmakla yükümlüdür. İşçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür. İşverenin kanuna ve sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlaline bağlı zararların tazimini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabidir.

Yargıtay kararlarında da açıkça belirtildiği üzere olay ile ölüm arasında bir illiyet (nedensellik) bağının kurulabilmesi gerekir. Diğer bir ifadeyle iş kazası sebebi sayılan Koronavirüs (Covid-19) ile ölüm arasında iş ve/veya işyerinden kaynaklanan illiyet (nedensellik) bağının kurulması halinde ölüm iş kazası sonucu olmuş sayılacaktır.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu-13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu-10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel

Sağlık Sigortası Kanunu-16.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu-04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği-12.05.2010 tarih ve 27579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu-30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Uygulama Rehberi, Adalet Yayınevi, Haziran - 2008

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Açıklamalı, İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, Mayıs - 2011

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevaplı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Uygulama Rehberi ,

Ankara, Maliye Postası Yayınları, Mart-2013

Mustafa DÖNMEZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Md.

BELEDİYE TAŞINMAZLARININ KİRA SÖZLEŞME SÜRESİ SONUNDA TAHLİYE EDİLMESİ

1. GİRİŞ

Bir yerel yönetim birimi olan belediyelere çeşitli yasalarla sağlanmış ya da çeşitli şekillerde edinilmiş *özel mülkiyetinde taşınmazları* bulunmaktadır. Belediyelere, gelir sağlamak ve görevlerini yerine getirebilmek amacıyla taşınmazların kiraya vermek yetkisi verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Yasası'nın 15 inci maddesinin (h) bendinde, "*Taşınmaz mal almak, kiraya vermek.*" belediyenin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmaz malların kiraya verilmesi, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılmaktadır. Belediyelerin bu Yasaya

göre yapacakları ihalelerde ihale usulünü belirleme yetkisi, belediye başkanına aittir. Başkan, 2886 sayılı Yasa'nın 11 inci maddesi uyarınca düzenlemek zorunda olduğu onay belgesinde, kiraya verilecek taşınmazların hangi usulle ihale edileceğini belirtmelidir. Kiraya verme konusunda genel kural kapalı teklif usulü esas olmakla birlikte, kiralanacak yerle ilgili parasal sınıra bağlı olarak açık teklif usulü de uygulanabilmektedir.

Belediyeye ait taşınmaz malların kiraya verilmesinde kira süresi büyük önem taşımaktadır. Anılan Yasa'nın 64 üncü maddesinde; "*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yer-*

lerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür...” hükmü mevcuttur.

Aynı maddede devamla üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde belediyeler için kendi özel kanunlarının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede 5393 sayılı Yasa'nın 34/g maddesi; “Taşınmaz mal satımına,... süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.” görevini belediye encümenine, 18/e maddesi ise, “Taşınmaz mal alımına, satımına, ... üç yıldan fazla kiralanmasına ... karar vermek.” görevini belediye meclisine vermiştir.

Bu hükümlere göre; taşınmaz malların üç yıla kadar **kiraya verilebilmesi** için belediye encümeninden, üç yıldan fazla süreyle kiraya verilebilmesi için de belediye meclisinden karar alınması gerekmektedir. Taşınmaz malların kiraya verilmesinde, belediye encümeni ihale komisyonu olarak görev yapar.

Üç yıldan fazla süreyle kiraya verme işlerinde kira bedeli, her yıl şartname ve sözleşmelerindeki hükümlere göre yeniden tespit edilecek, kira bedeli artırmak için her yıl encümen kararı alınmayacaktır.

Belediye taşınmazlarının kiraya verilmesinin yanında, tahliye edilmesi de büyük önem taşımaktadır. Belediyelerce kiraya verilen taşınmazların, kira sözleşmesi sonunda belediyelere teslim edilmesi gerekir.

İşte bu yazımızda belediye taşınmazlarının kira sözleşmesi sonunda tahliye edilmesine ilişkin hususlar, çeşitli yönleriyle ele alınıp değerlendirilecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

a) 5393 Sayılı Belediye Kanunu

Madde 15 - (8) Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.

b) 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu

Ecrimisil ve tahliye :

Madde 75 - Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları, özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, idarelerin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz.

(Ek cümle : 23/7/2010 - 6009/24 md.) Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanır. Ecrimisil fuzuli şagil tarafından rızaen

ödenmez ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.

3. KONUNUN İNCELENMESİ

3.1. Belediye Taşınmazlarının Ecrimisil ve Tahliyesi Yönünden:

Belediyeler, zaman zaman kendilerine ait taşınmazları gelir sağlamak amacıyla kiraya vermekte, bunun sonucu olarak bu taşınmazlarla ilgili ecrimisil ve tahliye uygulamaları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu bağlamda önce bu iki kavram üzerinde kısaca duralım.

Ecrimisil, belediyeye ait taşınmazın, belediyenin izni dışında gerçek veya tüzel kişilerce işgal veya tasarruf edilmesi sebebiyle, idarenin bir zarara uğrayıp uğramadığına veya işgalcinin kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın, taşınmazın işgalden önceki hâliyle elde edilebilecek muhtemel gelir esas alınarak idarece talep edilen tazminatı ifade eder.

Tahliye ise, kiraya verilen veya kullanma izni verilen taşınmazlardan süresi dolduğu halde boşaltılmayanların, ilgili idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülki amirince idarece görevlendirilecek memurlara boş olarak teslim edilmesidir.

Bilindiği üzere, belediyeler kendilerine ait taşınmazları 2886 sayılı Kanun hü-

kümlerine göre kiraya vermekte ve kiraya ilişkin hususlar, iki taraf arasında düzenlenen kira sözleşmesinde yer almaktadır.

Şu var ki, kira süresi sona eren belediye taşınmazlarının kira sürelerinin uzatılması mümkün değildir.

Bu kapsamda, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde; "*Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.*" hükmü,

"Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64 üncü maddesinde; "*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz.*"

Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı oldukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükümlere göre; kira süresi sona eren belediye taşınmazlarının yeniden ihale edilmek yerine, encümenin ka-

rarıyla belirlenen tutarda kira artışı yapılarak kira sürelerinin uzatılması mümkün değildir. Şu halde, kira sözleşmesinin bitmiş olmasına karşın kiracılık ilişkisinin devam etmesi, 2886 sayılı Yasa'ya aykırılık teşkil etmektedir.

Durum böyle olmakla birlikte, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe konulduğu 2005 yılına kadar, belediyelerde 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre kiraya verilen taşınmazların kira süresi sonunda kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 sayılı Kanun'un 75 inci maddesi hükümlerinin mi yoksa 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümlerinin mi uygulanacağı noktasında tereddütler yaşanmıştır.

Bu konuda yargı organlarınca verilen farklı kararlar, uygulamadaki duraksamaları daha da artırmıştır. Danıştay 10. Dairesi'nin 19.12.1991 tarihli ve E.1989/2736, K.1991/3850 sayılı Kararı'nda; "... 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'nın 64. maddesinde, bu yasa kapsamındaki idarelerin taşınır ve taşınmaz mallarını kiraya verme süreleri belirlenmiş olup; kira süresinin bitimi üzerine taşınmaz malın yeniden kiraya verilebilmesi, ancak yeniden ihale yapılması halinde mümkün bulunmaktadır. 2886 sayılı Yasaya göre ihale yapma sorumluluğu yönünden taşınmaz malın musakkaf olup olmaması önem taşımamaktadır. Musakkaf (örtülü) yapıların kiralınması konusunu düzenleyen 6570 sayılı Yasa da 2886 sayılı Yasadan kaynaklanan ihale yapma zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Bu itibarla, kira süresi dolan davalı Belediyeye ait parkın 2886 sayılı Yasaya

göre kiraya verilmek üzere yeniden ihaleye çıkarılması yolundaki dava konusu işlemde mevzuata aykırılık olmayıp; davanın reddine ilişkin temyizden incelenen karar sonucu itibariyle yerinde bulunmaktadır." denilmiştir.

Aynı konuda Sayıştay Genel Kurulu'nun 21.1.1993 tarihli ve 4761/1 sayılı Kararı'nda, 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen taşınmazlara 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanması olanağı olmadığı belirtilerek, "... genel ve katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar tarafından 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiğine, çoğunlukla karar verilmiştir." denilerek, belediyelerde 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise konuya Danıştay ve Sayıştay'dan farklı yaklaşmış, 1997 yılında vermiş olduğu 24.12.1997 tarihli ve E.1997/1863, K.1997/1090 sayılı Kararı'nda; "... Taşınmazın Hazine tarafından kiraya verilmesi ilişkilerinde, 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'nın 75 inci maddesi hükmü, belediye tüzel kişilerinin taşınmazı kiralamasından kaynaklanan uyuşmazlıklarda ise 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri uygulanır." diyerek, uygulamadaki farklılığı derinleştirmiştir.

Eski 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun da 2886 sayılı Kanun'un 75 inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı yönünde bir hüküm bulunmadığından, özellikle belediye taşınmazlarının tahliyesi hususunda 2886 sayılı Yasa hükümleri mi yoksa 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun¹ hükümlerinin mi uygulanacağı konularında duraksamalar sürerken, konuya çözüm arayışları noktasında önemli bir gelişme kaydedilmiştir.

2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin **sekizinci fıkrasında**, **"2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır."** hükmüne yer vermek suretiyle, 2886 sayılı Yasa'nın 75. maddesinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanması öngörülmüştür. Böylece, belediye taşınmazları konusunda yıllardan beri süregelen tahliye sorununa çözüm getirilmiştir.

Maddede sözü geçen 2886 sayılı Yasa'nın 75 inci maddesi *"Ecrimisil ve tahliye"* konularını düzenlemiştir.

Söz konusu maddede yer alan hükümlere göre;

"Belediyenin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden² ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan

veya bilirkişilerden sorulmak suretiyle belediye encümenince takdir ve tespit edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, belediyenin işgalden dolayı zarara uğramış olması gerekmeyeceği gibi, fuzuli şağilin kusuru da aranmaz.

Ecrimisilin, fuzuli şağil tarafından rızaen ödenmemesi durumunda, 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre tahsili yoluna gidilir.

İşgalin, kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren de devam etmesi durumunda, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilmesi, aksi halde ecrimisil alınması gerekmektedir.

Ayrıca, işgal edilen taşınmaz malın, belediyenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilir."

Bu yasal düzenlemeyi müteakip, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan 15.11.2005 tarihli ve B.05.0.MAH.0650002/11753-82652 sayılı (2005/119) Genelgede;

"...belediyelerin sahip olduğu taşınmazlar bakımından 2886 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin uygulanmasında aşağıdaki usul ve esaslara uyulması uygulamada doğan hukuki sorunların önlenmesi bakımından büyük önem arz etmektedir.

1) 2886 sayılı Kanun dahilinde ihale edilen taşınmazlar bakımından arsa ve arazi dahil, öncelikle kira sözleşmesi hükümlerine göre hareket edilecektir. Ayrıca, kira süresi dolmadan ve tahliye isteğine ilişkin hukuki şartlar oluşturulmadan mülki idare amirinden tahliye talebinde bulunulmayacaktır.

1 1.7.2012 tarihi itibarıyla 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun, yerini 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında düzenlenen hükümlere bırakmıştır.

2 Fuzuli şağil (işgalci): Kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın, kamu idaresine ait bir taşınmazın zilyetliğini, yetkili idarenin izni dışında eline geçiren, elinde tutan veya her ne şekilde olursa olsun bu malı kullanan veya tasarrufunda bulunduran gerçek veya tüzel kişileri ifade eder.

2) 6570 sayılı Kanun kapsamında bulunan taşınmazlar için, tahliye şartlarının yasal olarak doğmuş olması ve bunun belediye tarafından belgelendirilmesi halinde tahliye talebinde bulunulabilecektir. Mahkemelerde tahliye davasına konu edilmiş bir taşınmazın tahliyesi için 2886 sayılı Kanununun 75 inci maddesine göre tahliye talebinde bulunulmayacaktır.

3) Belediye taşınmazının, belediyenin rızası hilafına veya bilgisi dışında işgali söz konusu ise, belgelendirilmesi yoluyla mülki makamdan tahliye talebinde bulunulacaktır.

Belediye taşınmazlarının fuzuli işgali durumunda tahliye sağlanana kadar, 2886 sayılı Kanunda düzenlenen esaslar dahilinde ecrimisil tahsili de zorunlu bulunmaktadır.

Konu hakkında bilgi edinilmesini ve mülki makamlarla belediyelere duyurulmasını rica ederim.”

denilmek suretiyle öncelikle kira sözleşmesine göre hareket edilmesi, belediyenin rızasına aykırı veya bilgisi dışında işgalin söz konusu olması halinde, bu husus belgelendirilmek koşuluyla 2886 sayılı Yasa'nın 75 inci maddesinin uygulanabileceğine işaret edilmişken, (2) numaralı bentte farklı bir yaklaşımla; 6570 sayılı Yasa hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğinden bahisle, anılan Yasadaki tahliye koşulları oluşmadan tahliye talebinde bulunulamayacağına dikkat çekilmiştir.

Belediyelere ait taşınmazların tahliye işlemlerinin 2886 sayılı Yasa hükümlerine göre mi yoksa 6570 sayılı Yasa hükümlerine göre mi yürütüleceği konusunda,

ayrıca yerel mahkemelerce belediyelerin lehine verilmiş yargı kararları da mevcuttur.

Konya 1. İdare Mahkemesi'nin 21.12.2006 tarihli ve E.2006/1914, K.2006/3696 sayılı Kararı'nda; “..kira sözleşmesi sona erdiği halde kiracının taşınmazı boşaltmayarak kullanmaya devam ettiği hususu açık olduğuna göre, davacı belediyenin taşınmazın 2886 sayılı Kanun'un 75 inci maddesinin son fıkrası uyarınca tahliye ettirilmesi istemiyle 04.01.2006 tarihinde yaptığı başvuru üzerine, mülki amirce en geç 15 gün içinde taşınmazın tahliye ettirilerek belediyeye teslim edilmesi gerekir iken İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 15.11.2005 tarih ve 2005-119 sayılı Genelgesi gerekçe gösterilerek aksi yönde tesis edilen işlemde hukuka uygunluk görülmediğine...” hükmedilmiştir.

Konya 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 13.06.2006 tarihli ve E.2006/11, K.2006/1405 sayılı Kararı'nda; “...davalı kiracıya ihtar çekerek 13.07.2005 tarihinden itibaren yasa gereği kira sözleşmesinin sona erdiğini, fuzuli işgali durumunda olduğunu bildirmektedir. 5393 sayılı Kanun, belediye taşınmazlarında da uygulanacak olan daha özel bir kanundur. 6570 sayılı Kanun ise belediye mücavir alan içerisinde tüm gayrimenkullere uygulanacaktır. Bu durumda özel kanun, genel kanuna meri olduğundan 5393 sayılı Kanun'un uygulanması zorunludur. 6570 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi ile artık kiracının ihtarname çekmedikçe kiracı olduğunu kabul etmek yasadan beklenen amacı ortadan kaldıracak ve yasayı fiilen uygulanamaz hale getirecektir... Yukarıda açıklanan ne-

denlerle davacının davasının reddine ...” hükmedilmiştir.

Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinde yer alan düzenlemeden sonra adli yargının bu konudaki görüşleri de değişmiş ve belediye taşınmazlarının kira sözleşmesi bitiminde tahliye edilmesi gerektiği yönünde Yargıtay kararları alınmıştır.

Yargıtay 6.Hukuk Dairesi'nin 12.03.2007 tarihli ve E:2007/723, K:2007/2564 sayılı Kararında;

“... Kiralananın 2886 sayılı Devlet İhale Yasası hükümlerine göre ihale sonucu kiralanması, 6570 sayılı Yasa'nın uygulanmasına engel teşkil etmez. Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki 6570 sayılı Yasa, Belediye hudutları dahilindeki musakkaf nitelikteki taşınmazlar hakkındaki kira sözleşmelerine uygulanmakta olup, 2886 sayılı Devlet İhale Yasası yönünden ayrı bir hüküm taşımamaktadır. Esasen 6570 sayılı Yasa'nın 14. maddesi “2490 sayılı İhale Kanunu'na tabi olarak kiraya verilen gayrimenkuller hakkında da bu Kanun hükümleri tatbik olunur” hükmünü taşımaktadır. 2490 sayılı Yasa 01.01.1984 tarihinde yürürlükten kaldırılmış, yerine 2886 sayılı Yasa konmuştur. 2886 sayılı Yasa'nın 75. maddesi hükmünden ancak Hazine ve Belediyeler yararlanır. Zira, Hazine ve Belediyeler bu yasa uyarınca kiraya verdikleri taşınmazların süre bitimi sebebiyle 2886 sayılı Kanun'un 75. maddesine göre mülki amirden tahliyesini isteyebilecekleri gibi, 6570 sayılı Kanun'un 12. maddesine dayanarak süre bitimi sebebiyle “fuzuli şağil” durumuna düşen kiracının sulh hukuk mahkemesine başvurarak tahliyesini isteyebilirler. ... Açıklanan bu nedenle, 2886 sayılı İhale

Yasası'na göre kiraya verilen 6570 sayılı Yasa'ya tabi kiralananın ihtiyaç nedeniyle tahliyesinin istenmesinde bir usulsüzlük bulunmamaktadır.” denilerek 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'nın 75. maddesinden, ancak Hazinesinin yanısıra 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesi hükmü uyarınca belediyelerin de yararlanabileceğine hükmedilmiştir.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 04.11.2008 gün ve E.2008/13802, K.2008/18696 sayılı Kararında da;

“Davacı vekili dilekçesinde, davalı belediyeye ait taşınmazı müvekkili olan davacının yazılı kira akdi ile kiraladığını ve akdin yıldan yıla yenilediğini, davalının davacıya gönderdiği ihtarname ile taşınmazı tahliye etmesini istediğini, 6570 sayılı Kanun hükümleri gereğince mahkemeden bir tahliye kararı alınmadan tahliyenin mümkün olamayacağını beyan ederek davacının zilyetliğine yönelik sataşmanın önlenmesine ve zilyetliğin korunmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

... Davada dayanılan ve hükme esas alınan 01.01.2005 başlangıç tarihli ve 1 yıl süreli yazılı bir kira akdinin bulunduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır.

Davalı taraf kiralananı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre davacıya kiralamıştır. Anılan Kanun'un 75/3. maddesinde tahliyeye ilişkin koşullar ile birlikte kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren işgalin devam etmesi halinde sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği, aksi halde ecrimisil alınacağı hükmü yer almaktadır. Bu hüküm 2886 sayılı Kanun ile Hazine tarafından

kiraya verilen taşınmazlarda sözleşme süresi sonunda sözleşmenin sona ereceğinden tahliye yöntemini düzenlemektedir. Öte yandan, 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesi ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Davalı belediye 19.01.2006 ve 29.01.2007 tarihinde keşide ettiği ihtarnameler ile akdi ilişkiyi devam ettirmeyeceğini davacı kiracıya bildirmiş bulunmakla, bu tarihten sonra davacı artık fuzuli şağil durumuna gelmiştir.

Öyle ise mahkemece, yukarıdaki ilke ve esaslar gözetilerek, yapılacak yargılama neticesinde hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, yanlış gerekçeler ile davanın kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir. Bu itibarla, yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK'nın 428. maddesi gereğince (BOZULMASINA)... oybirliğiyle karar verildi." denilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 22.12.2010 tarihli ve E:2010/13671, K:2010/696 sayılı Kararında ise;

"... Davalı belediye kiralananı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre dava dışı A.Ş.'ye kiralamış adı geçen şirket de sözleşmede verilen yetkiye dayanarak büfeleri davacı şirkete kiralamıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75/3'üncü maddesinde; Tahliyeye ilişkin

koşullar ile birlikte kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren işgalin devam etmesi halinde sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği, aksi halde ecrimisil alınacağı hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm, esasen 2886 sayılı Kanun ile Hazine tarafından kiraya verilen taşınmazlara ilişkin olmakla birlikte; 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının 2'nci cümlesinde, 2886 sayılı Kanunun belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı hüküm bağlanmakla; belediyelere ait taşınmazların kira sözleşmelerinde de 2886 Sayılı Kanun'un, 75'inci maddesi hükümleri uygulanacaktır.

Hal böyle olunca, somut olayda 6570 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulama yeri bulunmamakta; uyuşmazlığın 2886 Sayılı Kanun'un 75'inci maddesi çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Şu durumda, anılan yasal düzenlemeye göre taraflar arasındaki kira sözleşmesinin, kira süresinin dolduğu 11.03.2008 tarihinde sona ereceği, sürenin dolması ile, kira akdinin süresiz hale gelmeyip sözleşmenin sona ermesi nedeniyle davacının fuzuli şağil durumuna düştüğü davalı kiralamanın tahliye istemesinde haksız bir yön bulunmadığı anlaşılmakla, davanın reddine dair direnme kararı usul ve yasa-ya uygun olup; onanması gerekir." denilmektedir.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 01.11.2011 tarihli ve E.2011/7605, K.2011/12086 sayılı Kararına göre; "Hazine, Vakıflar Genel Müdürlüğü, İl Özel İdareleri ve belediyeler 2886 sayılı Yasa uyarınca kiraya verdikleri taşınmazlarını,

kira süresi sonunda, işgal ne kadar süre devam ederse etsin kiralananın 6570 sayılı Yasa'ya ya da Borçlar Kanunu'na tabi olup olmadığına bakılmaksızın her zaman gerek mahkemeden gerekse mülkiye amirinden tahliyesini isteyebilirler. Ecrimisil olarak alınması gereken paranın 'kira parası' adı altında alınmış veya ödenmiş olması, taraflar arasındaki kira sözleşmesinin yenilendiği anlamına gelmez. Taraflar arasında 01.06.1998 tarihinde düzenlenen on yıl süreli sözleşme 01.06.2008 tarihinde sona ermiştir. Sözleşmede kira süresinin uzatıldığına ilişkin bir hüküm bulunmadığından kiracının bu tarihten itibaren 2886 sayılı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca haksız işgalci durumunda bulunduğu kabulü gerekir." denilmiştir.

Bununla birlikte, kira sözleşmelerine ait uyuşmazlıkların ihtisas alanına girdiği Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin farklı kararlarında (2017 yılından itibaren 3. Hukuk Dairesi), 2886 sayılı Kanun hükümleri karşısında 6098 sayılı Kanun'un 339 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile 347 nci maddesinin birinci fıkrasının belediye taşınmazlarına uygulanma olanağı bulunmadığı belirtilmiştir.³

Tartışmalar bu ekseninde devam ederken, bu kez de 5393 sayılı Yasa'nın 15 inci maddesinin sekizinci fıkrasındaki, "2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır." biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi nezdinde dava konusu edilmiştir. Konu hakkında Anayasa Mahkemesi 8.12.2011 tarihli ve

E.2010/77, K.2011/163 sayılı Kararı'nda⁴; "... Başkasına ait bir maldan bir bedel karşılığında yararlanma esasına dayanan kira sözleşmesi, tarafların serbest iradeleriyle oluşur ve her iki taraf için borç doğurur. Bu nedenle genel olarak, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmesi gerekir. Ancak, belediyeler ile belediyelere ait taşınmazlar arasındaki bağlantı, özel hukuktaki bir malikle-taşınmaz arasındaki mülkiyet ilişkisinden farklıdır. Zira özel hukukta malik, malına istediği gibi tasarruf edebilmede, onu dilediği fiyatla dilediğine satmada ya da kiralamada ve maldan elde ettiği geliri istediği gibi harcamada özgür olmasına karşın; belediyeler, sahip olduğu taşınmazlar üzerinde tasarrufta bulunurken bazı kurallara uymak durumundadırlar. Belediyeler, sahip oldukları taşınmazları, dilediklerine diledikleri fiyatla devredemezler. Söz konusu taşınmazlar, kamusal bir sorumlulukla ve kamu hukukunun belirlediği usule göre kullanılır ve bu yerlerden elde edilecek gelir, kamu idaresinin yapmakla yükümlü olduğu hizmette harcanır. Bu nedenle, yasa koyucunun takdir yetkisi kapsamında, kamu hizmetlerinin sürekli, düzenli ve sistemli bir şekilde sürdürülebilmesi için kamu yararı amacıyla, belediyelere ait taşınmazların, kira sözleşmesi sonunda tahliyelerine ve ecrimisil ödenmesine ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, taşınmazını kiraya veren belediyeler ile diğer kişiler aynı hukuksal konumda değildirler. Belediyeler ile belediyelere ait taşınmazlar arasında

³ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi E:2016/6434, K:2016/6024 sayılı Kararı, Yargıtay 6. Hukuk Dairesi E:2015/9569, K:2016/5709 sayılı Kararı.

⁴ Söz konusu Anayasa Mahkemesi Kararı, 25.01.2012 tarihli ve 28184 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

sorumluluk, yönetim ve tasarruf biçimi yönünden kamu hukuku ilişkisi bulunmakta ve bu emlakten elde edilen gelir kamu hizmetine ayrılmaktadır. Bu nedenle, **diğer kişiler ile aynı hukuksal konumda bulunmayan belediyelerin, kiraya verdikleri taşınmazlar hakkında, kira sözleşmesi sonunda farklı bir tahliye usulü öngörülerek ayrı hukuksal işleme tabi tutulmasında eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemez.**

Ayrıca, itiraz konusu kural, kiracının yargıya başvurma hakkını ortadan kaldırmadığından, yargı yoluna başvurma imkânının mevcut olduğu bir durumda hak arama özgürlüğünün ihlal edildiğinden söz edilemez...

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." demek suretiyle, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Bu kararla Anayasa Mahkemesi, kamu hizmetlerinin sürekli, düzenli ve sistemli bir şekilde sürdürülebilmesi için kamu yararı amacıyla, belediyelere ait taşınmazların, kira sözleşmesi sonunda tahliyelerine ve ecrimisil ödenmesine ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönünün bulunmadığı ve diğer kişilerle aynı hukuksal konumda bulunmayan belediyelerin, kiraya verdikleri taşınmazlar hakkında, kira sözleşmesi sonunda farklı bir tahliye usulü öngörülerek ayrı hukuksal işleme tabi tutulmasında eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemeyeceğine karar vermiş ve böylece belediyelerin elini güçlendirecek ve tartışmaların önünü kesecek bir karara imza atmıştır.

3.2. Türk Borçlar Kanunu İle Getirilen Yenilikler Yönünden:

Kira sözleşmesi, "Kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir", şeklinde tanımlanmıştır (TBK, md.299).

Kira sözleşmeleri ile ilgili olarak 6570 sayılı Yasadan kaynaklanan tartışmalar devam ederken, 11.1.2011 tarihinde TBMM'nce kabul edilen ve 1.7.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, **6570 sayılı Yasa'yu yürürlükten kaldırmış** ve kira sözleşmelerine ilişkin önemli yenilikler getirmiştir. Yasa'nın konu ile ilgili temel hükümleri şöyledir:

"Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır." (md.339)

Kiracı, konut ve çatılı işyeri kiralığında, sözleşmede aksi öngörülmemişse veya aksine yerel âdet yoksa, ısıtma, aydınlatma ve su gibi kullanma giderlerine katlanmakla yükümlüdür (md.341).

Kira sözleşmelerinde kira bedelinin belirlenmesi dışında, kiracı aleyhine değişiklik yapılamaz (md.343).

Tarafların yenilenen kira döneminde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaları, bir önceki kira yılında üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır (md.344).

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapılmamışsa, kira bedeli, bir önceki kira yılının üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla hâkim tarafından, kiralananın durumu göz önüne alınarak hakkaniyete göre belirlenir.

Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından üretici fiyat endeksindeki artış oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli, önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir.

“Konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.” (md.347)

TBK m. 352/1 hükmüne göre, kiracı, kiralananın teslim edilmesinden sonra kiraya verene karşı, kiralananı belli bir tarihte boşaltmayı yazılı olarak üstlendiği halde o tarihte boşaltmazsa, kiraya veren, kira sözleşmesini bu tarihten başlayarak bir ay içinde icraya başvurmak veya dava açmak suretiyle sona erdirebilecektir. Bu hüküm, 6570 sayılı Kanun’un 7. maddesi-

sinin birinci fıkrasının (a) bendinden alınmıştır. Ancak, uygulamadaki adıyla “kiracının tahliye taahhüdünün” geçerli olması yine uygulamada benimsendiği gibi, kiracının, bunu kiraya verene karşı, kiralananın teslim edilmesinden sonra, yazılı olarak ve belirli bir tarih içerecek biçimde üstlenmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesine bağlanmıştır.⁵ Bu hüküm kiracının, belirli süreli sözleşmelerde sözleşme süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşmenin aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılacağına ilişkin 6098 sayılı Kanun’un 347. maddesi ile 6570 sayılı Kanun’un 11. maddesine getirilmiş bir sınırlama niteliği taşımaktadır.⁶

Yukarıda değindiğimiz kiralalarla ilgili olarak Yargıtay kararlarının hepsi 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun yürürlükte iken alınmıştır. Anlaşıldığı üzere adli yargı da 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndaki özel hükmü öncelikli kabul etmiş ve ona göre hüküm tesis etmeye başlamıştır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu yürürlüğe girdikten sonra da uygulamanın bu doğrultuda devam etmesi gerekir.⁷

Ancak; belediye taşınmaz kira sözleşmelerinin sona erdirilmesi konusunda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu arasında çatışma olduğu, hangisinin hükümlerinin uygulanacağı konusunda tereddüt olabileceği,

5 Eyüp İpek, “6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Tahliye Sebeplerine İlişkin Getirilen Yenilikler”, TBB Dergisi, Eylül-Ekim 2012, s.102, s.76-77

6 Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 1/2, 5. Bası, İstanbul, 1992, s. 195

7 Osman Can Yenice, “6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğe Girmesinden Sonra Belediye Taşınmazlarının Kira Sözleşme Süresi Sonunda Tahliye Sorunu”, mts.org.tr, 15.11.2014

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 5393 sayılı Belediye Kanunundan daha sonra yürürlüğe girdiğinden 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır.⁸

Bu kapsamda Türk Borçlar Kanunu'nun 339/2 maddesine bakıldığında; kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun, gerek kiracı ve gerek kiraya veren sıfatı ile yaptıkları tüm kira sözleşmelerine konut ve çatılı işyeri kiralalarına ilişkin hükümlerin uygulanacağını kabul edildiği yönünde yaygın bir kanaat oluşmuştur.

Bu bağlamda genel kabul gören bir görüşe göre; "Kiraya veren kamu kurum veya kuruluşu, sözleşmede kararlaştırılan süre sonunda Devlet İhale Kanununu gerekçe göstererek kiralananın tahliyesini isteyemeyecektir. Kiraya veren ancak TBK'da sayılmış olan tahliye nedenlerinden birine dayanarak kiracının kiralananından tahliyesini isteyebilecektir. Bu bağlamda kiraya veren ihtiyaç nedeniyle tahliye (TBK m.350, 351), yeniden imar ve ihya nedeniyle tahliye (TBK m.350), yazılı tahliye taahhüdü, iki haklı ihtar nedeniyle tahliye, aynı belediye sınırları içerisinde oturmaya uygun başka bir konutun bulunması (TBK m.352) gibi tahliye nedenlerine dayanarak kiracıyı dava yolu ile tahliye ettirebilecektir. Aynı şekilde kira ilişkisi 10 uzama yılını doldurmuş ise, bundan sonraki her kira yılının sonunda kiraya veren kamu kurum veya kuruluşu TBK m.347'ye dayanarak kiralanan tahliyesini yazılı bildirim yolu ile isteyebilir."⁹

8 Yenice, a.g.m.

9 Mustafa Cahit Günel, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Taraf Olduğu Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarına Uygulanacak Hukuk,

Ancak kimi görüşlere göre de; "TBK 339/II hükmündeki düzenlemenin emredici 2886 sayılı Devlet İhale Kanunundaki düzenlemeler, kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu konut ve çatılı işyeri kiraları bakımından Türk Borçlar Kanununa göre özel düzenlemelerdir. Aynı konuyu düzenleyen iki Kanun hükmünden genel düzenleme yerine özel düzenlemenin uygulanması gerekeceğinden söz konusu kira ilişkilerine Devlet İhale Kanunu hükümleri öncelikle uygulanacaktır."¹⁰

Bu bağlamda kiraya veren kamu kurum veya kuruluşu, sözleşmede süre sonunda kira sözleşmesinin uzayacağına ilişkin özel bir düzenleme yoksa Devlet İhale Kanunu m. 75 uyarınca derhal kiracıyı kiralananından tahliye ettirebilecektir.¹¹

Bu düzenlemenin de emredici Devlet İhale Kanunu hükümlerini (özellikle m.75'i) değiştirici etkisi olamayacağını ve EBK ve mülga GKHK zamanındaki Yargıtay kararlarının yeni dönemde de devam edeceği¹² yönündeki bu görüşünün Uyuşmazlık Mahkemesi'nce de benimsendiği görülmektedir.

Nitekim, konusu, dava sebebi ve tarafları aynı olan ve kira sözleşmesi süresi sona eren özel idareye ait taşınmazın yeniden 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu gereği ihale prosedürü sonucu mu kiraya verileceği, yoksa kira sözleşmesinin 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki Kanun gereği kendiliğinden mi uzamış

TBK m.339 f/II), İÜHFMC C. LXXII, S. 1, s.850

10 Mithat Ceran, "Kira Sözleşmesi Tahliye", Yetkin Yayınları,1. Bası, Ankara 2012, s.78, 79

11 Ceran, a.g.e., s.79

12 Murat Aydoğdu, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Akdettikleri Kira Sözleşmelerinde Uygulanacak ve Uygulanmayacak Türk Borçlar Kanunu Hükümleri", İzmir Barosu Dergisi, Mayıs 2014, C.79, s.153

sayılacağı hususu ile ilgili Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 28.06.2010 gün ve E.2010/2636, K.2010/9564 sayılı Kararı ile Danıştay 8. Dairesinin 06.05.2011 gün ve E.2010/2150, K.2011/2555 sayılı Kararı arasında çıkan kesin hüküm uyuşmazlığın giderilmesi için bir il özel idaresi tarafından Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru üzerine, anılan Mahkeme'nin (Hukuk Bölümü) 30.12.2013 tarihli ve E.2012/328, K.2013/1752 sayılı Kararında;¹³

“Mülkiyeti İl Özel İdaresine ait olup İdarece, 2886 sayılı Yasa hükümleri uygulanmak suretiyle kiraya verilen dükkan ve pansiyonun, 2008 yılı itibarıyla kiracılık süresinin sona ermesine ilişkin olarak; taraflar arasında ilk kira sözleşmesinde öngörülen kira süresinin sona ermesinden sonra, 2886 sayılı Yasa'ya uygun olarak ve yeniden ihale yapılmak suretiyle yeni bir kira ilişkisi kurulmadığından ve taraflar arasında halihazırda kiracılık ilişkisi içinde olduklarını gösteren bir sözleşme de bulunmadığından, tahliye işleminin 5302 sayılı Yasa'nın yaptığı atıf gereği 2886 sayılı Yasanın 75. maddesi uyarınca gerçekleştirilebileceği, dolayısıyla bu konuda adli ve idari yargı yerleri arasında doğan hüküm uyuşmazlığının, kesinleşen adli yargı kararının kaldırılması ve idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle giderilmesi gerektiği” sonucuna varmıştır.

6570 sayılı Kanun'un 14 üncü maddesi ile de devlete ait taşınmaz malların 2490 sayılı Kanun'a göre kiraya verilmesi halinde de bu Kanun'un uygulanacağını belirtildiği, ancak 2490 sayılı Kanun'un

01.01.1984 tarihinden itibaren 2886 sayılı Devlet İhale Yasası ile yürürlükten kaldırılmış olması nedeniyle, kira sözleşmelerinin süre bitiminde aynı koşullarla bir yıl daha uzatılmış sayılacağına ilişkin 6570 sayılı Yasa'nın 11 inci maddesinin, 2886 sayılı Yasa kapsamına giren yerler hakkında uygulanmayacağı, 2886 sayılı Yasa'da sayılan idarelerin mülkiyetindeki taşınmazların kiralanmasının, yasa koyucu tarafından 2886 sayılı Yasa kapsamına dahil edildiği ve 6570 sayılı Yasa kapsamından çıkarıldığı, uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak mevzuattaki önceliğin, özel kanun niteliğindeki 2886 sayılı Yasa'da olması gerektiği, anılan Kanun'la il özel idarelerine ait taşınmazların kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin sona ermesi konusunda özel bir düzenleme getirilmiş olduğu belirtilmiş ve hüküm uyuşmazlığı Danıştay kararı lehine giderilmiştir.

Bu duruma karşın, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 339/2 hükmü gereği konut ve çatılı işyeri kiralarında kamu kurum ve kuruluşlarının hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de ilgili hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracıyı koruyan birçok hükmün öngörülmesi neticesinde, bu iki kanunun birlikte uygulanması, özellikle sözleşme süresinin sona erdiği hallerde tahliye nedeninin ortaya çıkıp çıkmadığı konusunda sorun oluşturmaktadır. Tahliye nedenlerini belirleyebilmek için DİK ve TBK hükümlerinin çatıştığı noktalarda özel kanun - genel kanun ilişkisini incelemek gerekmektedir. Ancak, tahliye konusunda hangi kanunun özel, hangi kanunun genel kanun

¹³ Söz konusu Karar 04.09.2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

olarak nitelendirileceği dahi tartışmalıdır.¹⁴ Bir görüşe göre konut ve çatılı işyeri kiraları bakımından Devlet İhale Kanunu hükümleri özel düzenleme sayılmalıdır.¹⁵ Diğer bir görüşe göre, asıl T.Borçlar K. hükümleri DİK'e göre özel düzenlemeler içermektedir.¹⁶

Bu duruma karşın, konuya ilişkin hukuki çatışmanın doktriner açıdan çözümlenmenin uygun olacağı açıktır. “... Aynı düzeyde yer alan önceki kanun özel, sonraki kanun genel nitelikte ise bunların arasındaki çatışmanın hangi ilkeye göre çözüleceği konusunda kesin bir şey söyleyemez. *Lex posterior'a göre sonraki genel kanun, lex specialis'e göre ise önceki özel kanun uygulanmalıdır. Dolayısıyla burada lex posterior ile lex specialis ilkeleri arasında bir tercihte bulunmak gerekir. Bu tercih konusunda pozitif hukukun bir düzenlemesi yoktur. Bu konu doktrinde de tartışmalıdır. Doktrindeki daha ağır basan görüş, önceki tarihli özel kanunun, sonraki tarihli genel kanun ile yürürlükten kaldırılmayacağı yönündedir. Bu çözümlü Latince şu ilke de destekler niteliktedir: **Generalis clausula non porrigitur ad ea quae antea specialiter sunt comprehensa (Bir genel hüküm, önceden özel olarak öngörülmüş şeyleri sona erdirmez)**”¹⁷*

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu genel kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu özel bir kanundur. Dolayısıyla hukukçuların yukarıdaki görüşleri doğrultusunda önceki tarihli özel kanun hükmü sonraki

tarihli genel kanun hükmü ile yürürlükten kaldırılamayacağından 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin yedinci fıkrasındaki “2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.” hükmü uygulanmaya devam edecektir.¹⁸

Bu durumda, belediyelerce yapılacak kira sözleşmelerinde 6098 sayılı Yasa'nın kiralamaya ilişkin genel kurallarına dikkat edilmesi gerekmektedir birlikte, belediyelerin kendilerini bu Yasa hükümlerine bağlı kılacak hükümlere yer vermemesi, bunun yerine 2886 sayılı Yasa'nın 75 inci maddesine göndermede bulunmalarının kendi yararlarına olacağı açıktır.

Böyle bir sözleşmenin düzenlenmesi sonucunda, kiracının taşınmazı tahliye etmemesi durumunda, yargı yoluna başvurmadan 2886 sayılı Yasa'nın 75 inci maddesi uyarınca mülki amirden gereği talep edilebilecektir.

Kira süresi sonunda taşınmazın kiracı tarafından kendiliğinden tahliye edilerek, belediyeye teslim edilmemesi durumunda, belediye adli yargı mercilerinden bir karar almaksızın doğrudan doğruya mülki amire başvurarak, taşınmazın tahliyesini idari yoldan isteyecektir. Taşınmazla ilgili olarak adli yargı mercilerine başvurulmuş olması ve taşınmazın muşakkaf (*üstü örtülü*) ya da gayrimuşakkaf nitelikte olması, taşınmazın tahliyesi için mülki amirliğe başvurmaya ve mülki amirlikçe tahliyesine engel değildir. Kira süresi sonunda, Borçlar Kanunu'nda yazılı tahliye sebepleri aranmaksızın, 2886 sayılı Kanun'un 75 inci maddesi uyarın-

14 Mehmet Can Karagöz, İdarenin Kiraya Veren Sıfatı Taşdığı Taşınmazların Tahliyesi, s.8 karagoz.av.tr › wp-content › uploads › 2018/08 › Kamu-İhale-Hukuku

15 Murat Aydoğdu, A.k. s.147

16 Mustafa Cahit Günel, s.846

17 Kemal Gözler, “Yorum İlkeleri”, *Kamu Hukukçuları Platformu Toplantısı*, Ankara, 29.9.2012

18 Yenice, a.g.m.

ca taşınmazın tahliyesi için mülki idare amirliğine (valiliğe) başvurulacaktır.¹⁹

Aksi halde, *örneğin üç yıllığına encümen kararı ile kiraya verdikleri bir taşınmazın*, kira süresi sonunda tahliye edilememesi ve konunun yargıya intikal edip yıllarca uzaması durumunda, üç yılı aşan taşınmaz kiralamaları meclis kararı ile mümkün olabileceğinden, bu durumun Belediye Kanunu'nun ruhuna da aykırı olacağı tartışmasızdır.

4. SONUÇ

TBK'da düzenlenmiş olan bu tahliye sebepleri sınırlı sayı prensibine tabi ise de (TBK m.354), taraflar kira sözleşmesine sözleşme özgürlüğü çerçevesinde başka tahliye sebepleri öngörebilirler. Kiraya veren kamu kurum veya kuruluşu sözleşmede düzenlenen bu özel tahliye sebebine de dayanarak kiracının tahliyesini dava yolu ile isteyebilecektir.²⁰

Tabiidir ki, bu tip kiralarda kiraya veren kamu kurum veya kuruluşu; kira parasının veya yan giderlerin ödenmemesine ilişkin TBK m. 315, özenle kullanma ve komşulara saygı gösterme borcuna aykırılığa ilişkin TBK m. 316, önceden öngörülemez önemli sebeplerin ortaya çıkmasına ilişkin 331 ve kiracının iflas etmesi nedeniyle TBK m.332 hükümlerine dayanarak kira sözleşmesini feshedebilir.²¹

19 Mikail İnce, "Belediyelere Ait Gayrimenkullerin Tahliyesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Değerlendirme", İller ve Belediyeler Dergisi, Nisan 2012, Sayı 768, s.88
20 Mustafa Cahit Günel, a.g.m., s.849-850
21 Günel, a.g.m., s.850

Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk Bölümü) 30.12.2013 tarihli ve E:2012/328, K:2013/1752 sayılı kararı ile Türk Borçlar Kanunu'nun 339/2 maddesindeki düzenleme belediyeye verilen Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi uyarınca derhal kiracıyı kiralananandan tahliye ettirebilme yetkisini kaldırmadığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla belediye taşınmazlarının tahliyesinde Türk Borçlar Kanunu hükümleri değil, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesine göre idari yoldan kısa sürede tahliye işlemleri yapılabilecektir.²²

Belediye taşınmazların kiralınması ve tahliyesi konusunda gerek idari ve adli yargı kararları, gerekse Anayasa Mahkemesi E.2010/77, K.2011/163 sayılı Kararlarının birlikte incelenmesinden; Belediye Kanunu'nun, belediye taşınmazlarında da uygulanacak daha özel bir kanun olduğu, belediyelerin kiraya verecekleri taşınmazlarla ilgili kira sözleşmesinde farklı bir tahliye usulü öngörebilecekleri, bu nedenle bu idarelerin kendilerine ait taşınmazların kiraya verilmesi sırasında kiracıyla yapılacak sözleşmelerde; kira sözleşmesinin ne şekilde sona erdirileceği, tahliye işlemleri ve ecrimisil alınması konularında ileride anlaşmazlık yaşanmaması bakımından, bu işlemlerin 2886 sayılı Yasa'nın 75 inci maddesine göre yürütüleceğinin belirtilebileceği değerlendirilmektedir.

22 M. Lamih Çelik, "Belediye Taşınmazlarının Tahliye Usulü Değişti mi?" Mahalli İdareler Dergisi, Mart 2015, s.87

Erdoğan DEDEOĞLU

*Sayıştay Uzman Denetçisi
Kamu Yönetimi Uzmanı*

VEKALET GÖREVİ VE ŞARTLARI İLE VEKİLİN ASİLDE ARANAN ŞARTLARI TAŞIMASI ZORUNLULUĞU

1. GİRİŞ

Anayasamıza göre kamu görevleri, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür. Bu görevlerin süreklilik arz etmesi yönünden herhangi bir kesintiye uğramaması gerekir. Fakat bazen memuriyet kadrolarının; yeterli eleman bulunmaması nedeni ile veya kamu görevlisinin ölümü, istifası yahut da geçici görevli olarak başka yere gönderilmesi gibi nedenlerle boşalması mümkündür. İşte bu hallerde, kamu görevinin aksaması için, bu kadroların vekil memurlar eliyle yürütülmesi ilkesi benimsenmiştir.¹

1 Erdoğan Dedeoğlu, Açıklamalı ve İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu, Güncel Yayıncılık, Beşinci Baskı, Ankara -2018, sayfa 573

Kamu personel yönetimi sistemimizde vekâlet müessesesi olarak kabul edilen bu uygulama sayesinde kamu görevlerinin kesintiye uğramaması, aksamadan yürümesi hedeflenmektedir.

Vekalet müessesesi 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun² 86'ncı maddesinde düzenlenmiş olup, Devlet Memurları Kanununun vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartlarını düzenleyen 86'ncı maddesi ile getiriler düzenlemeler şöyledir:

“Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları:

2 14.07.1965 tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu 23.07.1965 tarihli ve 12056 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Madde 86 – Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

Ancak, ilkokul öğretmenliği (Yaz tatili hariç), tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, köy ve beldeledeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, vazizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolara Maliye Bakanlığının izni (mahallî idarelerde izin şartı aranmaz) ile, açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkokul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya hayvan sağlık memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekalet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda, mali, nakdi ve aynı sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılabilir.

Açıktan vekil olarak atananlara, bir yılda yirmi günü geçmemek üzere çalıştıkları her ay için iki gün yıllık izin verilir. Bu iznin kullanımında, bir sonraki yıla devredilme hâli dışında Devlet memurları için öngörülen hükümler uygulanır.”

Görüleceği üzere Devlet Memurları Kanununun 86'ncı maddesinde vekâlet görevinin ne şekilde yürütüleceği ve vekâlet halinde aylık verilmesinin şartları konusu ayrıntılı olarak düzenlenmektedir. Bu makalemizde vekâlet görevi ve şartları ile vekil memur olarak atananların asil memur olarak atananlarda aranan şartları taşıması zorunluluğu konusu incelenecektir.

2. DEVLET MEMURLARI KANUNUNA GÖRE VEKÂLET GÖREVİ

Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları Devlet Memurları Kanununun 86'ncı maddesinde düzenlenmiş olup maddede, vekalet görevinin ne şekilde yürütüleceği ve aylık verilmesinin şartları vekalet edilen kadronun boş olup, olmaması durumuna göre belirlenmiştir.

A) Kadronun Dolu veya Boş Olması Durumuna Göre Vekalet

1. Geçici Olarak Boşalan Kadrolara Vekalet

Devlet Memurları Kanununda yer alan memuriyet sınıflarına ait görevle-

rin tümü birer kadroya bağlanmıştır. Bu kadrolar, kamu görevlilerinin atanmaları ile doldurulabilmekte, bazen de atama yapılmamak suretiyle ya da uygun nitelikte kimse bulunmaması sebebiyle boş tutulmaktadır.

Dolu kadrolar ise, bazen çeşitli nedenlerle geçici olarak boş olabilirler. Bu durumda kadro doludur, ancak Kanunda belirtilen nedenlerle o kadroyu işgal eden kimse hizmet verememektedir. Bu hal kadroların geçici olarak boşalması halidir.

Kadroların geçici olarak boşalması halleri maddede tek tek sayılmıştır. Bu haller, yasal izin, geçici görev, görevden uzaklaştırılma ve disiplin cezası uygulamasıdır. Bu hallerde kadro geçici olarak boşalmakta olup bu kadrolara ait görevler vekaleten yürütülmektedir. Bu hallerde memurun asıl kadrosuyla ilgili olarak kamu hizmetini yürütmesi fiilen ve yasal olarak da mümkün değildir.

Maddenin birinci fıkrasına göre memurların yasal izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine, kurum içinden veya kurum dışından veya hut açıktan vekil atanabilir.

Kurum içinden tabiri, memurun mensubu olduğu kurumu, kurum dışından tabiri ise memurun mensup olduğu kurumla bir ilgisi bulunmayan diğer kurumları ifade etmektedir. Açıktan tabiri ise, üzerinde herhangi bir memuriyet görevi bulunmayan kimseyi ifade etmek için kullanılmıştır.³

3 Erdoğan Dedeoğlu, Adı geçen eser

2. Boş Kadroya Vekalet

Kurumların hizmetlerinde kullanmak üzere ihdas edilen kadroların bir kısmı ihtiyaç duyulmadığı için bir kısmı da gerekli niteliklere haiz memur bulunmaması nedeniyle boş tutulmaktadır. Bu şekilde boş bulunan bazı kadrolara ait hizmetler vekaleten gördürülmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hüküm uyarınca, üzerinde her hangi bir kamu görevi bulunmayan kimsenin maddede sayılan kadrolardan boş olanlara vekaleten atanması imkanı getirilmiştir.

Bu kadrolar; ilkökul öğretmenliği, tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, köy ve beldelelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendislik ve mimarlık, veterinerlik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolardır.

Kanun koyucu boş olan kadrolara açıktan vekil olarak atanabilmeyi tek tek sayarak sınırlamıştır. Bu kadroların dışında boşalacak her hangi bir kadroya açıktan vekil atanması suretiyle görevin vekaleten yürütülmesi mümkün değildir.

Bunlardan ilkökul öğretmenliği kadrosunun boşalması halinde açıktan atanacak vekil memura, ancak öğretimin devam ettiği sürece vekalet aylığı ödenecektir. Yalnız ara dinlenme tatilleri bu kuralın dışında tutulmuş, yaz tatillerinde ise vekalet görevine son verileceği belirtilmiştir.

Boş kadrolara ait görevlerin gerek gördüğü takdirde memurlar tarafından ücretsiz olarak vekaleten yürütülmesi kural olarak benimsenmiş olmasına karşın bazı görevlere ilişkin kadroların bo-

şılması halinde bu görevlerin memurlar tarafından ücretli olarak vekaleten yürütüleceği de kanun koyucu tarafından kabul edilmiştir. Bu haller şunlardır:

a- Belediyelerin veterinerlik veya hayvan sağlığı memurluğuna ait boş kadrolara vekil atanması.

Devlet Memurları Kanununa tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları aşağıda sayılan görevlere ilişkin boş kadrolara vekalet ücreti ödenmesi şartıyla vekaleten atanabilirler.

1- Hayvan sağlık memurları, hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin hayvan sağlık memurluğu hizmetlerini yerine getirmek üzere bu hizmetlerle ilgili boş kadrolara vekalet aylığı vermek suretiyle atanabilirler.

2- Veterinerler ise, veteriner hekim bulunmayan belediyelerin veterinerlik hizmetlerini yerine getirmek üzere bu hizmetlerle ilgili boş kadrolara vekalet aylığı vermek suretiyle atanabilirler.

Maddeye göre böyle bir atamanın yapılabilmesi için belediyelerde veteriner veya hayvan sağlık memurunun bulunmaması gerekir. Bu haller dışında boş kadrolara ilişkin görevler memurlara gerekli görüldüğü takdirde ücretsiz olarak vekaleten gördürülecektir.

b- Boş saymanlık kadrolarına vekil atanması

Devlet Memurları Kanununa tabi kurumlarda, mali, nakdi ve ayni sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boş olması halinde ancak memurlar ara-

sından ve aylık verilmek suretiyle vekil atanabilir. Kanun koyucu boş saymanlık kadrosuna yapılacak atamada, atanacak olan kimsenin memurlar arasından olması şartını koymuş ancak aynı kurum içinden olma şartını koymamıştır. Buna göre, bir kurumun saymanlık kadrosunun boş olması halinde, bir başka kurumda görevli memur vekalet ücreti verilmek suretiyle boş kadroya vekaleten atanabilir. Boş olan saymanlık kadrosuna açığtan vekil atanması mümkün değildir.⁴

B) Vekalet Aylığına Hak Kazanma ve Vekalet Aylığının Başlangıcı:

Vekalet aylığına hak kazanma, kadronun boş olmasına ya da dolu olmasına göre değil, vekilin kurum içinden, kurum dışından ya da açıktan atanmış olmasına göre değişmektedir.

Vekalet aylığının başlangıcının tespiti içinde kurum içinden, kurum dışından veya açıktan atama hallerinin ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

1. Aynı kurumdan atanan memurların vekalet aylığının başlangıcı:

Maddenin dördüncü fıkrasına göre aynı kurumdan atanan vekil memura vekalet görevinin ilk üç ayı için vekalet aylığı ödenmeyecektir. Vekalet süresinin üç aydan fazla sürmesi halinde, üçüncü ayın bitiminden itibaren vekalet ücretinin ödenmesi gerekir. Üç aylık sürenin tespiti göreve başlandığı tarih olup üçüncü ayın bitimini izleyen günden itibaren gün hesabıyla vekalet aylığının ay sonunda ödenmesi gerekmektedir.

⁴ Erdoğan Dedeoğlu, Adı geçen eser

Maddede yer alan bu kurala karşı aynı kurumdan atanan vekil memurlara bazı istisnai görevler için göreve başlanıldığı günden itibaren vekalet aylığı ödeneceği de hükme bağlanmıştır. Bu görevler; ilkokul öğretmenliği, veznedarlık ve saymanlıktır.

Kurum içinden ilkokul öğretmenliğine atanacak vekil memura göreve başladığı tarihten itibaren vekalet ücretinin ödenebilmesi için kadronun boşalması gerekmektedir. Veznedarlık görevi içinde aynı şey söylenebilir. Zira her iki göreve ait kadrolara vekalet edecek vekil memurlara göreve başladığı tarihten itibaren vekalet ücreti ödenebilmesi için kadronun boşalması gerekmektedir. Bu boşalmanın geçici veya kalıcı olmasının önemi yoktur.

Aynı kurumdan hangi sebeple olursa olsun bir ayrılma olmuşsa, bu ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkokul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenecektir.

2. Kurum dışından atanan memurların vekalet aylığının başlangıcı:

Kurum dışından atanan vekil memurlar, vekalet görevine başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığına hak kazanırlar. Kadronun boş olması yada dolu olmasına rağmen geçici ayrılmalar dolayısıyla boşalması halinde, bu görevlere kurum dışından vekil memur atanabilmektedir. Bu memurlar göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığına hak kazanırlar.

3. Açıktan atanacak vekil memurların vekalet aylığının başlangıcı:

Açıktan atanacak vekil memurlarda, kurum dışından atanacak vekil memurlar gibi göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığına hak kazanırlar. Vekalet aylığının ödenme süresi hakkında kanunda her hangi bir kısıtlama söz konusu olmadığından, vekalet görevinin fiilen sürdürüldüğü sürece vekalet aylığının ödenmesi gerekir.⁵

C) Vekalet Görevinin Fiilen Yapılması Şartı:

Devlet Memurları Kanununun 174'ncü maddesine göre vekalet aylığının ödenebilmesi için vekalet görevinin fiilen yapılması zorunludur. Vekalet görevinin fiilen yapılmaması halinde vekalet ücretinin ödenmesi mümkün değildir. Vekalet aylığı, memurlara her ayın başında peşin olarak ödenen aylıktan farklı bir ödeme olduğundan vekalet aylığının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılması gerekmektedir.

3. VEKALETEN ATAMALARDA ARANACAK ŞARTLAR:

Vekaleten atamalarda aranacak en önemli şart, vekalet edilecek görevin bir kadroya bağlı olması yani kadronun bulunmasıdır. Bu kadronun boş olması ya da geçici ayrılmalar dolayısıyla boşalmış olması vekalet edene ücret ödenip ödenmeyeceği, ödenecek tutarının belirlenmesi ile ilgilidir. Bu nedenle kadrosuz vekalet görevinin yürütülmesi mümkün değildir.

⁵ Erdoğan Dedeoğlu, Adı geçen eser

Vekaleten atamalarda diğer bir şart ise, vekaleten atanacak memurların eğitim durumları ve hizmet süreleri yönünden atanacakları derecenin gerektirdiği şartlara sahip olmalarıdır. Danıştay 3. Dairesinin 02.11.1977 tarihli ve E: 1977/1117, K: 1977/1035 sayılı kararında da belirtildiği üzere, bir görevin vekaleten yürütülmesi halinde, görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekaleten yürütecek olanların asil memurun tüm yetkilerini taşımasının gerektiği ve hizmetin yürütülebilmesi için vekil olarak atanacakların asil de aranan şartlara sahip olmaları gerekmektedir.

Nitekim, Devlet Memurları Kanununun 175'inci maddesine eklenen hüküm ile bu husus netleştirilerek tereddütler giderilmiştir. Bu hükme göre, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.

Vekalet görevinin geçerli olabilmesi için usulüne uygun bir atamanın yapılması da gerekmektedir.⁶

4. VEKİL OLARAK ATANANLARIN ASİL OLARAK ATANANLARDA ARANAN ŞARTLARI TAŞIMASI ZORUNLULUĞU VE KONU İLE İLGİLİ BİR SAYIŞTAY KARARI

Yukarıda da belirtildiği üzere Devlet Memurları Kanununun 175'inci maddesine göre, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekaleten atanarlara vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.

6 İbrahim Pınar, Açıklamalı ve İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu Şerhi, Seçkin Yayınevi, Ankara-2006

Sayıştay denetçileri tarafından yapılan denetimlerde, bir belediyede 4'üncü derece Temizlik İşleri Müdürlüğüne vekalet ettirilen kişinin mevzuatta aranan tüm şartları bir arada taşımasına rağmen ilgiliye 4 üncü derece Temizlik İşleri Müdürlüğünün ek ödeme ile zam ve tazminat tutarlarının ödendiği görülmüş ve konu ile ilgili yargı raporu düzenlenmiştir. Söz konusu raporu inceleyen Sayıştay 5. Dairesi yaptığı incelemede şu değerlendirmelerde bulunulmuştur.⁷

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Zam ve tazminatlar" başlıklı 152 nci maddesine dayanarak çıkarılan ve 05.05.2006 tarih ve 26159 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli Kararın 9'uncu maddesinde;

"(1) 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca;

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilene;

aa) Vekaletin, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

(...)

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşımaları, kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen

7 Söz konusu değerlendirme Sayıştay 5. Dairesinin 16.01.2020 tarihli ve 411 sayılı kararında yapılmıştır.

zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevler karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanunun 175 nci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

2) aa) Esas ve usule ilişkin olarak yukarıda belirtilen şartları bir arada taşımayanlara,

(...)

vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.” denilmektedir.

666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ek 9 uncu maddede;

“... kurumlarınca bir kadroya kurum içinden veya kurum dışından vekalet ettirenlere, vekaletin 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine istinaden yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekalet görevinin Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadrolar için ilgili bakan, diğer kadrolar için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi, vekalet eden personelin asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranan kadrolar için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) taşıması kaydıyla vekalet ettikleri kadro için

öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedan fazla olması halinde, aradaki fark, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenir.” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde ek ödeme ile zam ve tazminat ödemesi; atama tarihi ile ilişki kurulmaksızın ödemenin yapıldığı an itibarıyla vekilin asilde aranan şartların tamamını taşıması ortak koşuluna bağlanmıştır.

04.07.2009 tarih ve 27278 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin “Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar” başlıklı 7 nci maddesinde;

“(1) 5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır.

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanunun 68 nci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya en az dört yıllık yükseköğretim mezunu olmak,

3) Ekli (1) sayılı listede sayılan ve teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere

denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Ekli (2) sayılı listede sayılan müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla iki yılı uzman, sivil savunma uzmanı, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru, eğitmen veya muhasebeci kadrosunda çalışmış olmak,(...)” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğin teknik öğrenim gerektiren, kadronun görev alanı ile ilgili yükseköğretim kurumlarının en az dört yıllık bölümlerinden mezun olma şartı aranan müdürlüklerin sayıldığı Ekli (1) sayılı listenin “A) Belediye, bağlı kuruluşları ve mahalli idare birlikleri” bölümünde Temizlik İşleri Müdürü yer almaktadır.

Bu durumda Temizlik İşleri Müdürü kadrosuna atanabilmek için kadronun görev alanı ile ilgili en az dört yıllık yükseköğrenimden mezun olma şartının sağlanması halinde vekalet edilen görevin gösterge, ek gösterge, ek ödeme ile zam ve tazminat tutarları ilgili personele ödenebilecektir.

Memur kadrosunda bulunan ilgili, Temizlik İşleri Müdürlüğü kadrosuna vekaleten görevlendirilmiştir. Ancak ilgili personelin, Temizlik İşleri Müdürlüğünün görev alanı ile ilgili bir bölümden mezun olmadığı, İktisat bölümünden mezun olduğu görülmüştür. Dolayısıyla da ilgiliye mevzuat hükümlerine aykırı olarak atandığı şube müdürlüğü kadrosu için öngörülen ek ödeme ile zam ve tazminat tutarlarının ödenmesi suretiyle kamu zararına sebebiyet verilmiştir.

Konuyu bu açılardan değerlendiren Sayıştay 5.nci Dairesi verdiği 16.01.2020 tarihli ve 411 sayılı kararında⁸, belediye tarafından 4 üncü derece Temizlik İşleri Müdürlüğüne vekalet ettirilen kişinin mevzuatta aranan tüm şartları bir arada taşımamasına rağmen ilgiliye 4 üncü derece Temizlik İşleri Müdürlüğünün ek ödeme ile zam ve tazminat tutarlarının ödenmesi sonucunda oluşan TL kamu zararının tarih venolu makbuz ile tahsil edildiği anlaşıldığından ilişilecek bir husus kalmadığına, İş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren aynı Kanununun 55 nci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar vermiştir.

Kısaca Sayıştay 5. Dairesi, söz konusu Temizlik İşleri Müdürlüğü kadrosunun sınavına girebilmek için “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliği”ne göre teknik öğrenim gerektiren bölümlerden mezun olma şartının bulunduğu, ancak ilgili kadroya vekalet eden memurun ise İktisat Bölümü mezunu olduğu gerekçesiyle, ödemenin yapıldığı tarih itibarıyla vekilin asilde aranan şartların tamamını taşıması şartını taşımadığını tespit ederek ilgiliye yapılan vekalet ödemelerinin kamu zararı oluşturduğuna karar vermiştir.

5. SONUÇ

Vekâlet müessesesi, kamu görevlerinin kesintiye uğramaması, aksamadan yürümesi amacıyla Devlet Memurları Kanununun 86’ncı maddesi ile getiril-

⁸ <https://www.sayistay.gov.tr/kararlar/dk/?krr=30942>

miş bir düzenlemedir. Şartları taşımak suretiyle atanan vekil memurlara vekalet aylığı ödenmekte olup, vekalet aylığının ödenebilmesi için vekalet görevinin fiilen yapılması gerekmektedir.

Vekaleten atamalarda aranacak ilk şart, vekalet edilecek görevin bir kadroya bağlı olması, ikinci şart ise, vekaleten atanacak memurların eğitim durumları ve hizmet süreleri yönünden atanacakları kadronun gerektirdiği şartlara sahip olmalarıdır. Bir görevin vekaleten yürütülmesi halinde, görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekaleten yürütecek olanların da asil memurda aranan şartlara sahip olmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 1- Erdoğan Dedeoğlu, Açıklamalı ve İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu, Güncel Yayıncılık, Beşinci Baskı, Ankara-2018
- 2- 23.07.1965 tarihli ve 12056 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 14.07.1965 tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 3- İbrahim Pınar, Açıklamalı ve İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu Şerhi, Seçkin Yayınevi, Ankara-2006
- 4- Sayıştay 5. Dairesinin 16.01.2020 tarihli ve 411 sayılı Kararına Sayıştay Başkanlığının <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=30942> internet adresinden ulaşılabilir.

Gürkan GÜVEN

Mühendis

YAPIM İŞİNDE PROJEYİ HAZIRLAYAN MÜELLİFİN HATASI NEDENİYLE SÖZLEŞMENİN FESHİ DURUMUNDA PROJE HAZIRLAYANIN SORUMLULUĞU

1. GİRİŞ

Yapım işi ülkemiz ekonomisinin en önemli itici güçlerinden hatta genel deyi miyle lokomotifidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun da yapım işleri "Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendir-

me ve montaj işleri ile benzeri yapım işle rin" olarak tanımlanmakta olup yıllık 100 milyar TL'lik bir yapım işleri alımları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Yapım işi ihalelerinde özellikle gerçekleştirilen işlerin Sayıştay tarafından denetim sürecinde fazla ödeme veyahut 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'ndaki 71'nci maddesindeki ifadeyle kamu zararından kimin sorumlu olduğu konusunda sıklıkla soru işaretleri oluşmaktadır.

Yapım işi ihalelerinde sözleşmelerin feshi genellikle sözleşmeyi imzalayan yüklenicinin ihale dokümanına uygun hareket etmemesi nedeniyle gerçekleşse

de zaman zaman ihaleden önce idareler tarafından hazırlanan projelerdeki hatalar nedeniyle ihaleyi gerçekleştiren idareler tarafından gerçekleştirilmektedir.

İdarenin sözleşmeyi feshetmesine sebebiyet veren proje müellifine kamu idaresi tarafından cezai işlem uygulanmasının kamu zararı olup olmadığı makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. KAMU İHALE SÖZLEŞMELE- Rİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE VE BORÇLAR KANUNU ÇERÇEVESİN- DE PROJE MÜELLİFİNİ SORUMLU- LUĞU

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde ihaleyi kazanan firma ile akdedilen sözleşmenin temel kuralları 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu toplam 38 maddeden oluşan kısa bir Kanundur. Her hususu düzenlenmemiştir.

Bu nedenle de Kanunun "Hüküm bulunmayan haller" başlıklı 36 ncı maddesinde

"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır."

Hükmü yer almaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun içeriğine bakıldığında yapım işi ihale sözleşmesini akdeden yüklenici firmaya ait ayrıntılı düzenlemelere yer verildiği görülmektedir. Misal, yapım işi ihalelerinde yüklenici firmanın sorumluluğu 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 30 uncu maddesinde düzenlenmektedir.

Ancak yapım işi sözleşmesine ait projeyi çizen, sözleşme kapsamı dışındaki 3'üncü bir firmanın sorumluluğu 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmemiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun "Hüküm Bulunmayan Haller" başlıklı 36 ncı maddesinde;

"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır." hükmünden yola çıkarak Borçlar Kanunu'ndaki hükümleri incelememiz gerekmektedir.

6098 sayılı Borçlar Kanununun "İş sahibinin seçimlik hakları" başlıklı 475 inci maddesinde;

"Eserdeki ayıp sebebiyle yüklenicinin sorumlu olduğu hâllerde iş sahibi, aşağıdaki seçimlik haklardan birini kullanabilir:

1. *Eser iş sahibinin kullanamayacağı veya hakkaniyet gereği kabule zorlanamayacağı ölçüde ayıplı ya da sözleşme hükümlerine aynı ölçüde aykırı olursa sözleşmeden dönme.*

2. *Eseri alıkoyup ayıp oranında bedelden indirim isteme.*

3. *Aşırı bir masrafı gerektirmediği takdirde, bütün masrafları yükleniciye ait olmak üzere, eserin ücretsiz onarılmasını isteme.*

İş sahibinin genel hükümlere göre tazminat isteme hakkı saklıdır ..."

hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu hüküm gereğince iş sahibi (idare), kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim iste-

me ve zarar ziyanının ödenmesi seçimler haklarına sahiptir.

3. SAYIŞTAY TEMYİZ KURULU KARARI ÇERÇEVESİNDE KONUNUN İNCELENMESİ

Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 17.04.2019 tarihli ve 46126 sayılı Kararında makalemizin tartışma konusu olan sözleşmenin feshedilmesi ve fesih nedeni olarak projelerin kusurlu olması ve, hizmet alımı yolu ile alınmış uygulama projesini hazırlayan firmaya herhangi bir yaptırım işlemi uygulanmaması hususuna ışık tutulmaktadır.

3.1. Dava Konusu Olay

Mülkiyeti Belediyeye ait olan Parkının, 08/11/1994 tarihinde yapılan ihalesinde 1994/51 sayılı Encümen kararıyla, imar planına göre yeşil alan olarak düzenlenen alanda kafeterya, çay bahçesi, spor tesisleri, WC ile zemin altındaki otoparkın 17 yıllığına, market bölümünün ise 32 yıllığına intifalı olarak yap-işlet-devret modeliyle ihale edilmiştir.

Şehir merkezinde uzun yıllardır park olarak kullanılan fakat eskiyen bu parkın yeniden düzenlenerek halkın kullanımına sunma ihtiyacının doğduğunu, öncelikle uygulama projelerinin hazırlanması, sonrasında da yapımına geçinilmesinin düşünülmüştür.

Doğrudan temin ile yapılan piyasa araştırmasında, Mimar Tasarım firmasının; Mimari uygulama projeleri bedeli, Statik uygulama projeleri bedeli, Mekanik uygulama projeleri bedeli, Elektrik uygulama projeleri bedeli, Animasyon yapımı, Metraj ve maliyet hesapları, teknik şartnameler toplamı: TL (+KDV) olarak verdiği teklifin, idarece

en uygun teklif kabul edilerek 4734 sayılı Kanunun 22/d maddesine göre adı geçen firmaya yaptırılmasına 07.09.2012 tarihinde karar verilmiştir.

Parkı Kentsel Uygulama Projesi İşi anahtar teslimi götürü bedel olarak yaptırıldıktan sonra;

28.01.2013 tarihinde Fen İşleri Daire Başkanlığı tarafından ". ... Parkı İnşaatı" için yapım ihalesi yapıldığı, ihalenin TL teklifi veren İnş.Turz.Petrol-Paz.San. ve Tic.Ltd.Şti. İş Ortaklığı yüklemine kalmış olup söz konusu işin 25.02.2013 tarihinde sözleşmesi imzalanmıştır.

Sözleşmenin imzalanmasının ardından yüklenici iş ihale konusu işin uygulama alanının altının market olarak kullanılması nedeniyle uygulanacak proje ve statik raporlarına göre arazi ve zemin etüd çalışmalarının yapılmasını talep etmiş bu arada ihale kapsamında yer almayan ve idare tarafından yaptırılmasına karar verilen yıkım ve söküm ile ilgili işlemler o tarihte tamamlanmadığından yer tesliminin yapılamamıştır.

Aradan geçen süre zarfında yıkım ve söküm işlerinin tamamlandığı, yüklenicinin talebi üzerine sonradan yapılan etüd çalışmalarının, statik performans analizlerinin ve raporlarının değerlendirilmesinin yapılmıştır.

İdare tarafından yapılan değerlendirmeler sonucu 08.03.2013 tarih ve 476.1500 sayılı tutanak ile eksiklikler (etüd, analiz, yıkım-söküm işleri) giderildikten sonra yer tesliminin ilgili firmaya yazılı bir şekilde bildirileceği onaylanarak belirtilmiştir. İhale konusu işin uygulama alanı altının market olarak kulla-

nılması nedeniyle uygulanacak projedeki yapıların taşınıp- taşınamayacağını belirlemesi için performans analizi yaptırılmıştır. Analiz ve raporlar neticesinde projenin bu haliyle uygulanabilir olmadığı tespit edilmiştir. 29.07.2013 tarih ve 15824 sayılı yüklenici dilekçesi üzerine 29.07.2013 tarihinde yapılan mutabakat zaptı neticesinde 29.07.2013 tarih ve 940.4905 sayılı Başkanlık Oluru ile tasfiye kararı alınmıştır.

Sayıştay denetçileri, sözleşmenin feshine sebebiyet veren uygulama projelerini hazırlayan firmaya Borçlar Kanunu'nun "İş sahibinin seçimlik hakları" başlıklı 475'nci maddesinde yer alan yaptırımları uygulamadığı bu nedenle de kamu zararı oluştuğunu belirtmişlerdir. Sayıştay Dairesi de bu kamu zararını onamıştır.

3.2. İdarecilerin Savunması

Gerek tazmin hükmüne karşı yaptıkları savunmalarında gerekse temyiz dilekçesinde belirttikleri üzere; ... Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığınca 2012/198378 kayıt numarası ile ihale edilen "... Parkı İnşaatı" işi ile ilgili olarak;

İddia edildiği gibi projenin hatalı olması nedeniyle değil, idareden kaynaklanan sebeplerle tasfiye işleminin yapıldığını, aşağıda ifade edildiği üzere;

Yüklenicinin statik projelerin uygulanması aşamasındaki talebi üzerine zemin etüd çalışmaları ve statik performans analizlerinin yapıldığını,

Yapılan değerlendirme sonucunda, mülkiyeti Belediyeye ait olup yap-işlet-devret modeli ile yapılan ve parkın altında bulunan market içinde, Belediye-

nin bilgi ve onayı olmadan statik dayanımı etkileyen revizyonların yapıldığının görüldüğünü dolayısıyla proje performansının (taşıma gücünün) değiştiğinin tespit edildiğini,

Bu nedenle uygulama projesinde yapılması istenilen kafeterya ve wc binalarının uygulamasının yapılabilmesi için mevcut binada (market alanında) güçlendirme yapılmasının öngörüldüğünü,

Güçlendirmenin yapılabilmesi için uygulama maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle bu binaların yapımından vazgeçildiğini, park içerisinde mevcutta yer alan ve projede yeni önerisi bulunduğu için kaldırılması öngörülen kafeterya tadilat maliyeti daha düşük olduğundan tadilat yapılarak kullanılmasının gündeme geldiğini,

Dolayısıyla ... Mimari Tasarım firmasından hizmet alımı yoluyla alınan projenin kusurlu olduğundan bahsedilemeyeceğini,

Ayrıca ilgili işin uygulama projelerinin temin edildiği ... Mimari Tasarım firmasının hazırlamış olduğu projelerin tip proje olduğu, idare tarafından farklı alanlarda değerlendirilebileceği ve projenin kusurlu olmadığını bu nedenle projeleri hazırlayan firmaya herhangi bir yaptırım uygulanmadığını ayrıca ... mimari tasarım firmasının hazırlamış olduğu projeler farklı alanlarda değerlendirilebileceğinden fazla ödemenin söz konusu olmadığını,

Projenin bir kısmının, genel çevreye ait projelerin (mimari, statik, elektrik ve mekanik) aynen uygulandığını,

Temyiz Kurulu kararında karşı oy kullanan üyelerin de belirttiği üzere; idare-

nin 6098 sayılı Borçlar Kanununun 475 inci maddesinde belirtilen seçimlik haklarını kullanma muhtariyetinin olduğu ve bu hakkını her zaman kullanabileceği, zeminin market olduğunun anlaşılması üzerine de projelerin önemli oranda değiştirilmesinin zorunlu olduğu, yer teslimi yapılmamış işin tasfiye edilmesinin gerektiği, yüklenicinin kusurundan bahsedilemeyeceği ve idarenin işin tasfiyesine karar vermesinin yerinde olduğunu,

- Mimarlık firması tarafından projenin uygulanabilir veya eksik olup olmadığının bilirkişi incelemesi sonucunda belli olabileceği,
- İdarenin kusurunun olup olmadığına ilişkin bir tespit yapılması gerektiği, inşaat işini yüklenen ortaklığın uygulama yapılacak zeminin market olması nedeniyle işin yapılması için proje değişikliğine ilişkin iddiasının araştırılması gerektiği,
- Altı alt kalemden oluşan uygulama projesinin tamamı için kamu zararı denilemeyeceği
- İdarenin genel hükümlere göre tazminat isteme yolunun bulunduğu hususları bir arada düşünüldüğünde konunun yukarıda belirtilen noktalardan araştırılması gerektiği ve hükmün buna göre tesis edilmesi için ilamın bozulması gerektiği,

şeklinde haklı olarak ilamın yerinde olmadığını belirttiklerini,

Gerçekten de tazmin hükmü verilebilmesi için karşı oyda belirtilen hususların bilirkişi incelemesi veya başka belgelerle net olarak ortaya konulması gerektiğini,

İdare olarak tazmin hükmüne karşı yapmış oldukları savunmaların aksini kanıtlayacak bir bilgi ve belgenin dosyada olmadığını,

- Yüklenicinin hata ve kusurunun bulunmadığı, bu durumda idarenin Borçlar Kanununda belirtilen seçimlik haklarını kullanmak yerine işi tasfiye etmesinin yerinde olduğu ve yükleniciden kaynaklanmayan sebeplerin varlığı nedeniyle yükleniciye ödeme yapılmasının yasal olduğu ve tazmin hükmünün kaldırılması gerektiğini belirttiğini,

Yine Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 09.11.1991 tarih ve E: 1991/15-340, K: 1991/467 sayılı kararında da ifade edildiği üzere; alacaklının borcun yerine getirilmemesi halinde BK 106/2 deki haklarını her zaman kullanabileceği ancak kullanmak zorunda da olmadığı, kısaca iş sahibinin seçimlik haklarını kullanmak zorunda olmadığını, İdarenin de bu yetkiyi kullanmadığını ve sonuca etkili olmayan ve kararda belirtilen eksiklikleri gerekçe göstererek işin tasfiyesine karar verildiğini bu sebeple yükleniciye yapılan ödemede bir usulsüzlük ve fazla ödeme bulunmadığını belirterek Temyiz Kurulu kararının düzeltilmesini istemiştir.

3.3. Temyiz Kurulu Kararı

Sayıştay Temyiz Kurulu aşağıdaki gibi karar vermiştir;

Doğrudan temin ile yapılan piyasa araştırmasında, Mimar Tasarım firmasının; Mimari uygulama projeleri bedeli, Statik uygulama projeleri bedeli, Mekanik uygulama projeleri bedeli, Elektrik uygulama projeleri bedeli, Ani-

masyon yapımı, Metraj ve maliyet hesapları, teknik şartnameler toplamı: TL (+KDV) olarak verdiği teklifin, idarece en uygun teklif kabul edilerek 4734 sayılı Kanununun 22/d maddesine göre adı geçen firmaya yaptırılmasına 07.09.2012 tarihinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

... Parkı Kentsel Tasarım Projesi teknik şartnamesinde projenin konusu;

“İmar planı kararları doğrultusunda alana ilişkin kentsel tasarım projelerinin hazırlanması, umumi wc, büfe, kafeterya ve kent mobilyalarının tasarlanması, aydınlatma projelerinin yapılması ve alanın ihtiyaçlarına cevap vermek üzere sağlıklı, yaşanabilir, ergonomik, sürdürülebilir ve estetik bir çevre elde edilmesi konulu, alanın doğal, kültürel ve tarihi özellikleri göz önüne alınarak ekonomik ve uygulanabilir, uygulanması, bakım ve temizliği kolay mekanlar yaratan bir tasarım için kesin proje ve uygulama projelerinin hazırlanması. İdare tarafından yükleniciye mimariye ait taslak proje verilecektir. Yüklenici teknik çizim ve detaylarını verilen taslak doğrultusunda tamamlayacaktır. Mimari proje müelliflik hakları idareye ait olacaktır. Sözleşme çerçevesinde, yüklenici bu ihale/sözleşme dokümanlarında tanımlı hizmetlerin temininden sorumlu olacaktır.” şeklinde belirtilmiştir.

Teknik şartnamede “Mühendislik hizmetleri uygulama projesi” başlığı altında taşıyıcı elemanların betonarme projesindeki ölçülere göre belirtilmesi, binanın taşıyıcı sistemi ile kullanılacak malzeme tespitinde sırasıyla; mimari, mühendislik (mukavemet, stabilite), ekonomi hususlarının göz önüne alınması, bunun için mukayese ve tahkik hesaplarının yapıl-

ması, mimari uygulama proje ve ölçeklerine uygun olarak hazırlanan statik hesap ve proje ve detayların çizim tekniğine uygun olması, ihale hazırlığı için demir, beton, ahşap ... vb malzemelere ait keşif özeti ve metrajlar, fenni şartnameler, varsa özel imalatların yapımı için teknik şartnamelerin düzenlenmesi istenilmiştir.

Şartnamenin “Çeşitli hususlar” başlığı altında da;

“Yüklenici firma işe başlamadan önce projesi hazırlanacak araziye yerinde görecek ve ilerde bu hususta bir mazeret sunmayacaktır. Yapılacak projeler ölçeklerine uygun teknikte yapılacak ve idarenin istediği tüm detaylar proje üzerine işlenecektir. (Gerekirse idare ilgili projenin teknik şartnamesinde belirtilen detaylar dışında ek proje detayları talep edebilir. Yüklenici firma bununla ilgili olarak ek bir ücret talebinde bulunamaz.)

...

İdare isterse projeler üzerinde izin almaksızın kendisi de değişiklik yapabilir.

Yüklenici yaptığı ve/veya yapacağı projelerin ve raporların eksiklik ve yanlışlıklarından olabilecek olumsuz sonuçlardan direk sorumludur. Projelerin idare tarafından görülmüş ve onaylanmış olması yükleniciyi bu sorumluluktan kurtaramaz.

...” denilmiştir.

... Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığınca alınan 29.07.2013 tarih ve 940-4905 nolu olur yazısında, inşaat işini yüklenen ortaklığın talebi üzerine yeniden proje ve statik raporları hazırlandığı, revize edilen projelere göre işin önemli oranda değiştirilmesi gerektiğinin fark edildiği, sonuç olarak

henüz yer teslimi yapılmamış işin tasfiye edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, yüklenici firma ile Belediye arasında imzalanan 29.07.2013 tarihli mutabakat zaptında da uygulama yapılacak zeminin market olması nedeniyle istenen işin yapılması için ciddi oranda proje değişikliği gerektiği hususuna yer verilmiştir.

İlgili işin uygulama projesi “... Parkı Kentsel Uygulama Projesi” adı altında doğrudan temin yöntemi ile ... Mimari Tasarım firmasından alınmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere “... Park İnşaatı” yapım işine ilişkin sözleşmenin fesih nedeni ilgili proje firması tarafından hazırlanan uygulama projelerinin hatalı olmasıdır. Zira, söz konusu işte herhangi bir çalışmaya başlanmadan, zeminin market olması nedeniyle hazırlanmış olan uygulama projelerinin önemli oranda değiştirilmesi zorunluluğunun bulunması, uygulama projelerinin kusurlu olmasından kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak, kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, iş sahibi sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi, seçimlik haklarına sahiptir. Sözleşmenin fesih nedeni ise projelerin kusurlu olması, önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiğinin idare tarafından tespit edilmesi ve söz konusu projenin başka bir alanda kullanılabilirliğinin belgelendirilmemiş olmasıdır. Bu nedenle ilgili firmaya herhangi bir yaptırım uygulanmamış olmasından dolayı kamu zararı oluştuğu anlaşılmıştır.

4. SONUÇ

Yapım işi gerek özel gerekse kamu sektörü açısından önem arz etmektedir. 4734

sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen yapım işi ihalelerinde sözleşme aşamasında uyulacak kurallar özellikle Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri çerçevesinde belirtilmiştir.

Yapım işlerinde oluşan kamu zararları sıklıkla tartışma konusu olabilmektedir. Makalemizde incelemiş olduğumuz Sayıştay Temyiz Kurulu Kararında;“... İnşaatı” yapım işinde, sözleşmenin fesih edilmesi ve fesih nedeni olarak projelerin kusurlu olması ve bu nedenle önemli oranda değişikliğe gidilmesi gerektiği belirtilmesine rağmen, hizmet alımı yolu ile alınmış uygulama projesini hazırlayan firmaya herhangi bir yaptırım işlemi uygulanmaması kamu zararı olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Sayıştay bu kamu zararına karar verirken 6098 sayılı Borçlar Kanununun “İş sahibinin seçimlik hakları” başlıklı 475 inci maddesindeki hüküm gereğince iş sahibi (idare), kusurlu bir eser gerçekleştirildiği takdirde, sözleşmeden dönme, süre verilerek düzeltilmesi, bedelden indirim isteme ve zarar ziyanının ödenmesi seçimlik haklarına sahip olması hakları olduğu ve hakların kullanılmamasının hukuka aykırı olduğu doğrultusunda karar vermiştir.

KAYNAKÇA

Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Sayıştay Kararları, www.sayistay.gov.tr/kararlar

Av. Necati TORUN

YAKLAŞIK MALİYETİN ALTINDA TEKLİF SUNAN TEK İSTEKLİNİN BULUNDUĞU GEREKÇESİYLE İHALENİN İPTALİ HUKUKA UYGUN MUDUR?

1. GİRİŞ

Kamu idarelerinin ihtiyaç duyduğu mal, hizmet ve yapım işlerine ilişkin alımlara dair usul ve esasların düzenlendiği mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'dur. Bazen Kanun veya ihale uygulama yönetmelikleri değişikliği bazen de içtihat değişikliği sebebiyle Kamu İhale Kurulu kararlarında yeni bir süreç başlayabilmektedir.

Bazen de mevzuat değişmemesine rağmen Kamu İhale Kurulu kararlarının idari yargı sürecine tabi olduğundan ötürü farklı mahkeme yeni içtihatlar ortaya çıkabilmektedir.

İhaleyi gerçekleştiren idarelerin ihaleyi iptal etme yetkileri bulunmaktadır. Ancak ihaleyi iptal etmek için idarelerin uygun Kanuni gerekçelere dayanmaları gerekmektedir. İdarelerin yaklaşık maliyetin altında teklif sunan tek isteklinin bulunduğu gerekçesiyle ihaleyi iptalinin hukuka uygun olup olmadığı Danıştay 13'üncü Dairesinin vermiş olduğu karar doğrultusunda açıklığa kavuşturulacaktır.

2. KAMU İHALE KANUNU'NDA İHALENİN İPTALİ KAVRAMI

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki ihalenin iptali kavramı ve başvuru yollarının açıklanması faydalı olacaktır.

İdareler tarafından ihtiyaçları için ihaleye çıktıktan sonra idareler tarafından çeşitli gerekçelerle iptal edilmesi de hukuken mümkündür. İhalenin iptali süreci ihale gerçekleşmeden olabileceği gibi ihale gerçekleştirildikten sonra da ihalenin idare tarafından iptali hukuki olarak mümkündür.

4734 sayılı Yasa ihale süreci içerisindeki üç farklı aşamada ihalenin iptal edilebileceğini öngörmüştür. Buna göre ihaleler;

- İhale saatinden ya da son başvuru saatinden önce, (4734 s.K./16'ncı madde)
- Teklifler verildikten sonra ihale komisyonu kararı ile, (4734 s. K./39'uncu madde)
- Komisyon tarafından ihale edilmesine rağmen sözleşme imzalanmadan önce ihale yetkilisi tarafından (4734 s. K./40'ncü madde)

İptal edilebilir.

2.1. İhalenin Son Başvuru Saatinden Önce İptal Edilmesi

4734 sayılı Kanun'un "İhale Saatinden Önce İhalenin İptal Edilmesi" başlıklı 16'ncı maddesinde "İdarenin gerekli gördüğü veya ihale dokümanında yer alan belgelerde ihalenin yapılmasına engel olan ve düzeltilmesi mümkün bulunmayan hususların bulunduğu tespit edildiği hallerde ihale saatinden önce ihale iptal edilebilir.

Bu durumda, iptal nedeni belirtilmek suretiyle ihalenin iptal edildiği isteklilere

hemen ilân edilerek duyurulur. Bu aşamaya kadar teklif vermiş olanlara ihalenin iptal edildiği ayrıca tebliğ edilir. İhalenin iptal edilmesi halinde, verilmiş olan bütün teklifler reddedilmiş sayılır ve bu teklifler açılmaksızın isteklilere iade edilir. İhalenin iptal edilmesi nedeniyle isteklilerce idareden herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

İhalenin iptal edilmesi durumunda, iptal nedenleri gözden geçirilerek yeniden ihaleye çıkılabilir." hükmü yer almaktadır.

Hükmün birinci fıkrasında hangi halde son başvuru saatinden önce ihalenin iptal edilebileceği düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre idareler iki durumda ihale saatinden önce ihaleyi iptal edebilir.

Bunlardan birincisi idarenin iptali gerekli görmesi halidir. Aslında bu ifade idarelere son derece geniş bir takdir yetkisi vermektedir. Keyfi olmadığı müddetçe hemen hemen her türlü gerekçe bu hükmün içerisinde düşünülebilir. Örneğin ihtiyacın ortadan kalkması veya daha acil bir ihtiyacın ortaya çıkması gibi hususlar iptal konusunu oluşturabilirler.

2.2. İhale Komisyonu Tarafından İhalenin İptal Edilmesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali" başlıklı 39'uncu maddesinde;

"İhale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Ancak, ida-

re isteklilerin talepte bulunması halinde, ihalenin iptal edilme gerekçelerini talep eden isteklilere bildirir.”

hükmü bulunmaktadır.

Görüleceği üzere Kanun koyucu, idarelere ihaleye yönelik olarak tüm isteklilerin tekliflerinin idareler tarafından reddedilerek ihaleyi iptal etmeleri konusunda yetki vermiştir. Ancak bu yetki Kanunla sınırlanmıştır.

Şöyle ki; idareler **ilk olarak** ihalenin iptali konusunda isteklilere bildirim yapmakla yükümlüdürler.

İkinci olarak ise kanun hükmü doğrultusunda idarenin ihaleyi iptal edilmesi için takdir hakkı bulunmakla birlikte bu yetki sınırsız bir yetki değildir. İdareler hukuki gerekçelerini ortaya koyarak ihaleyi iptal edebilirler.

Bu gerekçelerden en yaygın olarak gerçekleşenleri aşağıda belirtilmiştir;

- İhalede yeterli rekabetin sağlanamaması,
- İhtiyacın ihale sürecinde değişmiş olması,
- İhale sürecinde ihale dokümanında hata yapılması,
- İhale sürecinde ihale ilanında hata yapılması,

Makalemizin konusunu teşkil eden ihalede yaklaşık maliyetin altında tek teklif kalması ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'nci maddesinde yer alan temel ilkelerden olan “rekabet” ilkesinin sağlanamaması ile ilgilidir.

2.3. İhalenin İhale Yetkilisi Tarafından İptali

4734 sayılı Kanun'un “İhalenin Karara Bağlanması ve Onaylanması” başlıklı 40'inci maddesinde;

“En düşük fiyatın ekonomik açıdan en avantajlı teklif olarak değerlendirildiği ihalelerde, birden fazla istekli tarafından aynı fiyatın teklif edildiği ve bunların da ekonomik açıdan en avantajlı teklif olduğu anlaşıldığı takdirde, ikinci fıkrada belirtilen fiyat dışındaki unsurlar dikkate alınmak suretiyle ekonomik açıdan en avantajlı teklif belirlenerek ihale sonuçlandırılır.

İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.

İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.

İhale; kararın onaylanması halinde geçerli, iptal edilmesi halinde ise hükümsüz sayılır.” hükmü bulunmaktadır.

Bu hüküm ile ihale komisyonları tarafından ihalenin yapıldığına dair alınan kararların harcamaya izin veren ihale yetkilisinin onayı ile geçerli olacağı ve bir idari işlem niteliğinde olan ihale kararının onaylanması veya iptal edilmesi için ihale yetkilisine beş günlük süre tanındığı görülmektedir.

Ancak İhalenin iptal edilmesi işlemi yasal olarak mümkün olmakla birlikte, ihale yetkilisinin, ihale komisyonunun almış olduğu ihale kararını iptal etmek istemesi durumunda ihale kararını onaylamadan önce gerekçesini belirtmesi zorunludur. Aksi takdirde, işlem usul açısından 4734 sayılı Kanuna ve ilgili mevzuata aykırılık teşkil edecektir.

Kamu İhale Kurumunun kararlarının incelenmesinden uygun rekabet ortamı ve koşullarının sağlanmaması, rekabeti engelleyici davranışların tespit edilmesi, tüm tekliflerin yaklaşık maliyetin üzerinde olması, ödeneğin en avantajlı teklifi dahi karşılayamaması, komisyonca kabul edilen teklifin ekonomik açıdan en avantajlı teklif olmaması, ihtiyaç temininden vazgeçilmesi, ihale dokümanlarındaki teklifi etkileyebilecek hataların varlığı ya da ihale sürecinde Kanuna aykırı işlemlerin yapılmış olması gibi durumların varlığı halinde ihale yetkilisinin ihaleyi iptal edebileceğini söyleyebiliriz.

3. MAKALE KONUSU KONUNUN GELİŞİM SÜRECİ

Makalemizin konusunu teşkil eden yaklaşık maliyetin altında ancak tek teklif olma gerekçesiyle ihalenin iptali olayı bir belediyemizin ihalesinde gerçekleşmiştir. Kastamonu Belediye Başkanlığı Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından yapılan 2013/59906 ihale kayıt numaralı “Açışal Hareketli Merdivenli İtfaiye Aracı Alımı” ihalesine ilişkin olarak, ...Tek. San. ve Tic. A.Ş. tarafından itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmuştur.

3.1. Kamu İhale Kurulu’nun Bakış Açısı

18.09.2013 tarihli ve 2013/UM.III-3640 sayılı karar ile “Anılan Kanun’un 54’üncü maddesinin onuncu fıkrasının (a) bendi gereğince ihalenin iptaline” karar verilmiştir. Kurul karar sürecine ilişkin ayrıntılar aşağıda yer verilmiştir;

İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, İdari Şartname’nin 7.5.6.4.2’nci maddesiyle atıfta bulunulan Teknik Şartname’nin 5.8’inci maddesinin İvecoMagirus firmasının patentli ürününü işaret etmesinden ötürü bu patentli ürünün dışında başka bir ürünün ihaleye sunulmayacağı, ayrıca İdari Şartname’nin 7.5.6.4.1’inci maddesinde demonstrasyon talep edilmesiyle İvecoMagirus firmasının patentli ürününün dışında demonstrasyon için numune araç sunulmayacağı, bu nedenle İdari Şartname’nin ilgili maddeleri ile Teknik Şartname’nin ilgili maddesinin mevzuata aykırı olduğu iddia edilmektedir.

İdari Şartname’nin 7.5.6.4.1’inci maddesiyle idarece demonstrasyon yapılması talebinde bulunulmasının mevzuata aykırı olmadığı, ayrıca teknik görüş yazılarında yer alan hususlar değerlendirildiğinde, itiraz konusu IVECO firmasının patentinde anlatılan çözüm metodundan farklı bir çözüm kullanılarak ilgili teknik şartnamede bahsedilen özelliklerin elde edilebileceği anlaşıldığından, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ancak başvuruya konu ihalede yaklaşık maliyetin 1.808.333,33 TL olarak

tespit edildiği, 3 adet ihale dokümanı satın alındığı, ihaleye tek isteklinin katıldığı, bu isteklinin teklif ettiği bedelin 1.680.000,00 TL olduğu ve ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olarak bu isteklinin belirlendiği anlaşılmıştır.

4734 sayılı Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur." hükmü bulunmaktadır.

Bir isteklinin katıldığı ihalede rekabet ortamının olmadığı ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin gerçekçi bir fiyat yarışması sonucunda oluşmadığı, bu itibarla 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi ihlal edildiğinden ihalenin iptal edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

3.2. Danıştay'ın Konuya Bakış Açısı

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 57'nci madde hükmü uyarınca Kamu İhale Kurulu kararları kesin kararlar değildir. İdari yargının denetimine açıktır.

Kamu İhale Kurulu'nun ihaleyi iptal kararı idari yargı sürecinde görüşülmüştür.

Danıştay Onüçüncü Dairesinin 21.11.2019 tarihli ve E:2014/3280, K:2019/3794 sayılı kararıyla aşağıdaki doğrultuda bir karar verilmiştir.

"...Aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, açık ihale usulü ile yapılan ihalelerde belirli sayıda geçerli teklifin verilmiş

olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Dolayısıyla, ihalenin tek geçerli teklif ile sonuçlandırılması mümkündür.

Dosyanın incelenmesinden, piyasa fiyatları esas alınarak yaklaşık maliyetin 1.808.333,33-TL olarak belirlendiği, dava konusu ihale kapsamında 3 adet ihale dokümanı satın alındığı, ihaleye iki istekli tarafından teklif zarfı sunulduğu, bahse konu iki tekliften birinin değerlendirme dışı bırakılmasıyla dava konusu ihalede tek geçerli teklif kaldığının tespit edildiği, teklifi geçerli bulunan istekli tarafından teklif edilen bedelin 1.680.000,00-TL olduğu, anılan bedelin yaklaşık maliyetin altında olduğu ve ihalenin bu istekli uhdesinde bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, açık ihale usulü ile gerçekleştirilen bir ihalede belirli sayıda geçerli teklif verilmesine yönelik bir zorunluluğun bulunmadığı, ihalenin geçerli olan tek teklif ile sonuçlandırılmasının mümkün olduğu, uyuşmazlığa konu ihalede piyasa fiyatları esas alınarak yaklaşık maliyetin 1.808.333,33-TL olarak belirlendiği, ihale uhdesinde kalan firmanın 1.680.000,00-TL'lik teklifi yaklaşık maliyetin altında olduğundan kamu zararından söz edilemeyeceği dikkate alındığında, ihalede Kanun'un aradığı anlamda ve amaçladığı şekilde rekabetin gerçekleşmediğinden bahisle ihalenin iptaline yönelik Kurul kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Bu itibarla, davanın reddi yönündeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin kabulüne;

2. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca Ankara 15. İdare Mahkemesi'nin 16/06/2014 tarih ve E:2013/1621, K:2014/828 sayılı kararının bozulmasına,

3. Dava konusu işlemin iptaline..."

karar verilmiştir.

Danıştay Kamu İhale Kurulu'nun yaklaşık maliyetin altında tek teklif olmasını ihalenin iptali gerekçesi olarak saymıştır.

Bunun hukuki gerekçelerine aşağıda yer verilmiştir;

a) Açık ihale usulü ile gerçekleştirilen bir ihalede belirli sayıda geçerli teklif verilmesine yönelik bir zorunluluğun bulunmamaktadır.

b) Açık ihalenin geçerli olan tek teklif ile sonuçlandırılmasının mümkündür.

c) Uyuşmazlığa konu ihalede piyasa fiyatları esas alınarak yaklaşık maliyetin 1.808.333,33-TL olarak belirlendiği, ihale uhdesinde kalan firmanın 1.680.000,00-TL'lik teklifi yaklaşık maliyetin altında olduğundan kamu zararından söz edilemeyecek olması

Tüm bu sebeplerle rekabet ilkesi gerçekleşmediği gerekçesiyle ihalenin iptali hukuken mümkün görülmemiştir.

4. SONUÇ

4734 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri ile iptal işleminin hangi aşamalarda ve

nasıl yapılacağını düzenlenmiştir. Buna göre ihaleler Kanun'un 16'ncı maddesi uyarınca ihale saatinden önce, 39'uncu maddesi uyarınca ihale komisyonu kararıyla ve son olarak 40'ıncı maddesi uyarınca komisyon kararına müteakip ihale yetkilisince iptal edilebilir.

İhalenin iptal edilmesinde Kanun idarelere geniş takdir yetkisi tanımıştır. Ancak gerek yargı kararları gerekse KİK kararları incelendiğinde bu yetkinin sınırsız olarak kullanılmayacağı görülmektedir.

Buna göre idareler takdir yetkisini kullanırken her şeyden önce yasanın koyduğu sınırlar içinde kalmalı, eşitlik ilkesine önem vermeli, takdir yetkisini kamu yararı için kullanmalı, kamu yararı dışında bir amaç için kullanılmamalıdır. Aynı zamanda idareler takdir yetkisini kullandığı kararlarında gerekçe göstermek zorundadır.

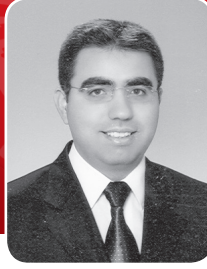
Makale konumuzda görüleceği üzere ihale sonucunda yaklaşık maliyetin altında tek teklifin olması başlı başına ihalenin iptaline hukuki gerekçe olarak gösterilememektedir. Danıştay'ın bakış açısı bu doğrultudadır.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

KİK Kararları, www.kik.gov.tr/Kararlar

Danıştay Kararları, www.danistay.gov.tr/Kararlar

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN TİCARET VE SANAYİ ODALARINA KAYIT OLMA ZORUNLULUĞU

1. GİRİŞ

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, belli bir mesleğe mensup olanların oluşturduğu, kamu tüzel kişiliğine sahip, görevleriyle ilgili kamu hizmetlerini yerine getiren, üyeleri üzerinde kamu hukukuna dayalı yetkilere sahip olan hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar kanunla kurulur ve organları kendi üyeleri tarafından yargı gözetimi altında gizli oyla seçilir.

Meslek mensuplarının, mesleklerini icra edebilmeleri için ilgili meslek kuruluşuna üye olması zorunludur. Bu kapsamda örneğin; **tacirler**, esnaf ve sanatkarlar, mühendisler, mimarlar, doktorlar,

diş hekimleri, eczacılar, veterinerler, serbest muhasebeci mali müşavirler, yeminli mali müşavirler, avukatlar, noterler, bankalar, ihracatçılar gibi meslek mensuplarının meslekleriyle ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuna üye olması zorunludur. Söz konusu zorunluluk yerine getirilmedikçe mesleki faaliyette bulunulamaz.¹

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda² (TTK) tacirler, gerçek kişi tacirler ve tüzel kişiler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Tüzel kişi tacirlerin

1 Süleyman Ruhi Aydemir, Türk Kamu Yönetiminde Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Personeli Sorunu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Doktora Tezi, Isparta 2018, s.33.

2 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

başında ise ticaret şirketleri gelmektedir. **Belediyeler tarafından kurulan ya da sonradan ortak olunan şirketler de, birer ticaret şirketi olduğundan “tacir” vasfını haizdir. Buna bağlı olarak, belediye şirketlerinin, diğer şirketler gibi ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuna üye olması zorunludur.** Tacirler açısından üye olunması gereken ilgili meslek kuruluşu ise ticaret ve/veya sanayi odalarıdır. Dolayısıyla, ticaret siciline tescil edilen belediye şirketlerinin, ticaret ve sanayi odalarına üye olmakla yükümlüdür.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinin ticaret ve sanayi odalarına üye olma zorunluluğu ile bu üyelikten kaynaklanan haklar ve yükümlülükler tüm yönleriyle ele alınmış ve incelenmiştir.

2. GENEL OLARAK TİCARET VE/VEYA SANAYİ ODALARI

Ticaret ve/veya sanayi odalarının kuruluşu ve işleyişine ilişkin esaslar, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununda³ düzenlenmiştir. Söz konusu Kanunda odalar; “ticaret ve sanayi odaları”, “ticaret odaları”, “sanayi odaları” ve “deniz ticaret odaları” şeklinde gruplandırılmış ve bu odaların tanımı “*Üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere mesleki disiplin, ahlâk ve*

dayanışmayı korumak ve mezkûr Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları” şeklinde yapılmıştır.

Odalar illerde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin (TOBB) olumlu görüşü üzerine Ticaret Bakanlığının kararı ile kurulur. Odaların kuruluş ve çalışma alanları, il sınırlarıdır. Kuruluş ve çalışma alanları içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı ve anılan Kanunda belirtilen nitelikleri haiz en az bin tacir ve/veya sanayici veya deniz ticareti ile işteğal edenlerin TOBB’a yazılı başvuruda bulunması zorunludur. Ayrıca, gerekli şartların sağlanması kaydıyla coğrafi bölge odaları da kurulabilir.

Mevcut ticaret ve sanayi odasından ayrılan sanayicilerin, müstakil sanayi odası kurması halinde, o ildeki ticaret ve sanayi odası, ticaret odası adını alır. Bu arada, odalar illerde kurulabilmekle birlikte, 5174 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2004 tarihinden önce ilçe merkezlerinde kurulmuş olan odalar, mevcut çalışma alanları dâhilinde faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Öte yandan, ülkemizde hali hazırda⁴181 ticaret ve sanayi odası, 57 ticaret odası, 12 sanayi odası ve 2 deniz ticaret odası olmak üzere 252 oda bulunmaktadır. Odaların üst kuruluşu ise kısa adı TOBB olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğidir. Odanın organları; meslek ko-

³ 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu, 01.06.2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴ <https://icticaret.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/odalar-borsalar-ve-tobb#1> (Erişim-22.04.2020).

miteleri, meclis, yönetim kurulu ve disiplin kuruludur.⁵ Oda organlarının seçimleri, 5174 sayılı Kanunda yazılı esas ve usullere göre, oda meslek gruplarına göre seçme ve seçilme niteliklerini haiz olan üyeleri gösteren oda veri tabanından alınan güncel üye listeleriyle yargı gözetiminde yapılır.

3. TİCARET VE SANAYİ ODALARINA KAYIT ZORUNLULUĞU

5174 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrası, **“Ticaret siciline kayıtlı tacirler ve 5 inci maddeye göre sanayici ve deniz taciri sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar.”** Hükmünü amirdir. Mezkûr hüküm gereğince, ticaret siciline tescili zorunlu olan ve tacir sıfatını haiz bulunan belediye şirketleri ve bu şirketlerin varsa şubeleri, buldukları yerdeki ticaret ve/veya sanayi odalarına kaydolmakla yükümlüdür.

Yukarıda yer verilen hüküm bağlamında, belediye şirketlerinin ticaret ve sanayi odalarına kayıt olması sonucuna ulaşılma ile birlikte, kanun koyucu zikredilen maddenin beşinci fıkrasında bu hususu ayrıca düzenlemiştir. **Nitekim anılan fıkarda, sermayesinin tamamı Devlete ve özel idarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun, Cumhurbaşkanlığı kararname si veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve özel idarelerin veya beledi-**

5 Oda meslek komiteleri ve oda meclisi meslek gruplarına, oda yönetim kurulu kendi üyeleri arasından oda meclisince, oda disiplin kurulu da odaya kayıtlı üyeler arasından oda meclisince seçilir.

yenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikalarının, buldukları ildeki odalara kaydolmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan, 5174 sayılı Kanunun 9/ son maddesi ile Oda Muamele Yönetmeliğinin⁶ 5. maddesi gereğince, belediye şirketlerinin ve varsa şubeleri ile fabrikalarının, işe başladıkları tarihten, bir başka deyişle ticaret siciline tescilden itibaren bir ay içinde buldukları yerdeki ticaret ve/veya sanayi odasına kaydolmak zorundadır. Bu hususta belediye şirketi, ilgili odaya kayıt talebinde bulunur. **Ancak, söz konusu kayıt zorunluluğunun bir ay içinde yerine getirilmemesi halinde oda tarafından re’sen kayıt yapılır ve durum belediye şirketine tebliğ edilir.**

Diğer taraftan, belediye şirketinin kurulu bulunduğu yerde sadece ticaret ve sanayi odası varsa şirket bu odaya kaydolur. Ancak, şirket merkezinin olduğu yerde hem ticaret odası, hem de sanayi odası mevcutsa ve belediye şirketi sanayici vasfına sahipse sanayi odasına, değilse ticaret odasına kaydolur. 5174 sayılı Kanunun 5/7’nci maddesinde; tezgâh, cihaz, makine gibi muharrrik kuvvet kullanarak ham madde, yarı ve tam mamulleri, özellik, içerik, bileşim veya şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek amacıyla işleyerek, seri halde veya standart olarak yeni bir ürün üretmek suretiyle katma değer oluşturan işyerleri ile yer altı kaynaklarının çıkarılıp işlendiği yerleri işletenler ve bilişim teknolojisi ve yazılım üretkenler en az on işçi

6 Oda Muamele Yönetmeliği, 12.09.2005 tarihli ve 25934 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

çalıştırmak şartıyla anılan Kanunun uygulanması bakımından sanayici sayılacağı belirtilmiştir. Tekrar etmek gerekirse, bu şartları sağlayan belediye şirketleri ve şubeleri, eğer buldukları yerde ayrı bir sanayi odası kurulu ise bu odaya kaydolmalarıdır. Sanayici niteliğindeki belediye şirketleri, sanayi odasına kaydolmakla ticaret odasına kaydolma yükümlülüğünü de yerine getirmiş olur.

Ancak, bu durumdaki belediye şirketleri, kendi sanayi ürünlerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde, fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmak zorunda oldukları gibi; kendi sanayi ürünlerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştıkları takdirde, ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmakla yükümlüdür (5174 sayılı Kanun md. 9/4).

4. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN TİCARET VE SANAYİ ODALARINA ÜYE OLMASINDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

4.1. Kayıt Ücreti, Yıllık Aidat ve Munzam Aidatın Ödenmesi

Belediye şirketleri, odaya kayıt sırasında bir kereye mahsus kayıt ücreti ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür. Kayıt ücreti ile yıllık aidat, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yarısından fazla olamaz. Kayıt ücretinin alındığı yıl için ayrıca yıllık aidat alınmaz. (5174 sayılı Kanun md. 24). Bu durumda, 2020 yılı için brüt asgari ücretin 2943,00 TL olduğu dikkate alındığında, bu yıl için kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarı, 294,30 TL'den az ve 1.471,50

TL'den çok olamaz. Söz konusu aidatlar, oda yönetim kurulunun teklifi ve oda meclisinin onayıyla yürürlüğe giren tarifelerle belirlenir. Dolayısıyla, kayıt ücreti ve yıllık aidat her odaya göre değişiklik gösterir. Yıllık aidatın, her yılın haziran ve ekim aylarında iki eşit taksitte ödenmesi gerekmektedir.⁷

Odalarca tahsil edilen bir diğer aidat türü de munzam aidattır. Odalar her yıl için tüzel kişi tacir ve sanayicilerin ödeyecekleri kurumlar vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen ticari bilanço kârı üzerinden binde beş (0,005) oranında munzam aidat tahsil eder. Dolayısıyla, hesap dönemini kâr ile kapatan belediye şirketleri, belirtilen nispette odalara munzam aidat ödemekle yükümlüdür. Zarar eden belediye şirketleri ise o yıl için munzam aidat ödemezler. İfade etmek gerekir ki, bir belediye şirketinin şubeleri ve fabrikaları ile birlikte ödeyeceği munzam aidat tutarı o yıl için belirlenmiş bulunan yıllık aidat tavanının yirmi katını geçemez. Munzam aidat haziran ve ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Diğer taraftan, belediye şirketleri, ticari ve sınai kazançlarına ait bilgileri ve bilançolarını talep üzerine odalara vermek zorundadırlar. Ayrıca odalar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5'inci maddesi hükmü çerçevesinde vergi dairelerinden bilgi isteyebilirler. Belediye şirketi tarafından bilançonun verilmemesi ve vergi dairelerinden de sağlanamaması halinde, yıllık aidat tavanının üç katından az olmamak üzere, bir önceki yılın munzam aidatı ge-

⁷ Mustafa Yavuz, Tasfiye Halindeki Şirketlerin Ticaret ve/veya Sanayi Odalarına Aidat Ödeme Yükümlülüğünün Bulunmaması, E-Yaklaşım, Haziran 2018, S.306, s.568.

çici olarak aynen tahakkuk ettirilir (5174 sayılı Kanun md. 25).

Son olarak belirtelim ki, süresinde ödenmeyen kayıt ücreti, yıllık aidat ve munzam aidata 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir. Ayrıca, bunların tahsiline ilişkin oda yönetim kurulunca verilen kararlar ilâm hükmünde olup, icra dairelerince yerine getirilir.

4.2. Durumlarında Meydana Gelen Değişikliklerin Bildirilmesi

Odalara kayıt zorunluluğu bulunan belediye şirketleri, durumlarında meydana gelen ve TTK'ya göre tescil ve ilanı gereken her türlü değişikliği, gerçekleşmesinden itibaren bir ay içinde, kayıtlı oldukları odalara bildirmek zorundadır. Ticaret siciline tescili zorunlu olup da yasal şekil ve sürede tescil ettirilmemiş olan bir hususu haber alan ilgili oda, bu yasal zorunluluğu yerine getirmeyen belediye şirketlerinin durumlarını gerekli sicil değişikliklerinin yapılması için ilgili ticaret sicili müdürlüğüne bildirir.

İçinde bulunulan yıldan önceki iki yıldan itibaren adresleri ve durumları tespit edilemeyenler ile bu süre zarfında aidat ödemeyen belediye şirketleri de dâhil olmak üzere oda üyelerinin isimleri, oda yönetim kurulu kararıyla, meslek grupları ve seçmen listelerinden silinir; aidat tahakkukları durdurulur.

4.3. Oda Tarafından Alınmış Mesleki Kararlara Uyumlası

Odalarda, mesleki disiplin, ahlak ve dayanışmayı korumak, mesleki faaliyetleri

kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini ve odalarının gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla belli bir meslek grubuna veya tüm üyelere yönelik olarak gerekli gördükleri bütün konularda, özellikle; madde ve mamullerin taşıması, bilerek eksik mal teslimi, kalite bozuklukları, haksız rekabet, fikri ve sınai mülkiyete tecavüz, ölçü ve tartı sistemlerine uymama, ticari ve sınai faaliyetlerde üçüncü şahıslara zarar vermeye yönelik her türlü işlem, teşebbüs ve uygulama ile benzeri hallerin önlenmesi konularında meclis kararıyla mesleki kararlar alabilir (5174 sayılı Kanun md. 12/1-g, 17/1-d; Oda Muameleat Yönetmeliği md. 47).

Oda üyeleri ve dolayısıyla belediye şirketleri mesleki kararlara uymak zorundadır. Bu kararlara uymayanlar hakkında Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik⁸ hükümlerine göre işlem yapılır.

5. TİCARET VE SANAYİ ODALARINA ÜYE OLMANIN SAĞLADIĞI HAKLAR

5.1. Organ Seçimlerinde Oy Kullanma ve Organ Üyeliklerine Seçilme

Oda organlarının seçimleri, 5174 sayılı Kanunda yazılı esas ve usullere göre gizli oy ve açık tasnif esaslarına göre dört yılda biryargı gözetiminde yapılır. Seçim tarihi itibarıyla en az iki yıldır odaya ka-

8 Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik, 02.03.2005 tarihli ve 25743 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

yıtlı belediye şirketlerinin tescilli ana sözleşmelerinde temsil ve bağlayıcı işlemler yapma yetkisi verilen gerçek kişi temsilcileri, oda organlarının seçimlerinde oy kullanabilme hakkını haizdir. Ancak, belediye şirketi temsilcisi gerçek kişilerin, şirketi temsil ve bağlayıcı işlem yapma yetkisine sahip olduklarına dair düzenlenmiş imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli sureti veya ticaret sicil müdürlüğünden doksan gün içerisinde alınmış yetki belgesinin oy kullanma sırasında ibrazı şarttır.

Öte yandan, ticaret siciline tescil edilmiş, en az iki yıldır odaya kayıtlı, kurumlar vergisi mükellefi, iflas etmemiş ya da iflas etmiş olsa bile itibarını hükmen yeniden kazanmış belediye şirketleri oda organlarına seçilebilir. Ayrıca, seçimden en az altı ay öncesini kapsaması şartıyla belediye şirketi adına temsil ve bağlayıcı işlem yapma yetkisi verilmiş, seçim tarihinde 25 yaşını doldurmuş, okur yazar ve belli suçlardan mahkûm olmamış olan gerçek kişi temsilcileri de, oda organlarına seçilme hakkına sahiptir.

5.2. Oda Hizmetlerinden Yararlanma

Her oda üyesi gibi belediye şirketleri de oda tarafından düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile bunlara ilişkin gerekli hizmetleri alma hakkına sahiptir. Odalarca düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetler ise; fatura suretlerinin onayı, rayiç fiyatların onayı, ticari ve sınai eşya numunelerinin vasıflarının onayı, bilirkişi ve eksper raporları ile kapasite raporları, kefaletname ve tahhütnamelerde yazılı imza sahiplerinin

odalardaki sicil durumunu gösteren onay ve şerhler, sınai ve ticari mahiyette belgeler, ticari kefalet onayları, tahsis ve sarfiyat belgeleri, kalite, yeterlik ve numune belgeleri, yerli malı belgeleri, kayıtlı üyelerin tatbik imzalarının onayı, oda mensuplarına ait kayıt ve sicil suretleri ve üye kimlikleri, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereğince verilen iş makineleri tescil belgesi, mücbir sebep belgeleri, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi suretleri ve ticaret sicili hizmetleri şeklinde sıralanabilir (5174 sayılı Kanun md. 26). Söz konusu belgeleri düzenlemek ve onaylamak odaların görevlerinden biridir.

Diğer taraftan, odalarca verilen hizmetler ile onaylanan ve düzenlenen belgeler karşılığında alınan ücretlerin oran ve miktarı, maktu ücretlerde yıllık aidat tavanını geçmemek, nispi ücretlerde bu tavanı aşmamak ve binde beşten fazla olmamak kaydıyla oda yönetim kurulunun teklifi ve oda meclisinin onayı ile yürürlüğe konulacak tarifeyle tespit edilir.

6. SONUÇ

Belde halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan belediyeler; bürokratik işlemleri azaltmak, hızlı karar almak, beldenin sosyo-ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak, yeni kaynaklar oluşturmak ve yerel imkânlar ile yerel sermayeyi harekete geçirmek gibi amaçlarla özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliği haiz sermaye şirketleri kurabilmektedir. Anonim ve limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tacir niteliğini haizdir. Dolayısıyla, tacir olmanın sonuçları belediye şirketleri için de geçerlidir.

Bu kapsamda belediye şirketleri, ticaret siciline tescilden itibaren bir ay içinde buldukları ildeki ticaret ve/veya sanayi odalarına kayıt olmakla yükümlüdür. Ticaret ve/veya sanayi odalarına üye zorunluluğu sadece söz konusu şirketler için değil, aynı zamanda varsa şubeleri için de geçerlidir. Kayıt zorunluluğunun bir ay içinde yerine getirilmemesi halinde oda tarafından re'sen kayıt yapılır ve durum belediye şirketine tebliğ edilir.

Belediye şirketleri, odaya kayıt sırasında kayıt ücreti ve her yıl için odaya yıllık aidat, ayrıca ödedikleri kurumlar vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen ticari bilanço kârı üzerinden binde beş oranında munzam aidat ödemekle yükümlüdür. Bunun yanında, anılan şirketler, durumlarında meydana gelen ve TTK'ya göre tescil ve ilanı gereken her türlü değişikliği, gerçekleşmesinden itibaren bir ay içinde, kayıtlı oldukları odalara bildirmek zorundadır. Ayrıca, belediye şirketlerinin oda tarafından belirlenen mesleki kararlara uyması şarttır.

Buna mukabil, oda üyesi olan belediye şirketleri, oda organlarının seçimlerinde oy kullanabilir ve şirketin kendisi ya da temsilcisi organ üyeliklerine seçilebilir. Son olarak, her oda üyesi gibi belediye

şirketleri de oda tarafından düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile bunlara ilişkin gerekli hizmetleri alma hakkına sahiptir.

KAYNAKÇA

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu (01.06.2004 tarihli ve 25479 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

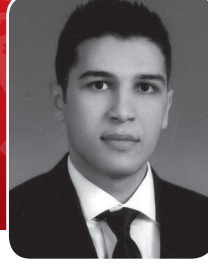
Aydemir, Süleyman Ruhi, Türk Kamu Yönetiminde Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Personeli Sorunu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Doktora Tezi, Isparta 2018.

Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik (02.03.2005 tarihli ve 25743 sayılı R.G.).

Oda Muamele Yönetmeliği (12.09.2005 tarihli ve 25934 sayılı R.G.).

Yavuz, Mustafa, Tasfiye Halindeki Şirketlerin Ticaret ve/veya Sanayi Odalarına Aidat Ödeme Yükümlülüğünün Bulunmaması, E-Yaklaşım, Haziran 2018, S.306.

<https://icticaret.gtb.gov.tr>

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

ANONİM ŞİRKET STATÜSÜNDEKİ BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE SORUMLULUK DOĞURAN DAVRANIŞLAR

1. GİRİŞ

Anonim şirket statüsündeki belediye şirketi, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir. Anonim şirketlerde sorumluluk konusu oldukça geniş ele alınmış ve hatta birtakım adli ve idari müeyyideler öngörülmüştür. Sorumluluk gerektiren davranışlar, şirketin zararına neden olma, ibra meselesi ve uluslararası literatürde uygulanan yeni kavramlar 6102 sayılı Kanun ile hüküm altına alınmıştır. Sorumluluk doğuran davranışlar, uygulamada yasak kabul edilen davranışlar olarak da adlandırılmaktadır.

Diğer yandan, “müteselsil” ve “teselsül” aynı anlamda iki farklı kelime olup

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “zincirleme” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmaktadırlar. Sorumluluğun müteselsil olması, bir borçtan birden fazla kişinin sorumlu olması anlamına gelmektedir. Bu sorumluluk türünde alacaklılardan her biri borcun tamamından sorumlu olur. Farklılaştırılmış teselsül prensibi ise İsviçre Borçlar Kanunu’ndan hukukumuza aktarılmış bir sorumluluk türüdür. Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde müteselsil sorumluluk kabul edilmişken, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile farklılaştırılmış teselsül ilkesi kabul edilmiştir. Birlikte sorumluluk olarak da adlandırılan farklılaştırılmış teselsül prensibi, yönetim kurulu üyelerinin şirkete verdiklerin zararların belirlenmesi

ve bu zarardan sorumlu tutulmaları anlamında oldukça önemli bir kavramdır.

Bu yazımızda, yeni sorumluluk anlayışına uygun bir kavram olarak farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu ve sorumluluk doğuran davranışlar konusu ele alınarak, ayrıntılı ve açıklayıcı bir metin kaleme alınmıştır.

2. ANONİM ŞİRKET STATÜSÜNDEKİ BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE SORUMLULUK DOĞURAN DAVRANIŞLAR

Sorumluluk hukuku; sanayileşme, teknolojik gelişmeler, şehirleşme ve artan ihtiyaçlarla birlikte yeni rizikolar, yeni iş kazaları, yeni tehlikelerin ortaya çıkmasıyla gelişmiş ve bunun sonucunda sorumluluk sigortalarına olan ihtiyaç da ortaya çıkmıştır. Sorumluluk terimi ile kişiye yükletilen herhangi bir durumdan ötürü hesap verme zorunluluğu ifade edilmek istenir. Bu anlamda sorumluluk “borç” anlamına da gelmektedir. Sorumluluk, kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini zamanında ve gerektiği biçimde yerine getirmesi zorunluluğudur. Kişiler, dikkatsizlik ve özensizlik gibi nedenlerle başkalarına maddi veya manevi zarar verebilirler.¹

Sorumluluk olgusu kapsamında; belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, değer biçilmesinde yolsuzluk, halktan para toplanması durumlarında meydana gelen sorumluluk halleri, kurucuların,

1 ÖNTÜRK, Özgür: *Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Mesleki Sorumluluk Sigortası ve Yöneticinin Sorumluluğu*, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Ankara, 2014, s.1-2.

yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu ve şirket zararı halinde sorumluluğu, anonim şirketlerde hukuki sorumluluğu oluşturan hususlardır.

A. Belgelerin ve Beyanların Kanuna Aykırı Olması (6102/m.549)

Şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli,sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanması bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan,belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumludur. Bu durum, esas itibarıyla izahname sorumluluğunu ele almakta, bu sebeple düzenleyenler gibi dağıtanların sorumluluğunu da vurgulamaktadır.

Bahse konu sorumluluk; kuruluş, birleşme, bölünme, tür değiştirme, sermayenin artırılması, azaltılması ve menkul değer ihracı gibi sınırlı sayıda (numerusclausus olarak) belirtilmemiş işlemleri halka açılmayla ilgili olarak izahnameleri kapsamakta, bu işlemler bağlamında belgeleri de düzenlemektedir. Belgeler doğru olmama, gerçeği yansıtmama, sahtelik ve hile gibi açıkça belirtilen hukuka aykırılıklar ile diğer kanuna aykırılıklar çerçevesinde düzenlenmiştir. Burada sadece izahname anılmış olmasına rağmen halka açılmayla ilgili her türlü belge de kapsama dâhildir. Hukuki sorumluluk davasında aktif dava ehliyeti, “zarar görenler”e ait

olup bunlar somut olayın özelliklerine göre pay sahipleri, bu sıfatı bu işlemler dolayısıyla yitirenler, menkul değerleri alanlar, bu menkul değerlerin sonraki müktesipleri olabilir. Pasif dava ehliyeti ise “düzenleyenler” ile maddede anılan eylemlere “katılanlar”dır. Bu kavramlar, öğreti ve yargı kararıyla belirlenecektir. Kanunda “düzenleyen” ile “katılanlar”ın tanımını yapılmamış, ancak bunlar farklı sorumluluk sistemlerine bağlanmıştır. Düzenleyenler için kusursuz, katılanlar bakımından kusurlu sorumluluk kabul edilmiştir. Katılanlar arasına dağıtanlar da girebilir. Sorumluluk şartları ise kanuna aykırı, doğru olmayan, gerçeği dürüst bir şekilde yansıtmayan beyanlar ve bazı hususların gizlenmiş olması bundan zarar doğmuş bulunması ve uygun nedensellik bağıdır.

Birlikte zarar verilmesi halinde 6102 sayılı Kanununun 557’nci maddesi uygulanır. Buna göre birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar kişisel olarak kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur. **Doğan zararlardan bunları düzenleyenler ve kusurlarının varlığı halinde buna katılanlar müteselsilen sorumludurlar.** Çünkü birden çok kişi vardır. Ancak “müteselsilen” ifadesine gerek yoktur. Ticaret hukukunda bir ilke vardır; Eğer birden fazla borçlu ve sorumlu varsa bunlar arasında zaten teselsül ilkesi geçerlidir. Yani böyle bir genel kural varken müteselsilen ifadesine gerek yoktur.²

2 DİNÇ, Serhan:6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk

B.Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi (6102/m.550)

Sermaye tamamıyla taahhüt olunmuş veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkilileri, bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte müteselsilen öderler. Bu durum, sermayenin korunması ilkesine örnek teşkil eder. Sermayede bir boşluk kalmamasını sağlamak amacıyla, kusurlu olmaları şartıyla “şirket yetkilileri”nin bu payları üstlenmesi ve zararın varlığı halinde bu zarardan müteselsilen sorumlu olmaları gerekir. “Şirket yetkilisi” geniş şekilde anlaşılmalıdır. Kurumlar, yönetim kurulu üyeleri ve işlem denetçileri ibarenin kapsamına girebilirler.

Sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar. Bu durum, hukukumuzda yeni olup sermayenin korunması ilkesinin bir diğer uygulanma örneğidir. Durum, kusur ilkesine dayalı bir sorumluluğa vurgu yapmaktadır. Kanun koyucu sermayeyi taahhüt etmekle birlikte tamamlamayan esas failleri cezalandırmakla kalmamış ayrıca bu işleme kasten göz yuman şirket yetkililerini ortaya çıkan zarar kadar müteselsilen sorumlu tutmuştur. Düzenlemede amaç sermayenin mutlak şekilde korunmasından ileri gelmektedir.³

Hâlleri, Ankara Barosu Dergisi, Sayı:4, 2016, s.166.

3 ÖNTÜRK:age, s.8.

C.Değer Biçilmesinde Yolsuzluk (6102/m.551)

Aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve aynı niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur.

Bahse konu sorumluluğun uygulanabilmesi için hile yapılmasına gerek yoktur. Aynı sermayeye emsaline nazaran yüksek fiyat biçilmiş olması veya işletme veya aynı niteliğinin (meselâ, arsa iken bina; sosyal amaçlı yapı iken üretim birimi; mesken iken turistik tesis gösterilmesi gibi) veya durumunun (meselâ, imar durumu yokken varmış gibi gösterme; imar durumunu olduğundan iyi gösterme; imar durumu hakkında belirtme yapmama gibi) farklı gösterilmesi veya başka bir tarzda yolsuzluk yapılması (kurucular kabul etmemişken etmiş göstermek; mahkeme bilirkişisi yerine özel bilirkişiden rapor almak vs. gibi) yeterlidir. Başka bir tarzda yolsuzluk yapılması sorumluluk sebebidir.⁴

Değer biçilmesinde yolsuzluk sorumluluğu, kusur esasına dayalıdır. Bu, özellikle “emsaline nazaran yüksek” ibaresi yönünden önem taşır. Söz konusu sorumluluk mevzuat haline getirilirken “yüksek”lik, “açık”, “önemli derecede yüksek”, “aşırı” gibi sıfatlara bilinçli olarak yer verilmemiştir. Bunun iki sebebi vardır: Bir taraftan bu sıfatların yorum güçlükleri doğuracağı, diğer taraftan da ölçümü altındaki farkların yasal kabul edileceğinden endişe edilmiştir. Oysa

4 DiNÇ:agm, s.168.

mahkeme konuyu hem kusur araştırması hem de takdir hakkı bağlamında karara bağlar. Kusursuz sorumluluk, değerlendirme, emsal belirleme hatalarının bile sorumluluk doğurmasına yol açardı. Aktif dava ehliyeti şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara aittir. Pasif dava ehliyeti somut olaya göre belirlenir.

D.Halktan Para Toplamak (6102/m.552)

Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaktır. 6102 sayılı Kanun’un ilk halinde halktan para toplanabilmesi Sermaye Piyasası Kurumunun iznine bağlanmıştı. 26.06.2012 tarihinde yapılan değişiklikle, özellikle yurt dışında bir anonim şirket kurmak veya sermayeyi artırmak amacıyla para toplanmasına engel olma hususu daha sert bir şekilde düzenlenmiştir.

Halktan para toplama yasağında kusura gerek yoktur; iyiniyetle hareket de söz konusu yasağın uygulanmasına engel olmaz. Yasakta yer alan “halk” sözcüğü geniş anlamda kullanılmış olup çok sayıda kişiye başvurulmasını veya el ilânı ve bunun gibi araçlar dağıtılmasını, ilân verilmesini, belirsiz veya belirli kişilerin bir yere çağrılmasını, başvuruda bulunulmasının istenmesini vs. ifade eder.

Halktan para toplama düzenlemesi, yeni bir madde değildir sadece Sermaye Piyasası Kanunundaki (SPK) mevcut hükümlere ilave olarak buraya yeni, daha genel bir madde eklenmiştir Yoksa bununla ilgili bütün yetki ve görevler SPK’da mevcuttur. Sermaye Piyasası Ku-

rule bu görevlerini ve yetkilerini açıkçası zamanında yapmadığı için bu problemler yaşanmıştır. Tabii ki şirketlerin burada Sermaye Piyasası Kurulu'ndan kaçışa ilişkin bir takım davranışları olmuştur, ama Sermaye Piyasası Kurulu da haberdar olduğu olayların üzerine zamanında gitmemiştir. Halka arzın veya halktan para toplamanın bankalar aracılığıyla yapılmasını zorunlu tutmak gerekirdi. SPK'da bu zorunluluk vardır ancak zorunlu değildir. Yani isterseniz şirket olarak kendiniz halka arz işlemlerini yapabiliyorsunuz. Fakat özellikle borsa şirketleri halka açıldığı için bunlar da doğal olarak bankaları aracı kurum olarak kullanmaktadırlar. Onun için bu tür para toplamalarda fazla bir sorun yaşanmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir genel hüküm konulsaydı yeterli olurdu. Yoksa zaten bu hükümler mevcut hükümlerin tekrarıdır ibaret bana göre hatta belki daraltıyor da olabilir.⁵

E. Kurucuların, Yönetim Kurulu Üyelerinin, Yöneticilerin ve Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu (6102/m.553)

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar. Ayrıca Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu

⁵ ARSLAN, İbrahim: *Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması*, Mimoza Yayınevi, Konya 2014, s.52.

olmazlar. Bu durum, belli bir maddeye göre devir sınırlamasını kaldırmış, onun yerine kanuna dayanarak, yani kanunun cevaz verdiği tüm devirleri kapsama almıştır. Bu durumda söz konusu olan, kanuna dayalı görev ve yetki devri olduğu için yardımcı kişilere devirde sorumluluk hususu uygulanmayacaktır.

Diğer taraftan, hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz. Dolayısıyla yönetim organınca, organsal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümlerini tanımakta, ancak bu yükümlerin kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmadığı belirtilmektedir. Bu durum, yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir.

3. FARKLIlaştırILMIŞ TESEL-SÜL SORUMLULUĞU

Farklılaştırılmış teselsül prensibi ise İsviçre Borçlar Kanunu'ndan hukuku muza aktarılmış bir sorumluluk türüdür. Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde müteselsil sorumluluk kabul edilmişken, 6102 sayılı Türk Ticaret

Kanunu ile farklılaştırılmış teselsül ilkesi kabul edilmiştir.

6762 sayılı Mülga Ticaret Kanunu döneminde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını gerektiren hallerde, kusur derecesine bakılmaksızın müteselsil sorumluluk uygulanmaktaydı. Burada uygulanan teselsül “tam teselsül” idi. Yani, davacı, sorumlu yöneticilerin kusur derecesine bakmaksızın tazminatın tamamını birinden ya da hepsinden talep edebilmekteydi.⁶

Yürürlükte olan 6102 sayılı Kanun madde 557’de getirilen en önemli değişikliklerinden biri, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda farklılaştırılmış teselsül ilkesini kabul edilmesiydi.⁷ Söz konusu madde kapsamında;

“(1) Birden çok kişinin aynı zararını tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.

(2) Davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilir ve hâkimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilir.

(3) Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir.”

Düzenlemesi hüküm altına alınmıştır.

6 ÇAMOĞLU, Ersin: *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s.86.

7 ÜÇİŞİK, Güzin ve ÇELİK, Aydın: *Anonim Ortaklar Hukuku*, 1. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.513.

Bu ilke çerçevesinde aynı zararın ortaya çıkmasına yol açan yönetim kurulu üyelerinden her biri zarardan, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zararın şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde diğer üyelerle birlikte müteselsilen sorumlu olurlar.⁸

Farklılaştırılmış teselsül, yukarıda belirtildiği üzere 557’nci madde kapsamında hüküm altına alınmış olmasına karşın, söz konusu kavramın, aynı Kanununun 553’üncü maddesinin (3) fıkrası kapsamında da değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira anılan bende göre, “hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz.” Bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir.

Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunu güncel ticari yaşama uygun bulup mevzuatta olmasını doğru bulanların yanısıra, bu sorumluluk türünü eleştirenlerde olmuştur. Örneğin Helvacı, farklılaştırılmış teselsül ilkesinin İsviçre’deki

8 DOĞAN, B. Fatih: *6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri*, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s.254.

uygulanmasından yola çıkarak rücu mekanizmasının çalışmayacağı görüşünü ileri sürmüştür. İlkenin İsviçre hukukundaki uygulamasında yönetim kurulu üyeleri ile birlikte denetçilere de dava açılmaktadır. Denetçiler iyi bir sigorta sistemi ile korunmuş tüzel kişilerden oluşmaktadır. Bu durumda tazminat yükü sigorta şirketleri üzerine kalmakta ve malvarlığı yeterli olmayan yönetim kurulu üyeleri açısından rücu mekanizması çalışmamaktadır.⁹

A. Birlikte Verilen Zarar

Yönetim kurulunda bulunan üyeler toplantı esnasında bir karar almış ve alınan bu karar yüzünden bir zarar meydana gelmişse, bu halde birlikte verilen zarar sözkonusu olur. Herhangi bir üyenin tek başına gerçekleştirdiği bir eylem veya fiil sonucunda bir zarar meydana gelmişse bu durumdan sadece kendisi sorumludur, teselsül söz konusu olamaz.¹⁰

Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin uygulanabilmesi için zarar ile zarar veren arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir. Mahkeme tarafından ilk olarak "birlikte verilen zarar" araştırması yapılır. Davacı zararın tamamını birlikte verilen zarar olarak nitelendirerek tazminat talebinde bulunmuş olsa da mahkemenin bu konuda araştırma yaparak teselsülde farklılaştırmaya gitmesi gerekir. Bazı durumlarda zararın tamamı yönetim kurulu üyelerinin beraberce aldıkları bir

kararla verilebileceği gibi tek bir üyenin ya da üyelerin bazılarının kişisel eylem ve kararlarının sonucu olarak da verilebilir. Burada müteselsil sorumluluk ilkesi ve farklılaştırılmış teselsül ilkesi arasında bir karşılaştırma yapmak yerinde olacaktır. Aslında bu açıdan her iki ilkede aynı sonucu doğurur. Çünkü müteselsil sorumluluğun uygulandığı 6762 sayılı Kanunun 336'ncı maddesine göre söz konusu zararın verilmesinde kusuru olmayan üyenin bunu ispatlayarak sorumluluktan kurtulması mümkündür.¹¹

B. Kusurun Derecesi

Anonim şirketlerde her bir yönetim kurulu üyesi, zararın tamamından değil, kendi kusuru ölçüsünde zararın o ölçü veya dereceye denk gelen kısmından sorumludur.

Hâkim, yönetim kurulu üyesini ne kadar tazminattan sorumlu tutulacağı konusunda, meydana gelen zarar ve kusurlar incelemesi sonucu karar verir. Bu noktada bahsi geçen yönetim kurulu üyesinin tek başına verdiği zarar dikkate alınarak tazminat miktarı belirlenir. Bu yüzden yönetim kurulu üyesinin tek başına verdiği zarar aşamasında indirimden yararlanma şansı vardır.¹²

Kusurun derecesi bakımından müteselsil sorumluluk ile farklılaştırılmış teselsül arasında bir karşılaştırma yapılacak olursa farklılıklar olduğu görülmektedir. **Müteselsil sorumlulukta kusurla zarar arasında illiyet bağı kurulmamaktadır.** Üyeler kusurlarının derecesine bakılmadan davacıya karşı zararın tamamından

9 HELVACI, Mehmet: *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu (Organı) Konusunda Getirdiği Yenilikler*, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri Uluslararası Konferansı, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara 2008, s.256.

10 PULAŞLI, Hasan: *Yeni Şirketler Hukuku*, Ankara, Adalet Kitabevi, Ankara 2012, s.937.

11 KIRKAN, Merve: *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013, s.67.

12 DOĞAN, age, s.258.

sorumlu olurlar. Farklılaştırılmış teselsülde ise kusurla zarar arasında illiyet bağı kurulmakta böylece üyenin verdiği zarar oranında tazminattan sorumlu olmasını öngörmektedir.¹³

C. Tazminat Miktarının Tespit Edilmesi

Yukarıda belirtilen 557'nci maddenin (2) numaralı bendi kapsamında, davacı, aynı davada her bir davalının tazminat borcunun belirlenmesini o davaya bakan hâkimden talep edebilir.

Davacının bu durumu kesin talep etme gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. Mahkeme bunu dikkate almaksızın öncelikle resen zararın tamamını tespit eder. Zararın tamamı, müteselsil sorumluların ve kişisel sorumluların verdiği zararın toplamını ifade eder.¹⁴

Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda tazminatın hesaplanması amacıyla aşağıdaki örnek verilebilir;¹⁵

“Zarar gören, zararın giderilmesi için 500.000 TL talep etmiştir. Mahkeme 400.000 TL tazminat ödenmesine hükmetmiştir. Bu tazminatın 300.000 TL'si müteselsilen sorumlu olunan zarar, 100.000 TL'si münferiden sorumlu olunan zarardır. Müteselsilen sorumlu olunan zarardan (A)'nın payı %80, (B)'nin payı %70, (C) ve (D)'nin payı %50'dir. Buna göre 300.000 TL olan müteselsil zararın (A) 240.000 TL'sinden, (B) 210.000 TL'sinden, (C) 150.000 TL'sinden, (D) 150.000 TL'sinden sorumlu olacaktır.

13 KIRKAN, agt, s.68.

14 TEKİNALP, Ünal: *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş, İkinci Bası, İstanbul 2011, s.307.

15 KARAHAN, Sami: *Şirketler Hukuku*, Mimoza Yayınları, Kon-ya 2013, s.808.

Buna göre müteselsil sorumluluk tabanı 150.000' TL'dir.

Diğer taraftan bireysel olarak verilen zarar miktarı olan 100.000 TL'nin (A) 50.000 TL'sinden, (B)'nin 20.000 TL'sinden, (C) 20.000 TL'sinden ve (D) 10.000 TL'sinden sorumlu olacaktır. Zarar gören müteselsil sorumluluk tabanını, herkesten talep edebilir. Ancak zarar gören (A)'dan en fazla 240.000 TL, (B)'den ise 210.000 TL talep edebilir. Buna göre (A) ve (B)'nin müteselsil sorumluluk tabanı 210.000'dir.”

Tazminatın belirlenmesini etkileyecek durumlar dikkate alındığında yönetim kurulunun her bir üyesine yüklenebilecek tazminat miktarının belirlenmesi kolaylaştırılmış olur ve üyeler arasında müteselsil sorumluluğun miktarının tespitine yardımcı olunur. Yönetim kurulu üyelerine tespit edilen en düşük tazminat miktarı müteselsilen sorumlu oldukları miktardır.¹⁶

4. SONUÇ

Mülga Ticaret Kanunu döneminde uygulanan müteselsil sorumluluk yerine, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu Türk hukuk sistemine ilk kez dâhil olmuştur. Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu kapsamında, aynı zararın ortaya çıkmasına yol açan yönetim kurulu üyelerinden her biri zarardan, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zararın şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde diğer üyelerle birlikte müteselsilen sorumlu olurlar. Farklılaştırılmış teselsül, birlikte zarar verenlerin dış ilişkideki sorumluluklarını düzenlemektedir; yoksa bu sorumluluk

16 DOĞAN: age, s.264.

türü sorumluların iç ilişkideki sorumluluk ilişkileri hakkında öngörülmüş bir rücu hükmü değildir.

Öte yandan, anonim şirket statüsündeki belediye şirketleri açısından ister kurulma aşamasında isterse faaliyetlerin devam ettiği sürece belli birtakım sorumluluk halleri ve davranışları söz konusudur ve bunlar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlemiştir. Anılan sorumluluklar bir bakıma, anonim şirketler açısından yasakları da belirtmektedir. Bu sorumluluklar; belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, değer biçilmesinde yolsuzluk, halktan para toplanması durumlarında meydana gelen sorumluluk halleri, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğudur.

KAYNAKÇA

ARSLAN, İbrahim: *Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması*, Mimoza Yayınevi, Konya 2014.

ÇAMOĞLU, Ersin: *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2007, Vedat Kitapçılık.

DİNÇ, Serhan: *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Hâlleri*, Ankara Barosu Dergisi, Sayı:4, 2016 Ankara.

DOĞAN, B. Fatih:6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, , 2. Bası, İstanbul 2011, Vedat Kitapçılık.

HELVACI, Mehmet: *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu (Organı) Konusunda Getirdiği Yenilikler*, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasasına Etkileri Uluslararası Konferansı, Ankara 2008, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları.

KARAHAN, Sami: *Şirketler Hukuku*, Konya 2013, Mimoza Yayınları.

KIRKAN, Merve: *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

ÖNTÜRK, Özgür: *Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Mesleki Sorumluluk Sigortası Ve Yöneticinin Sorumluluğu*, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Ankara 2014.

PULAŞLI, Hasan: *Yeni Şirketler Hukuku*, Ankara 2012, Adalet Kitabevi.

TEKİNALP, Ünal: *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş, İkinci Bası, İstanbul 2011.

ÜÇİŞİK, Güzin ve ÇELİK, Aydın: *Anonim Ortaklar Hukuku*, I. Cilt. Ankara 2013, Adalet Yayınevi.

Fehmi YAĞLI

*Bağımsız Denetçi Mali Müşavir
Çorum İl Genel Meclisi Üyesi*

İL GENEL MECLİSLERİNİN İHMAL EDİLEN “GENEL” ÖZELLİĞİ

30 Büyükşehir Belediyeleri hariç olmak üzere 51 ilimizdeki işlerliğini sürdürmekte olan 5302 Sayılı Yasa'da görevleri belirtilen İl Genel Meclislerini pratik hayatta sadece il özel idarelerinin karar organı olarak görmek, değerlendirmek ve çalıştırmak, Kanunda bahse konu edilen il genelini ilgilendiren yatırım ve çalışma programları üzerinde yapılması gerekli çalışmaların gözardı edilmesine neden olmuştur.

5302 Sayılı Yasa'nın İl Genel Meclisinin Görev ve Yetkileri başlığı altında ki 10. maddenin a) bendinde: **“Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, il özel idaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak.”** şeklinde ki İl genel Meclisine yüklemiş olduğu

görevi ifa etmek üzere Valilik Makamının talimatı ile İl Özel idare bürokratlarının öncülüğünde hazırlatılan; il halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere, beş yıllık her seçim dönemini kapsayan çalışma ve yatırım planlaması hazırlanmaktadır.

İlgili yöneticiler tarafından hazırlanarak İl Genel Meclisinin onayına sunulan stratejik plan ile beş yıllık süre içerisinde ilde ki kalkınmanın mevcut durumunu, hedefleri, hedefleri gerçekleştirmede izlenecek yolu, bu süreçte değişimin nasıl takip edileceği ve denetleneceği gibi hususlarda rehberlik yapacak bir yol pusulası niteliği taşımaya amaçlanmaktadır.

Stratejik plan ile halkın mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak

üzere birbirleri ile bağlantılı üç ayrı göreve dikkat çekmektedir. **Birincisi** İl genelini ilgilendiren yatırım ve çalışma programlarını, **ikincisi** İl Özel idaresi faaliyetlerini ve üçüncüsü de İl Özel idaresi personelinin performans ölçütlerini belirleme hususunda İl genel Meclisine görev yüklemektedir.

Stratejik planların geneline baktığımız da o ilin ilçeleriyle birlikte genelini ilgilendiren yatırım ve çalışma programlarında İl Özel İdare kurumu olarak kendi mevcut imkanları ölçüsünde gerçekleştirebilecekleri hususları dikkate almaktadırlar. Bu durum ilçeleri temsilen seçim yoluyla gelen üyelerden teşekkül eden İl Genel Meclisinin mana ve ehemmiyetini sınırlamak suretiyle pasifize ederek gereksiz bir konuma düşürmektedir.

İl Genel Meclisini, İl özel idarenin karar organı olması münasebetiyle sadece bu kurum faaliyetleri çerçevesinde değerlendirmek ve çalıştırmak İl Genel Meclisinin önemine uygun düşmemektedir. **İl Genel meclisine sadece bu çerçeveden bakılıp değerlendirildiği takdirde kamuoyu nezdinde gereksiz bir meclis ve gereksiz üyeler algısının yaygınlaşması kaçınılmaz olmaktadır.** İl genel meclisini sadece il özel idare faaliyetlerine mahkum etmek il genel meclisine yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Halbuki ilgili yasanın üzerinde iyi düşünüldüğünde görülecektir ki zımnen il genel meclisinin bulunduğu ilde **ilin kalkınmasına yönelik devletin proje ofisi gibi çalışma yapmasına işaret etmektedir.** Ancak, il genel meclisinin bu önemli özelliği il özel idare faaliyetlerinin yoğunluğu ara-

sında perdelenmiş ve görmezcelikten gelinmiştir. İl genel meclislerini oluşturan üyelerin ve meclis başkanlarının ilgili yasanın vermiş olduğu bu görevle ilgili hiç bir çalışma ve gayretlerinin bulunmayışı maalesef acı bir gerçek olarak ortada durmaktadır.

İlgili maddede bulunan *“stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını,”* şeklinde ki ifadenin; İl genel Meclislerinin bu önemli görevine işaret etmektedir. Bu görev doğrultusunda İl Genel Meclisi üyeleri seçildikleri ilçelerde sadece köyler değil, ilçenin tamamına yönelik yöre halkının müşterek sorunlarının giderilmesine ve kalkınmasına yönelik olarak imkan ve fırsatların araştırılması için Meclise öneriler vermelidir. Bu şekilde kendi ilçesinin kalkınmasına ve sorunlarının giderilmesine yönelik olarak il genel meclisinin gündemine taşınması ve ilgili komisyonlar marifetiyle raporlaştırılan sorun tespitleri, çözüm yolları ve yatırım araştırmaları; imkanları ölçüsünde il özel idarenin, **İl özel idarenin imkanlarını aşan yatırım ve çalışmaları ise Vali ve iktidar siyasetçileri aracılığı ile merkezi hükümet yetkililerinin dikkatine ve ilgisine meclis sekreteryası marifetiyle sunulmalıdır.**

Elbette ki her ilde il özel idare imkanlarını aşan, merkezi hükümet imkanlarıyla yapılabilecek yatırım ve çalışmalar vardır. İlin kalkınmasına doğrudan etki edecek yatırım ve çalışmaların İl Özel İdarenin imkanlarını aşıyor olması il genel meclisi gündemine alınmaması için bir gerekçe olmamalıdır. Aksine araştırılarak ilgili komisyonlar marifetiyle İl

genel Meclisi raporlarına geçirilmesi ve meclis sekreteryası marifetiyle de ilgili taraflara iletilmesi İl genel Meclislerine söz konusu maddenin yüklediği görevler arasında olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle **stratejik plan metni hazırlanırken il genel meclisin beş yıllık plan süresince ilçeleriyle birlikte o ilin tamamını ilgilendiren yatırım ve çalışmalara yönelik alınacak kararların ve hazırlanacak raporların stratejik planın doğal unsuru olarak değerlendirilmelidir.**

Meclisin görevlerini sayan 10.maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde: "Stratejik plan ile" diyerek başlayan görevlendirmenin ilk bölümünün "yatırım ve çalışma programlarını" ifade etmesi, o ilin sınırları içerisinde genel mahiyette bir planlama çalışmasına işaret etmektedir. Bu çerçevede değerlendirdiğimiz takdirde o ilin ilçeleriyle birlikte kalkınmasına yönelik il genel meclisince alınan kararların ve hazırlanan raporların her birisi stratejik planlamanın doğal unsurları olduğundan stratejik planlamanın hedefleri arasında değerlendirilmesi tabiidir. **Siyasetin gereği, meclis kararlarının muhteviyatı stratejik planın doğal unsurları olup amacı, hedeflenen yatırımlar ve çalışma programlarını oluşturmaktır.** Bu şekilde çalışacak bir il genel meclisi; **siyaset kurumunun ortaya koyduğu politikalar doğrultusunda bürokratik yapının çalışmasına yön verecektir. Siyaset kurumunun etkin olmadığı devlet idaresi bürokratik oligarşinin emrine girer ve bunun sonucunda ise millet nezdinde siyaset kurumunun itibar kaybetmesine neden olur.**

Meclisin görevleri arasında "**İl özel İdaresi personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak.**" hükmü gereği kurum içi analiz bölümü konusu olan personelle ilgili stratejik plan hedefinin elden geldiğince personel azaltılması ve verimli çalıştırılması yönünde olmalıdır. Çünkü özel sektörden her türlü hizmet alımı yapma imkanı varken idarenin personel çokluğu ile verimli olacağını kimse iddia edemez. Aksine kurum hantallaşmakta olup devlet kaynakları israf edilmektedir. Devletin idari yapısında ki bakanlık hiyerarşik yapısına benzer bir yapının il özel idarelerine uyarlanmasının doğru olmadığını söylemek mümkündür. **Bu yüzden İl özel İdarelerinde ki masabaşı memurlarının saha memurlarından daha fazla hale geldiği bir vakiadır.** İl genel meclisi üyeleri kurum personel performans ölçütleri ile ilgili değerlendirme yapmak için maalesef yeterli verilere sahip olmamaktadırlar. Kurum amirlerinin hazır sundukları veriler ve kişisel ilişkilerde ki yansımalar üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.

Yaşadığımız bilgisayar çağında **İl Genel Meclisi üyelerinin seçim çevrelerinde ki ve il genelinde ki il özel İdare çalışmalarını anbean takip etme imkanı mümkünken, maalesef bunun sağlanmamasının bir gerekçesi olamaz.** İl Özel İdareleri tarafından ifa edilen hizmetin ve yatırımların köyler arası olsun veya ilçeler arası olsun hakkaniyet içerisinde uygunluk kriterlerine göre adaletli bir çalışma faaliyeti içerisinde olup olmadığını il genel meclisi üyelerinin mutlaka takip etmesi; demokratik yollarla halkın

seçip il meclisine göndermiş olmasının gereği şarttır. Bu çağda bu ortamı ve imkanı sağlamak zor değildir. **İl genelinde ki Özel İdare çalışmalarının İl Genel Meclisi üyelerince istenildiği anda görüp takip edebileceği interaktif bir sistem kurulmalıdır.** Kurulacak böyle bir sistem ile aynı zamanda il genel meclisi üyelerinin personel performans ölçütlerini değerlendirme de son derece isabet kaydedici ve verim artırıcı bir ortama vesile olacaktır.

Sonuç itibarıyla, il genel meclislerine yasanın yüklemiş olduğu ve ihmal edilen ilin “**genel kalkınmasına**” yönelik vazifelerinin verimli çalıştırılması; başta il genel meclis başkanlıkları olmak üzere meclis üyelerinin de bu doğrultuda

meclis gündemine öneriler vermesine bağlı olmaktadır. Bu doğrultuda il genel meclisi başkanlıkları meclis üyelerini yönlendirici olmalıdır. Verilen önerileri titizlikle ve ön elemeye tabi tutmadan bir çalışma yaparak verilen önerilerin amacına uygun, kamuoyu ve ilgili taraflarca kabul edilebilir hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Önerinin meclisçe kabulünden önceki süreçte ise başta il özel idare memurları olmak üzere ildeki varsa Üniversite, STK’lar kamu kurum ve kuruluşlarınca inceleme, tespit ve projelendirme çalışmaları yaptırmak üzere meclis komisyonları tarafından hazırlanacak raporlara dayanak olması sağlanmalıdır.

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

BELEDİYE TARAFINDAN İMAR İŞLEMİNE TABİ TUTULAN ARSANIN ANONİM ŞİRKETE AYNI SERMAYE OLARAK KONULMASI

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere belediye tarafından imar işlemine tabi tutulan arsaların anonim şirketlere ayni sermaye olarak konulması mümkündür. Bu kapsamda, anonim şirketin sermayesi hem ayni hem de nakdi olabilir. Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur.

Bu çalışmada, yayınlamış bir özelge ve ilgili mevzuattan hareket ederek, tarla olarak alınan arazinin satın alma tarihinden itibaren 5 yıl içinde belediye tarafından imar işlemine tabi tutulduğu ve arsa vasfına dönüştüğü kabul edildiğinde,

parsellenmiş söz konusu arsanın anonim şirkete ayni sermaye olarak konulması durumunda vergilemenin nasıl olacağı konusu üzerinde durulacaktır. Yazımızda öncelikle anonim şirketler açısından ayni ve nakdi sermayeler hakkında bilgi verilecek, sonrasında ise belediye tarafından imar işlemine tabi tutulan gayrimenkulün anonim şirkete ayni sermaye olarak konulması ve vergilendirilmesi hususuna değinilecektir.

2. AYNI SERMAYE

2.1. Ayni Sermaye Konulabilecek Malvarlığı Unsurları

Anonim şirketlerde, üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz ve tedbir bulun-

mayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Ancak hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz. Bu bağlamda, anonim şirkete sermaye olarak konulabilecek ayınlar ve bunların hukukî durumlarını genel hükümlerden farklı olarak düzenlemiştir. Üzerinde sınırlı aynî bir hak, haciz veya tedbir bulunan, nakden takdir ve devrolunamayan ayınların anonim şirkete sermaye olarak konulması, sermayenin korunması ilkesi ile bağdaşmaz bulunmuştur. Tapuya bağlanmamış, zilyetliğin devri yolu ile devredilen taşınmazlar sorununun içtihatı bırakılması uygun görülmüştür.

“Fikrî mülkiyet hakları” ibaresi, fikir ve sanat eserlerini, bağlantılı hakları, markaları, tasarımları, patentleri, coğrafi işaretleri, tescil edilmemiş haklar ile bilgileri, bitki geliştirilmesini, yani ıslahçı haklarını, yarı iletkenlerin topografyalarını kapsayacak şekilde geniş anlaşılmalıdır. Elektronik ortamlar, kazandıkları değer dolayısıyla aynı sermaye olarak sayılmıştır. Ancak, devredilebilme ve nakden takdir olunabilme şartının gerek fikrî mülkiyet hakları gerek elektronik ortamlar için de aranacağı şüphesizdir. Ayrıca, fikrî mülkiyet hakları ile elektronik ortamlar çok çeşitli türleri içerdikleri için bu türlerden bazıları, özellikle bağlantılı haklar, meselâ bir kısım fonogram yapımcısı hakları sermaye olarak konmaya müsait olmayabilir, ya da bu hakların değerlendirilmeleri sorun oluşturabilir. Bilirkişiler bu noktayı belirtmek,

mahkemenin dikkatini çeken, ifadesi açık olan ve kesin nitelik taşıyan görüş beyan etmekle yükümlüdürler. Kuruluş denetçisinin sözü edilen konularda görüş ve ikazlarını sicil memuruna açık olarak bildirmesi gerekir.

Bununla birlikte, şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikrî mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınırlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır. Dolayısıyla taşınmazların aynî sermaye olarak kabul edilmeleri için, taahhütte bulunan kişinin taahhüdünü tapuya şerh olarak kaydettirmesi gerekir. Fikrî mülkiyet hakları, maden hakları, gemiler, hava taşıt araçları özel sicillere sahiptir. Bu sicillerde, ilgili değer aynî sermaye olarak konulduğu hususunda şerh verdirilmesi gerekir. Şerhin üçüncü kişinin iyi niyetini kaldırabileceği düşünülmüş, bunun da sermayenin korunması açısından önemli bir etkiyi haiz olduğu sonucuna varılmıştır. Taşınırlar ise, güvenilir bir kişiye tevdi edilir; aksi halde aynî sermaye olarak kabul edilmezler. Söz konusu gereklilik sicil müdürünün inceleme yetkisinin kapsamında olduğundan, yerine getirilmediği takdirde sicil müdürü şirketi tescil etmez.

Diğer taraftan, Sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde var olan veya kurulacak olan aynı bir hakkın konulması borcunu içeren şirket sözleşmesi hükümleri, resmî şekil aran-

maksızın geçerlidir.

2.2. Aynı Sermayenin Değeri

Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve aylara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır.

Bilirkişi sayısı mahkeme tarafından belirlenir. Ancak, bilirkişi tarafından belirlenen değerlerin aynen esas sözleşmeye yazılmaları gerektiğinden ve taşınmazların tapuya şerh verilmeleri ve taşınırın da tevdi edilmeleri şart olduğundan, ticaret sicili müdürü mahkeme bilirkişilerince yapılmış değerlendirmeyi de arayacak, aksi halde aynı sermayeyi kabul etmeyecektir. Bilirkişilerle ilgili özellikli durumlar vardır;

- Bilirkişiler raporlarında, seçtikleri değerlendirme yönteminin somut olay için hem en adil hem de en uygun yöntem olduğunu açıklamalıdır. Bu şart, bilirkişilerin somut olay gerçeğinin icap ettirdiği uzmanlığa sahip olmaları, ayrıntılı ve karşılaştırmaları içeren açıklamalar yapmalarını zorunluluğuna da işaret eder.

- Rapor resmî nitelik taşıdığından, mevzuatımızdaki “resmî” evraka ilişkin hükümlere tabidir.
- Rapora açıkça itiraz hakkı vardır.
- Alacakların sermaye olarak konulması halinde bunların varlığı ve değeri, yeminli malî müşavir veya serbest muhasebeci malî müşavir raporuyla belirlenir. Bu rapor da “resmî” nitelik taşır.

Diğer bazı kanunlarda yer alan ve “mahkemece atanmış bilirkişi” ilkesine istisna getiren, düzenlemelerin geçerliliğini tanıyan, yani bunları saklı tutan bir hükme, 6102 sayılı Kanununda bilinçli bir şekilde yer verilmemiştir. Temel bir Kanun olan Türk Ticaret Kanununun söz konusu değerlemenin mahkeme tarafından atanmış bilirkişilerce yapılmasına ilişkin ilkesinin başka kanunlarla aşılması uygun görülmemiş, hatta uygulama dikkate alındığında mezkûr istisna sakincaı bulunmuştur. Çünkü, mahkemece atanmış bilirkişinin bertaraf edilmesi “bürokratik” bir engelin kaldırılması olmayıp bir güvencenin yok edilmesidir. Bazı hallerde aynı sermaye konulmasında bilirkişi değerlemesinden vazgeçilebileceğine ilişkin görüşler henüz güvenilir bir sistemi işaret edememiştir. Ayrıca, özel bir kanunla değerlendirme yetkisinin bir kişi veya kuruma verilmesi halinde, çeşitli sorumluluk hükümleri uygulanmaz duruma gelmektedir. Sisteme bu çapta istisna getirilmesine izin vermemek işlem güvenliğinin gereğidir.

3. NAKDİ SERMAYE

3.1. Nakdi Sermayenin Ödenmesi

Anonim şirketlerde en az sermaye tutarı, tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş olmak üzere elli bin Türk Lirasından ve sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç olarak yüz bin Türk Lirasından aşağı olamaz. Bu en az sermaye tutarı Bakanlar Kurulunca artırılabilir. Nakden taahhüt edilen payların itibarı değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir.

Bu durum, hukukumuzda 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile gelen, pay bedelinin ne oranda ne zaman ödenmesinin şart olduğu konusundaki belirsizliği ortadan kaldırmıştır. Kalan sermaye borcunun, tescili izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi şartı ile sermayenin ödenmemiş kısmının “unutulmaya bırakılması” sağlanmış, bu yolla sermayenin korunması ilkesine uygun hareket edilmiştir. Bakiyenin ödetilmesini sağlamak ve gerekliyse fesih davası açmak Gümrük ve Ticaret Bakanlığının görevidir. Primin tamamının ödenmesi zorunluluğu ile bir yandan taksitin mümkün olup olmadığı tereddüdünün ortadan kaldırılması, diğer taraftan da özvarlığın güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Ancak şunu da belirtelim; SPK mevzuatı açısından taksit mümkün değildir.

3.2. Nakdi Sermayenin Ödeme Yeri

Nakdi ödemeler, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na bağlı bir bankada, kurul-

makta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörül-müş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek olan tutarlarının ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanır. Banka, bu tutarı, şirketin tüzel kişilik kazandığını bildiren bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, sadece şirkete öder.

Şirket, yukarıda öngörülen noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

4. BELEDİYE TARAFINDAN İMAR İŞLEMİNE TABİ TUTULAN ARSANIN ANONİM ŞİRKETE AYNİ SERMAYE OLARAK KONULMASIYLA İLGİLİ MEVZUAT

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 37 nci maddesinin birinci fıkrasında; her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu, aynı fıkranın (6) numaralı bendinde ise bu Kanunun uygulanmasında, satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parsellenerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılmasından elde edilen kazançların ticari kazanç sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, anılan Kanunun mükerrer 80 inci maddesinde;

"Aşağıda yazılı mal ve hakların elden

çıkartılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır...

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tâbi çiftçilerin zirâi istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak (5615 sayılı kanunun 5 inci maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 1/1/2007 tarihinden geçerli olmak üzere 04.04.2007) beş yıl içinde elden çıkartılmasından doğan kazançlar (Kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkulleri tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.).

Bu maddede geçen «elden çıkarma» deyimi, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder."

Hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanunun Geçici 71 inci maddesinde ise; "Bu Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin uygulanmasına ilişkin olarak, 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde sayılan ve 1/1/2007 tarihinden önce iktisap edilmiş olan mal (gerçek usulde vergilendirilen çiftçilerin zirâi istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların elden çıkartılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde dört yıllık süre esas alınır." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca konuya ilişkin olarak ayrıntılı açıklamaların yapıldığı 76 seri no.lu Gelir Vergisi Sirkülerinin "5. Cins Tashihi Yapılan Gayrimenkuller ile Kat Karşılığı Olarak Müteahhit veya Konut Yapı Kooperatiflerinden Alınan Gayrimenkullerin Satılması Halinde İktisap Tarihinin Belirlenmesi" başlıklı bölümünde;

"Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 16.03.2010 gün ve 2010/4-1697 No.lu Genelgesinde, cins değişikliği (cins tashihi), bir taşınmaz malın cinsinin, yapısız iken yapılı veya yapılı iken yapısız hale; bağ, bahçe, tarla vb. iken arsa, arazi iken, bağ, bahçe vb. duruma dönüştürmek için paftasında ve tapu sicilinde yapılan işlem olarak tanımlanmıştır.

Arazi vafında iktisap edilen gayrimenkulün belediyelerce ifraz ve taksim işlemine tabi tutularak satılması halinde iktisap tarihi olarak arazinin iktisap edildiği tarih değil, belediyenin ifraz işlemi sonucu arsa vafını kazanarak, cins tashihi yapıldığı tarihin esas alınması gerekir."

açıklamasına yer verilmiştir.

5. SONUÇ

Özetle anonim şirketlerde, üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir ve konulan aynı sermayeye şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir.

Yukarıda yer alan açıklamalara göre, belediye tarafından imar işlemine tabi

tutulmak suretiyle iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parsellenmiş ve arsa vasfını kazanmış olan gayrimenkulün bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konması işlemi; “satılma” olarak değerlendirilemeyeceğinden Gelir Vergisi Kanununun 37’nci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi uyarınca ticari kazanç da söz konusu olmayacaktır. Ancak, bu işlem, mezkûr Kanunun mükerrer 80 inci maddesi çerçevesinde “elden çıkarma” kapsamında olması nedeniyle arazinin parsellenerek arsa vasfını kazandığı tarihten itibaren 5 yıl (cins tashihihinin 01.01.2007 tarihinden önce yapılması halinde 4 yıl) içerisinde bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulması halinde

bu işlemde doğan kazancın değer artış kazancı olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5411 sayılı Bankacılık Kanunu (Resmi Gazete: 1.11.2005 tarih ve 25983 (mük.) sayılı) <https://www.mevzuat.gov.tr/>

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (Resmi Gazete: 6.1.1961 tarih ve 10700 sayılı) <https://www.mevzuat.gov.tr/>

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (Resmi Gazete: 14.2.2011 tarih ve 27846 sayılı) <https://www.mevzuat.gov.tr/>

Mustafa ŞEN

Milli Savunma Bakanlığı
Uzman

SÜRESİ İÇİNDE ÖDENMEYEN SOSYAL GÜVENLİK PRİMİ VE DİĞER ALACAKLARIN KORUNMASI VE TAKİBİ

1. GİRİŞ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uygulanmasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası ve isteğe bağlı sigorta bakımından farklı durumlara göre prim ödeme yükümlüleri; işverenler, sigortalının kendisi, kamu idareleri, Türkiye İş Kurumu veya eğitim görülen okullardır. Süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uygulanmaktadır. Bu kapsamda 27.10.2008 tarih ve 27010 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İliş-

kin Yönetmelik”, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen ve Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilerce kullanılan yetkilerin, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacakların korunmasında, takip ve tahsilinde Sosyal Güvenlik Kurumunca (Kurum) kullanılmasına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmada, süresi içinde ödenmeyen sosyal güvenlik primi ve diğer alacakların korunması ve takibinin nasıl yapılacağı ile ödenme yöntem ve şekillerinin neler olabileceği üzerinde açıklamalar yapılacaktır.

2. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU ALACAKLARININ KORUNMASINA İLİŞKİN YETKİLER

“Prim”, sigortalılar için ilgili Kanunlarda belirtilen prime esas kazançlar ve oranlar üzerinden alınacak tutarlarını ifade etmektedir. “Diğer Alacaklar kavramı” ise sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primleri ile işsizlik sigortası primleri hariç olmak üzere, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu’nun 37’nci maddesinde yer alan (işsizlik sigortası primleri, idarî para cezaları, gecikme zamları, katılım payları v.s.) ve süresi içinde ödenmemesi nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu alacağına dönüşen alacaklar ile kendi özel kanunlarında Kuruma takip ve tahsil yetkisi verilen alacaklar anlamına gelmektedir.

Anılan yönetmelikte; kurum alacaklarının korunmasına ilişkin yetkiler, ödeme ve tecile ilişkin yetkiler ve kurum alacaklarının cebren tahsiline ilişkin yetkilere yönelik hükümler ve düzenlemeler yer almıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu alacaklarının korunmasına ilişkin yetkiler (**Teminat isteme, şahsi kefalet, ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuk, gelir, aylık ve ödeneklerin haczi**) Yönetmeliğin 5, 6, 7, 8 ve 9’uncu maddelerinde belirtilmiştir.

A) Teminat İsteme (Md. 5)

Tahsil dairesi, Kurumun tahsilâtla görevli ünitesini, servisini, icra memurlarını, memurlarını ve Kurum adına vekâletname verilen gerçek ve tüzel kişileri ifade eder. Bu daire, Türkiye’de ikametgâhı bulunmayan borçlunun durumu, Kurum alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyor ise borçludan mevzuatta belirtilen teminatı isteyebilir.

5510 sayılı Kanununun 59’uncu maddesinin ikinci fıkrası, 85’inci maddesinin birinci fıkrası ve 86’ncı maddesi uyarınca Kurum alacağını tahakkuk ettirecek gerekli işlemlere başlanmış olması hâlinde, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler sonucunda bulunan tutar üzerinden tahsil dairesince teminat istenebilir.

Teminat olarak kabul edilecek değerler ise şunlardır;

- Para,
- Bankalar ve özel finans kurumları tarafından verilen süresiz teminat mektupları,
- Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler,
- Hükümetçe belli edilecek Milli esham ve tahvilat,
- İlgililer veya ilgililer lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve alacaklı amme idaresince haciz varakasına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

B) Şahsi Kefalet (Md. 6)

Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmeme konusunda tahsil dairesi yetkili kılınmıştır. Kurum alacaklarının tahsili ile ilgili olarak 6183 sayılı Kanununun 10’uncu maddesinde belirtilen teminatı sağlayamayan borçluların, borç ödemedi hüsünüyetli ve malî gücü yüksek olan muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olarak göster-

mesi hâlinde, şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı tahsil dairesi kabul edebilir.

Dolayısıyla tahsil dairesi, şahsi kefaleti kabul etmeden önce borçlunun borç ödemedede iyi niyetli olup olmadığına ve malî gücü yüksek olan muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu olarak gösterip göstermediğine bakarak kararını verir. 6183 sayılı Kanunun 11'inci maddesine göre şahsi kefalet, tespit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur.

C) İhtiyati Haciz (Md. 7)

İhtiyati haciz, Kurum alacakları ile ilgili olarak 6183 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinde belirtilen sebeplerin bulunması hâlinde, hiçbir süreye bağlı kalmaksızın ünite müdürünün kararıyla derhâl uygulanır. Ünite müdürü, Kurumun tahsilâtla görevli sosyal güvenlik il müdürlüğü ile sosyal güvenlik merkezlerindeki görevli müdürdür. 6183 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinde belirtilen ihtiyati haczi gerektiren haller şunlardır;

- Teminat istenmesini gerektiren haller mevcut ise,
- Borçlunun belli ikametgahı yoksa,
- Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarını kaçırmaması ve hileli yollara sapması ihtimalleri varsa,
- Borçludan teminat göstermesi istendiği halde belli müddette teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse,
- Mal bildirimine çağrılan borçlu belli müddet içinde mal bildiri-

minde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa,

- Hüküm sadır olmuş bulunsun bulunmasın para cezasını müstelzim fiil dolayısıyla amme davası açılmış ise,
- İptali istenen muamele ve tasarrufun mevzuunu teşkil eden mallar, bu mallar elden çıkarılmışsa elden çıkarılanın diğer malları hakkında uygulanmak üzere, 6183 sayılı Kanununun 27, 29, 30'uncu maddelerinin (ivazsız, hükümsüz ve amme alacağının tahsiline imkân bırakmamak maksadıyla yapılan tasarruflar) tatbikini icap ettiren haller varsa.

İhtiyati hacze karşı borçlunun dava açma hakkı saklıdır. Haklarında ihtiyati haciz uygulanan borçlular, haczin yapıldığı tarihten, gıyapta yapılan hacizlerde ise haczin tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde yetkili iş mahkemesinde dava açabilir. Yetkili iş mahkemesi, Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesidir.

Bununla birlikte, borçlu tarafından, ihtiyati hacze karşı 7 gün içinde ihtiyati haczin iptali için dava açılmış olsa bile, hüküm kesinleşinceye kadar ihtiyati haciz devam eder. İhtiyati hacze karşı 7 günlük dava açma süresinin geçmesinden sonra alacaklı tahsil dairesince ödeme emrinin tebliği ile ihtiyati haciz kesin hacze çevrilir.

D) İhtiyati Tahakkuk (Md. 8)

İhtiyati tahakkuk konusunda ünite müdürünün yazılı emri ile harekete ge-

çilir. Ünite müdürü, 6183 sayılı Kanunun 17'nci maddesinde belirtilen sebeplerin bulunması hâlinde, ilgili servisin yazılı talebi üzerine borçlunun henüz tahakkuk etmemiş borçlarından Kurumca tespit ve ilan edilecek olanlarla bunların gecikme cezası, gecikme zammı ve idari para cezalarının derhâl tahakkuk ettirilmesi hususunda yazılı emir verebilir. Söz konusu 17'nci maddede belirtilen sebepler şöyledir;

- İhtiyati haciz sebeplerinden birisinin mevcut olması,
- Mükellef hakkında 6183 sayılı Kanunun 110'uncu maddesi gereğince takibata girilmiş olması,
- Teşebbüsün muvazaalı olduğu ve hakikatte başkasına aidiyeti hakkında deliller elde edilmiş olması.

Ünitenin ilgili birimleri müdürün yazılı emrini derhâl tatbik etmek zorundadır. Haklarında ihtiyati tahakkuk üzerine ihtiyati haciz uygulanan borçluların dava açma hakları saklıdır. İhtiyati tahakkuk sebeplerine ve miktarına haczin yapıldığı tarihten, gıyapta yapılan hacizlerde ise haczin tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde yetkili iş mahkemesinde dava açabilir.

E) Gelir, Aylık ve Ödeneklerin Haczi (Md. 9)

Kurumca verilen gelir, aylık ve ödenekler haczedilemez. Bu yasağın istisnası 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 88'inci maddesine göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçlarıdır. 5510 sayılı Kanunun 93'üncü maddesinde "gelir,

aylık ve ödenekler; 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez" hükmü yer almaktadır.

Yargıtay 12'nci Hukuk Dairesinin 17.04.2008 tarih, E.2008/26999, K.2009/6738 sayılı Kararı'nda; "...sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez. Gelir, aylık ve ödenekleri 88. maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez..." Denilmektedir.

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 121'inci maddesi gereğince Kurumdan alınan gelir ve aylıkların nafaka borçları dışında haczinin mümkün olmadığı, 5510 Sayılı Yasa ile getirilen yeni düzenleme ile haczedilemezlik hükmünde herhangi bir değişikliğe gidilmediği belirtilmiştir.

3. ÖDEME, TECİL VE TAKSİTLENDİRME

"Borçlu" ifadesi Sosyal Güvenlik Kurumu alacağını ödemek zorunda olan gerçek kişiler veya bunların kanuni temsilcilerini, mirasçılarını, kefillerini, vakkıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenleri, tüzel kişiler ile tüzel kişiliği haiz işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzey yöneticileri ve yetkilileri ile kanuni temsilcilerini ya da kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlilerini, yabancı şahıs ve temsilcilerini, işveren vekillerini, alt

işvereni, geçici iş ilişkisi ile sigortalıyı devir alan işvereni, işyerinin devralınması veya intikal etmesi ya da başka bir işyerine katılması veya birleşmesi hâlinde yeni işvereni ifade etmektedir.

Dolayısıyla Sosyal Güvenlik Kurumu alacağının 5510 sayılı Kanunda ve bu Kanuna istinaden Kurumca belirlenen, Kuruma takip ve tahsil görevi verilen diğer alacakların ise kendi özel kanunlarında belirtilen sürelerde Kuruma ödenmesi esastır. Özel kanunlarında ödeme zamanı belirlenmemiş olan diğer alacaklar Kurumca belirlenecek usul ve esaslara göre yapılacak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin icra memurları ile yetkili ve sorumlu memurları tarafından verilecek makbuz karşılığında yapılır. Makbuz karşılığı yapılmayan ödemelerle, icra memurları ile yetkili ve sorumlu memurlardan başkasına yapılan ödemeler Kurum alacağına mahsup edilemez. Kurum alacaklarının tahsilinde kullanılan makbuzların şekli Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenir. Kurum alacağı, Kurumun işverenlere olan borçlarından mahsubu suretiyle tahsil edilebilir. Kurum, ödemenin özel ödeme şekilleri kullanılmak suretiyle yapılması zorunluluğunu getirmeye yetkilidir. Bu yetki, Kurum alacağının türü, ödeme zamanı ve bulunduğu safhalar itibarıyla topluca veya ayrı ayrı kullanılabilir (Md. 10).

Uygulamada birkaç farklı ödeme yeri belirlenmiştir. Bu kapsamda Kurum alacakları, postaneler, Kurumun anlaşmalı olduğu bankalar veya katılım bankaları aracılığı ile ödenebilir. Sosyal Güvenlik Kurumu, ödeme yapılmasına izin verdiği takdirde, ödemenin;

- a) Çizgili çek kullanmak suretiyle,
 - b) Prim ödeme yükümlüsü veya borçlu hesabından Kurumun anlaşmalı olduğu banka veya katılım bankalarındaki hesabına aktarma suretiyle,
 - c) Kurumun anlaşmalı banka veya katılım bankalarındaki hesaplarına ödeme suretiyle,
 - ç) Postaneler aracılığı ile,
 - d) Banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanmak suretiyle,
- Yapılmasını düzenlemeye yetkilidir.

Bankalarca tahsil edilen veya banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanımı karşılığı olarak ödenmesi gereken paraların Kurum ve/veya ünite hesaplarına aktarılma süresi tahsil edildikleri tarihten itibaren azami 7, kredi kartı ile yapılan ödemelerde işlem tarihini takip eden günden itibaren azami 20, postaneler aracılığıyla yapılan ödemelerde ise yapılan ödemelerin Kurum hesaplarına intikal ettirilme süresi ödemenin yapıldığı tarihten itibaren azami 10 gündür. Kurum, bu süreleri aşmamak üzere alacak türleri ve/veya bankalar itibarıyla farklı süreler tayin etmeye yetkilidir (Md. 11).

Ödemenin yapılması ancak, yasal süre içerisinde aktarılamaması halinde sorumluluk Sosyal Güvenlik Kurumuna ait değildir. Bankalarca tahsil edilen veya banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanımı karşılığı olarak ödenmesi gereken paralar süresi içinde Kuruma ve/veya ünite hesaplarına aktarılmadığı, postaneler vasıtasıyla yapılan ödemeler süresinde Kuruma ve/veya üniteye intikal etti-

rilmediği takdirde, söz konusu Kurum alacağı, tahsilatı yapan bu kuruluşlardan tahsil tarihinden intikal tarihine kadar hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir. Banka aracılığı ile tahsil edilen paraların belirlenen sürelerde Kuruma veya ilgili üniteye aktarılmasından, tahsilatı yapan veya banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanımından dolayı ödeme yapması gereken banka şube müdürleri, postane aracılığı ile yapılan ödemelerin belirlenen sürelerde Kuruma veya ilgili üniteye intikal ettirilmesinden ise postane veya posta çek merkezi müdürleri sorumludurlar. Bankalar, Kurum alacaklarının kredi kartı ile ödenmesi sırasında kurum borçlusundan komisyon alabilirler. Kurum, kredi kartı kullanılmak suretiyle yapılacak ödemelerde komisyon ödenmemesi için Kurum alacağının vade tarihinden (bu tarih dâhil) azami 20 gün öncesine kadar belirlenecek bir sürede ödeme yapılması şartını getirmeye, ödemelerin, komisyonsuz veya komisyon karşılığı yapılma şekillerinden birini veya her ikisini birlikte kullandırmaya yetkilidir.

Alacağın tecil edilmesi ve taksitlendirilmesi de mümkündür. Bu kapsamda, Kurum alacağının vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi, Kurum borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, Kurum Yönetim Kurulunca veya Kurum Yönetim Kurulunun yetkisini devrettiği makamlarca, Kurum alacağı 6183 sayılı

Kanununun 48 inci maddesine¹ göre tecil faizi alınarak tecil olunabilir. Tecil edil-

1 Tecil:

Madde 48 -

(Değişik birinci fıkrası: 30/5/1985 - 3209/1 md.) Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

(Ek fıkrası: 4/6/2008-5766/6 md.) Şu kadar ki, amme borçlusunun alacaklı tahsil daireleri itibarıyla tecil edilen borçlarının toplamı ellibin Yeni Türk Lirasını (bu tutar dahil) aşmadığı takdirde teminat şartı aranılmaz. Bu tutarın üzerindeki amme alacaklarının tecilinde, gösterilmesi zorunlu teminat tutarı ellibin Yeni Türk Lirasını aşan kısmın yarısıdır. Bakanlar Kurulu; bu tutarı on katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, yeniden kanuni tutarına getirmeye ve alacaklı amme idareleri itibarıyla bu hadler arasında farklı tutar belirlemeye yetkilidir.

(Ek fıkrası: 31/1/1984 - 2975/6 md.) Borcunun tecilini talep eden ancak, talepleri uygun görülmemekle reddedilen borçlular söz konusu borçlarını reddin tebliği tarihinden itibaren idarece 30 güne kadar verilebilecek ödeme süresi içinde ödedikleri takdirde bu amme alacağı ödendiği tarihe kadar faiz alınmak suretiyle tecil olunur.

Tecil salahiyetini kullanacak ve bu salahiyeti devredecek olanlar, Devlete ait amme alacaklarında ilgili vekiller, vilayet hususi idarelerine ait amme alacaklarında valiler, belediyelere ait amme alacaklarında belediye reisleridir.

(Değişik fıkrası: 4/6/2008-5766/6 md.) Haciz yapılmışsa mahcuz mal, değeri tutarınca teminat yerine geçer. Tecil edilen amme alacakları ile ilgili olarak daha önce tatbik edilen ve borcun tamamını karşılayacak değerde olan hacizler, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır ve buna isabet eden teminat iade edilir. Ancak, mahcuz malların değeri tecil edilen borç tutarından az, zorunlu teminat tutarından fazla olması halinde, tatbik edilen hacizler, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarı mahcuz mal değerinin altına inmediği müddetçe kaldırılmaz. Tecilli borca karşılık alınan teminat ise, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarının zorunlu teminat tutarının altına inmesi durumunda, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır.

(Değişik fıkrası: 4/6/2008-5766/6 md.) Tecil salahiyetini kullanacak ve bu salahiyeti devredecek olan makamlar; tecil edilecek amme alacaklarını tür ve tutar olarak belirlemeye, amme borçlusunun faaliyetine devam edip etmediğini esas alarak tecil edilecek alacakları tespit etmeye, tecilde taksit zamanlarını ve diğer şartları tayin etmeye ayrıca 213 sayılı Kanuna göre Maliye Bakanlığınca ilan edilen mücbir sebep hali kapsamındaki amme borçlularının, mücbir sebep halinin sona erdiği tarihe kadar ödemeleri gereken amme borçları ile mücbir sebep nedeniyle ödeme süreleri ertelenen amme borçlarını faiz alınmaksızın veya yürürlükteki faiz oranından daha düşük faiz oranıyla tecil etmeye yetkilidir.

Tecil şartlarına riayet edilmemesi, değerini kaybeden teminatın veya mahcuz malların tamamlanmaması veya yerlerini başkalarının gösterilmemesi hallerinde amme alacağı muaccel olur. (Ek: 25/5/1995-4108/13 md.) Tecil edilen amme alacağının gecikme zammı tatbik edilmeyen alacaklardan olması halinde, ödenen tecil faizleri iade veya mahsup edilmez.

mesi için yazılı talepte bulunulan Kurum alacağı toplamı ellibin Türk Lirasını aşmadığı takdirde teminat şartı aranmaz. Bu tutarın üzerindeki Kurum alacaklarının tecilinde, gösterilmesi zorunlu teminat tutarı ellibin Türk Lirasını aşan kısmın yarısıdır. Bakanlar Kurulunca teminat aranılmamasına ilişkin tutarının değiştirilmesi durumunda belirlenen bu tutara göre işlem yapılır (Md. 13).

Bununla birlikte tecil faizi, Maliye Bakanlığının belirlediği oranlarda uygulanır. Tecil faizi oranında değişiklik yapılması hâlinde, bu değişikliğin Resmî Gazete’de yayımlandığı tarihten önce tecil edilen alacaklara, değişikliğin yapıldığı tarihe kadar eski oranlar, değişiklik tarihinden itibaren ise belirlenen yeni oran üzerinden tecil faizi uygulanır. Ancak, tecil faizi oranının yükselmesi hâlinde değişikliğin yayımı tarihinden önce yapılan veya henüz sonuçlandırılmamış taleplere istinaden yapılacak tecillerde ise eski oranlar üzerinden tecil faizi alınır. Tecilde ödemeler, borç aslı ve ferilerine orantılı olarak mahsup edilir. Tecil şartlarına uyulmaması, değerini kaybeden teminatın veya mahcuz malların tamamlanmaması ya da yerlerine başkalarının gösterilmemesi hâllerinde alacak muaccel olur. Tecilin bozulması durumunda, tahsil edilmiş bulunan tecil faizlerinin, tecile konu toplam borç içindeki gecikme cezası ve gecikme zammına isabet eden bölümü Kuruma irat kaydedildikten sonra, kalan tutar gecikme zammına mahsup edilir (Md. 13).

Anlaşılacağı üzere ödenemeyen alacaklar için gecikme zammı ve gecikme

faizi de söz konusu olur. Bu kapsamda Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse 5510 sayılı Kanunda öngörülen oranlarda ödenmeyen kısmı için tahsil tarihine kadar gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır. Özel kanunları ile Kuruma takip ve tahsil görevi verilen alacakların kanunlarında belirtilen sürelerde ödenmemesi hâlinde, özel kanunlarında belirtilen gecikme cezası ve gecikme zammı oranları uygulanır.

4. ÜST DÜZEY YÖNETİCİLERİN SORUMLULUĞU

Prim, sigortalılar için ilgili Kanunlarda belirtilen prime esas kazançlar ve oranlar üzerinden alınacak tutarı ifade ederken, Diğer Alacaklar kavramı, sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primleri ile işsizlik sigortası primleri hariç olmak üzere, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 37 nci maddesinde yer alan (işsizlik sigortası primleri, idarî para cezaları, gecikme zamları, katılım payları v.s.) ve süresi içinde ödenmemesi nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu alacağına dönüşen alacaklar ile kendi özel kanunlarında Kuruma takip ve tahsil yetkisi verilen alacaklar anlamına gelmektedir.

Süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklara ilişkin hükümler 5510 sayılı Kanunun 88’inci maddesinde yer almıştır. Bu maddeye göre;

“...Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 sayılı Kanunun

uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır.

Kurum, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen alacakları hariç olmak üzere her türlü alacağın teminatını teşkil etmek üzere Yeni Türk Lirası ve/veya yabancı para birimi üzerinden ticari işletme, taşınır ve/veya taşınmaz rehnidâhil olmak üzere her türlü teminat almaya yetkilidir.

Kurumun 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen prim ve diğer alacakları amme alacağı niteliğinde olup, imtiyazlı alacaktır. Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı tazminat ve cezalar Kurum hakkında uygulanmaz...”

Söz konusu maddenin uygulanmasına yönelik usul ve esasların ikincil mevzuat düzenlemesi yönetmelikle yapılmıştır.

Yukarıda bahsedilen yönetmelikte; kurum alacaklarının korunmasına ilişkin yetkiler, ödeme ve tecile ilişkin yetkiler ve kurum alacaklarının cebren tahsiline ilişkin yetkilere yönelik hükümler ve düzenlemeler yer almıştır. Prim ve alacakların süresinde ödenmemesine ilişkin üst düzey yöneticilerin sorumluluğu ise 15’inci maddenin konusunu oluşturmuştur. Bu maddeye göre;

“(1) Kurumun prim ve diğer alacaklarını haklı bir sebep olmaksızın 5510 sayılı Kanun ve bu Kanuna istinaden Kurumca belirlenen sürelerde ödemeyen kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer

işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri, 5510 sayılı Kanunun 88 inci maddesi uyarınca Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bunlar hakkında, ödenmeyen primlerin ve diğer alacakların tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre doğrudan takip yapılır.

(2) Özel kanunları ile Kuruma takip ve tahsil görevi verilen diğer alacakların kanunlarında belirtilen sürelerde işverenlerince ödenmemesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilen tüzel kişiliği haiz işverenlerin üst düzey yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri hakkında, 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

(3) Kurum alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcilerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahıslar, Kurum alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumludurlar.”

Sosyal Güvenlik Kurumunun prim ve diğer alacaklarını haklı bir sebep olmaksızın belirlenen sürelerde ödemeyen;

a) Kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri,

b) Tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dâhil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri

Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Bunlar hakkında, ödenmeyen primlerin ve diğer alacakların tahsilini teminen 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre doğrudan takip yapılır.

Özel kanunları ile Kuruma takip ve tahsil görevi verilen diğer alacakların kanunlarında belirtilen sürelerde işverenlerce ödenmemesi hâlinde, yukarıda (b) bendinde sayılanlar hakkında, 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35'inci maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

Kanuni temsilcilerin sorumluluğu başlıklı söz konusu 35'inci maddeye göre;

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Bu madde hükmü, yabancı şahıs veya kurumların Türkiye'deki mümessilleri hakkında da uygulanır.

Tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş veya tasfiye edilmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş tarihinden önceki zamanlara ait sorumluluklarını kaldırmaz.

Temsilciler, teşekkülü idare edenler veya mümessiller, bu madde gereğince ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler.”

Üst düzey yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin maddenin son fıkrası ise ilk fıkradaki hükmün bir yansıması olarak düzenlenmiştir. İlk fıkrada belirtilen görevliler ile kanuni temsilcilerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahıslar, Kurum alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu olarak belirlenmişlerdir.

Öte yandan, 6183 sayılı Kanununun 79 uncu maddesine² istinaden düzenlenen haciz bildirimleri, alacaklı tahsil dairesince, posta veya memur eliyle tebliğ edilir. Kendisine haciz bildirisi tebliğ edilen üçüncü şahıs; borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haczin tebliğinden önce borcun ödendiği veya malın tüketildiği ya da kusuru olmaksızın telef olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise durumu, haciz bildirisinin kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde tahsil dairesine yazılı olarak bildirmek zorundadır. Üçüncü şahsın süresinde itiraz etmemesi hâlinde, mal elinde ve borç zimmetinde

2 Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi:

Madde 79 - (Değişik: 30/3/2006 - 5479/5 md.)

Hamiline yazılı olmayan veya ciro su kabil senede dayanmayan alacaklar ile maaş, ücret, kira vesaire gibi her türlü hakların ve fiilen tutanak düzenlemek suretiyle haczi kabil olmayan üçüncü şahıslardaki menkul malların haczi, borçlu veya zilyed olan veya hut alacak ve hakları ödemesi gereken gerçek ve tüzel kişilere, kurumlara haciz keyfiyetinin tebliği suretiyle yapılır. Tahsil dairesi tarafından tebliğ edilecek haciz bildirisi ile; bundan böyle borcunu ancak tahsil dairesine ödeyebileceği ve amme borçlusuna yapılacak ödemenin geçerli olmayacağı veya elinde bulundurduğu menkul malı ancak tahsil dairesine teslim edebileceği ve malın amme borçlusuna verilmemesi gerektiği, aksi takdirde amme borçlusuna yapılan ödemeler ile malın bedelini tahsil dairesine ödemek zorunda kalacağı ve bu maddenin üç, dört ve beşinci fıkraya hükümleri üçüncü şahsa bildirilir. Tahsil dairesince düzenlenen haciz bildirimleri, alacaklı tahsil dairesince ya da alacaklı amme idaresi vasıtasıyla, posta yerine elektronik ortamda tebliğ edilebilir ve bu tebligatları elektronik ortamda cevap verilebilir. Elektronik ortamda yapılacak tebliğ ve cevapların elektronik ortamda verilebilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir...

sayılır ve hakkında 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Bu bildirim adi posta veya özel kargo yoluyla gönderilmiş ise bildirim Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi aracılığı ile gönderilmiş ise postaya verildiği tarih, bildirim tarihi olarak kabul edilir. Kurum, haciz bildirimlerini elektronik ortamda tebliğ edebilir. Bu tebliğlere elektronik ortamda cevap verilebilir. Tahsil dairesince düzenlenen haciz bildirimleri, Kurum borçlusunun hak ve alacaklarının bulunabileceği bankaların şubelerine doğrudan veya ilgili ünite aracılığı ile tebliğ edilebileceği gibi Kurumca belirlenen ve tebliğ ile duyurulacak tutarın üzerindeki Kurum alacakları için doğrudan bankaların genel müdürlüklerine de tebliğ edilebilir. Haciz bildirisi bankanın genel müdürlüğüne de tebliğ edilmiş ise tüm şubelerini kapsayacak şekilde beyanda bulunma yükümlülüğü bankanın genel müdürlüğüne aittir.

5. SONUÇ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na göre, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (Kurum) süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51'inci, 102'nci ve 106'ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 sayılı Kanunun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. Kurumun 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen prim ve diğer alacakları amme alacağı niteliğinde olup, imtiyazlı olacaktır.

Bu kapsamda, 6183 sayılı Kanunda belirtilen ve Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilerce kullanılan yetkilerin bazıları, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacakların korunmasında, takip ve tahsilinde Sosyal Güvenlik Kurumunca da kullanılabilir. Bu yetkiler yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere teminat isteme, şahsi kefalet, ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuk, gelir, aylık ve ödeneklerin haczidir. Bu yetkilerin Kurumca kullanılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere "Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik" hazırlanmıştır. Yönetmelik ve ilgili Kanun maddesi, süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacakların korunması ve tahsili edilmesi amacıyla taşımaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumu alacağının 5510 sayılı Kanunda ve bu Kanuna istinaden Kurumca belirlenen, Kuruma takip ve tahsil görevi verilen diğer alacakların ise kendi özel kanunlarında belirtilen sürelerde Kuruma ödenmesi esastır. Özel kanunlarında ödeme zamanı belirlenmemiş olan diğer alacaklar Kurumca belirlenecek usul ve esaslara göre yapılacak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin icra memurları ile yetkili ve sorumlu memurları tarafından verilecek makbuz karşılığında yapılır. Kurum alacakları, postaneler, Kurumun anlaşmalı olduğu bankalar veya katılım bankaları aracılığı ile ödenebilir.

Haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde ödenmeyen prim ve alacaklar, üst düzey yöneticilerin sorumluluğuna neden olmaktadır. Bu kişilerin sorumluluğu 5510 sayılı Kanunun 88 inci maddesi uyarınca müştereken ve müteselsilen sorumluluktur. Bunlar hakkında 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılmaktadır. Ayrıca bu görevliler ile kanuni temsilcilerinin farklı şahıslar olmaları hâlinde bu şahısların, prim ve alacakların ödenmesinden müteselsilen sorumlulukları devam etmektedir.

KAYNAKÇA

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun 21/7/1953 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 28/7/1953 <https://www.mevzuat.gov.tr>

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 16.06.2006 Resmî Gazete Sayısı: 26200 <https://www.mevzuat.gov.tr>

5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 20.05.2006 Sayısı: 26173 Kabul Tarihi: 16.05.2006 <https://www.mevzuat.gov.tr>

Sosyal Güvenlik Kurumunca 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Kullanılacak Yetkilere İlişkin Yönetmelik Resmî Gazete Tarihi: 27.10.2008 Resmî Gazete Sayısı: 27010 <https://www.mevzuat.gov.tr>

Salih KAN

Sayıştay Denetçisi

BELEDİYE ŞİRKETLERİ TARAFINDAN YAPILAN BAĞIŞ VE YARDIMLARIN MEVZUAT AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Belediye şirketleri tabi olduğu mevzuat açısından; piyasa şartlarında faaliyet gütmesinden ötürü hem özel hukuka hem de kamu sermayeli şirketler olması sebebiyle belirli durumlarda kamu hukukuna tabi olarak yönetilmesi gereken çoğunlukla sermaye şirketi olarak kurulan şirketlerdir. Güncel hayatımızda birçok sektörde faaliyet güden ve günden güne faaliyet sahaları ile sayısını arttıran belediye şirketleri faaliyetlerinde çoğu zaman mevzuat karmaşası yaşanmakta kamu mevzuatı ile özel hukuk hükümlerinin çeliştiği durumlarla da karşılaşmaktadır. Bu doğrultuda makalemizde belediye şirketleri tarafından yapılan hangi bağış

ve yardımların vergi kanunları gereğince kurum kazancından indiriminin kabul edilebileceği odağında belediye şirketlerince yapılacak bağış ve yardımlar mevzuat açısından detaylı olarak irdelenecektir.

2. MEVZUAT VE AÇIKLAMALAR

Şirketler tarafından yapılacak bağış ve yardımların vergisel durumu 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Diğer İndirimler" başlıklı 10 uncu maddesinde açıklanmış olup diğer indirimler; kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla ve Kanundaki sırasıyla kurum kazancından indirim konusu yapılabilmektedir. Bu madde ile

düzenlenen indirimler, esasen kazancın bulunması halinde beyanname üzerinden indirim konusu yapılan ve kazancın yetersiz olması nedeniyle de sonraki yıllara devredilemeyen indirimlerdir. İndirilebilecek bağış ve yardım tutarının tespitinde esas alınan kurum kazancı, zarar mahsubu dahil giderler ile iştirak kazançları istisnası düşüldükten sonra, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki [Ticari bilanço kârı – (iştirak kazançları istisnası + geçmiş yıl zararları)] tutardır.

Kurum Kazancından %5'i İndirim Konusu Yapılabilen Bağış ve Yardımlar

Belediye şirketleri tarafından; genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köyler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının yüzde beşine kadar olan kısmı kurum kazancından indirim konusu yapılabilecektir.

Kurum Kazancından Tamamı İndirim Konusu Yapılabilen Bağış ve Yardımlar

Belediye şirketleri tarafından; genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi, 100 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 50 yatak) kapasitesinden az olmamak kaydıyla öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırıl-

cak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

Cumhurbaşkanınca Başlatılan Yardım Kampanyalarına Makbuz Karşılığı Yapılan Aynı ve Nakdi Bağışlar

Cumhurbaşkanlığınca yardım kararı alınan yardım kampanyalarına makbuz karşılığında yapılan aynı ve nakdi bağışların tamamı belediye şirketlerince kurum kazancından indirilebilecektir.

Belediye Şirketleri Tarafından Dernek ve Vakıflara Yapılan Bağış ve Yardımların Durumu

Belediye şirketleri tarafından dernek ve vakıflara yapılacak bağış ve yardımlar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75 inci maddesine eklenen hükümlenmiştir. Maddeye eklenen ek hükümde; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz denilerek kanun koyucu tarafından bir sınırlamaya gidilmiştir.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Denetim alanı" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"a)Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahalli idareleri, sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak kamu payı olan özel kanunlar veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kurulmuş anonim ortaklıkları, diğer kamu idarelerini (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç),

b) (Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) (...) (1) (a) bendinde sayılan idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketleri...

...(a) ve (b) bentleri kapsamına giren şirketlerden doğrudan veya dolaylı olarak kamu payı %50'den az olup ilgili mevzuatı uyarınca bağımsız denetime tabi olan; şirketler, bunların iştirakleri ve bağlı ortaklıklarının denetimi, ilgili mevzuatı uyarınca düzenlenen ve Sayıştaya gönderilecek olan bağımsız denetim raporları esas alınarak yapılır. Sayıştay, münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar..." hüküm altına alınmıştır.

Maddede mahalli idarelere bağlı veya bu idarelerin kurdukları veya doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ortak oldukları her çeşit idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler Sayıştay denetim kapsamına alınmıştır. Böylece belediye şirketlerinin Sayıştay denetimine

tabi olması sebebiyle 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi bu şirketler için uygulanmayacaktır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi; "... Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir. Bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usuller Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir..."

5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; "Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan maddî yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunabilirler. (1) 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, dernekler kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilirler. Bu projelerde kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla yüzde ellisi oranında aynı veya nakdî katkı sağlayabilirler."4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi çerçevesinde engel-

lilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işlerini kurmaları, engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler ile benzeri projelerde bu oran aranmaz.” denilmektedir.

Bu iki madde hükmü de kamu kurumlarınca dernek ve vakıflara ne şekilde yardım yapılacağı konusunda içermektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda belediye şirketlerinin bu iki maddeye tabi olmadığı belirtilmiş olup dernek ve vakıflara yardım yapılması kanunen sınırlandırılmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun “Diğer İndirimler” başlıklı 10 uncu maddesinin c bendinde kurumlar vergisi mükelleflerinin vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan derneklere yapılan bağış ve yardımların kurum kazancından %5’i, ilgili maddenin f bendinde iktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış veya yardımların tamamı kurum kazancından indirimini kabul edileceği belirtilmiştir.

Belediye şirketlerinin genellikle kurumlar vergisi olduğu düşünüldüğünde bu şirketler tarafından dernek ve vakıflara yapılacak bağış ve yardımların Kurumlar Vergisi Kanunu gereği indirim konusu irdelenmesi gerekmektedir. Belediye şirketleri tarafından dernek ve vakıflara bağış ve yardım yapılması 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince kanunen mümkün bulunmamaktadır. Ancak,

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nda mükelleflerce dernek ve vakıflara yapılacak bağış ve yardımların kurum kazancından belirtilen şekillerde indirimi kabul edilmiştir.

1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde; Kanunen yasaklanmış fiiller nedeniyle katlanılan giderler ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili giderler niteliğinde olmadığından, bu giderlerin kurum kazancından indirilmesi mümkün olmadığı belirtilmiştir. Bu çerçevede bu iki hüküm değerlendirildiğinde Kanunen yasaklanmış bir fiil olan belediye şirketlerince dernek ve vakıflara yapılan bağış ve yardımın bir gider türü olarak nitelendirilerek kurum kazancından indirimini kabul edilmemesi gerektiği kanaatindeyiz. Çünkü 5520 sayılı Kanun bütün mükelleflerin vergisel yükümlülüklerini düzenleyen bir kanun olması sebebiyle belediye şirketlerine ayrı bir hüküm içermesi çok olası gözükmemektedir. 5393 sayılı Kanun hükümlerine tabi olan belediye şirketlerinin bu Kanun gereğince yapılması mümkün bulunmayan faaliyetler nedeniyle yapılan bir giderin kurum kazancından indirim konusu yapılmaması gerekmektedir.

3. SONUÇ

Sonuç olarak belediye şirketleri tarafından bağış ve yardımların kurum kazancından indirim konusu yapılabilmesi için sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına yapılması ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 10 uncu maddesinde belirtilen amaç ve usullere uygun ola-

rakgerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaç ve usuller çerçevesinde yapılacak bağış ve yardımların kurum kazancından mevzuatta belirtildiği üzere % 5 veya tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

Belediye şirketleri tarafından dernek ve vakıflara yapılacak bağış ve yardımlara ilişkin olarak her ne kadar 5520 sayılı Kanunda belirtilmiş olsa da 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75 nci madde hükmü gereği mümkün bulunmaması sebebiyle yapılacak bağış ve yardımın kurum kazancından indiriminin kabul edilmemesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

6085 sayılı Sayıştay Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 19.12.2010 Sayısı: 27790 Kabul Tarihi: 03.12.2010

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 24.12.2003 Sayısı: 25326 Kabul Tarihi: 10.12.2003

5393 sayılı Belediye Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 13.07.2005 Sayısı: 25874 Kabul Tarihi: 03.07.2005

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 21.06.2006 Sayısı: 26205 Kabul Tarihi: 13.06.2006

5253 sayılı Dernekler Kanunu Resmî Gazete Tarihi: 23.11.2004 Sayısı: 25649 Kabul Tarihi: 04.11.2004

1 seri nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ Resmi Gazete No: 26482, Resmi Gazete Tarihi: 03/04/2007

Fatih YALAZA

Mali Hizmetler Uzmanı

MAHALLİ İDARELER DETAYLI HESAP PLANI İLE İLGİLİ BİR İNCELEME

1. GİRİŞ

Özellikle 1960 lı yılların ikinci yarısından itibaren dünyada ortaya çıkan siyasi ve ekonomik krizler ile bu dönemde teknoloji ve iletişim alanında meydana gelen gelişmeler sonucunda filizlenen yeni kamu mali yönetimi anlayışı, kaçınılmaz olarak ülkemiz kamu mali yönetim sisteminde de köklü bir dönüşüme sebep olmuştur. Bahsettiğimiz bu dönüşüm süreci 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 2006 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte ülkemizde uygulama safhasına geçmiştir. Böylece iç kontrol ve iç denetim, stratejik planlama, performans ölçümü, saydamlık, hesap verebilirlik, kamuoyu denetimi gibi yeni kamu yönetimi anlayışına ait kavram ve uygulamalar Türk kamu mali yönetimi

süreçlerinde yerini almıştır. Bahsettiğimiz kavram ve olguların sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için kamu muhasebe sisteminde de doğal olarak önemli değişiklik ve dönüşümler gerçekleştirilmiştir. Özellikle mali saydamlığı temin etmek üzere kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması ve bu muhasebe sisteminden elde edilen veriler kullanılarak hesap verme sorumluluğu gereğince hazırlanan raporların kamuoyu ve diğer yetkililerin bilgisine sunulması önem kazanmıştır. Bu süreçte mahalli idarelerin kamu muhasebe sistemini düzenlemek üzere Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği yürürlüğe girmiş ve muhasebe işlemlerinde kullanılacak muhasebe hesaplarını belirlemek

üzere Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı hazırlanmıştır. Bu çalışmamızda mahalli idarelerin muhasebe kayıtlarının daha açık ve doğru bilgi üretebilmesi için deneyimlerimiz doğrultusunda özellikle uygulayıcıların nadiren karşılaştığı bazı durumlar özelinde Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına eklenmesi gerektiğini düşündüğümüz detay hesaplar ile ilgili inceleme ve önerilerimize yer verilecektir.

2. MAHALLİ İDARELER MUHASEBE SİSTEMİ İLE İLGİLİ TEMEL MEVZUAT

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Muhasebe sistemi” başlıklı 49 uncu maddesindeki “*Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür. Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur..... Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince uygulanacak çerçeve hesap planı ile düzenlenecek raporların şekil, süre ve türlerine ilişkin hususlar, Kurul tarafından belirlenen muhasebe ve raporlama standartları çerçevesinde, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir. Muhasebe işlemlerine, hesap planlarına ve işlemlerin muhasebeleştirilmesinde*

kullanılacak belgelerin şekil ve türlerine ilişkin düzenleme, beşinci fıkrada belirtilen yönetmeliğe uygun olarak, ilgili idarelerin görüşü alınmak suretiyle merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri için Hazine ve Maliye Bakanlığınca; sosyal güvenlik kurumları için ilgili idarelerce, mahallî idareler için ise İçişleri ile Çevre ve Şehircilik bakanlıklarınca Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle hazırlanır. Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin detaylı hesap planlarına ilişkin hususlar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.” Hükümlerine istinaden temel kamu muhasebe uygulama usullerini belirlemek üzere Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği yayımlanmıştır. Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin detaylı hesap planlarının hazırlanmasında uyulacak usul ve esaslar da Maliye Bakanlığınca yayımlanan 41 Sıra No lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümleri ile belirlenmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, **faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi** ile mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap

verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bir kamu idaresinin başka bir kamu idaresi veya diğer üçüncü kişilerle olan karşılıklı ekonomik ilişkileri veya kamu idaresinin kendi içinde muhasebe işlemi olarak değerlendirilmesi ve raporlanması gereken ve para cinsinden ifade edilebilen her türlü işlem, muhasebe işlemi olarak Yönetmelikte tanımlanmıştır. Bütün muhasebeleştirme işlemlerinin kanıtlayıcı belgelere dayandırılması zorunludur. Kanıtlayıcı belgeler, muhasebeleştirme belgesinin hazırlanmasını gerektiren ve ilgili mevzuatında belirtilen belgelerden oluşur. Muhasebe işlemleri çerçeve hesap planı dahilinde kayıtlara alınacaktır. Yönetim ve raporlama amaçlarına uygun ve etkin bir muhasebe sisteminin oluşturulmasını sağlamak üzere işlemlerin sistemli olarak ve zamanında muhasebeleştirilmesini sağlayan etkin bir kayıt sisteminin oluşturulmasından muhasebe birimleri ve kamu idare yöneticileri sorumludur. Muhasebe kayıt sistemi bünyesinde kullanılacak çerçeve hesap planının genel yapısı ise Yönetmeliğin 46 ncı maddesinde detaylandırılmıştır.

Çerçeve hesap planı; bilanço hesapları, faaliyet hesapları, bütçe hesapları ve nazım hesaplar ana bölümlerine ayrılır. Yönetmelikte belirtilen ana hesap grupları, hesap grupları ve hesapların tamamı çerçeve hesap planını oluşturmaktadır. Bilanço hesapları bölümü, 1 numaradan 5 numaraya kadar olan ana hesap gruplarından; faaliyet hesapları bölümü, 6

numaralı ana hesap grubundan; bütçe hesapları bölümü, 8 numaralı ana hesap grubundan; nazım hesaplar bölümü ise, 9 numaralı ana hesap grubundan oluşur. 7 numaralı ana hesap grubu bu Yönetmelikte yer alan muhasebe ilke ve standartlarına aykırı olmamak şartıyla, kamu idarelerinin yönetim ve maliyet muhasebesi ihtiyaçları için kullanılır. Ana hesap grupları aşağıda gösterildiği gibi isimlendirilir.

- 1) Dönen Varlıklar
- 2) Duran Varlıklar
- 3) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
- 4) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
- 5) Öz Kaynaklar
- 6) Faaliyet Hesapları
- 7) Maliyet Hesapları
- 8) Bütçe Hesapları
- 9) Nazım Hesaplar

Ana hesap gruplarından 1 ila 5 numaralı gruplar bilanço hesapları olup, kendi içinde hesap gruplarına ayrılır ve her bir ana hesap grubunu ilgilendiren işlemler ait oldukları hesap grubu içinde açılacak ilgili bilanço hesaplarına kaydedilir. Her bilanço hesabı ayrıca ihtiyaca göre yeterli kadar yardımcı hesaplara ayrılabilir. Detaylı hesap planı 41 Sıra No lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümleri gereği aşağıdaki gibi sınıflandırılacaktır.

HESAP NO	Yardımcı 1	Yardımcı 2	Yardımcı 3	Yardımcı 4	ANA HESAP, HESAP GRUBU, HESAP ve YARDIMCI HESABIN ADI
X					Ana Hesap Grubu
XX					Hesap Grubu
XXX					Hesap(Büyük Defter Hesabı)
XXX	XX				1 inci düzey Yardımcı Hesap
XXX	XX	XX			2 nci düzey Yardımcı Hesap
XXX	XX	XX	XX		3 üncü düzey Yardımcı Hesap
XXX	XX	XX	XX	XX	4 üncü düzey Yardımcı Hesap

Örnek:

HESAP NO	Yardımcı 1	Yardımcı 2	Yardımcı 3	Yardımcı 4	ANA HESAP, HESAP GRUBU, HESAP ve YARDIMCI HESABIN ADI
1					DÖNEN VARLIKLAR
12					FAALİYET ALACAKLARI
120					GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI
120	01				Vergi Gelirlerinden Alacaklar
120	01	02			Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler
120	01	02	09		Mülkiyet Üzerinden Alınan Diğer Vergiler
120	01	02	09	51	Bina Vergisi

Mahalli İdarelerindetaıy hesap planı ise Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğini 46 ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Belediyelere ait detaylı hesap planı Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanmaktadır. Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı en son olarak 26/01/2018 tarihinde güncellenmiş olup hesap planının dip notunda da özet olarak hesap kodları ile il-

gili uygulayıcıların dikkat etmesi gereken hususlar belirtilmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilileri ile yaptığımız istişari görüşmeler neticesinde 01/11/2017 ve 26/01/2018 tarihlerinde Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında güncellemeler yapılarak ihtiyaç duyulan yeni yardımcı hesaplar tanımlanmıştır. Yine bu süreçte muhasebe kayıtlarının, işlemlerin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bilgi sunabilmesi için tecrübelerimiz doğrultusunda Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına eklenmesi gerek-

tiğini düşündüğümüz yardımcı hesaplar hakkında tespit ve görüşlerimiz aşağıda sunulmuştur.

3. MAHALLİ İDARELER DETAY HESAP PLANI İLE İLGİLİ TESPİT VE ÖNERİLERİMİZ

3.1. Personel Para Cezaları

4857 sayılı İş Kanununun “Ücret kesme cezası” başlıklı 38. Maddesinde “İşveren toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında işçiye ücret kesme cezası veremez. İşçi ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin işçiye derhal sebepleriyle beraber bildirilmesi gerekir. İşçi ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda iki gündelikten veya parça başına yahut yapılan iş miktarına göre verilen ücretlerde işçinin iki günlük kazancından fazla olamaz. Bu paralar işçilerin eğitimi ve sosyal hizmetleri için kullanılıp harcanmak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı hesabına Bakanlıkça belirtilecek Türkiye’de kurulu bulunan ve mevduat kabul etme yetkisini haiz bankalardan birine, kesildiği tarihten itibaren bir ay içinde yatırılır. Her işveren işyerinde bu paraların ayrı bir hesabını tutmaya mecburdur. Birikmiş bulunan ceza paralarının nerelere ve ne kadar verileceği Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının başkanlık edeceği ve işçi temsilcilerinin de katılacağı bir kurul tarafından karara bağlanır. Bu kurulun kimlerden teşekkül edeceği, nasıl ve hangi esaslara göre çalışacağı çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir.” Hükmü bulunmaktadır. Bu hükmeye istinaden Belediyelerde 4857 sayılı İş Kanununa tabi olarak çalışan sürekli işçilere toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilen sebepler nedeniyle kesilen ücret

kesme cezalarının kesildiği tarihten itibaren 1 ay içerisinde Aile Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Ziraat Bankası Emek/Ankara Şubesindeki AÇSHB Merkez Saymanlık Müdürlüğü İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paraları Hesabına yatırılması gerekmektedir. Bu hesaba ait IBAN numarası bilgileri Bakanlığın kurumsal internet adresinde yer almaktadır. 4857 sayılı Kanunun 102 nci maddesinin (b) bendinde mevzuata aykırı olarak ücret kesme cezası veren veya yaptığı ücret kesintisinin sebebini ve hesabını bildirmeyen işveren veya işveren vekiline 2020 yılı için 1.050,00 Türk Lirası idari para cezası kesileceği ifade edilmiştir. 4857 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde işverenlerin kestikleri işçi para cezalarını ayrı bir hesapta takip etmeye mecbur oldukları belirtildiğinden bu kapsamda işçi personelinden mevzuat hükümlerine göre para cezası kesen belediyelerin bu tutarları maaş tahakkuku muhasebe işlemi esnasında ayrı bir detay hesaba emanet kaydetmeleri ve akabinde 1 ay içerisinde de Bakanlığa göndermeleri gerekmektedir. Muhasebe birimlerince, bu şekilde emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların 333 Emanetler hesabı altında kaydedilmesi gerekecektir. Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planını incelediğimizde bu işlem için 333 Emanetler hesabı altında özel bir detay hesabın tanımlanmadığını görmekteyiz. 333 Emanetler hesabının mevcut detay kodlarına baktığımızda işçi para cezalarının kaydı için en uygun yardımcı hesap kodu olarak aşağıdaki hesabın kullanılmasını önermekteyiz.

333				EMANETLER HESABI
333	01			Kurumlara Ait Emanetler
333	01	01		Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

İşçi para cezaları Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yatırılacağından ve Bakanlıklar Genel Bütçe kapsamında olduğundan bu kayıt için “333.01.01 Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri” hesabı kullanılabilir. Ancak bahsettiğimiz üzere 4857 sayılı Kanunun 38 inci maddesindeki “...Her işveren işyerinde bu paraların ayrı bir hesabını tutmaya mecburdur...” hükmüne istinaden söz konusu para cezalarının sağlıklı bir şekilde takip ve denetiminin sağlanması noktasında 333 Emanetler hesabı altındaki işçi disiplin para cezaları için ayrı bir detay hesabın tanımlanması gerektiği kanaatindeyiz

Burada 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memur personele uygulanan aylıktan kesme cezası için nasıl bir işlem yapılacağı sorusu akla gelebilir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu nun “Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller” başlıklı 125 inci maddesinin (C) bendinde sayılan fiilleri işleyen memurlara memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılması suretiyle aylıktan kesme cezasının uygulanacağı belirtilmiştir. 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu nun 14 üncü maddesinde “iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kurumlarınca kesilen inzibati para cezaları” Emekli Sandığının gelirleri arasında sayıldığından memurlara uygulanan aylıktan kesme cezaları “361.99.01 İştirakçilerden Tahsil Edilen Cezalar” hesabında takip edilmekte ve

kurumları tarafından Emekli Sandığına gönderilmekteydi. Ancak tüm sosyal güvenlik kurumlarının Sosyal Güvenlik Kurumu altında birleştirilmesi süreci ile birlikte 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun “Kurumun gelirleri ve giderleri” başlıklı 34 üncü maddesinde inzibati para cezaları kurumun gelirleri arasında sayılmamıştır. Aynı şekilde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kapsamında yayımlanan 4nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir ve giderlerinin sayıldığı 431 inci maddesinde inzibati para cezaları Kurumun gelirleri arasında sayılmamıştır. Bu nedenle memurlara uygulanan aylıktan kesme cezalarının bundan böyle Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Aynı şekilde 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 14 üncü maddesinde iştirakçilerin aylık veya ücretlerinden kesilen inzibati para cezalarının Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilip gönderilmeyeceğine ilişkin mülga Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün 21/01/2010 tarih ve 778 sayılı görüş yazısında özetle, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun “Kurumun gelirleri ve giderleri” başlıklı 34 üncü maddesinde inzibati para cezaları Kurum gelirleri arasında sayılmadığından, söz konusu aylıktan kesme para cezalarının Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmeyeceği belirtilmiş ve memur personelden kesilen inzibati para cezala-

rının Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmeden 800 Bütçe Gelirleri (05.9.1.99 – Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler Ekonomik Koduna) hesabına kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu nedenle memur personeline aylıktan kesme cezası uygulayan belediyelerin bu para cezası tutarlarını anılan detay hesap kodunda bütçe geliri olarak kaydetmeleri gerekmektedir.

3.2. Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “330 Alınan depozito ve teminatlar hesabı” başlıklı 257 nci maddesinde “*Bu hesap, mevzuatları gereği belirli olmayan bir vade ile, vadesiz ve/veya bir yıldan kısa vade ile nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır. Vadesi belli olmayan depozito ve teminatlar bu hesaba kaydedilir.*” Hükmü bulunmaktadır. Yine aynı Yönetmeliğin “430 Alınan Depozito ve teminatlar hesabı” başlıklı

320 nci maddesinde “*Bu hesap, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen ve bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.*” Denilmektedir. Bu mevzuat hükümlerine göre belediyelerde tahsil edilen nakdi ihale teminatları ve depozitoların vadesinin 1 yıldan az olmasına göre 330 ve 430 nolu hesaplara kaydedilmesi gerekmektedir. Belediyeler ile ilgilidüzenlenen Sayıştaydenetim raporlarını incelediğimizde Sayıştay denetçileri tarafından 1 yıldan uzun vadede iade edilecek teminatların 430 nolu hesap yerine 330 nolu hesaba kaydedilmesi ile ilgili raporlarında çok sayıda bulguya yer verilmiştir. **Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planını incelediğimizde ise 330 nolu hesap için yardımcı detay hesapların tanımlandığı ancak 430 nolu hesap için her nedense yardımcı detay hesapların tanımlanmadığı görülmektedir.** Hesap planında yardımcı detay hesaplar aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

330				ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI
330	01			İhale Teminatları
330	01	01		Geçici teminatlar
330	01	02		Kesin Teminatlar
330	01	03		Ek Kesin Teminatlar
330	03			Vergi Teminatları
330	05			Döviz Cinsinden Alınan Teminatlar
330	15			Yapım İşleri Tip Sözleşmesinin 30. ve 31. Md. Ger. Al. Tem.
430				ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI

Halbuki Genel Bütçe Hesap Planı, Özel Bütçeli Kurumlar Detay Hesap Planı ve Sosyal Güvenlik Kurumları Hesap Planına baktığımızda hem 330 hem de

430 nolu hesaplar için aynı detay yardımcı hesapların tanımlanmış olduğu görülecektir. Belediyelerin tahsil ettikleri vadesi 1 yıldan fazla olan teminat ve de-

pozitoları doğru bir şekilde kaydedebilmeleri için 330 nolu hesapta olduğu gibi aynı şekilde 430 nolu hesap için de detay yardımcı hesapların tanımlanması gerektiğini düşünmekteyiz.

3.3. Buluntu Paralar

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin zabitanın görevlerinin sayıldığı 10/a maddesinin 9. Fıkrasında “Bulunmuş eşya ve malları, mevzuat hükümlerine ve belediye idaresinin bu konudaki karar ve işlemlerine göre korumak; sahipleri anlaşıldığında onlara teslim etmek; sahipleri çıkmayan eşya ve malların, mevzuatta ayrıca özel hüküm yoksa bakım ve gözetim masraflı alındıktan sonra bulana verilmesini sağlamak.” Hükmü ile bulunmuş eşyaların mevzuatına göre muhafaza edilerek sahiplerine ulaştırılması zabitanın görevleri arasında sayılmıştır. Buluntu eşya ve paralar ile ilgili genel hükümler ise 4721 sayılı Medeni Kanununun “Bulunmuş Eşya” ana başlıklı 769, 770 ve 771 inci maddelerinde sayılmıştır.

“III. Bulunmuş eşya

1. Arama ve ilân

Madde 769- Kaybedilmiş bir şeyi bulan kimse, malın sahibine, sahibini bilmiyorsa kolluk kuvvetlerine, köylerde muhtara bildirmek veya araştırma yapmak ve gerektiğinde ilân etmek zorundadır. Bulunan şey önemli ölçüde değerli ise, her hâlde kolluk kuvvetlerine veya muhtara bildirmek gerekir. Oturulan bir evde veya işyerinde ya da kamu hizmeti görülen yerde bir şey bulan kimse, bunu o yer sahibine veya kiracıya ya da kamu hizmeti görülen yerde denetim ve gözetim ile görevli olanlara teslim

etmek zorundadır.

2. Koruma ve satma

Madde 770- Bulunan şeyin özenle korunması gerekir. Korunması aşırı gideri gerektirir veya çabuk bozulabilir bir nitelik taşır ya da kolluk kuvvetleri veya kamu kurumu tarafından bir yıldan fazla saklanmış olursa, bulunan şey satılabilir. Satış, gerektiğinde önceden ilân edilerek açık artırma yoluyla yapılır. Satış bedeli, bulunan şeyin yerine geçer.

3. Mülkiyetin kazanılması, geri verme

Madde 771- Bulunan şeyin maliki, ilân veya kolluk kuvvetlerine ya da muhtara bildirme tarihinden başlayarak beş yıl içinde ortaya çıkmazsa; bulan kimse, yükümlülüklerini yerine getirmiş olmak koşuluyla o şeyin mülkiyetini kazanır. Bulunan şey malikine geri verilirse, bulan kimse yaptığı giderlerin ödenmesini ve uygun bir ödül verilmesini isteyebilir. Kaybedilmiş şey oturulan bir evde veya işyerinde ya da kamu hizmeti görülen yerde bulunmuşsa; o yerin sahibi, kiracı veya kurum, o şeyi bulan sayılır. Ancak bunlar ödül isteyemezler.”

Büyük yerleşkelerde faaliyet gösteren pek çok kurum (üniversiteler, TBMM, İETT...vb) ve belediyelerin buluntu eşyalar ile ilgili uygulanacak iş süreçlerini belirlemek üzere hazırlamış oldukları yönetmelik veya yönergeleri bulunmaktadır. Zabıta Yönetmeliğinde de buluntu eşyalar hakkında belediye idaresinin bu konu ile ilgili kararlarına göre işlem yapılacağı belirtilmiştir. Özetle belediye zabıta birimine getirilen buluntu paralar, bir tutanak ile teslim alınmalı ve

mutlaka kaydedilmek üzere muhasebe birimine gönderilmeli ve akabinde ilan yapılmalıdır. Muhasebe birimi tarafından 333 Emanetler hesabına kaydedilen tutarın 5 yıl içerisinde sahibinin ortaya çıkmaması halinde bu tutarın belediye bütçesine gelir kaydedilmesi gerekmektedir. Cep telefonu, diz üstü bilgisayar,ipad gibi elektronik araçların çalıntı veya suçta kullanılma olasılığına karşı bu cihazların IMEI numaralarının Emniyet birimlerine bildirilmesi önem arz etmektedir. (tuş takımı şifreyle korunan akıllı cihazların IMEI numarası cihazların arkasında bulunmaktadır. Tuş takımı şifresiz olarak açılan cihazların ise IMEI numarası *#06# karakterleri tuşlandırıldığında otomatik olarak cihazın ekranında gözükmektedir.) Kayıp kimlik, pasaport,

sürücü belgesi, araç ruhsatı gibi evrakların sahibine ulaşamadığı durumlarda ise vatandaşlık kimlik belgelerinin nüfus müdürlüklerine; araç ruhsatı, pasaport, sürücü belgesi gibi evrakların ise belediye tarafından Emniyet Müdürlüğüne gönderilmesi sağlanmalıdır. Peki zabıta ya teslim edilen buluntu para ve dövizler hangi hesapta takip edilmelidir? Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planını incelediğimizde bu işlem için en uygun detay hesabın “333.02.99 Kişilere Ait Diğer Emanetler hesabı olduğunu düşünmekteyiz. Ancak konunun önemine istinaden buluntu paraların sağlıklı bir şekilde takip edilebilmesi için bu işlem ile ilgili 333.02 Kişilere Ait Emanetler hesabı altında özel bir detay yardımcı hesabın tanımlanması gerektiğini değerlendirmekteyiz.

333					EMANETLER HESABI
333	02				Kişilere Ait Emanetler
333	02	99			Kişilere Ait Diğer Emanetler

3.4. Ek Karşılık Primleri

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu nun 81 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (h) bendinde; “4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malullük aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olmak üzere, bu kapsamdaki sigortalılar için kamu idarelerinin bütçelerinden ayrılan sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödeneklerinin % 20’si oranında ek karşılık primi alınır. Ayrılan ek karşılık priminin tamamı kurum bütçelerinin yetkili makamlarca onaylanarak yürürlüğe girdiği tarihi

takip eden ay başlarından itibaren altı ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ödenir. Genel bütçe kapsamındaki idarelerin ek karşılık primleri Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır” Hükmü yer almaktadır. 5510 sayılı Kanuna göre bir memura vazife malulü denebilmesi için malullüğün; memur personelin vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak amacıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olması gerekmektedir. Bu

yönüyle, vazife malullüğü iş kazasına; ek karşılık primi de kısa vadeli sigorta kolları primine benzemektedir. Bu kapsamda belediye bütçeleri belediye meclislerinde onaylanarak her yıl ocak ayı başında yürürlüğe girdiğinden ocak ayının ilk 10 iş günü içerisinde MOSİP Bilgi Sistemi üzerinden tahakkuk eden ek karşılık primleri, ocak ayını takip eden şubat ayından itibaren 6 eşit taksit halinde ödenecektir. İsteyen belediyeler ek karşılık primlerini ocak ayı içerisinde tek seferde ödeyebileceklerdir. Uygulamada pek çok belediyenin söz konusu ek karşılık primlerini 320 Bütçe Emanetleri hesabında takip ettiği gözlenmektedir. Ancak Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine göre 320 Bütçe Emanetleri hesabının mal veya hizmet alımları kapsamında kullanılması gerektiğinden ve ek karşılık prim ödemeleri herhangi bir mal veya hizmet alımı ödemesi olarak düşünülemez olduğundan 320 Bütçe Emanetleri hesabına kayıt yapılması uygun olmayacaktır. Belediyeler ile ilgili denetim raporlarını incelediğimizde Sayıştay Denetçilerince ek karşı-

lık primlerinin hatalı olarak 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilmesi ile ilgili çok sayıda belediyeye sorgu yazıldığı görülmektedir. Peki ek karşılık primleri hangi hesapta izlenecektir. Bazı Sayıştay denetçileri bulgularında söz konusu ek karşılık primlerinin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri hesabı altında takip edilmesi gerektiğini belirtirken bazıları da ek karşılık primlerinin taksitlendirilmiş bir borç olması nedeniyle 368 Vadesi Geçmiş Ertelemiş veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler Hesabının kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında ek karşılık primleri ile ilgili detay yardımcı hesap tanımlanmadığından ek karşılık primlerinin kaydı için aşağıdaki hesabın kullanılmasını önermekteyiz ancak ek karşılık primleri için herhangi bir özel detay hesap tanımlanmaması uygulayıcılar ve denetim elemanları için belirsizliğe ve yanlış uygulamalara neden olduğundan bu işleme özgü bir detay yardımcı hesabın tanımlanmasına ihtiyaç duyulduğunu düşünmekteyiz.

368					VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI
368	12				Tecilli ve Tehirli Yükümlülükler
368	12	99			Diğer Yükümlülükler
368	12	99	99		Diğer

3.5. Borç Senedi ve Kefaletname

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik in “Kamu zararından doğan alacaklarda taksitlendirme” başlıklı 16 ncı maddesinde “Sorumluların ve/veya ilgililerin yazılı taksitlendirme talebi üzerine, sorumlu ve/

veya ilgili ile takibe yetkili birim arasında, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını belirleyen bir ödeme planı yapılır. Sorumlulardan ve/veya ilgililerden taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine dair “**borç senedi ve kefaletname**” alınır. ...Taksitlerden birinin,

ödeme planına ve “borç senedi ve kefaletname”ye uygun olarak vadesinde ve faiziyile birlikte tamamen ödenmemesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.” Hükümü bulunmaktadır. Anılan hükme istinaden taksitlendirme talebinde bulunan kamu zararı borçlusundan borç senedi ve kefaletname alınması gerekmektedir. Borçlunun ödeme planına riayet etmemesi halinde söz konusu borç senedi ve kefaletnameye dayanılarak borcun tamamı muaccel olacak ve cebri icra kanalı ile tahsil edilebilecektir.

Belediyelerin varlık, kaynak, gelir ve gider hesaplarının dışında, muhasebenin bilgi verme ve izleme görevi yüklediği işlemleri, muhasebe disiplini altında toplanması istenen işlemleri ile gelecekte doğması muhtemel hak ve yükümlülüklerine ilişkin işlemlerini izlemek üzere nazım hesapların kullanılması gerekmektedir. Borç senedi ve kefaletnameler belediye lehine gelecekte doğması muhtemel bir hakkı kuvvetlendirdiklerinden ve adeta bir teminat belgesi fonksiyonuna sahip olduklarından nazım hesaplar altında muhasebe kayıtlarına alınmaları

gerekmektedir. Sayıştay tarafından düzenlenen denetim raporlarında kamu kurum ve kuruluşlarında uzmanlık eğitimi ve yan dal eğitimi yaptırılanlar için düzenlenen kefalet senetlerinin niteliğe uygun hesaplarda takip edilmesi gerektiğine ilişkin bulgulara yer verilmesi üzerine mülga Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün 02/03/2016 tarihli, 3106 sayılı kefalet senetleri konulu genel yazısında merkezi yönetim kapsamındaki idarelerce söz konusu kefalet senetlerinin nazım hesaplarda takip edilebilmesi için 998 Diğer Nazım Hesaplar altında 998.11 Yüklenme Senedi ile Muteber İmzalı Kefalet Senetleri hesabının ihdas edildiği duyurulmuştur. Bu hesap kamu zararları için alınacak borç senedi ve kefaletnamelerin kaydedilmesi için de kullanılabilir ancak söz konusu detay hesap mahalli idareler detaylı hesap planında tanımlanmadığından belediyelerde borç senedi ve kefaletnameler için 910.02 Şahsi Kefalet Belgeleri hesabının kullanılabilirliğini değerlendirmekle birlikte anılan kefalet senetleri için özel bir detay yardımcı hesabın tanımlanmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

910	02				Şahsi Kefalet Belgeleri
-----	----	--	--	--	-------------------------

3.6. İstihkak Ödemelerinden Kesilecek Vergi Borçları

Kamu alacaklarının korunmasını temin etmek üzere mevzuatımızda çeşitli yöntemler yer almaktadır. Bunlardan en önemlisi, kamu kurumlarından alacaklı olan kişilere yapılacak ödemelerde vadesi geçmiş vergi ve sigorta prim borçlarının istihkaktan mahsup edilmesi işlemidir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının

Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 22/A maddesinde;

“Maliye Bakanı, aşağıdaki ödeme ve işlemlerde, Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması ve yapılacak ödemelerden istihkak sahiplerinin amme borçlarının kesilerek ilgili tahsil dairesine aktarılması zorunluluğu ile kesintilere asgari tutar ve oran getirmeye, kap-

sama girecek amme alacaklarını tür, tutar, ödeme ve işlemler itibarıyla topluca veya ayrı ayrı tespit etmeye, zorunluluk getirilen ödeme ve işlemlerde hangi hallerde bu zorunluluğun aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin yapacağı her türlü ödemelerde,

2. 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumlar ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurum ve kuruluşların (mesleki kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle hak sahiplerine yapacakları ödemelerde,

3. Kanun ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemelerde,

4. 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli tarifelerde yer alan ticaret sicil harçlarından kayıt ve tescil harçları, noter harçlarından senet, mukavelename ve kâğıtlardan alınan harçlar, tapu ve kadastro harçlarından tapu işlemlerine ilişkin alınan harçlar, gemi ve liman harçları ile (8) sayılı tarifeye konu harçlar (diploma harçları hariç) ve trafik harçlarına mevzu işlemlerde,

5. 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan bina inşaat harcı ve yapı kullanma izin harcına mevzu işlemlerde.”

Anılan maddenin uygulama esasları ile ilgili ayrıntılı hususlar Tahsilat Genel Tebliği Seri:A Sıra No:1 de düzenlenmiştir. Tebliğ hükümlerine göre kamu kurumlarınca istihkak sahiplerine 5.000,00-TL nin üzerinde yapılacak ödemelerde vadesi geçmiş vergi borç durumunu gösterir belge aranılacak ve vadesi geçmiş vergi borcu bulunduğu durumda istihkaktan düşülerek ödeme yapılması gerekecektir.

Benzer şekilde 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 90 ıncı maddesinde **“İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder. Hakedişlerin mahsubu ve ödenmesi ile teminatların prim ve idari para cezası borçlarına karşılık tutulmasına ilişkin işlemlerin usul ve esasları Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.”** Hükümleri ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre düzenlenen ihalelerin yüklenicilerine yapılacak ödemelerde yüklenicinin Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş borcuhakedişinden mahsup edilecek ve akabinde mevzuatında

belirtilen süre içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilecektir. Söz konusu madde hükümleri Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksiz Belgesinin Aranması Hakkında Yönetmelikte ayrıntılandırılmıştır. Peki yüklenicilerin hakedişlerinden kesilecek vadesi geçmiş vergi ve sigorta prim borçlarının muhasebeleştirilmesinde hangi detay yardımcı hesaplar kullanılacaktır. Uygulamada bazı belediyelerin yüklenicilerin hakedişlerinden kestikleri vergi ve

sigorta prim borçlarını hatalı bir şekilde 320 Bütçe Emanetleri hesabına kaydettikleri görülmekte ve bu durumlar Sayıştay denetçileri tarafından bulgu konusu yapılmaktadır. Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında sigorta prim borçları için “361.99.02 Müteahhitlere Hakedişlerinden Yapılan Sigorta Primi ve Gecikme Cezaları” hesabı tanımlandığından yüklenicilerin hakedişlerinden kesilecek sigorta borçlarının bu detay yardımcı hesaba kaydedilmesi gerekmektedir.

361					ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI
361	99				Diğer Tahsilatlar
361	99	02			Müteahhitlere Hakedişlerinden Yapılan Sigorta Primi ve Gecikme Cezaları

Aynı şekilde kamu kurumları tarafından istihkak sahiplerine yapılacak ödemelerden kesilecek vadesi geçmiş vergi borçlarının 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı altında kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak detaylı hesap planını incelediğimizde 360 nolu hesap için tanımlanan hiçbir detay yardımcı hesabın bu işlem için uygun olmadığını görmekteyiz. Bu nedenle istihkak ödemelerinden kesilecek vadesi geçmiş vergi borçları için

şağıda belirtilen 333.09.01 Vergi Borcu hesabının kullanılmasını önermekteyiz. Sayıştay denetçileri de vergi borçları için bu hesabın kullanılmasını önermektedir. Ancak sigorta prim borçları için nasıl 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı altında bir yardımcı hesap kullanılıyorsa vergi borçları için de 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı altında detay bir yardımcı hesabın tanımlanması gerektiğini değerlendirmekteyiz.

333					EMANETLER HESABI
333	09				Başka Muhasebe Birimleri Adına Yapılan Kesintiler
333	09	01			Vergi Borcu

4. SONUÇ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 2006 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte dünya genelinde kabul görmeye başlayan yeni kamu yö-

netim sistemi ülkemizde de uygulamaya geçmiştir. Bu süreçte bu yeni anlayışın temel kavramlarından olan mali saydamlık ve hesap verebilirliği temin etmek üzere kamu muhasebe sisteminde de ikincil ve

üçüncül mevzuat değişiklikleri yapılarak, kamu kurumlarının faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi ile mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkele-ri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak ve karar, kontrol ve hesap verme süreçleri-nin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanmasına temin edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmamızda, gerek incelediğimiz Sayıştay Denetim Raporlarındaki bulgular, gerek Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilileri ile yaptığımız görüşmeler ve tecrübelerimiz ışığında muhasebe kayıtlarının daha açık ve doğ-ru bilgi üretebilmesi için Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına eklenmesi gerektiğini düşündüğümüz detay yardımcı he-saplar incelenmiştir.

KAYNAKÇA

5018 sayılı Kamu Mali Yöneti-mi ve Kontrol Kanunu Kabul Tarihi: 10/12/2003 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 24/12/2003 Sayı: 25326

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu Kabul Tarihi: 14/07/1965 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23/07/1965 Sayı: 12056

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Ka-bul Tarihi: 22/11/2001 Yayımlandığı Res-mi Gazete Tarihi: 08/12/2001 Sayı: 24607

4857 sayılı İş Kanunu Kabul Tarihi: 22/05/2003 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 10/06/2003 Sayı: 25134

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Kabul Tarihi: 31/05/2006 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 16/06/2006 Sayı: 26200

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tah-sil Usulü Hakkında Kanun Kabul Tarihi: 21/07/1953 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 28/07/1953 Sayı: 8469

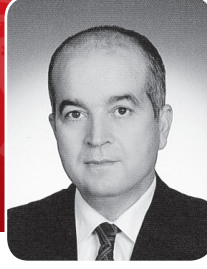
4 No lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği
Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

Belediye Zabıta Yönetmeliği
Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İda-ri Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksiz Belgesi-nin Aranması Hakkında Yönetmelik

41 Sıra No lu Muhasebat Genel Tebliği
Tahsilat Genel Tebliği Seri:A Sıra No:1
Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı

YAŞAR Ramazan “Ek karşılık Primi: Uygulama ve Çözüm Önerisi” Sosyal Gü-vence Dergisi 5. Sayı Yıl:2014

Uğur DİLKEN

*Çevre Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi*

7221 SAYILI KANUN İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERLE İMAR VE YAPI DENETİMİNE İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI VE YAPTIRIMLAR

1. GİRİŞ

Yasal düzenlemelerle oluşturulan idari para cezaları içinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinde yer alan düzenlemeler de bulunmaktadır. Bu kapsamda, anılan Kanununun 32 nci maddesinde yer alan ve ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, söz konusu yapı ve sorumlularına, anılan Kanununun 42 nci maddesinde yer alan idari yaptırımlar uygulanır.

Buna göre, İmar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari yaptırımlar uygulanır.

Bu çalışmada, söz konusu idari para cezalarının, 20 Şubat 2020 tarihli ve 31045 sayılı Resmi Gazete'de yer 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da alan değişiklikler de dikkate alınarak, 2020 yılındaki artış miktarları ve uygulama esasları anlatılacaktır.

2. YAPILAN MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ

3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesi İmar Kanunu uyarınca uygulanacak olan idari müeyyideler konusunu düzenlemektedir. 7221 sayılı Kanunla birlikte önemli değişiklikler yapılmıştır. 3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinde düzenleme yapılarak, imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın önlenmesi amacıyla bu yapılarla uygulanacak idari para cezası artırılmakta, aynı değerde olmayan yerlere farklı miktarda cezalar verilerek daha adil ve caydırıcı bir uygulama öngörülmektedir.

3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi *“Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır.”* şeklinde değiştirilmiştir.

3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine, *“Aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekare birim değerinin*

çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir.” cümlesi ilave edilmiştir.

3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin üçüncü fıkrası " 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, **“ve gözetmenlerine”**^(ibaresi eklenmiştir) fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir." kelime eklenmiştir.

3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesinin beşinci fıkrasında " 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası idari para cezası verilir." şeklini almıştır.

2. Beşinci fıkranın ikinci cümlesi *“Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.”* değişiklik yapılmıştır.

3. RUHSATSIZ VEYA RUHSAT VE EKLERİNE AYKIRI OLARAK BAŞLANAN YAPILAR

3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesi hükmünde yer alan istisnalar haricinde kalan ve bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için yapı ruhsatı alınması zorunludur. Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması halinde de kural olarak yeniden ruhsat alınması zorunludur.

Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebliğatin bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu

aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı, üçüncü fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.

32 nci maddenin beşinci fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili idaresi tarafından yıkım kararı alınmış yapılar hakkında uygulanmaz. Bu cümleler;

(Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.)

3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesi hükmünde; imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır. Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı

müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, idari para cezaları uygulanır:

4. BELEDİYE VEYA İDARE TARAFINDAN UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesindeki hükümlerde yer aldığı üzere, Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;

a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;

1) I. sınıf A grubu yapılara üç, B grubu yapılara beş Türk Lirası,

2) II. sınıf A grubu yapılara sekiz, B grubu yapılara onbir Türk Lirası,

3) III. sınıf A grubu yapılara onsekiz, B grubu yapılara yirmi Türk Lirası,

4) IV. sınıf A grubu yapılara yirmiüç, B grubu yapılara yirmibeş, C grubu yapılara otuzbir Türk Lirası,

5) V. sınıf A grubu yapılara otuzsekiz, B grubu yapılara kırkaltı, C grubu yapılara elliiki, D grubu yapılara altmışüç Türk Lirası, idari para cezası verilir.

Bu miktarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

7221 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle bahse konu aykırılıklara idari para cezası ayrıca ilave edilir. (Ek cümle:14/2/2020-7221/11 md.) Aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekaşe birim değerinin çarpımını ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir.

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı

veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60'ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100'ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20'si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80'i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50'si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180'i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50'si,

10) Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşaat faaliyete konu ise cezanın % 100'ü,

11) İnşaat faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10'u,

12) İnşaat faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20'si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20'si, (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur.

Para cezalarına konu olan alanın hesaplanmasında, aykırılıktan etkilenen alan dikkate alınır.

18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere

aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine ve gözetmenlerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

(1) Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılarla, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Anılan Kanunun 27 nci maddesine göre, belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen valilik onayı alınmadan ve muhtarlığa bildirim yapılmadan konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır. Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez. Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere, üyesi buldukları meslek odasına ve Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. Bu kişiler, verilen ceza süresi içinde yeni bir iş üstlenemez.

Yapı müteahhidinin yetki belgesi;

a) Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,

b) Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,

c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirilmesi yapılan hallerde bir yıl, süreyle Bakanlıkça iptal edilir.

Yapı müteahhidinin, yapım işlerinden doğan vergi ve sigorta primi borçlarını ödememesi ve diğer sorumluluklarını yerine getirmemesi hallerinde yetki belgesi bir yıldan az olmamak üzere Bakanlıkça iptal edilir ve bunlara sorumluluklarını yerine getirinceye kadar yeni yetki belgesi düzenlenmez. Yetki belgesi

iptal edilen yapı müteahhidi yeni yetki belgesi düzenleninceye kadar yeni iş üstlenemez, ancak mevcut işlerini tamamlar. Yetki belgeli yapı müteahhidi olmaksızın başlanılan yapının ruhsatı iptal edilir ve yapı mühürlenir.

denilmektedir.

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI
01/01/2020-31/12/2020 TARİHLERİ ARASI**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, 1.424,71-Türk Lirasından az olmamak üzere,

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/a	I	A	8,54
		B	14,24
	II.	A	22,78
		B	31,32
	III	A	51,26
		B	56,98
	IV	A	65,52
		B	71,22
		C	88,32
	V	A	108,26
		B	131,06
		C	148,15
D		179,50	

42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan	Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	% 30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında “Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı” olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	% 50
	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20	
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20	
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	56.98,89
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	5.698,89
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	5.698,89
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	5.698,89

3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak amacıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	5.698,89
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	5.698,89
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	5.698,89
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	28.456,80
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tarzda kapatılmaması durumunda	5.698,89
3194/27-42	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır.	1.225,8

Önemli Not:

- **Söz konusu miktarlara; aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir**
- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.
- Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.
- Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.
- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,

1) Üyesi buldukları meslek odasına

2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

İmar Kanununun 28 inci maddesine göre; Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir. Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır.

Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 5698,89 Türk lirası, bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 11.397,78 Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 17.096,67 Türk Lirası idari para cezası verilir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus önceki yıllarda yer almayan ancak söz konusu idari para cezalarının,20 Şubat 2020 tarihli ve 31045 sayılı Resmi Gazete’de yer alan değişiklikler de dikkate alınarak; Söz konusu miktarlara; aykırılığa konu alanın arsa payına isabet eden arsa alanı ile emlak vergisine esas arsa ve arazi asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası ayrıca ilave edilir hükmünün göz önüne alınması gerekmektedir.

5. 4708 SAYILI YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUNUNDA ÖNGÖ- RÜLEN YAPTIRIMLAR

Bu Kanunun Amacı; can ve mal gü-
venliğini teminen, imar plânına, fen,
sanat ve sağlık kurallarına, standartlara
uygun kaliteli yapı yapılması için proje

ve yapı denetimini sağlamak ve yapı de-
netimine ilişkin usul ve esasları düzenle-
mektir.

Bu Kanunun uygulanmasında, yapı
denetim kuruluşları imar mevzuatı uya-
rınca öngörülen fennî mesuliyeti ilgili
idareye karşı üstlenir.

4708 SAYILI YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (Yapı denetim kuruluşlarına) 01/01/2020-31/12/2020 TARİHLERİ ARASI

a) Denetim personelinin görevi başında bulunmaması veya yapı denetim kuruluşunun denetim personeline görevi ile ilgili yazılı olarak bilgi vermediğinin anlaşılması,

b) Mevzuatın öngördüğü evrakın tanziminde eksiklik veya kusur bulunması,

c) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (b) veya (f) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmemesi, hâllerinde, tespite konu yapının yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %10'u kadar idari para cezası,

ç) 1) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapının ruhsat eki onaylı statik projesinin ve hesaplarının, zemin etüd raporuna veya standartlara veya ilgili mevzuata aykırı olmaması,

2) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (c) ve (g) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapım aşamasında ruhsat eki onaylı statik projesine aykırı olmaması, hallerinde tespite konu olan yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %20'si kadar idari para cezası verilir.

d) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (d) veya (e) veya (h) veya (ı) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, tespite konu yapının yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %30'u kadar idari para cezası verilir.

Yapı denetim kuruluşlarına denetim sorumluluğunu üstlendiği bir işe yönelik yapılacak tespitler doğrultusunda yukarıdaki bentlerde belirtilen idari müeyyidelerden birden fazla cezanın verilmesinin gerekmesi hâlinde o işe ait yapı denetim hizmet sözleşmesinin en fazla %50'si kadar idari para cezası verilir.

e) *Aşağıda belirtilen;*

1) Denetim hizmetinin bu Kanunda yazılı hizmet bedelinden farklı bir hizmet bedeli ile üstlenildiğinin tespit edilmesi,

2) Yapı sahibinden veya vekilinden, yapı denetim hesabına yatırılmaksızın yapı denetimi hizmet bedeli alındığının tespit edilmesi, hâllerinde, üstlenilen denetim işlerinin tamamına ait yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelleri toplamının %3'ü kadar idari para cezası verilir.

f) 6 ncı maddenin birinci fıkrası hükmüne aykırı hareket edilmesi hâlinde idari müeyyideye konu yapıların yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedellerinin %10'u kadar idari para cezası verilir.

g) Aşağıda belirtilen;

1) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapının ruhsat eki onaylı statik projesinin ve hesaplarının, zemin etüd raporuna veya standartlara veya ilgili mevzuata aykırı olması,

2) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (c) ve (g) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapım aşamasında yapının ruhsat eki onaylı statik projesine aykırı olması,

3) 3 üncü maddenin beşinci fıkrasının birinci cümlesi hükmüne aykırı hareket edilmesi, hallerinde, cezaı gerektiren fiil ve hâlin, yetkililer tarafından yapılan inceleme ve denetimlerle tespit edilip öğrenilmesinden itibaren İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıl yeni iş almaktan men cezası verilir.

h) Yeni iş almaktan men yönünde verilen ilk cezanın ilan edilmesinden sonra, yeni iş almaktan men yönünde cezaı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa yeni iş almaktan men yönünde ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi hâlinde, son ilan tarihinden itibaren Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve teminatı irat kaydolunur.

(Yapı denetim kuruluşunda ortak veya görevli iken başkaca mesleki ve inşaat işleri ile ilgili ticari faaliyette bulunan veya laboratuvarlarda ortak olan veya görev alan yapı denetimi kuruluşunun ortakları, denetçi mimar ve mühendisleri ile diğer teknik elemanlarına İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne 10.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

c) Laboratuvar kuruluşlarına;

1) Alet ve cihaz kalibrasyonlarının zamanında yaptırılmaması,

2) Taze betondan numune alınması, şantiye mahallinde saklanması, laboratuvarında kürlenmesi, deneylerinin yapılması ve raporlanması, izlenmesi ve denetlenmesi süreçlerinde ilgili standartlara ve mevzuata uyulmaması,

3) Karot numunesi alınması sırasında laboratuvar denetçisinin hazır bulunmaması,

4) Laboratuvarın deney kapsam listesinde bulunmayan deney raporlarında Bakanlık logosunu kullanması,

5) Numune kayıt ve rapor defterinde aralarda boş satır bırakılması,

6) Alınan numunelerin numune kayıt defterine kaydedilmemesi,

7) Laboratuvar kuruluşunun faaliyet gösterdiği il dışındaki illerden kendi numune toplama istasyonunun bulunduğu il veya iller hariç olmak üzere faaliyet gösterdiği il dışından taze beton numunesi alması,

8) Laboratuvar kuruluşunda görev yapan idari veya teknik personel değişikliğinin veya laboratuvarın adres değişikliğinin zamanında bildirilmemesi, hallerinde 19.030 Türk lirası idari para cezası, verilir.

İdari müeyyide, cezayı gerektiren fiil ve hâlin, yetkililer tarafından yapılan inceleme ve denetimlerle tespit edilmesini müteakip yapı denetim kuruluşunun ve ilgililerin savunmaları alınarak verilir ve yazılı olarak tebliğ edilir.

(1) İdari para cezasına karşı on beş gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. Bu süre içinde itiraz yoluna başvurulmaması hâlinde idari para cezası kesinleşir. İtirazlar, zaruret olmayan hâllerde evrak üzerinde incelenerek en kısa süre içinde karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen mahkeme kararları kesindir. Yeni iş almaktan men ve faaliyete son verme cezalarına dair işlemler ile dokuzuncu fıkra kapsamında yapılan işlemler Resmî Gazete’de ilan edilir. Yeni iş almaktan men cezası, yapı denetim kuruluşunun denetimindeki diğer işlerin devamına mani değildir. Ancak, yapı denetim kuruluşuna yeni iş almaktan men cezası verilmesine esas olan yapım işinin devam edebilmesi için, Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen başka bir yapı denetim kuruluşu görevlendirilmedikçe, ilgili idare tarafından işin devamına izin verilmez.

Faaliyete son verme cezası verilen hâllerde de, yapı denetim kuruluşunun denetimini üstlendiği yapıların devamına, yeni yapı denetim kuruluşu görevlendirilmedikçe ilgili idare tarafından izin verilmez.

(2) Yeni iş almaktan men cezası alan yapı denetim kuruluşunun ortakları ceza süresince, faaliyete son verme cezası alan yapı denetim kuruluşunun ortakları ise üç yıl süreyle herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olmaz.

Yapı denetim kuruluşlarına üç ayrı teknik inceleme raporu kapsamında üç adet idari müeyyide uygulanmasına sebebiyet vererek kayıtları tutulan denetçi mimar ve denetçi mühendisler ile diğer teknik personel, Merkez Yapı Denetim Komisyonunun kararı ve Bakanlığın onayı ile üç yıl süre ile herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

Bakanlıkça, yapı denetim izin belgesi geçici olarak geri alınan yapı denetim kuruluşunun, verilen süre içerisinde eksikliklerini tamamlamaması halinde izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve birinci fıkranın (h) bendindeki durumlar hariç teminatı iade edilir.

Bu Kanun ve ilgili mevzuata göre görevini yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşları hakkında bu madde uyarınca idari para cezası uygulanmasını gerektiren fiillerin tespiti halinde ayrıca 3194 sayılı Kanun uyarınca idari para cezası uygulanmaz.

**4708 SAYILI YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE VERİLECEK
İDARİ PARA CEZALARI (Laboratuvar kuruluşlarına);
01/01/2020-31/12/2020 TARİHLERİ ARASI**

Laboratuvar kuruluşlarının personel, tesis, makine, teçhizat ve kalite kontrol sisteminde olumsuz yönde bir değişiklik olduğunun veya gerçekleştirilen deneylerin belirlenmiş teknik kritere uygun olmadığına veya bu Kanunda ve ilgili mevzuatta belirtilen hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, tespit edilen fiil ve hâllerin durumuna göre, **İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne**

a) Laboratuvar kuruluşunun kalite sistemine ilişkin şartlar bakımından tespit edilen aykırılıklar için uyarma cezası,

b) Verilen ilk uyarma cezasının tebliğ edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip tebliğ edilmesinden sonra üçüncü defa uyarma cezası vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip tebliğ edilmesi hâlinde, laboratuvar kuruluşuna 5.000 Türk Lirası idari para cezası,

e) Aşağıda belirtilen;

1) Bu fıkranın (d) bendine göre verilen cezanın ilan edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa aynı türden ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi,

2) Laboratuvar kuruluşunun idarelere veya şahıslara verdiği deney raporlarının gerçeği yansıtmayan sonuçlar ihtiva ettiğinin tespit edilmesi, hâllerinde Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça laboratuvar kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir. Sözleşmesi feshedilir ve teminatı irat kaydolunur. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkra hükümleri, laboratuvar kuruluşu hakkında uygulanan idari müeyyideler için de geçerlidir.

Yeni iş almaktan men cezası alan laboratuvarın ortakları ceza süresince, faaliyete son verme cezası alan laboratuvarın ortakları ise üç yıl süreyle herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz. Laboratuvar kuruluşunun, onuncu fıkranın (e) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında izin belgesinin iptaline sebebiyet veren veya laboratuvar kuruluşuna üç ayrı değerlendirme raporu kapsamında üç adet idari para cezası uygulanmasına sebebiyet vererek kayıtları tutulan denetçi mühendisler ile teknik personel üç yıl süre ile herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

a) Laboratuvar kuruluşunun kalite sistemine ilişkin şartlar bakımından tespit edilen aykırılıklar için uyarma cezası,

b) Verilen ilk uyarma cezasının tebliğ edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip tebliğ edilmesinden sonra üçüncü defa uyarma cezası vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip tebliğ edilmesi hâlinde, laboratuvar kuruluşuna 5.000 Türk Lirası idari para cezası,

c) Laboratuvar kuruluşlarına;

1) Alet ve cihaz kalibrasyonlarının zamanında yaptırılmaması,

2) Taze betondan numune alınması, şantiye mahallinde saklanması, laboratuvarda kürlenmesi, deneylerinin yapılması ve raporlanması, izlenmesi ve denetlenmesi süreçlerinde ilgili standartlara ve mevzuata uyulmaması,

3) Karot numunesi alınması sırasında laboratuvar denetçisinin hazır bulunmaması,

4) Laboratuvarın deney kapsam listesinde bulunmayan deney raporlarında Bakanlık logosunu kullanması,

5) Numune kayıt ve rapor defterinde aralarda boş satır bırakılması,

6) Alınan numunelerin numune kayıt defterine kaydedilmemesi,

7) Laboratuvar kuruluşunun faaliyet gösterdiği il dışındaki illerden kendi numune toplama istasyonunun bulunduğu il veya iller hariç olmak üzere faaliyet gösterdiği il dışından taze beton numunesi alması,

8) Laboratuvar kuruluşunda görev yapan idari veya teknik personel değişikliğinin veya laboratuvarın adres değişikliğinin zamanında bildirilmemesi, hallerinde 19.030 Türk lirası idari para cezası, verilir.

d) Bu fıkranın (c) bendine göre laboratuvar kuruluşuna son üç yıl içinde üç ayrı idari para cezası verilmesi hâlinde, İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıl yeni iş almaktan men cezası verilir.

e) Aşağıda belirtilen;

1) Bu fıkranın (d) bendine göre verilen cezanın ilan edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa aynı türden ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi,

2) Laboratuvar kuruluşunun idarelere veya şahıslara verdiği deney raporlarının gerçeği yansıtmayan sonuçlar ihtiva ettiğinin tespit edilmesi, hâllerinde Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça laboratuvar kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir. Sözleşmesi feshedilir ve teminatı irat kaydolunur. Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkra hükümleri, laboratuvar kuruluşu hakkında uygulanan idari müeyyideler için de geçerlidir.

Yeni iş almaktan men cezası alan laboratuvarın ortakları ceza süresince, faaliyete son verme cezası alan laboratuvarın ortakları ise üç yıl süreyle herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

Laboratuvar kuruluşunun, onuncu fıkranın (e) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında izin belgesinin iptaline sebebiyet veren veya laboratuvar kuruluşuna üç ayrı değerlendirme raporu kapsamında üç adet idari para cezası uygulanmasına sebebiyet vererek kayıtları tutulan denetçi mühendisler ile teknik personel üç yıl süre ile herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

Bu Kanun hükümleri çerçevesinde görevini yerine getirmediği tespit edilen mimar ve mühendisler hakkında meslek odaları, kendi mevzuatı uyarınca cezai işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir.

Laboratuvar kuruluşlarının veya denetçi mimar ve denetçi mühendislerin izin belgesi alma safhasında gerçeğe aykırı belge düzenlediğinin izin belgesi verildikten sonra anlaşılması hâlinde, izin belgesi derhâl iptal edilir. Yapı denetim kuruluşlarına denetim sorumluluğunu üstlendiği bir işte yeni bir iş almaktan men cezası almasını gerektiren 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) ve (c) ile (g) bendine aykırı hareket ettiğinin aynı anda tespit edilmesi hâlinde bir kez yeni iş almaktan men cezası verilir. Laboratuvar kuruluşlarına uyarı cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa idari para cezasına esas olmak üzere tek bir uyarı cezası uygulanır.

Laboratuvar kuruluşlarına idari para cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa en fazla 15.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu Kanun kapsamında verilecek idari para cezaları İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce verilir ve verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu Kanuna göre yapı denetim izin belgesi ve laboratuvar izin belgesi verilmesi sürecinde Bakanlıkça teminat alınır. Her ne suretle olursa olsun, alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

Bu Kanun ve ilgili mevzuata göre görevini yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşları hakkında bu madde uyarınca idari para cezası uygulanmasını gerektiren fiillerin tespiti halinde ayrıca 3194 sayılı Kanun uyarınca idari para cezası uygulanmaz.

Diğer taraftan; görevini yerine getirmediği tespit edilen mimar ve mühendisler hakkında meslek odaları, kendi mevzuatı uyarınca cezai işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir. Laboratuvar kuruluşlarının veya denetçi mimar ve denetçi mühendislerin izin belgesi alma safhasında gerçeğe aykırı belge düzenlediğinin izin belgesi verildikten sonra anlaşılması hâlinde, izin belgesi derhâl iptal edilir. Yapı denetim kuruluşlarına denetim sorumluluğunu üstlendiği bir işte yeni bir iş almaktan men cezası almasını gerektiren 2 nci maddenin dördüncü

fıkrasının (a) ve (c) ile (g) bendine aykırı hareket ettiğinin aynı anda tespit edilmesi hâlinde bir kez yeni iş almaktan men cezası verilir. Laboratuvar kuruluşlarına uyarı cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa idari para cezasına esas olmak üzere tek bir uyarı cezası uygulanır. Laboratuvar kuruluşlarına idari para cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa en fazla 15.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu Kanun kapsamında verilecek idari para cezaları İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce verilir ve verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu Kanuna göre yapı denetim izin belgesi ve laboratuvar izin belgesi verilmesi sürecinde Bakanlıkça teminat alınır. Her ne suretle olursa

olsun, alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

İmar Kanununun 28 inci maddesine göre; Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir. Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır.

6. SONUÇ

Görüldüğü üzere; 20/02/2020 tarihli ve 31045 sayılı Resmi Gazete'de yer alan değişiklikler de dikkate alınarak,

Ruhsat alınmadan yapıya başlandıği veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığının anlaşılması üzerine belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenir. İnşaat derhal durdurularak yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir.

Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.

Aynı şekilde; yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

Şeklinde yeni hükümlerin geldiği anlaşılmıştır.

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine

ve aykırılığın büyüklüğüne göre Müelliflerin, fenni mesul, mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen idari para cezalarının yanı sıra mesleki faaliyetleri de belirli sürelerde yasaklanmaktadır.

KAYNAKÇA

7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 20 Şubat 2020 tarihli ve 31045 sayılı Resmi Gazete'de.

4708 SAYILI YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUNU Resmî Gazete Tarihi: 13.07.2001 Sayısı: 24461 Kabul Tarihi: 29.06.2001.

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA Resmî Gazete Tarihi: 09.05.1985 Sayısı: 18749 Kabul Tarihi: 03.05.1985.

2019 yılı için yeniden değerlendirme oranı %22,58 (yirmiiki virgöl ellisekiz) olarak tespit edilmiş ve 23/12/2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 512) ile ilan edilmiştir.

MEVZUAT FİHRİSTİ

16/04/2020 - 12/05/2020 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Yükseköğretim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 15/4/2020/ 7243
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17/04/2020- 31102
- Konusu** : -4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, - 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, 3843 sayılı Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılmıştır.
- Kanun Adı** : **Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 16/4/2020/ 7244
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17/04/2020- 31102
- Konusu** : Yeni koronavirüs (Covid-19) salgını kaynaklı zorlayıcı sebep gerekçesiyle; **Bazı alacakların ertelenmesi, alınmaması veya yapılandırılması veya Süre uzatımı, toplantı erteleme ve uzaktan çalışmalara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.** Kamu kurum ve kuruluşların, odaların, birliklerin, belediye ve il özel idareleri gibi kurum alacaklarının ertelenmesi sağlanmıştır, 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun , 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5607 sayılı-

lı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu, 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 33 üncü maddesine göre yapılması gereken seçimler 2020 yılında yapılmaz. 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu, 5996 sayılı Kanun, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamındaki genel kurul toplantıları 31/7/2020 tarihine kadar ertelenir. **5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre dernekler tarafından verilecek bildirim ve beyannameler ile dernek genel kurul toplantıları 31/7/2020 tarihine kadar ertelenir.** 4922, 5300 ve 4922 sayılı Kanunlara ilişkin ertelemeler olmuştur.

CUMHURBAŞKANI KARARI

- Karar Sayısı** : 2483
- Adı** : İçişleri Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununu 3 Üncü Maddesinin (F)Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Ulusal Ve Esaslar
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30/04/2020 tarih ve 31114 (mükerrer)
- Konu** : İşçilerin Bakanlığı tarafından 4\1\2002 tarihli ve 4734 sayılı kamu ihale kanununun 3 üncü maddesinin (f) bendinde yer alan istisna kapsamında yürütülecek ve desteklenecek her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları ile ilgili alım süreçlerinde geçerli olacak usul ve esasları belirlenmiştir.

- Karar Sayısı** : 2480
Adı : **Yargı Alanındaki Hak Kayıplarını Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Karar**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30/04/2020 tarih ve 31114
Konu : Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasına ve yargı alanında doğabilecek hak kayıplarını önlemek amacıyla; 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen durma süresi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda öngörülen zorunlu idare başvuru yoluna ilişkin süreler hariç, 1/5/2020 (bu tarih dahil) tarihinde 15/6/2020 (bu tarih dahil) tarihine kadar (salgın hastalığın yayılma tehlikesinin daha önce ortadan kalkması halinden yeniden değerlendirilmek üzere) uzatılmıştır

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.04.2020 – 31101
Konusu : 29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 25 inci maddesine “(2) Salgın hastalık ve doğal afet gibi mücbir sebepler nedeniyle iş güvenliği uzmanlığı eğitim programının teorik kısmının tamamının uzaktan eğitim ile verilmesine karar vermeye Bakanlık yetkilidir. Bu karar İSG-KATİP üzerinden ilân edilir.” şeklinde fıkra eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.04.2020 – 31101
Konusu : 20/7/2013 tarihli ve 28713 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 32 nci maddesine; “(2) Salgın hastalık ve doğal afet gibi mücbir sebepler nedeniyle işyeri hekimliği eğitim programının teorik kısmının tamamının uzaktan eğitim ile verilmesine

karar vermeye Bakanlık yetkilidir. Bu karar İSG-KATİP üzerinden ilân edilir.” Aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesine;“(3) Salgın hastalık ve doğal afet gibi mücbir sebepler nedeniyle diğer sağlık personeli eğitim programının teorik kısmının tamamının uzaktan eğitim ile verilmesine karar vermeye Bakanlık yetkilidir. Bu karar İSG-KATİP üzerinden ilân edilir.” eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 24.04.2020 – 31108

Konusu : 15/12/2012 tarihli ve 28498 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının (b) bendinin sonuna; “Ancak, tek parselde bir bodrum katı dışında, en çok iki katlı ve toplam yapı inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen yapılarda parsel maliki kendi yapısını inşa ediyor ise, inşaat tamamlanmadan üçüncü şahıslara satış yapılmaması ve bu konuda tapu kaydına belirtme konulması şartıyla, yapı ruhsatı alınması safhasında yapı yaklaşık maliyet bedelinin % 10’u kadar teminat verilmesi mecburiyeti aranmaz.” eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde; ikinci fıkrasının (a) bendinde ve (b) bendinin (3) numaralı alt bendinde yer alan “36” ibareleri “48” olarak ve beşinci fıkrasında yer alan “ilk (5) aya” ibaresi “1 yıla” olarak değiştirilmiştir. “Riskli ve rezerv yapı alanlarında kira yardımı süresi 48 ayı geçmemek şartı ile ilgili kurumca belirlenir. Aylık kira bedeli Bakanlıkça belirlenir.”

Yönetmeliğin Adı : **İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 28.04.2020 – 31112

Konusu : 7/12/2010 tarihli ve 27778 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmeliğin 31 inci maddesine; “(4) Deprem, sel, yangın ve salgın hastalık gibi kontrol işlemlerinin, kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarınınca gerçekleştirilmesini engelleyecek nitelikte mücbir sebeplerin ortaya çıkması halinde, yıllık kontrol sıklığı, haberli ve habersiz kontrol sayısı ile sertifikaların geçerlilik sürelerine ilişkin kontrol ve sertifikasyon hizmetlerinin usul ve esasları Bakanlıkça düzenlenebilir.” fıkra eklenmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 399)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 22.04.2020 – 31107
Konusu : 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
- Tebliğın Adı** : **Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul Ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul Ve Esaslar**
R.G. Tarih ve Sayısı : 08.05.2020 – 31121
Konusu : 6/6/2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslara Geçici 1 ve 2 nci maddeler eklenmiştir. “**Yapı Kayıt belgelerinde güncelleme yapılması GEÇİCİ MADDE 1 – (1)** Alınan Yapı Kayıt Belgelerinde 1/1/2020 tarihinden itibaren yapılacak güncellemelerde ilave yapı kayıt belgesi bedeli ödenmesinin gerekmesi durumunda, ödenmesi gereken ilave bedel, eksik yatırılan meblağın yapı kayıt belgesi bedelinin ilk yatırıldığı tarihten 31/12/2019 tarihine kadar her ay için % 2 oranında artırılması ve 1/1/2020 tarihinden itibaren ise yasal faiz işletilmesi suretiyle hesaplanır.” MADDE 2 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca müştereken hazırlanan ve Sayıştay görüşü alınan işbu Usul ve Esaslar, 1/1/2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- Tebliğın Adı** : **Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 32)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 08.05.2020 – 31121
Konusu : 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin (VI/Ç-1.) bölümünden sonra gelmek üzere başlığı ile birlikte “**2. 518 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği İle İlan Edilen Mücbir Sebep Döneminde KDV İade Uygulaması**” Bilindiği üzere, 24/3/2020 tarihli ve 31078 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 518 Sıra No.lu Vergi

Usul Kanunu Genel Tebliği ile Çin Halk Cumhuriyetinin Vuhan kentinde ortaya çıkan ve birçok ülkeye yayılan Koronavirüs (COVID-19) salgınından ve bu kapsamda alınan tedbirlerden doğrudan etkilenen ve mezkur Tebliğ ile belirlenen mükelleflerin mücbir sebep halinde olduğunun kabul edilmesi uygun bulunmuş ve mücbir sebep kapsamında bulunan mükelleflerin ilgili dönemlere ilişkin KDV beyannamelerinin verilme süresi ileri tarihe uzatılmıştır. Diğer taraftan, mücbir sebep kapsamında olsun veya olmasın, mükelleflerin KDV iade talebinde bulunabilmeleri için, söz konusu vergiye ilişkin beyannamelerin verilmesi ve bu beyannamelerde iadesi talep edilen KDV tutarının gösterilmesi gerekir.

Bu bakımdan, mücbir sebep döneminde de mükellefler ancak KDV beyannamesi vermek ve gerekli belgeleri vergi dairesine ibraz etmek suretiyle KDV iade talebinde bulunabilir.

Öte yandan, mücbir sebep döneminde KDV iade taleplerinin yerine getirilmesinde, bu Tebliğin muhtelif bölümlerinde iade türleri itibarıyla belirlenen usul ve esaslar korunmakla birlikte, 518 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 4 üncü maddesinde yer alan KDV beyannamelerinin (uzayan) verilme tarihini takip eden aybaşına kadar yapılacak iade taleplerine (ATU ve ön kontrol raporuna dayalı iadeler hariç) istinaden KDVİRA sistemi tarafından yapılan sorgulama neticesinde üretilecek “KDV İadesi Kontrol Raporu”nda yer alan sonuçlar bakımından aşağıda belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda işlem tesis edilmesi uygun görülmüştür.” bölümü eklenmiştir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

ABONELİK SÖZLEŞMELERİNDE FAİZ UYGULAMASI¹

Abonelik sözleşmesinden kaynaklı ödemelerde gecikme olması halinde, 6183 sayılı yasada belirtilen gecikme zamanının istene bilmesi için sözleşmede gecikme zamanı uygulanacağına dair açık ve anlaşılır bir ifade yer verilmesi gerektiği Abonelik (elektrik, su ,atık su ve doğal gaz) sözleşmesinde böyle bir hüküm yoksa ,normal tüketim bedeli gecikme zamanı değil,abonenin sıfatına göre (mesken ise yasal faiz,ticari ise ticari faiz, diğer aboneler için yasal faiz) faiz uygulanacağı gözetilmelidir.

(6183 s. AAK m. 51)

Ş.Ç. ile davacı şirketi arasında 09.10.1974 tarihli abonelik sözleşmesinin düzenlendiğini ve sözleşmenin hala geçerliliğini koruduğunu ,fiili kullanıcıya karşı rucü hakkı mevcut olan mirasçıların, abonelik sözleşmesi iptal edildiği sürece. Fiili kullanıcı ile birlikte su tüketim bedelinden dolayı sorumluluklarının devam ettiği,01/01/1998-06/10/2011 tarihleri arası döneme ilişkin tahakkuk ettirilen ve ödenmeyen fatura bedellerinin tahsil amacıyla, dava yasal mirasçı aleyhine icra takibi başlatıldığının davalının haksız ve kötü niyetli itirazı nedeniyle takibin durdurulduğunu ileri sürerek; itiraz iptali ile takibin devamına, davalının icra inkar tazminatına mahkum edilmesine karar verilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı: davaya konu aboneliğe ait taşınmazda oturmadığını,tahakkuk ettirilen fatura bedellerinden sorumluluğuna gidilemeyeceğini savunarak; davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; davalının babası müteveffa Ş.Ç. ın davalı kurumun su abonesi olduğu, davalı mirasçının, fiil kullanıcı ile birlikte aboneliğe ait tüketim bedelinden müteselsilen sorumlu olduğu, davacının, tüketme esas faturaların uzun bir süre ödenmemesine rağmen yönetmelik gereği suyu kesmesi gerekir yönetmelik maddesine aykırı davranarak uzun bir süre suyu kesmemesinin davacı açısından müterafik kusur teşkil ettiği, bu kusurun tüketilen su bedelinin aslında davalının sorumluluğunu ortadan kaldıracığı olsa olsa gecikme zammı ya da yasal faiz %50 oranında indirim

¹ T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi E:2017/16557, K:2019/2166, T:18/03/2019

gerektireceği, davacının gecikme cezası isteminde bulunmayacağı, yasal faiz istemi yönünden de takibe bağlı kalınması gerektiği gerekçesiyle, davalı borçlunun Adana 5, İcra Müdürlüğü'nün 2015/15310 E.sayılı takip dosyasına vaki itirazının kısmen iptali ile takibin ...TL asıl alacak ..., TL yasal faiz olmak üzere toplam TL üzerinden devamına gecikme zammı yönünden istemin reddine asıl olacağın % 20 si oranında hesaplanacak icra inkar tazminatının davalıdan tahsiline karar verilmiştir; hüküm süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, su tüketimi nedeniyle dönemsel tahakkuk ettirilen ödenmeye fatura bedellerini tahsili amacıyla, abonelik sözleşmesinin tarafı olan müteveffanın mirasçılarına karşı başlatılan icra takibine vaki itirazın iptali istemine ilişkindir .

Sözleşmelerde kararlaştırılan gecikme zammı, hukuki niteliği itibariyle bir borcun gününde ödenmemesi halinde alacaklının gecikme zammı süresince borçluya tanıdığı vade karşılığı belirli bir oranda borca yapılan ilave niteliğindedir. Gecikme zammı², gecikme faizi³ değildir. Gecikme zammında da bir para borcunun geç ödenmesi bahsi konusudur. Gecikme faiz talebinde bulunabilmek için borçluyu temerrüde düşürmek⁴ gerektiği halde, gecikme zammında buna lüzum yoktur.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ve Dairemizin kararlılık kazanmış içtihatlarına göre; *abonelik sözleşmesinden kaynaklı ödemelerde gecikme olması halinde, 6183 sayılı Yasada belirtilen gecikme zammının istenebilmesi için, sözleşmede gecikme zammı uygulanacağına dair açık ve anlaşılır bir ifadeye yer verilmesi gerekir. Abonelik (elektrik, su, atık su ve doğalgaz) sözleşmesinde, 6183 sayılı Kanunda belirtilen gecikme zammı oranında uygulanacağına yönelik bir hüküm yoksa, normal tüketim bedeline 6183 sayılı Kanunda belirtilen gecikme zammı değil, abonenin sıfatına göre (mesken ise yasal faiz, ticari ise ticari faiz, diğer aboneler için yasal faiz) faiz uygulanacaktır.* (HGK'nın 28.11.2012 tarih ve 2012/13-624 E., 2012/915 K., 3. HD'nin 27/02/2014 tarih, 2013/18346 Esas, 2014/3079 Karar sayılı ilamlarında da aynı ilkeler benimsenmiştir.

Somut olayda; dava konusu abonelik sözleşmesinde, geciken ödemelerle ilgili olarak 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme cezası alınacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığı gibi, talep edilen alacak amme alacağı da sayılmadığına göre, davacının yasal oranda faiz isteyebileceğinin kabulü gerekir. (...)

2 Amme alacaklarının vadesinde ödenmemesi durumunda gecikme zammı uygulanır. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun birinci maddesinde yapılmıştır.

3 Vergi Usul Kanununun 112/3 üncü maddesine göre, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatlarda; dava konusu yapılmaksızın kesinleşen vergilere, kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren, son yapılan tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar; dava konusu yapılan vergilerin ödeme yapılmamış kısmına, kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren, yargı organı kararının tebliğ tarihine kadar geçen süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır.

4 Temerrüt borcun istenebilir hale gelmesi ancak borçlunun buna karşı ödememekte direnmesi anlamına gelmektedir. Sözleşmeden kaynaklanan bir borcun ihtarname ile miktar ve ödeme süresi belirtilmek suretiyle istenilmesi neticesinde borçlu temerrüde düşer (yayıncının notudur)

TAŞINMAZIN BİR BÖLÜMÜNÜ DEVRETMEK İSTERKEN SEHVEN TAŞINMAZIN TAMAMINI DEVRETMEK⁵

Hukuk Muhakemeleri Kanun'a göre olayları bildirmek taraflara, hukuki nitelendirmeyi yapmak ve ona uygun yasal düzenlemeyi tayin ve tespit ederek uygulamak mahkemeye ait olup, sözleşmenin konusu, niteliği ve ödenecek miktar gibi hususlarda dikkatsizliği veya bilgisizliği sonucu gerçek iradesine uymayan beyanda bulunmak suretiyle esashı hataya düşen tarafın sözleşme ile bağlı sayılamayacağı bilinmeli, hem yanılığa düşen taraf yönünden (sübjektif unsur) hem de iş hayatındaki dürüstlük kuralları (objektif unsur) açısından hataya düşülme idi böyle bir sözleşmenin hiç veya açıklanan biçimde yapılamayacağına ispatlanmasının zorunlu olduğu, sözleşme yapılırken hataya düşen tarafın kusurlu bulunmasının sözleşmenin iptaline engel olmadığı, fakat hatayı bilmeyen veya bilecek durumda bulunmayan ve kusursuz olan karşı tarafın menfi, gerektiğinde müspet zararının ödenmesi gerektiği, hata ve hilenin öğrenildiği tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde, sözleşmenin karşı tarafına yöneltilecek tek taraflı bir irade açıklaması ile bildirileceği gibi def'i veya dava yoluyla da kullanılabileceği gözetilmelidir. (6100 s. HMK m. 33), (4721 s. MK 2), (6098 s. TBK m. 31,35), (818 s. BK m. 25,26,32)

(...)

Davacı, miras bırakan babası 'nın maliki olduğu ... parsel sayılı taşınmazın bir bölümünü dava dışı 3. Kişiye devretmek isterken sehven taşınmazın tamamını devrettiğini, bu kişi ile yapılan görüşme neticesinde sehven fazladan aldığı payı miras bırakanın mirasçılara devredeceğini bildirmesine rağmen davalının anılan şahısla görüşüp mirasçılarının rızaları varmış gibi göstererek taşınmazın adına tescilini sağladığını ileri sürerek, tapu kaydının iptali ile mirasçılar arasında paylaşılmasına karar verilmesini istemiştir.

Davalı, zamanaşımı itirazında bulunup taşınmazı dava dışı 3. Kişiden bedeli karşılığında satın aldığı belirterek davanın reddini savunmuştur.

Dosyanın içeriği ve toplanan delillerden, çekişme konusu ... taşınmazın miras bırakan H.Ü adına kayıtlı 631/14580 payın 06/07/1194 tarihinde dava dışı A.Ö'ye satış suretiyle devredildiği 26.07.2002 tarihinde yapılan imar uygulaması ile 623 ada 6 parsel sayılı taşınmazın tamamının Ayşe adına tescil edildiği, Ayşenin ... sayılı taşınmazdaki 2/3 payı 01.06.2011 tarihinde satış suretiyle davalıya devrettiği anlaşılmaktadır.

Eldeki davada iddianın ileri sürülüş biçimi ve dava dilekçesinin içeriği birlikte değerlendirildiğinde mirasbırakandan dava dışı Ayşe'ye yapılan temlik bakımından yanılma (hata), Ayşe tarafından da davalıya yapılan temlik bakımından muvazaa hukuksal nedenine dayanılmıştır.

⁵ T.C. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi E:2019/366, K:2019/2824, T:18/04/2019

Bilindiği üzere, sözleşmenin konusu, niteliği ve ödenecek miktar gibi hususlarda dikkatsizliği veya bilgisizliği sonucu gerçek iradesine uymayan beyanda bulunmak suretiyle esaslı hataya düşen tarafın sözleşme ile bağlı sayılamayacağı kuşkusuzdur. Hemen belirtmek gerekir ki, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda (TBK) tıpkı 818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) gibi esaslı hatanın (yanılmanın) tanımı yapılmamış, 31 ve 32. Maddelerde sınırlayıcı olmamak üzere örnekler gösterilmiştir. Kısaca, iç irade ile açıklanan irade arasındaki bilmeyerek yapılan uyumsuzluk olarak tanımlanan hatanın (yanılmanın) esaslı kabul edilebilmesi için uygulamada ve bilimsel alanda ortaklaşa benimsendiği gibi, girişilen taahhüdün başlıca sebebini teşkil etmesi, daha açık söyleyişle hem yanılığa düşen taraf yönünden (sübjektif unsur) hem de iş hayatındaki dürüstlük kuralları (objektif unsur) açısından hataya düşülme idi böyle bir sözleşmenin hiç veya açıklanan biçimde yapılamayacağını ispatlanması zorunludur.

Bu koşulların varlığı halinde hataya düşen taraf, isterse iptal hakkını kullanmak suretiyle hukuki ilişkiyi geçmişe etkili (makable şamil) olarak ortadan kaldırılabılır ve verdiği şeyi geri isteyebilir. Yeter ki hatanın ileri sürülmesi TBK'nin 35. (BK'nin 25) ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK)2. Maddesinde hükme bağlanan dürüstlük kuralına aykırı olmasın.

Hemen belirtmek gerekir ki, sözleşme yapılırken hataya düşen tarafın kusurlu bulunması sözleşmenin iptaline engel değildir. Ne varki, TBK'nin 35. (BK'nin 26) maddesinde öngörüldüğü gibi hatayı bilmeyen veya bilecek durumda bulunmayan ve kusursuz olan karşı tarafın menfi, gerektiğinde müspet zararının ödenmesi gerekir.

Öte yandan, hata ve hile her türlü delille ispat edilebileceği gibi iptal hakkının kullanılması hiçbir şekilde bağlı değildir. Hata ve hilenin öğrenildiği tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde sözleşmenin karşı tarafına yöneltilecek tek taraflı bir irade açıklaması ile bildirileceği gibi def'i veya dava yoluyla da kullanılabilir. (...)

DANIŞTAY KARARLARI

EKSİK TAHSİL EDİLEN/EDİLEMİYEN OTOPARK VE İNŞAAT HARCININ TAHSİLİNDE FAİZ UYGULAMASI¹

Kamu alacağının hiç tahsil edilmemesi veya eksik tahsil edilmesinden kaynaklanan zararın öncelikle alacağın tabi olduğu mevzuata göre tahsil edilmesi, belli şartların oluşması halinde ise, kamu zararının 5018 sayılı Yasa hükümlerine göre tahsil edilmesi gerektiği hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava, ... sayılı parseldeki taşınmazın maliki olan davacılar tarafından, söz konusu taşınmazda yapılan inşaatla ilişkin olarak bina inşaat harcının vadesinde yatırılmaması ve inşaat projesinde otopark alanının eksik veya hiç gösterilmemesi sebebiyle kamuyu zarara uğrattıklarından bahisle hisseleri oranında TL nin 5018 sayılı Kanununun 71. maddesi ve Kamu Zararının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin hükümleri uyarınca istenilmesine ilişkin 25.03.2015 tarih ve ... sayılı işlemlerin iptali istemiyle açılmıştır.

Mersin 1. İdare Mahkemesince; kamu zararının genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerinde açılacak bir dava sonucuna göre tahsili yönünde gidileceği, davacıların borca ilişkin iddialarının ancak böyle bir davada ileri sürülebilecek iddialar olduğu sayılı işlemlerin, bu haliyle alacağın tahsiline ilişkin bir “bildirim” veya “ödemeye çağrı” niteliğinde işlemler olduğu, doğrudan hukuksal sonuç doğuracak mahiyette bulunmadıkları ve tek başına etkili ve yürütülebilir nitelikte kesin bir işlem niteliğini haiz olmadıkları, dolayısıyla anılan işlemlere karşı açılan davada işin esasına girmeye hukuken imkan bulunmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

Davacılar tarafından, İdare Mahkemesi kararının hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek temyizden incelenerek bozulmasını istenilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun “Otoparklar” başlıklı 37. Maddesinde “İmar planlarının tanziminde planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçlar gözönünde tutularak lüzumlu otopark yerleri ayrılır.

Otopark ihtiyacı bulunan bina ve tesislere lüzumlu otopark yeri tefrik edilmedikçe yapı izni, otopark tesis edilmedikçe de kullanma izni verilmez.

Kullanma izni alındıktan sonra otopark yeri, plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez. Bu fıkra hükmüne aykırı hareket edildiği

¹ T.C. Danıştay Onuncu Daire Esas No:2016/367, Karar No:2018/2942

takdirde ilgili idarece yapılacak tebligat üzerine en geç üç ay içerisinde bu aykırılık giderilir. Mülk sahibi tebligata rağmen müddeti içerisinde gerekli düzeltmeyi yapmaz ise, belediye encümeni veya il idare kurulu kararı ile bu hizmet ilgili idarece yapılır ve masrafı mal sahibinden tahsil edilir” hükmüne yer verilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “Konu, vergiyi doğuran olay” başlıklı Ek 1. Maddesinde, “ Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilaveler ve tadiller dahil) inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında Ek madde 6’da yer alan tarifede gösterilen nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabidir.

Konut veya işyerlerinin kullanılış tarzlarının değiştirilmesi (konutun işyerine veya harca tabi olmayan işyerinin harca tabi işyerine dönüştürülmesi) halinde de bu değişiklik tadilat sayılarak ek harca tabi tutulur.

İnşaata ruhsatsız başlanması halinde de harç alacağı doğmuş sayılır.

Bu hükümlerin yürürlüğe girmesinden önce inşa edilmiş olan binaların yüzölçümlerine ilave veya binada tadilat yapılması halinde harç, binanın toplam yüzölçümüne göre tabi olduğu tarife esas alınarak ve yalnız ilave edilen kısmın yüzölçümü üzerinden hesaplanır.

Bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihten sonra inşa edilmiş olan binalarda tadil veya ilaveler yapılması halinde harç, binanın önceki yüzölçümü ile ilave kısmın yüzölçümü toplamı üzerinden hesaplanır. Ancak, daha önce aynı konut ve işyeri birimleri için ödenmiş bulunan bina inşaat harcı yeniden hesaplanan harçtan mahsup edilir.” Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır” hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 22.04.2006 tarih ve 26147 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve uyumsuzluk tarihinde yürürlükte olan “Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 1. Maddesi ““Otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının belediye veya valilikçe karşılanması zorunludur. Otopark ihtiyacı parselinde karşılanamayan ve idaresince İmar Kanununun 37 nci maddesine göre otopark tesis edilemeyen alanlarda otopark bedelinin arsa payı hariç %25’i yapı ruhsatının verilmesi sırasında nakden, kalan %75’i ve arsa payı ise belediyesince veya il özel idaresince parselin otopark ihtiyacı karşılandıktan en geç doksan gün sonra o yıla ait miktarlara göre değerlendirilerek tahsil edilir. Yapı ruhsatı düzenleme aşamasında ödemelere ilişkin taahhütname alınır ve tapu kütüğüne bu hususta şerh düşülür. Plansız alanlarda otoparkın parselinde veya yapıda karşılanması zorunludur.” Hükmüne yer verilmiş, yine Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 5. Maddesiyle 1/7/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliğinin 10. Maddesine eklenen 2. Fıkrafta “Otopark bedellerinin tahakkuk ve

tahsil esasları Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri de dikkate alınarak belediye meclisleri veya il genel meclisleri tarafından belirlenir.” Hükmüne yer verilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un “Kanunun şümülü” başlıklı 1. Maddesinde de; “Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer’i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur.” Hükmüne, “Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı” başlıklı 51. Maddesinde, “Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısma vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesinlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir.” Hükmüne, “Ödeme emri” başlıklı 55. Maddesinde “Amme alacağını vadesinde ödemiyelemlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur.(1)

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.” Hükmüne, “tahsil zaman aşımı” başlıklı 102. Maddesinde ise Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğurar. Para cezalarına ait hususi kanunlardaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur. Zamanaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur.” hükmüne 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “zamanaşımı” başlıklı 74. Maddesinde ise, “Kamu zararının meydana geldiği ve bu Kanunda belirtilen para cezalarının verilmesini gerektiren fiilin işlendiği yılı izleyen malî yılın başından başlamak üzere zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla onuncu yılın sonuna kadar tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararları ile para cezaları zamanaşımına uğrar.” Hükmüne yer verilmiştir.

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Kamu zararı” başlıklı 71. Maddesinde,

Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel

veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

- a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
- b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,
- c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
- d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
- e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- f) (Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)
- g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılmasının esas alınacağı hükmüne;

22/12/2005 gün ve 5436 sayılı Kanunu'nun 10 maddesiyle değişik üçüncü fıkrada; "Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükmü bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın olduğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir. Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlamış, yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kam kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarında kadar para cezası kesilir.

25.4.2007 gün ve 5628 sayılı Kanun'un 4. Maddesiyle değişik son fıkrasında; Kamu zararın, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usul ve esaslar,

Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; İçişleri Bakanlığı mahalli idareler kontrolörü tarafından 2009 yılı denetimi kapsamında devalı idareye yönelik yapılan inceleme sonucu düzenlenen .. raporunda ... sayılı parselde kayıtlı taşınmazın inşaat projesinde otopark alanının eksik veya hiç gösterilmeme sonucu ortaya çıkan ... TL otopark bedeli ve bina inşaat harcının vadesinde yatırılmaması nedeniyle ... TL gecikme zammının tahsil edilmediği tespitlerine yer verildiği, akabinde davalı idare tarafından 5018 sayılı Kanunun 71. Maddesi ve bu Kanun hükmüne dayanılarak çıkarılan Kamu Za-

rarlarının Tahsiline ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca söz konusu alacakların kamu zararı niteliğinde değerlendirildiği, bu sebeple davacıların kamuyu zarara uğrattıklarından bahisle söz konusu kamu alacağını hisseleri oranında pay ederek toplam ... TL'nin istenilmesine ilişkin 25.03.2015 tarih ... sayılı işlemlerin tesis edildiği, akabinde söz konusu işlemlerin iptali istemiyle de bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Davaya konu işleme esas alınan Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kamu zararı" başlıklı 71. Maddesi uyarınca kamu zararı, kamu görevlilerinin mevzuata aykırı karar, işlem veya eşlemleri sonucunda oluşabileceği gibi Yasanın 71. Maddesinde belirtildiği üzere gerçek veya tüzel kişilerin eylemleri sonucunda da kamu zararı oluşabileceğinden, temeli kamu alacağına dayanan alacaklara ilişkin olarak gerçek ve tüzel kişiler tarafından kamu zararına neden olduğunun kabulü ve anılan **Kanun çerçevesinde işlem yapılabilmesi için, kamu alacağının tahakkukuna ilişkin mevzuatında belirtilen normal ve olağan haller dışında yalan beyan, hile, sahte belge düzenleme gibi eşlemler ile kamu alacağının tarh, tahakkuk, takip ve tahsiline engel olunması gerektiği açıktır.** Aksi yorumun, kendi mevzuatına göre tahakkuk, takip ve tahsili gereken kamu alacağının özel yasal düzenlemelerinde öngörülen kuralların geçersiz ve işlevsiz kılınmasına yol açacağı tartışmasızdır.

Bu itibarla, öncelikle kamu alacağının kendi özel mevzuatında öngörülen tahakkuk, takip ve tahsil usullerinin izlenmesi esas olup, kamu alacaklarına ilişkin olarak kamu zararı oluşması sebebiyle 5018 sayılı Kanuna başvurulabilmesi ancak gerçek veya tüzel kişilerin kasıtlı, yanıltıcı, sahtecilik ve hile gibi hususları içeren eylemleriyle kamu alacağının tahakkuk, takip ve tahsilatına engel olunması halinde mümkündür.

Nitekim, 6183 sayılı yasada zamanaşımı süresi 5 yıl olarak düzenlenmesine karşın, 5018 sayılı Yasanın 74. Maddesinde kamu zararı nedeniyle yapılan işlemlerde zamanaşımı 10 yıl olarak düzenlenmiş olup, bu durum kamu alacaklarının tarh, tahakkuk, takip ve tahsil aşamalarında oluşan kamu zararlarında 5018 sayılı Yasaya başvuru yolunun özel ve istisnai olarak öngörüldüğünü göstermektedir. Dolayısıyla uygulayıcı idarenin kamu zararının oluştuğu gerekçesiyle kamu alacağının mevzuatında öngörülen usul ve kurallarını tamamen ihmal ederek ve olağan bir yöntem gibi doğrudan 5018 sayılı Kanun kapsamında işlem yapması hukuka uygun düşmeyecektir.

Uyuşmazlıkta, davacıların hissedarı olduğu taşınmazın ... TL tutarındaki inşaat ruhsat harcının ... TL'lik kısmının 03.08.2007 tarihinde ödendiği, kalın kısmının ise ileriki bir tarihte ödenmesi sebebiyle TL gecikme zammının olduğu ve tahsil edilemediği, yine davacıların hissedarı olduğu taşınmazın projesinde otopark alanının eksik veya hiç gösterilmemesi sebebiyle ...TL otopark bedelinin tahsil edilemediği, akabinde davalı idare tarafından, bahsi geçen alacaklar kamu zararının niteliğinde de-

ğerlendirilerek belirlenen tutarın davacılar tarafından hisseleri oranında ödenmesi istemli dava konusu işlemlerin tesis edildiği, ancak dosya içeriğinde söz konusu kamu alacaklarının özel mevzuatında öngörülen kurallar yerine kamu zararı ile ilgili mevzuat kapsamında işlem yapılmasının sebepleri belirli olmadığı gibi hangi nedenle kamu zararının oluştuğu, davacıların yalan beyan, sahte belge düzenleme gibi yanıltıcı eylemleriyle kamu alacaklarının tarh, tahakkuk, takip ve tahsiline engel olunması nedeniyle 50187 sayılı Kanun uygulamasına başvurulduğu yönünde bir değerlendirme bulunmadığı anlaşılmaktadır. Dava konusu olayda, öncelikle otopark bedeli ile ilgili yasal düzenlemeler ve gecikme zammıyla ilgili 6183 sayılı Kanunda öngörülen kamusal yetki ve usuller kapsamında işlem yapılması gerektiği halde bu boyutun herhangi bir gerekçe belirtilmeden göz ardı edilmesi ve bu suretle tahsile konu alacak kamu alacağı olduğu halde konunun idari yargının görev alanı dışına taşıyacak şekilde işlem yapılması mümkün bulunmadığı gibi alacağın anılan Kanun ve Otopark bedeli ile ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde tahakkuk ve tahsilinin tamamen davacılarından kaynaklanan nedenlerle gerçekleştirilemediği ortaya konulmadan, doğrudan kamu zararının bulunduğu kabul edilerek işlem yapılması yukarıda anılan yasal düzenlemelerle uygun göstermeyecektir.

Bu durumda, kamu alacağı niteliği devam eden gecikme zammının tarh, tahakkuk, takip ve tahsil aşamalarında 6183 sayılı yasanın uygulanması gerektiği açık olup, davalı idare tarafından öncelikle gecikme zammını düzenleyen 6183 sayılı Kanunun 51. Maddesi uyarınca tahakkuk ettirilecek gecikme zammının, aynı Yasanın 55. Maddesi uyarınca tahsili yoluna gidilmesi gerektiği, yine kamu alacağı niteliği devam eden otopark bedelinin 22.04.2006 tarih ve 26147 sayılı “Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile değişik 1/7/1993 tarihli ve 21624 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliği’nin 10. Maddesi uyarınca belirlenecek esaslara göre tarh, tahakkuk, takip ve tahsil aşamalarının uygulanması gerektiği, özel mevzuatında yer alan bu normal ve olağan usuller dışında kamu zararının oluştuğu nedeniyle 5018 sayılı Kanun çerçevesinde işlem yapılabilmesi için ise kamu alacağının doğması şartları dışında davacıların kasıtlı fiilleriyle kamu zararına neden olmaları gibi istisnai ve olağanüstü koşulların bulunması gerektiği hususu göz önünde bulundurularak, uyuşmazlık konusu olayda davalı idare tarafından; davacılarından kaynaklanan sebeplerle belirtilen usullerin uygulanmadığı ya da sonuçsuz kaldığı veya davacıların yalan beyan, sahte belge düzenleme gibi yanıltıcı eylemleriyle kamu alacaklarının tarh, tahakkuk, takip ve tahsiline engel olarak kamu zararına neden oldukları gibi iddialarda bulunup bulunmadığı idare mahkemesince araştırılmak ve dava dosyası tekemmül ettirildikten sonra davanın esasının incelenmesi suretiyle bir karar verilmesi gerektiği açık olup, davanın incelenmeksizin reddi yolundaki Mahkeme kararında hukuka uyarılık görülmemiştir.

EMLAK VERGİSİ MÜKELLEFİYETİN BAŞLAMASI VE BİTMESİ²

Davacının emlak vergisi muafiyetinden yararlanamayacağına dair 2014 yılında yapılan tespitin ancak 2015/Ocak döneminden sonra emlak vergisine esas alınabileceği hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

(...)

İnceleme ve Gerekçe:

Maddi Olay:

Davacının maliki olduğu taşınmaz üzerinde 2. Grup koruması gerekli kültür varlığı şerhi olmasına rağmen taşınmaz üzerine ilave katlar yapılması sebebiyle İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun ... kararıyla parselde yer alan yapıya onaylı projesine uygun olarak ilave katlar verildiğinden, vergi muafiyetinden yararlanamayacağına karar verilmesi nedeniyle 2009-2014 yıllarına ait emlak vergisinin, kültür varlıklarını koruma katkı payının, vergi ziyayı cezasının ve gecikme faizinin tahsili amacıyla düzenlenen ödeme emrinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

İlgili Mevzuat:

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanununun olay tarihinde yürürlükte bulunun 55. Maddesinde; amme alacağını vadesinde ödemeyenlere 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları hususunda bir ödeme emri ile tebliğ olunacağı, 58. Maddesinde ise; kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahsın böyle bir borcu olmadığı, kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait davalara bakan vergi mahkemesi nezdinde dava açabilecekleri kurala bağlanmıştır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "İstisnalar ve Muafiyetler" başlıklı 21. Maddesinde; "Tapu kütüğüne "korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır." Kaydı konulmuş olan taşınmaz kültür varlıkları ile arkeolojik sit alanı ve doğal sit alanı olmaları nedeniyle üzerlerinde kesin yapılanma yasağı getirilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları olan parseller her türlü vergi, resim ve harçtan muafır." Hükmü yer almaktadır.

3914 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "mükellefiyetin başlaması ve bitmesi" başlıklı 9. Maddesinde ise; bina vergisi mükellefiyetinin;

a) 33 üncü maddenin (1) ilâ (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerin doğması halinde bu değişikliklerin vuku bulunduğu, aynı maddenin (8) numaralı fıkrasında yazılı halde ise bu duruma bağlı olarak takdir işleminin yapıldığı tarihi,

² Danıştay Dokuzuncu Daire Esas No:2015/14707, Karar No:2019/692

- b) Dört yılda bir yapılan takdir işlemlerinde takdir işleminin yapıldığı tarihi,
c) Muafiyetin sukut ettiği tarihi,

Takip eden bütçe yılından itibaren başlayacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Hukuki Değerlendirme:

Yukarıda yer verilen kamu hükümlerinden emlak vergisine ilişkin mükellefiyette veya emlak vergisine konu taşınmazın niteliğinde bir değişiklik olması durumunda emlak vergisi mükellefiyetinin, bu değişikliğin vuku bulduğu tarihi takip eden bütçe yılından itibaren başlayacağı anlaşılmaktadır. Zira, 3194 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ile emlak vergisinin yıllık olarak tarh ve tahakkuk ettirilmesi esası benimsenmiş olup, yıl içerisinde emlak vergisini etkileyen bir değişikliğin meydana gelmesi durumunda, bu değişikliğin, meydana geldiği **yılı izleyen yıldan itibaren hüküm ifade etmesinin emlak vergisi sistematığının gereği olduğu sonucuna varılmaktadır.**

İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca “... parselde yer alan yapıya onaylı projesine uygun olarak ilave katlar verildiğinden, vergi muafiyetinden yararlanamayacağına” 03.06.2014 tarihinde karar verildiği görülmüş olup, **söz konusu edilen Kanun ve açıklamalar çerçevesinde emlak vergisi mükellefiyeti, muafiyetin sona erdiği tarihi takip eden 2015 yılı itibarıyla başlayacaktır.**

Ayrıca, idari işlemlerin kural olarak işlem tarihi itibarıyla uygulanabilecekleri hususu gözönüne alındığında, söz konusu kararın geçmişe yönelik olarak dava konusu işleme dayanak alınmasının kabulü de mümkün değildir.

(...)

SAYIŞTAY KARARLARI

NİTELİĞİ İTİBARIYLA BELEDİYENİN TANITIMINI AŞAN MAHİYETTE OLAN VE BELEDİYEYE AİT BİR GÖREVİN İFASI KAPSAMINDA OLMAYAN ULUSAL BASINDA TANITIM VE DANIŞMANLIK HİZMET ALIMI¹

Niteliği itibarıyla Beldenin tanıtımını aşan mahiyette olan, Belediyeye ait bir görevin ifası kapsamında olmayan, satın alınan hizmete veya hizmetin kabulüne ilişkin herhangi bir kanıtlayıcı belgesi bulunmayan ulusal basında tanıtım organizasyonu ve danışmanlık hizmet alımı için ödendiği ve alımı yapılan hizmetin kapsamının alım yapılmasını gerektirecek mahiyette olmadığı gerekçeleriyle TL'lik kamu zararına ilişkin olarak verilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un "belediyenin görev ve sorumlulukları" kenar başlıklı 14'üncü maddesinde: "... kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, ... hizmetlerini yapar veya yaptırır ..." hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un "belediyenin giderleri" kenar başlıklı 60'ıncı maddesinin k bendinde tanıtım giderleri belediye giderleri arasında sayılmıştır.

İlama konu uygulamada, Belediye tarafından sunulan hizmetlerin tanıtımı, ulusal basın gezisi organize edilmesi, çıkacak haberlerin takibi ve Belediye Başkanının ulusal bir yayına konuk edilmesi amacıyla İletişim ve Danışmanlık Ltd. Şti'den hizmet alımı yapılarak bedelinin Belediye bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Mevzuat hükümlerine göre belediyelerin giderleri arasında yer alan tanıtım giderleri, beldenin tanıtımına ilişkindir. Ayrıca, alımı yapılan hizmetin kapsamı da alım yapılmasını gerektirecek mahiyette değildir.

Niteliği itibarıyla beldenin tanıtımını aşan mahiyette olan, belediyeye ait bir vazifenin ifası kapsamında olmayan bu hizmet alımı için ödenen tutarın kamu zararı oluşturduğu anlaşılmıştır.

MYO BİNASI YAPIM İŞİNDE; SÖZLEŞMESİNE UYGUN OLARAK YAPILMAYAN BİR İMALAT İÇİN İŞ ARTIŞI YAPILARAK YENİDEN BİR ÖDEME YAPILMASI MÜMKÜN MÜ?²

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 24'üncü maddesine göre;

"Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

1 TEMYİZ KURULU KARARI Tarih : 11.12.2019 No : 47034

2 Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 18.12.2019 No : 47045

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, Bakanlar Kurulu bu oranı sözleşme bazında %40 'a kadar artırmaya yetkilidir. İşin bu şartlar dahilinde tamamlanmayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış Temyiz Kurulu Kararı Sayıştay Dergisi • Sayı:116 Mart - 2020 167 olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin %80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5 7 geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.”

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin “Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi” başlıklı 21'inci maddesine göre de;

“1) Yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

2) Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, bu oranı sözleşme bazında % 40'a kadar artırmaya yetkilidir.

3) Karma sözleşmelerde, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan koşulların gerçekleşmesi şartıyla, artışa konu iş, sözleşme bedelinin;

a) Götürü bedel teklif edilen iş kısımlarına ait tutarının %10 una.

b) Birim fiyat teklif alınan iş kısımlarına ait tutarının %20'sine,

kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. Bakanlar Kurulu birim fiyat teklif alınan iş kısımlarına ait oranı sözleşme bazında % 40 'a kadar artırmaya yetkilidir.

4) İşin yukarıdaki şartlar dahilinde tamamlanamayacağına anlaşılması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

5) Sözleşme bedelinin %80 inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin %80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.”

İlave işlerin aynı sözleşme kapsamında aynı yükleniciye yaptırılabilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir:

- İş artışı, başlangıçta öngörülemeyen nedenlere dayalı olarak ortaya çıkmalıdır.
- Artışa konu işlerin yapılması zorunluluk bulunmalıdır.
- İlave işlerin idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması gerekir.
- Yasal sınırlar dahilindeki iş artışlarının işin tamamlanması amacıyla yaptırılması gerekir.

İlamdaki ifadeyle; yapılan incelemede, işin devamı sırasında binanın dış cephesine ahşap desenli boya yapıldığı, ancak daha sonra yapılan ahşap desenli boya üzerine grenli boya yapılmasına Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığınca yukarıda söz edilen Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 21'inci maddesi kapsamında 08.05.2017 tarihinde oluru verildiği ve hakedişte her iki imalat için de ödeme yapıldığı görülmüştür.

Sorumlularca Meslek Yüksekokulu'nun dış cephesi ile ilgili Okul Yönetimi ile birlikte katalogdan renk seçimi yapıldığı ve cephe uygulamasına başlanıldığı, ancak her ne kadar teknik bir sebep olmasa da uygulama yapılan rengin katalogdan beğenilen renkten tamamen farklı olmasından dolayı Okul Yönetiminin de itirazlarıyla imalatın bir kısmı uygulandıktan sonra durdurulduğu, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığınca verilen 08.05.2017 tarihli Oluru ile dış cephede uygulanan rengin değiştirilmesinin uygun olduğu gerekçe gösterilerek iş artışı yapılarak ödemesi gerçekleştirilen söz konusu ikinci imalatın yapılmak zorunda kaldığı iddia edilmekte ise de; boya rengi seçiminde herhangi bir numune uygulama işlemi ve deneme yapılmaması da, bu işten sorumlu kişilerin dikkatsizliğini ve özensizliğini açık bir şekilde göstermektedir. Dolayısıyla, burada başlangıçta öngörülemeyen bir nedene dayalı olarak ilaveten yaptırılan bir imalattan değil; projesi, şartnamesi ve teknik özellikleri ile uyumsuz bir imalattan söz etmek gerekir ki Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin “Sözleşme ve eklerine uymayan işler” başlıklı 23'üncü maddesi gereğince proje ve şartnamelere uymayan, eksik ve kusurlu oldukları tespit edilen işleri yüklenici, yapı denetim görevlisinin talimatı ile belirlenen süre içinde bedelsiz olarak değiştirmek veya yıkıp yeniden yapmak zorundadır.

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde, sözleşmesine uygun olarak yapılmayan bir imalat için iş artışı yapılarak yeniden (mükerrer) bir ödeme yapılması mümkün olmadığından; temyiz dilekçesindeki iddiaların reddiyle 14 sayılı İlamın 1. maddesinin (A) bendiyle verilen TL'nin tazminine ilişkin hükmün TASDİKİNE, karar verildi.

ÇEŞİTLİ DERNEK ÜYELERİNİN BELEDİYE DIŞINA YAPTIKLARI ZİYARETLER (PİKNİK GEZİSİ, DOĞA GEZİSİ VS.) İLE İLGİLİ OLARAK ARAÇ KİRALANMASI VE BEDELİNİN BELEDİYE BÜTÇESİNDEN KARŞILANMASI³

Çeşitli dernek üyelerinin Belediyesi dışına yaptıkları ziyaretler (piknik gezisi, doğa gezisi vs.) ile ilgili olarak araç kiralınması ve bedelinin belediye bütçesinden karşılanması sonucu TL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Bütçelerden Yardım Yapılması başlıklı 29'uncu maddesinde,

“Gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullanılamaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir.

Bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

denilmiştir.

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun “Yardım ve İşbirliği” başlıklı 10'uncu maddesinde; “Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan maddî yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunabilirler.

5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, dernekler kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilirler. Bu projelerde kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla yüzde ellisi oranında aynî veya nakdî katkı sağlayabilirler. (Ek cümle: 18/2/2009 – 5838/7 md.) 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi çerçevesinde engellilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işlerini kurmaları, engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler ile benzeri projelerde bu oran aranmaz”

hükmüne yer verilmiştir.” denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendin-

³ Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 16.10.2019 No : 46740

de (Değişik: 12/11/2012-6360/19 md.) “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.”

Aynı Kanununun 6360 sayılı Kanun ile eklenen son fıkrasında (Ek fıkra: 12/11/2012-6360/19 md.); “5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29’uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz.”

hükümlerine yer verilmiştir.

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesi neticesinde; İlçesindeki Derneklerin talepleri doğrultusunda ilçe dışına gezi (piknik, doğa gezisi vs.) düzenlenerek bu amaçla araç kiralandığı ve bedellerinin belediye bütçesinden ödendiği görülmüştür. Ancak, yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, belediyelerin derneklere 5018 sayılı Kanun’un 29’uncu ve 5253 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesi kapsamında yardım yapabilmesi mümkün değildir. Belediyeler derneklere sadece ortak hizmet projeleri kapsamında katkı sağlayabilecektir

Sorumlular temyiz dilekçesinde; ... Belediyesi sınırları içerisinde ikamet edip de maddi imkânları olmayan, sadece gönül bağıyla bir araya gelen vatandaşların kısmen de olsa Belediyenin mali imkânları ölçüsünde bu kültürel iletişimi gerçekleştirebilmek için mahalli müşterek nitelikteki hizmet ve kaynaşmayı oluşturmak için 5393 sayılı Kanunun 14/a maddesi uyarınca Sosyal ve Kültürel Hizmetler kapsamında nakdi yardım niteliğinde olmayıp sadece araç kiralama yönünden yardımda bulunulduğunu belirtmişlerse de; 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesinde Belediyenin görev ve sorumlulukları, 15’inci maddesinde ise yetki ve imtiyazları tek tek sayılmış, amatör spor kulüplerine yapılacak yardım dışında dernek gezilerinin masraflarının Belediyeler tarafından karşılanmasına cevaz veren bir hükme yer verilmemiştir.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

GENELGE

Cumhurbaşkanlığından:

Konu: Türkiye Su Erozyonu Haritası

GENELGE

2020/7

İklim değişikliği sonucu yağış rejimlerindeki değişimlerin neden olduğu sel ve taşkın gibi afetler, heyelanlar, topoğrafya ve rüzgâr gibi doğal ve doğal olmayan nedenlerden dolayı erozyonun her geçen gün şiddetini ve etki alanını artırması beklenmektedir. Ekosistemde meydana gelen değişimlerle birlikte arazi bozulmaları da hızlandığından toprak kaynaklarının korunması büyük önem arz etmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü tarafından yerinden oynayan toprak miktarını hesaplamak için Dinamik Erozyon Modeli ve İzleme Sistemi (DEMİS) yazılımı geliştirilmiştir. Yazılımdan elde edilen sonuçlarla Türkiye Su Erozyonu Haritası model tabanlı olarak yenilenmiş ve e-Devlet ile TUCBS-ATLAS uygulamaları üzerinden kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Başta Sürdürülebilir Arazi Yönetimi ve Sürdürülebilir Toprak Yönetimi olmak üzere havza tabanlı izleme sistemleri ve arazi bozulunun dengelenmesi gibi olguların önem arz ettiği günümüzde toprak kayıplarının izlenebilmesi ve değerlendirilmesi bakımından Türkiye Su Erozyonu Haritası önemli bir doğal kaynak planlama aracı konumundadır.

Kamu kaynaklarında israfın engellenmesi ve mükerrer veri üretilmesi sonucu oluşacak bilgi karmaşasının önüne geçilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak olan doğrudan doğal kaynak yönetimine dair çalışmalarda Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğünce üretilen Türkiye Su Erozyonu Haritasının planlama aracı olarak kullanılması hususunda bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/010.06.02- 96900
Konu : 7226 sayılı Kanunun
Geçici 1 inci Madde Uygulaması

04/05/2020

GENELGE

2020/ 14

DAĞITIM YERLERİNE

Bilindiği üzere, koronavirüs (covid-19) salgınından vatandaşlarımızı korumak ve salgının yayılmasını önlemek ve bu süreçte vatandaşlarımızın mali yükümlülüklerini kolaylaştırmak amacıyla Devletimiz tüm kurumlarıyla gerekli tedbirler almış bulunmaktadır.

1. Bu çerçevede, 26/3/2020 tarihli ve 31080 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında;

“(1) Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle yargı alanındaki hak kayıplarının önlenmesi amacıyla;

a) Dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler; 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usul hükmü içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler ile arabuluculuk ve uzlaştırma kurumlarındaki süreler 13/3/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden,

b) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22/3/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden,

itibaren 30/4/2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durur. Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanları durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatılabilir ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltılabilir. Bu kararlar Resmî Gazete’de yayımlanır.”

hükümüne yer verilmiştir.

2. Bu hüküm doğrultusunda,

Dava açma, icra takibi başlatma, başvuru, şikâyet, itiraz, ihtar, bildirim, ibraz ve zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler ve zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler bakımından;

a) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler,

b) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu kapsamında hâkim veya icra ve iflas daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflas takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflas takip taleplerinin alınması, ihtiyati haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler,

c) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamındaki işlemler ve süreler,

30/4/2020 tarihine kadar durdurulmuştur.

3. 7226 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasının Cumhurbaşkanına verdiği yetkiye istinaden bu süreler, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda öngörülen zorunlu idari başvuru yoluna ilişkin süreler hariç, 30/4/2020 tarihli ve 31114 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 29/4/2020 tarihli ve 2480 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1/5/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden 15/6/2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar uzatılmıştır.

Bilgi edilmesini ve yukarıda belirtilen hususların İliniz dâhilindeki tüm yerel yönetimlere (birlikleri ve iştirakleri dâhil) duyurulması hususunda gereğini önemle rica ederim.

Murat KURUM

Bakan

SORU - CEVAP

Soru: Belediye Encümeni konu olmadığı veya toplanmadığı günler için ödeme yapılabilir mi?

Cevap: Belediye Encümenin oluşumu 5393 sayılı Belediye Kanununun 33 üncü maddesinde “Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında; a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden, b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, oluşur.”

Encümen ödenekleri 35 inci maddesinde ; “ Belediye encümeni, haftada birden az olmak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanır. Belediye başkanı acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir...” hükmüne yer verilmektedir.

Ayrıca Kanunun 36 ncı maddesinde ise encümen üyelerine verilen ödenek düzenlenmiştir. Belediye encümeni başkan ve üyelerine, nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde (3.500 gösterge rakamı karşılığı) 511,21-TL, nüfusu 10.001-50.000'e kadar olan belediyelerde (4.500 gösterge rakamı karşılığı), 657,27-TL, nüfusu 50.001-200.000'e kadar olan belediyelerde (6.000 gösterge rakamı karşılığı) 876,36-TL ve nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise (7.500 gösterge rakamı karşılığı) 1.095,45-TL tutarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir, Büyükşehir belediye encümen başkanı ve seçilmiş üyelerine (12.000 gösterge rakamı) 1.752,73-TL ödenmektedir. Güncel rakamları dergimizin pratik bilgiler köşesinde her ay düzenli olarak paylaşmaktayız.

Konuyla ilgili **Sayıştay 7 Dairesi Kararı, Tutanak Tarihi 13.12.2018, Karar No:307 kararında** “Encümen ücretlerine ilişkin, haftada en az bir defa toplantı yapılmadığı, dolayısıyla sadece toplantı yapılan günler için ücret ödenmesi gerektiği iddia olunmuşsa da;, 5393 sayılı Belediye Kanununda **Encümen toplantılarının haftada birden az olmamak üzere yapılması gerektiği** halde yapılmamasının, idarenin uygulama hatasından kaynaklandığı, bahsi geçen 36’ncı maddede, **Encümen ödeneklerinin aylık brüt olarak ödeneceğinin hükmü altına alındığı ve toplanılan gün başına encümen ücreti ödeneceğine dair herhangi bir mevzuat hükmü bulunmadığı, toplantı yapılan her ay için Encümen ayda 20 kez toplansa da, bir kez toplansa da aylık tutarın ödenmesi gerektiği, ...**” belirtilmiştir.

Soru: Korona Virüs nedeniyle yapılacak gıda alımlarında nasıl bir yol izlenmelidir?

Cevap: 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ihale usulleri şunlardır;

- 19. madde Açık ihale usulü
- 20. madde Belli istekliler arası ihale usulü

- 21. madde Pazarlık usulü.

Kanunun 21 inci maddesinin (b) bendinde; “Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya (Ek ibare: 16/05/2018-7144/11 md.) yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.” hükmü yer almaktadır. **Bu usulün kullanılabilmesi için iki şartın gerçekleşmesi gerekmektedir.**

1-Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen olayın ortaya çıkması.

- 2-İhalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

Koronavirüs, birinci şart olarak kabul edilmelidir.

İkinci şarta gelince, ihalenin niçin acil olarak yapılması gerektiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Açık ihaledeki ilan sürelerinin beklenilmesine bile tahammülünün bulunmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

Bu iki şartın varlığını ortaya koyan ihale yetkilisi onaylı gerekçe raporu hazırlanması şartıyla parasal limite dahil olmadan bu kapsamda alım yapılabilir.

- Ayrıca 21 inci madde pazarlık usulünde yer alan (f) bendi kapsamında da alım yapılabilecektir. “İdarelerin yaklaşık maliyeti 323.398,00-TL Üçyüzyüzmüçbinüçyüzdoksansekiz Türk Lirasına kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.” hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, yaklaşık maliyet bu limit tutarının altındaysa bu usul kullanılabilir. Bu tutara KDV dahil değildir. (b) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir. Bu madde kapsamında yapılacak ihalelerde, ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihale sonuçlandırılır. (b) ve (f) bendi kapsamında yapılan mal alımlarında, malın sözleşme yapma süresi içinde teslim edilmesi ve bunun idarece uygun bulunması halinde, sözleşme yapılması ve kesin teminat alınması zorunlu değildir.

- **Yine ayrıca, 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesi (d) bendi limitlerini aşmayan alımlarda doğrudan temin ile alım yapılması da mümkün bulunmaktadır.** Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 97.008 TL Doksanyedibinsekiz Türk Lirası, diğer idarelerin 32.396 TL Otuzikibinüçyüzonaltı Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları temin etmeleri mümkündür.

- Burada önemli olan, 21/f ve 22/d bendi kapsamındaki limitlerin altında kalmak amacıyla alım yapılmamalıdır. **İdare ihtiyaç duyduğu miktarı ve yaklaşık maliyetini doğru tespit etmeli ve buna göre hangi usulü veya yöntemi kullanılacağına karar vermelidir.**

Soru: Yapı ruhsatı olan ancak, yapı kullanım izin belgesi olmayan ve özel yapı şeklini gerektirmeyen işyerlerine, işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı verilebilir mi?

Cevap: 3194 sayılı İmar Kanunu ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabi kılınmıştır. Kanun’un 21 inci maddesine göre; yapının inşaatına başlanabilmesi için projeleri niceleyerek tasdik eden belediyeler veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması, 28 inci maddesine göre,

yapının ruhsat ve eki projelere uygun olarak fenni mesuliyeti üstlenen ve Kanun'un 38 inci maddesinde belirtilen meslek mensupları tarafından yaptırılması, 30 uncu maddesine göre inşaatın bitiminde, yapının kullanılabilmesi için belediyeler veya valiliklerden yapı kullanma izni alınması şarttır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 184 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası; yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişinin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı, 4 üncü fıkrası; üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümlerinin ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanacağı, 6 ncı fıkrası ise; ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Bu kapsamda kural olarak, tüm yapılardan (işyerleri dahil) yapı kullanma izin belgesi isteneceği, ancak 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış, ancak yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişiler için cezai yaptırım uygulanmayacağı belirtildiğinden, düzenleme bir tür örtülü af niteliğindedir. Bu nedenle, yapı kullanma izin belgesi olmayan binalarda sınai faaliyetlere müsaade eden kişilere cezai işlem uygulanmamaktadır.

Ancak, 3194 sayılı Kanun gereği, tamamlanan yapılardan yapı kullanma izin belgesi istenecek olmakla birlikte, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te sadece özel yapı şekli gerektiren yapılar için yapı kullanma izin belgesi şart tutulmuş, diğer yapılar için böyle bir şart öngörülmemiştir.

Bilindiği üzere, **İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.** Bu Yönetmelik ile; işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemiştir. Yönetmelik kapsamına sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler belirtilmiştir.

Yönetmeliğe göre; belediye sınırları ile mücavir alanlar dışında ve kanunlarda münhasıran il özel idarelerine yetki verilen hususlarda il özel idareleri, büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyeleri, büyükşehir'in yetkisi dışında olan hususlarda büyükşehir ilçe belediyeleri, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde il ve ilçe belediyeleri, Organize Sanayi Bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği ruhsatlandırmaya yetkili makamlardır.

Netice itibarıyla, kural gereği tüm işyerlerinden yapı olması **hasebiyle yapı kullanma izin belgesi istenmesi esas** olmakla birlikte, **bu belgesi olmayan yapılara işyeri açma ve çalışma ruhsatı verileceği**, keza özel yapı şekli gerektiren işyerleri için mutlak surette **yapı kullanma izin belgesi istenmesi zorunlu** olmakla birlikte 12.10.2004 tarihinden önce yapılmış olan yapılara ruhsat verilmesi halinde cezai yaptırım uygulanmayacağı bilinmelidir.

Soru: Eczaneler İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatına Tabi midir?

Cevap: İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin kurallar, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Bu Yönetmelik uyarınca; işyeri açma ve çalışma ruhsatları belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini; büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda

büyükşehir ilçe veya belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğince düzenlenmekte, bu idarelerden işyeri açma ve çalışma ruhsatları alınmadan işyeri açılmaz kuralı getirilmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenleyen bu Yönetmelik, sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsamaktadır. 6197 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle eczanelerden işyeri açma ruhsatı ve ruhsat harcı talep edilmesi uygulamasına son verilmiştir.

Eczaneler ile ilgili işyeri açma ve çalışmalarına ilişkin düzenleme Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik kapsamında yapılmaktadır. Bu Yönetmelik 12/04/2014 tarih ve 28970 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve eczacıların görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, eczanelerin açılması, işletilmesi, nakli, devri ve kapanması ile eczanelerin özellikleri ve eczacılık hizmetlerinin yürütülmesine dair usul ve esasları düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi, 31.05.2012 tarih ve 28309 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6308 sayılı Kanun ile, Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ile Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'la 6197 sayılı Kanun'da değişikliğe gidilmiştir. Bu kapsamda 6197 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi ikinci fıkrasında, *"Eczane açmak, devretmek veya başka bir yere nakletmek isteyen eczacılar, bulunduğu ilin sağlık müdürlüğüne dilekçe ile başvurur. Eczane açmak isteyenlerin belgelerinin tam olması hâlinde ruhsatname düzenlenir. Düzenlenen ruhsatnameler Sağlık Bakanlığına, Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumuna ve Türk Eczacıları Birliğine bildirilir. Eczaneler için belediyeden ayrıca bir işyeri ruhsatı alınması ve belediyeye harç ödenmesi gerekmediği,"* hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelikte ise buna benzer; ruhsat düzenlenen eczaneler için belediyeden ayrıca **bir işyeri ruhsatı alınması ve belediyeye harç ödenmesi gerekmez.** Herhangi bir Kurum veya Kuruluştan kayıt veya onay belgesi aranmaz." (md.13) hükümlerine yer verilmiştir.

Bu kapsamda;

1- Yapı ruhsatı belgesi veya yapı kullanım izin belgesi ya da bağlı bulunduğu belediye tarafından dükkân veya işyeri olarak kullanılabilmesine dair resmî belgesi ve eczane olabilecek diğer vasıfları haiz mekânı olarak tanımlanan eczanelerin faaliyete geçmesi sırasında belediyelerden yapı ruhsatı belgesi veya yapı kullanım izin belgesinin onaylı sureti ya da bağlı bulunduğu belediye tarafından dükkân veya işyeri olarak kullanılabilmesine dair resmî belge. **(Değişik:RG-28/3/2016-29667 itibarıyla/ md. 10),**

2-Eczane olarak kullanılacak binanın yapı ruhsatı belgesi veya yapı kullanım izin belgesi ya da bağlı bulunduğu belediye tarafından dükkân veya işyeri olarak kullanılabilmesine dair resmî belgesinin bulunması gerekir. Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce başvuru yapılmış veya ruhsatlandırılmış eczanelerde ve bunların devrinde bu madde hükmü uygulanmaz. (md.20)

4- Eczanelerin cephelerinden ve kapılarından en az birinin belediyelere ait cadde veya sokak üzerinde olması ve o cadde veya sokaktan numara alması (md.4/c).

Sonuç olarak eczane açacakların belediyelerden işyeri açma ve çalışma ruhsatı almaları gerekmediği gibi, bunun için harç ödemeleri de gerekmemektedir. Ancak Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik kapsamında talep edilen ve anılan Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde belirtilen belgelerle ilgili il veya ilçe sağlık müdürlüğüne başvurmaları gerekmektedir.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.13659 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:1)	01/01/2020 30.06.2020 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,146061
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,28624
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,046321
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.387,58-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	7.994,64-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	7.127,04-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 4/7/2019 tarihli ve 205248 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,49
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,49
18/7/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararma ekli (EK-I)'de gösterilen grupların 31/12/2019 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,49

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31/12/2019 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %5,49 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%5,49
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	14.548,33-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,49 oranında artırılmıştır.	%5,49
2020 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	2.943-TL
1/1/2020 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	6.730,15-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1/1/2020 tarihi itibarıyla	6.330,97-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.01.2020 30.06.2020 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		331,99
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	73,03
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	36,50
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.387,60
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.775,20

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.13659 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:1)

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2020 - 30.06.2020	0,146061	10.557,28
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	12.017,89
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2020 - 30.06.2020	0,146061	14.939,11
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	17.130,03
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	20.051,25
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	22.972,47
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	28.084,60
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2020- 30.06.2020	0,146061	33.927,04

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 14.939,11-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2020- 30.06.2020 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	117,30
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	133,53
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	165,99
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	190,33
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	222,79
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	255,24
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	312,05
2.000.001'den fazla olan beldelerde	376,96

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/01/2020 30/06/2020 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	511,21
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	657,27
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	876,36
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.095,45
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.752,73

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01/01/2020-30/06/2020
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,146061)	880,16
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,146061)	325,13

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01/01/2020-30/06/2020
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,146061)	2.044,85
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,146061)	1.752,73

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%14)	358,18	412,02
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	25,58	29,43
Gelir vergisi (%15)	134,32	154,51
Asgari Geçim İndirimi	191,88	220,73
Damga Vergisi (%07,59)	19,42	22,34
Kesintiler Toplamı	537,50	618,30
Net Asgari Ücret	2.020,90	2.324,70
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	396,55	456,17
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	51,17	58,86
İşverene Toplam Maliyet	3.006,12	3.458,03

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2020 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	220,73	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	220,73
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	264,87	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	253,83
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	297,98	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	286,94
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	331,09	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	331,09
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	353,16
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	375,23

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:310)

27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2020 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
22.000 TL'ye kadar	15%
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	20%
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, (ücret gelirlerinde 180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL), fazlası	27%
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL (ücret gelirlerinden 600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL), fazlası	35%
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, (ücret gelirlerinde 600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	392 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	392 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	789- 15.947 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	392 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinden cezasını uygulayacaktır.

4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHAHLAR VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR (2020 YILI)

SIRA	KABAHAHLIN/SUÇUN ADI	KABAHAHLIN / SUÇUN DÜZENLENDİĞİ 4207 SAYILI KANUNUN İLGİLİ MADDESİ	UYGULANACAK CEZA MİKTARLARI 2020 YILI	UYGULANACAK CEZANIN DÜZENLENDİĞİ KANUNUN İLGİLİ MADDESİ (**)	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLAR	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLARIN DÜZENLENDİĞİ KANUN MADDESİ
1	Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-a	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
2	Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-b	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
3	Kamuya ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
4	Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere özel hukuk kişilerine ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
5	Kamuya ait okul öncesi eğitim kurumlarının, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	152 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
6	Özel hukuk kişilerine ait okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	152 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3

7	Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-d (19 TEMMUZ 2009'da YÜRÜRLÜĞE GİRDİ.)	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
8	Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünlerinin tüketilmesi	Madde 2/4	187 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
9	Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetlerin kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınması	Madde 3/2	152 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın veya ilk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1
11	Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışının yapılması	Madde 3/7	2.579 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/5	Mahalli Mülki Amir (6111 sayılı Kanun İle Değiştirdi)	4207 sayılı Kanun Madde 5/5
17	"Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez." HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/9	Her bir kişi için 3.180 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/7	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/7
18	Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz. HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/10	3.180 TL den 31.903TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4733 sayılı Tütün ve APDK Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 8/5-j	Mahalli Mülki Amir	4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 9/9
20	Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünlerin tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde ürünlerin üretilmesi	Madde 3/14	51.767 TL den 258.871 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/10	Belediye Sınırları İçinde Belediye Encümeni	4207 sayılı Kanun Madde 5/10
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Belediye Sınırları Dışında Mahalli Mülki Amir	

21	“Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/1	3.180 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
23	(Değişik: 3/4/2008-5752/6 md.) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere “Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılmaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır.” ibaresi Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunca belirlenen usullere uygun olarak yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/2	3.180 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
29	4207 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, denetimi yapan yetkililer tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerin yerine getirilmemesi	Madde 5/2	2.579 TL den 12.938 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/2	Mahalli Mülki Amir (6111 Sayılı Kanun İle Değiştii	4207 sayılı Kanun Madde 5/2
30	4207 sayılı Kanunla kendilerine görev yüklenen memurlar ve diğer kamu görevlilerince bu görevlerin yerine getirilmemesi	Madde 5/15		4207 sayılı Kanun Mad- de 5/15	Yetkili Ma- kamlar	4207 sayılı Kanun Madde 5/15

ÖNEMLİ NOT: 6111 SAYILI KANUN İLE EKLENDİ:

4207 SAYILI KANUN MADDE 5/16 HÜKMÜ: “Bu maddedeki cezaları gerektiren fiillerin tekrerrüü halinde idari para cezası bir kat artırılarak verilir.”

(*) 2020 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 23 Aralık 2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 512 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen %22,58 (yirmiiki virgülellisekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2020 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun Maddesi	Ceza Mad.	Kanun Maddesinde Sözü Edilen Fiil	2020 Yılında Uygulanacak Ceza Miktarı (TL) (Yeniden Değerleme Oranı %22,58)						Açıklamalar			
			10 dan Az Çalışanı Olan İşyerleri			10-49 Çalışanı Olan İşyerleri		50+ Çalışanı Olan İşyerleri				
			AZ TEHLİKELİ (Aynı miktarda)	TEHLİKELİ (%25 artırılarak)	ÇOK TEHLİKELİ (%50 artırılarak)	AZ TEHLİKELİ (Aynı miktarda)	TEHLİKELİ (%50 artırılarak)	ÇOK TEHLİKELİ (%100 artırılarak)		AZ TEHLİKELİ (%50 artırılarak)	TEHLİKELİ (%100 artırılarak)	ÇOK TEHLİKELİ (%200 artırılarak)
MADDE 4	26/1-a	4/1-a İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	4.688	5.860	7.032	4.688	7.032	9.376	7.032	9.376	14.064	TL
		4/1-b İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	4.688	5.860	7.032	4.688	7.032	9.376	7.032	9.376	14.064	
MADDE 6	26/1-b	6/1-a İş güvenliği uzmanı görevlendirmemek.	11.735	14.668	17.602	11.735	17.602	23.470	17.602	23.470	35.205	TL / Aykırılığın devamı halinde her ay
		6/1-a İşyeri hekimi görevlendirmemek.	11.735	14.668	17.602	11.735	17.602	23.470	17.602	23.470	35.205	TL / Aykırılığın devamı halinde her ay
		6/1-a On ve daha fazla çalışmanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirmemek.	11.728	17.592	TL / Aykırılığın devamı halinde her ay
	26/1-b	6/1-b İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL
	26/1-b	6/1-c İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL
	26/1-b	6/1-ç Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	TL/Her bir tedbir için ayrı ayrı
	26/1-b	6/1-d Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2020 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

MADDE 8	26/1-c	8/1 İş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin hak ve yetkilerini kısıtlamak.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL / uzman ve hekim için ayrı ayrı
	26/1-c	8/6.İşyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	5.274	7.032	10.548	TL/Yükümlülük doğması halinde
MADDE 10	26/1-ç	10/1 Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırmamak.	10.560	13.200	15.840	10.560	15.840	21.120	15.840	21.120	31.680	TL / Aykırılığın devamı halinde her ay
	26/1-ç	10/4 Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaları yapmamak.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL
MADDE 11	26/1-d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	Her bir yükümlülük için TL/Aykırılığın devamı halinde her ay
MADDE 12	26/1-d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	Her bir yükümlülük için TL/Aykırılığın devamı halinde her ay
		Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek.										
		Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak.										
MADDE 14	26/1-e	14/1 İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenlememek, İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenlememek.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	TL / her yükümlülük için ayrı ayrı
	26/1-e	14/2.İş kazalarını ve meslek hastalıklarını 3 iş günü içinde SGK'ya bildirmemek.	4.688	5.860	7.032	4.688	7.032	9.376	7.032	9.376	14.064	TL
	26/1-e	14/4.Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	4.688	4.688	4.688	4.688	4.688	4.688	4.688	4.688	4.688	TL

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2020 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

MADDE 15	26/1-f	15/1 Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak veya 15/2 Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacaklar için sağlık raporu almamak.	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	TL / her çalışan için *
MADDE 16	26/1-g	16 ncı maddede belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	2.342	TL / her çalışan için *
MADDE 17	26/1-ğ	17 nci maddede belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.	948	948	948	948	948	948	948	948	948	948	948	948	948	TL / her bir aykırılık için çalışan başına * ayrı ayrı
MADDE 18	26/1-h	18 nci maddede belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	7.026	7.026	TL / her bir aykırılık için ayrı ayrı
MADDE 20	26/1-ı	20/1 İşyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarına göre çalışan temsilcileri görevlendirmemek.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	7.026	7.026	TL
	26/1-ı	20/3 İşveren tarafından çalışan temsilcilerinin öneride bulunma ve tedbir alınmasını isteme hakkını ihlal etmek.	3.516	4.395	5.274	3.516	5.274	3.516	5.274	7.032	5.274	7.032	10.548	10.548	10.548	TL
	26/1-ı	20/4 Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	7.026	7.026	TL
MADDE 22	26/1-ı	22/1 Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulunu oluşturmamak.	7.032	9.376	14.064	14.064	14.064	TL / her aykırılık için ayrı ayrı
	26/1-ı	22/2-3 Alt işverenin bulunduğu hallerde uygun kurulu oluşturmamak, kurullar arasında koordinasyonu sağlamamak.Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmemek.	4.688	5.860	7.032	4.688	7.032	4.688	7.032	9.376	7.032	9.376	14.064	14.064	14.064	TL / her aykırılık için ayrı ayrı
MADDE 23	26/1-j	23/2 Yönetim tarafından; birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezlerinde İSG yönünden diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler hususunda tedbir almayan işverenleri Bakanlığa bildirmemek.	11.735	14.668	17.602	11.735	17.602	23.470	17.602	23.470	35.205	35.205	35.205	35.205	35.205	TL

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2020 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

MADDE 24	26/1-k	24/2 Ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak.	11.735	14.668	17.602	11.735	17.602	23.470	17.602	23.470	35.205	TL
MADDE 25	26/1-1	25/6 İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya uygun başka iş vermemek.	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	TL/ihlale uğrayan her çalışan için, * Aykırılığın devamı halinde her ay aynı miktar
MADDE 29	26/1-m	Büyük kaza önleme politika belgesini hazırlamamak.	117.391	146.738	176.086	117.391	176.086	234.782	176.086	234.782	352.173	TL
		Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığın incelemesine sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	187.825	234.781	281.737	187.825	281.737	375.650	281.737	375.650	563.475	TL
		İşletilmesine Bakanlıkça izin verilmeyen işyerini faaliyete geçirmek.	187.825	234.781	281.737	187.825	281.737	375.650	281.737	375.650	563.475	TL
		Durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek.	187.825	234.781	281.737	187.825	281.737	375.650	281.737	375.650	563.475	TL
MADDE 30	26/1-n	30 uncu madde de öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek.	2.342	2.927	3.513	2.342	3.513	4.684	3.513	4.684	7.026	TL / her hüküm için tespit tarihinden itibaren aylık.
MADDE 26	26/1-o	Çalışanlarına standartlara uygun ve CE belgeli kişisel koruyucu donanım temin etmemek.	948	948	948	948	948	948	948	948	948	Çalışan başına TL *
MADDE 26	26/1-ö**	Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve giriş çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak.	948	948	948	948	948	948	948	948	948	Çalışan başına TL *

* 6331 sayılı İSG Kanununun 26. maddesinin beşinci fıkrası hükmünce çalışan sayısı ile çarpılarak verilen idari para cezalarında üçüncü fıkraya hükümleri uygulanmaz.

** 6331 sayılı Kanunun 26 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ö) bendi, 1/1/2016 tarihinden itibaren uygulanır.

Not: 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasındaki "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirilerek uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz" hükmü gereğince 1 TL'nin küsuru dikkate alınmamıştır.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	31.903	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	448	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.794	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	268	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	268	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.050	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.983	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.050	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.050	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	509	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.050	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	509	Bu durumdaki her işçi için

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	509	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	509	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	509	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.809	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	509	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.809	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.809	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.809	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.809	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.809	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.809	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.809	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.809	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkrafta yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	25.523	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	25.523	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	25.523	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

23 Aralık 2019 tarih ve 30987 Sayılı resmi Gazete'de yayımlanan yeniden değerlendirme oranıyla yeniden belirlenmiştir.

KAMU KONUTLARININ 2020 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:397) 3 Ocak 2020 tarih ve 30997 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	2,69 TL/m ² ,
b) Kalorifersiz konutlarda	4,21 TL/m ² ,
c) Kaloriferli konutlarda	5,53 TL/m ² ,
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferli, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	0,65 TL/m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,23 TL/m ² ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,06 TL/m ² ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,29 TL/m ² ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,57 TL/m ² ,
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	2,21 TL/m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,25 TL/m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 3 Ocak 2020 tarihli ve 30997 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 397)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2020 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	952.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.855.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.855.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	104.000
b-Diğer İlçelerde	51.600
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	628.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	315.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	228.000
ç) Diğer İlçelerde	171.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE
GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN
PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2020 YILI)**

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.900
	2-İlçelerde	990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	21.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	9.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.374.000
Merkez dışındaki birim mutemetlerine	552.400	
40	4- Bağış ve yardımlar için	42.400
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	680
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	348.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2020 YILI)

31.12.2019 Tarih ve 30995 (4. Mükerrer) Sayılı

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	16,50
	b) Beyanname	16,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	33,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	160.00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	110.00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	50,00
7	Aile cüzdanları	140.00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	200.00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	200.00
11	Motorlu araç tescil belgesi	180.00
12	İş makinesi tescil belgesi	150.00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	10,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	14,00
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	110.00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	110.00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği

**BELEDİYELERCE VERİLEN FAALİYETTEN
MEN EDİLME CEZALARI**

Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı öngören madde/fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	14/1-b	116
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	116
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	14/1-b	116
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	116
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	14/1-b	116
Satış yerinin temiz tutulmaması	14/1-b	116
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Pazarcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	468
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	14/1-c	468
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	468
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	14/1-b	1168

Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	4.688
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	11735
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi	14/1-e	11735
<ul style="list-style-type: none"> • Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması, • Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması, • Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması, • Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak 5957 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi. 		

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkan Yardımcıları	73,25
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	66,85
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	56,10
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	52,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	49,15
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	43,35
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	42,15
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	17,20
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,26 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,39 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabita ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneyeceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	302,00 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	323,50 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	358,00 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	404,00 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	482,00 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	744,00 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı süreçte ve bu süre ile orantılı olarak ödeneceği (K) işaretli cetvelde ifade edilmiştir.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2020 YILI

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	6.600 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	23.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2020 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.000 TL
-Diğer yerlerde	7.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.400
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	790
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	350

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		6301 Sayılı Kanun		

23.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaidelere ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	392 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	392 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabada diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL
İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(89,10 TL)
2. Sulhnameler	(89,10 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(500,80 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(89,10 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No2lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilmiştir ve 1/1/2020 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(30,70 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(18,10 TL)
ac) İyda senedi	(2,90 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(18,10 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(30,70 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(68,70 TL)
bb) Gelir tabloları	(32,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(32,90 TL)
c) Barnameler	(2,90 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(13,40 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(13,40 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(89,10 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(119,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(58,80 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(58,80 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(58,80 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(119,00 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(43,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(43,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(69,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	187 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, filleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:513,27/12/2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.300
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.300-330.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	330.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	40
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	140.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	280.000
	- Satış tutarı	390.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	140.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	280.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.400
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.400
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	18,00
	- Diğer vergilerde	35,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	220
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	130
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	67
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	30
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	18
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	8,50
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	120
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	67
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	30
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	18
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	8,50
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	4,70
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	180.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	18.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	180.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	350
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	8.500
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	420
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.300
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	260.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.800	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.300	
MADDE 355- b) Damga Vergisinde		
- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,90	
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektен çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.300
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.200
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	600
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	360	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.800.000	

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	392 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaç ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2020-31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.800
	10.000' den fazla olan belediyeler	7.600

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; konutlara ait çevre temizlik vergisinin, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre-küp başına büyükşehirlerde 15 kuruş, diğer yerlerde 12 kuruş olarak hesaplanacağı; işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı; bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

(2) Bakanlığımızca 2019 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 22,58 (yirmiiki virgöl ellisekiz) olarak tespit edilmiş ve 23/12/2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 512) ile ilan edilmiş bulunmaktadır.

(3) Buna göre; 1/1/2020 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi bu Tebliğde belirlenen tutarlara göre tahsil edilecektir.

KONUTLARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

1) Konutlara ait çevre temizlik vergisi; su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre-küp başına büyükşehir belediyelerinde 47 kuruş, diğer belediyelerde 35 kuruş olarak hesaplanacaktır.

(2) Diğer taraftan, belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, aşağıda yer alan ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(1) İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde aşağıdaki tarifelere göre uygulanacaktır.

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4200	3300	2600	2300	2000
2. Grup	2600	2000	1590	1300	1200
3. Grup	2000	1300	1200	850	670
4. Grup	850	670	490	420	330
5. Grup	490	420	290	280	230
6. Grup	280	230	147	130	100
7. Grup	100	79	55	47	35

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır. Buna göre büyükşehir belediyelerinde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5250	4125	3250	2875	2500
2. Grup	3250	2500	1987	1625	1500
3. Grup	2500	1625	1500	1062	837
4. Grup	1062	837	612	525	412
5. Grup	612	525	362	350	287
6. Grup	350	287	183	162	125
7. Grup	125	98	68	58	43

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

(1) 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin on ikinci fıkrasında, "Cumhurbaşkanı; beşinci fıkradaki tarifede yer alan bina gruplarını belirlemeye ve bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarları yöreler, belediyelerin nüfusları ve bina grupları itibarıyla ayrı ayrı dörtte birine kadar indirmeye veya yarısına kadar artırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

(2) Bu hükmün verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

(3) Buna göre, kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 17 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarife göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2100	1650	1300	1150	1000
2. Grup	1300	1000	795	650	600
3. Grup	1000	650	600	425	335
4. Grup	425	335	245	210	165
5. Grup	245	210	145	140	115
6. Grup	140	115	73	65	50
7. Grup	50	39	27	23	17

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2020 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.964.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	65.213.187
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	65.213.187
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	65.213.187
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	65.213.187
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	194.033
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	388.086
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	194.033 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	388.086 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	388.086 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.234.222 -
			65.213.187

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	97.008
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	32.316
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	14.877.509
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	323.398
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	646.821
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	258.977
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.023.922-TL'ye kadar		6.139
	1.023.922-TL'den 4.095.700-TL'ye kadar		12.284
	4.095.700--TL'den 30.717.756-TL'ye kadar		18.426
	30.717.756-TL ve üzeri		24.571

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2020-31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu son genel Nüfus sayımına göre	Tutarı
Belediye Tahsilât Yönetmeliği 10. Maddesi; (Mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun 83. Maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca) 5018 sayılı Kanun 35 inci maddesinin birinci fıkrası 2020 yılı Bütçe Kanunu (İ) Cetveli ile belirlenen limitler	10.000' e kadar olan belediyeler	3.800
	10.000' den fazla olan belediyeler	7.600

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.600
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet teskere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne de bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	3.900
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	25.700
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	14.700
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1500
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.900
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	15.600

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	6.100
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	25.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	95.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	7.600
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	36.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	1.900
1.2. Diğer ilçelerde	990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	21.900
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	12.700
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	36.800
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	150.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	99.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	729.400
10. Yargılama Giderleri	20.750
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	4.600
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	10.000
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.000
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	1.900
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	899
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2020 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	13,75
2. 1/7/2018-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
3. 1/1/2017 - 30/06/2018 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (31/12/2016 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75

MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2020 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ

10 Mart 2020 tarih ve 31064 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

I-. SINIF YAPILAR

1. A GRUBU YAPILAR.....	210,00
2. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3 .00 yüksekliğe kadar)	
3. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
4. Plastik örtülü seralar	
5. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
6. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
7. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
8. Gölgelekler-çardaklar	
9. Üstü kapalı yanları açık dinlenme, oyun ve gösteri alanları	
10. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
11. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	310,00
1. Cam örtülü seralar	
2. Basit padok, büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İş yeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

II. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR	510,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanes	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	487503,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler, dükkân ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları, çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri, çekek yerleri	
6. Jeoloji, botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	820,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar, helikopterler, tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2020 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ

10 Mart 2020 tarih ve 31064 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

III. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR 1.100,00

1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme
2. ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)
3. Katlı garajlar
4. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil – asansörsüz-3/7/2017 tarihli ve 30113 mü kerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 34 inci mad desinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
5. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları, marketler, v.b.)
6. Basımevleri, matbaalar
7. Soğuk hava depoları
8. Konutlar (üç kata kadar- üç kat dâhil- asansörsüz -3/7/2017 tarihli ve 30113 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 34 ücnü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)
9. Akaryakıt ve gaz istasyonları
10. Kampingler
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler, imalathane, dökümhane)
12. Semt postaneleri
13. Kreş ve Gündüz bakımevleri, Hobi ve Oyun salonları
14. Bu gruptakilere benzer yapılar.

B GRUBU YAPILAR 1.450,00

1. Entegre tarımsal endüstri yapıları, Büyük çiftlik yapıları
2. Gençlik Merkezleri, Halk evleri
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler
4. Temel eğitim okulları
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları
7. Sağlık ocakları, kamu sağlık dispanserleri
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m'ye kadar olan)
9. 150 kişiye kadar cezaevleri
10. Fuarlar
11. Sergi salonları
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m'den az yapılar)
13. Marinalar
14. Gece kulübü, diskotekler
15. Misafirhaneler, Pansiyonlar
16. Bu gruptakilere benzer yapılar

IV. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR 1.550,00

1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve

MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2020 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ

10 Mart 2020 tarih ve 31064 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. ek tesisleri olan eğitim yapıları)
 3. Poliklinikler
 4. Liman binaları
 5. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları, vergi daireleri, vb.)
 6. İlçe Belediyeleri
 7. 150 kişiyi geçen cezaevleri
 8. Kaplıcalar, şifa evleri vb. termal tesisleri
 9. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)
 10. Entegre sanayi tesisleri
 11. Aqua parklar
 12. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları, spor salonları ve statları bulunan)
 13. Yaşlılar Huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları
 14. Büyük alışveriş merkezleri
 15. Yüksekokullar ve eğitim enstitüleri
 16. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m’den az yapılar)
 17. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)
 18. Bu gruptakilere benzer yapılar.
- B GRUBU YAPILAR** **1.850,00**
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri
 2. İl tipi belediyeler
 3. İl tipi idari kamu binaları
 4. Metro istasyonları
 5. Stadyum, spor salonları ve yüzme havuzları
 6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)
 7. Otobüs terminalleri
 8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı, eğlence ve düğün salonları)
 9. Banka binaları
 10. Normal radyo ve televizyon binaları
 11. Özelliği olan genel sığınaklar
 12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m² ~ 600 m² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi vb.)
 13. Bu gruptakilere benzer yapılar.
- C GRUBU YAPILAR** **2.000,00**
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları
 2. Bakanlık binaları
 3. Yüksek öğrenim yurtları
 4. Arşiv binaları
 5. Radyoaktif korumalı depolar
 6. Büyük Adliye Sarayları
 7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller
 8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri

MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMET BEDELLERİNİN HESABINDA KULLANILACAK 2020 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ HAKKINDA TEBLİĞ

10 Mart 2020 tarih ve 31064 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası -30,50 m dâhil yapılar)
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası -51,50 m dâhil yapılar)
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.

V. SINIF YAPILAR

A GRUBU YAPILAR 2.400,00

1. Televizyon, Radyo İstasyonları, binaları
2. Orduveleri
3. Büyükelçilik yapıları, vali konakları ve brüt alanı 600 m2 üzerindeki özel konutlar
4. Borsa binaları
5. Üniversite kampüsleri
6. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 30,50 m aşan yapılar)
7. Yapı yüksekliği 51,50 metreyi aşan yapılar
8. Alışveriş kompleksleri (İçerisinde sinema, tiyatro, sergi salonu, kafe, restoran, market, v.b bulunan)
9. Bu gruptakilere benzer yapılar.

B GRUBU YAPILAR 2.900,00

1. Kongre merkezleri
2. Olimpik spor tesisleri – hipodromlar
3. Bilimsel araştırma merkezleri, AR-GE binaları
4. Hastaneler
5. Havalimanları
6. İbadethaneler (1500 kişinin üzerinde)
7. Oteller (4 yıldızlı)
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.

C GRUBU YAPILAR 3.250,00

1. Oteller ve tatil köyleri (5 yıldızlı)
2. Müze ve kütüphane kompleksleri
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.

D GRUBU YAPILAR 3.800,00

1. Opera, tiyatro ve bale yapıları, konser salonları ve kompleksleri
2. Tarihi eser niteliğinde olup restore edilerek veya yıkılarak aslına uygun olarak yapılan yapılar
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.